as

AMATÉRSKÁ SCÉNA

4/2006 ROČNÍK 52.

55. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM

DĚTSKÁ SCÉNA V TRUTNOVĚ

WOLKRŮV PROSTĚJOV ■ ŠRÁMKOVA SOBOTKA

APOSTROF 2006 ■ KUKÁTKO DO SVĚTA

SPOMIENKY BUDÚCEHO STARCA

OBSAH

DISKUZE NA TÉMA:
Kde vede hranice mezi amatérským a profesionálním divadlem? / Dušan Zakopal 3

Slovíčkaření mě vůbec nezajímá...
Michal Hecht 4

Každému, co jeho jest / Josef Tejkl 4

DIVADELNÍ PŘEHLÍDKY
55. LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM
alebo Staročeši versus mladočeši
Peter Janků 5

Vzdělávací část 55. Loutkářské Chrudimi
Štěpán Filcík, Lenka Janyšová, A.H. & J.M., Jiří Kudela, Markéta Charvátová, Petra Šikýřová 13

DĚTSKÁ SCÉNA TRUTNOV
Martina Tothová 16

Romantik je ten, kdo skutečnosti přiřazuje poetický rozměr / Wolkrův Prostějov
Petra Kosová 24

Svátek recitace / 50. Šrámkova Sobotka
Alena Nováková 28

Tanambourrée 2006 aneb Skrytá touha
Jiří Lössl 29

35. Žlutické divadelní jaro / Rudolf Felzmann 30

Plzeňská aktovka 2006 nebývalého rozsahu
Jakub Zindulka 31

Divadelní živly na živelném Brnkání
Petra Rychecká 32

Povzbuzující zpráva z 49. divadelního festivalu v Napajedlích / Jana Kafková 32

Pod hradem Veveří Thálii se daří
Vít Závodský 34

Ochotnický plakát podruhé / Ladislav Langr 36

KUKÁTKO DO SVĚTA
Mezinárodní divadelní festival amatérských a nezávislých divadel APOSTROF 2006
Akram Staněk 38

Na balkánský způsob / Luděk Horký 40

Pelikáni v pustině
Nezapomenutelná derniéra? No problem!
Renata Švrčková 42

Přelet nad estonským B´OFF v Rakvere
Miroslav Elgr a Eva Markvartová 44

VČERA, DNES A ZÍTRA
100 let divadelní činnosti v Suchdole 45

Benefiční a divadelní festival pro děti ze stacionáře / Petr Slunečko 45

Nositelé Zlatého odznaku J.K. Tyla v roce 2006 / Dušan Zakopal 46

Opustila nás velká herečka a citlivý člověk
Věra Hejhalová o Ludmile Cápkové 50

Odešel divadelník (Agustin Urban) 51

SERVIS / Dramaturgický pozorník
ROZHNĚVANÁ GENERACE – 4. část
Brendan Behan a Joan Maud Littewoodová
Vladimír Zajíc 52

NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY
Daniel MacIvor: To i ono
Pavlína Morávková 54

SERVIS / DIVADELNÍ LITERATURA
Herec pod drobnohledem
Vítězslava Šrámková 56

SERVIS / Legislativa / Informace
Agentura DILIA informuje, radí a pomáhá amatérským divadelníkům
Část 4. – Co byste ještě měli vědět
Lukáš Matásek 56

Zprávičky 57

Kalendář akcí / srpen – říjen 2006 59

REPERTOÁROVÁ PŘÍLOHA AS
Divadelní hry prověřené jevištěm I

Dramaturgický pendant ke hře Spomienky budúceho starca
Jan Císař I

SPOMIENKY BUDÚCEHO STARCA
Daniil Charms, Jozef Krasula II

SERVIS / Dramaturgický pozorník
HRY VÝZNAMNÝCH DRAMATIKŮ
August Strindberg: Tanec smrti (I. a 2. díl)
Milan Strotzer XII

NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY
Caya Makhélé: Bajka o lásce, pekle a márnici
Pavlína Morávková XV

AMATÉRSKÁ SCÉNA
Dvouměsíčník pro otázky amatérského divadla a uměleckého přednesu.
Ročník 43. (Ochotnické divadlo 52.), číslo **4 / 2006**.
Vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Blanická 4, 120 21 Praha 2.
Vedoucí redaktor: PhDr. Milan Strotzer.
Redakce: Simona Bezoušková, Mgr. Pavlína Morávková, Mgr. Marie Poesová.
Redakční rada: prof. PhDr. Jan Císař, CSc. (předseda), MgA. Kateřina Baranowska, Mgr. Radmila Hrdinová, Mgr. Milan Schejbal, David Slížek, MgA. Jan Šotkovský, PhDr. Vítězslava Šrámková, Zuzana Vojtíšková a ing. Jaroslav Vondruška.
Grafická úprava: Jitka Tláskalová (obálka a loga), Simona Bezoušková a Milan Strotzer.
Adresa redakce: NIPOS-ARTAMA, P.O.BOX 12 / Blanická 4, 120 2l Praha 2.
Tel.: 221 507 956-7, **fax:** 221 507 955, **e-mail:** mistr@nipos-mk.cz.
Tiskne: Kulturní agentura IKARUS firmy Josef Havelka JH&C Mělník.
Rozšiřuje: A.L.L. Production, s. r.o., P.O.BOX 732, 111 21 Praha 1,
e-mail: predplatne@predplatne.cz,
tel.: Callcentrum 234 092 851, **Fax:** 234 092 813.
Objednávky přijímá redakce a distributor (http://www.predplatne.cz).
Cena ročního předplatného 240,- Kč.
Nevyžádané rukopisy a obrazový materiál redakce nevrací.
Redakční uzávěrka tohoto čísla byla 21.7.2006.
Příští číslo vyjde 17.10.2006.

© NIPOS PRAHA 2006
ISSN 0002 – 6786. Registrační číslo: MK CR E 4608.

Foto na titulní straně: V Čechách byla patrně vůbec poprvé uvedena hra Jeana Genêta Balkon divadelním souborem Rámus z Plzně v režii Jakuba Vašíčka (na snímku vlevo). Soubor s ní vystoupil na 55. Loutkářské Chrudimi. Inscenace zaujala dramaturgickým uchopením a svou aktuální myšlenkovou obsažností. Foto z insenace: Ivo Mičkal.

Foto na zadní straně obálky: Mezi devíti divadly poezie se na 49. Wolkrově Prostějově dočkalo největšího ocenění Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině z Hradce Králové s kolektivní autorskou výpovědí nazvanou Okna, a to jak od odborné poroty (bylo nominováno na Jiráskův Hronov), tak od diváků (cena diváka). Foto: Bob Pacholík.

KDE VEDE HRANICE

MEZI AMATÉRSKÝM A PROFESIONÁLNÍM DIVADLEM?

aneb POKUS O VYMEZENÍ POJMŮ AMATÉRSKÉ DIVADLO, AMATÉRSKÉ UMĚNÍ, AMATÉRSKÁ DIVADELNÍ TVORBA

V úvodu chci zdůraznit dvě skutečnosti. Za prvé: nechci polemizovat s těmi, jejichž příspěvek byl již uveřejněn v předchozích číslech Amatérské scény. Za druhé: budu se povinně držet termínu amatérský, i když ochotnický je mi výkladově bližší i pro českou specifičnost tohoto slova. Jsem si však vědom, že ne všichni vykonávající divadelní obor ze záliby se k tomuto označení hlásí. Amatérismus proto chápu jako všeobsažnější a „mezinárodnější".

Encyklopedické výklady amatérismu a profesionalismu jednoznačně stanovují hranici mezi nimi: Amatér je ten, co obor „pěstuje ze záliby". Profesionál ho „vykonává jako povolání". První může, druhý musí!

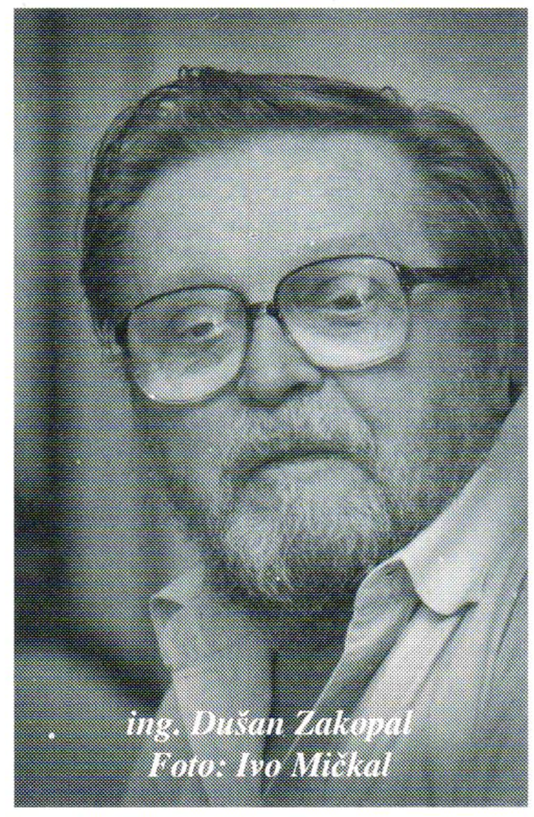
Prvotní vymezení hranice mezi nimi je tedy jasně dáno. Amatéra živí něco jiného než jeho záliba. Profesionál koná za účelem obživy. Jeho přístup je dán skutečností, že musí, i když nechce, neboť mu to předepisuje jeho práce. Profesionální divadlo je, zjednodušeně řečeno, „průmysl", amatérští divadelníci pak jsou „domácí dílnou". Z té taky NĚKDY vyjde produkt (v dnešní terminologii) srovnatelný s produkcí průmyslového molocha. Výjimka totiž potvrzuje pravidlo.

Také se lze z definic dovědět, že amatér „v širším smyslu je každý, kdo není pro danou činnost odborně vzdělán", nebo „je to

jedinec, který neovládá dokonale nějakou činnost". Klade se tak rovnítko mezi amatérem a laikem, neodborníkem, diletantem, neumětelem, prťákem atd. A tady je další hranice mezi divadelními amatéry a profesionály. Patřičné vzdělání (rozumím tím i dlouhodobou praxi) vede k osvojení si principů řemesla, k rozvoji osobnosti, zvládnutí techniky i všech možných prostředků vnitřních i vnějších. Tudy vede cesta ke svobodě tvoření. Amatéři stěží za desítky let své činnosti a minivzděláváním dosáhnou toho, co dá profesionálům škola a intenzívní praxe. Z amatéra se může stát profesionál (a je tomu tak od prvopočátku, co vznikla dělba práce a první profík), ale z profesionála se nikdy nestane amatér, neboť ten své řemeslné znalosti a schopnosti nepozbude, i když se divadlem už neživí. Z tohoto hlediska považuji tzv. reamaterizaci za úsměvně pošetilou. Aby však výše uvedené rovnítko neplatilo (aspoň tak zcela), musí se amatérský divadelník vzdělávat, a to zase na principu dobrovolnosti. A v tom je ten kámen úrazu, který hranici amatérismu posunuje do nižších pater divadelní tvorby.

Většina definic amatérismu a profesionalismu opomíjí kvalitu konečného výsledku (výrobku, produktu, modelu apod.) oné činnosti, která je oběma společná. V divadelních podmínkách jde o interpretační úroveň ve sféře umělecko–scénické výpovědi. (Oproti sféře provozně technicko materiální a finanční.) A tady je leckdy „mezi námi amatéry" ono „jádro pudla", kde vede hranice „našeho" divadla a profesionálů. Myslím si, že se tento problém týká jen určité části špičkových amatérských souborů, které jsou silně ambiciózní ve vztahu k profesionálům. Naprostá většina amatérských souborů tyto problémy nemá. V loňském roce jsem viděl cca 100 amatérských vystoupení. Z nich více než polovina byly inscenace na oblastních (regionálních, krajských) přehlídkách – tedy 1. stupeň soutěžení. Tam jsou hranice mezi amatéry a profesionály naprosto jasné a přímočaré. I na vyšším stupni je hranice provozně technická jasná. Jen sféra umělecko–scénická je všelijak klikatá. Bývá tu ze strany souborů víc snahy, než skutečného výsledku z hlediska profesionální úrovně inscenace. A když se taková objeví, je to právě ta výjimka, která potvrzuje pravidlo amatérismu. Dovolím si být

ing. Dušan Zakopal
Foto: Ivo Mičkal

osobní a konstatuji, že v posledních letech jsem „svátek divadla" u amatérů zažil při inscenaci z Boleradic *Rok na vsi* bří Mrštíků v režii A. Chalupové a Karolinky s jejich *Doma* autora i režiséra M. Františáka. Obě inscenace ve své jedinečnosti, spojené s amatérskými podmínkami a ve své původnosti, opravdovosti, hodnověrnosti a svým tématem, se dotkly citlivě smyslu lidské existence. Svou autentičností přesáhly amatérismus a prokázaly nejlepší službu divadlu všeobecně a divadlu amatérskému zvláště.

Z loňského rozboru zhlédnutých amatérských inscenací také vyplynulo, že soubory téměř ze 40 % sáhly po předlohách současných autorů, z nich pak téměř polovinu tvořili čeští tvůrci. Vedle toho pak více než 20 % tvoří inscenace autorského charakteru, vzniklé v souboru a režírované autorem (pokud je uveden). Většinou jde více či méně o autorsko – interpretační podíl kolektivu souboru. Tato skutečnost potvrzuje tvůrčí potenciál v amatérském divadle a navíc podtrhuje veřejně prospěšnou činnost sdružujících se občanů!

Při hledání hranice mezi amatérským a profesionálním divadlem bychom se měli oprostit od eventuálního rivalství a definování, kdy a jak vrůstá amatérské do profesionálního. Zaměřme se více na jedinečnost, osobitost, společenskou prospěšnost i sociální aspekty amatérského divadla. Jeho přednosti (i rezervy) jsou v možnostech autentičnosti, v rozvoji tvořivého autorství a rozšiřování vzdělávání. Ne divadlo proti divadlu, ale u amatérského divadla zdůrazněme jeho společenskou prospěšnost ve sdružování v občanské společnosti. Z toho by měl vycházet i Statut amatéra.

Pro amatérskou divadelní činnost nejsou rozhodující špičkové soubory a jejich umělecko–scénické problémy. Tyto soubory se časem ztratí, nebo se stanou profesionály. Rozhodující je ale naprosto převažující většina souborů, která zůstává a realizuje se na lokální úrovni.

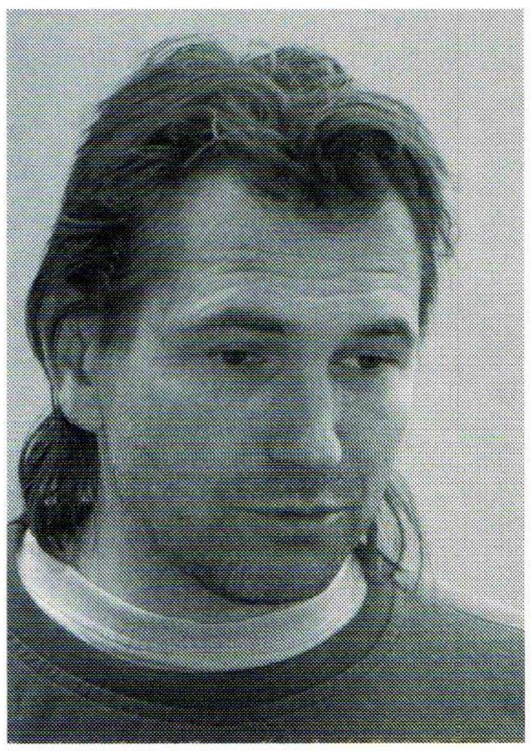
Dušan Zakopal

KDE VEDE HRANICE...
Viz též úvaha ***Petera Janků*** v článku **55. Loutkářská Chrudim alebo Staročeši versus mladočeši** v tomto čísle AS na str. 8.

SLOVÍČKAŘENÍ MĚ VŮBEC NEZAJÍMÁ...
HLAVNĚ, ŽE SE MI DIVADLO LÍBILO

Jednou se údajně v jednom městě na lůžkové gynekologii objevil neznámý, ale příjemný, a jak pacientky popisují, velice šikovný lékař, který obešel celou nemocnici a všechny pacientky, snad i uklízečky, odborně vyšetřil. Poté zmizel sklepením. Policie po něm dodnes pátrá. Byl to trestný čin, zřejmě „zneužití bílého pláště". O tomto případu tehdy vyšel článek s názvem Gynekolog amatér. Zdá se, že býti amatér může být docela příjemné, kdyby to ale nezavánělo protizákonnou činností.

Jste-li ale instalatér a řekne-li se o vaší práci, že to dělal nějaký amatér, je to docela hanlivé. Znamená to, že jste něco udělal špatně, voda teče kde nemá a neteče kde má a vy jste diletant.

Michal Hecht. Foto: Ivo Mičkal.

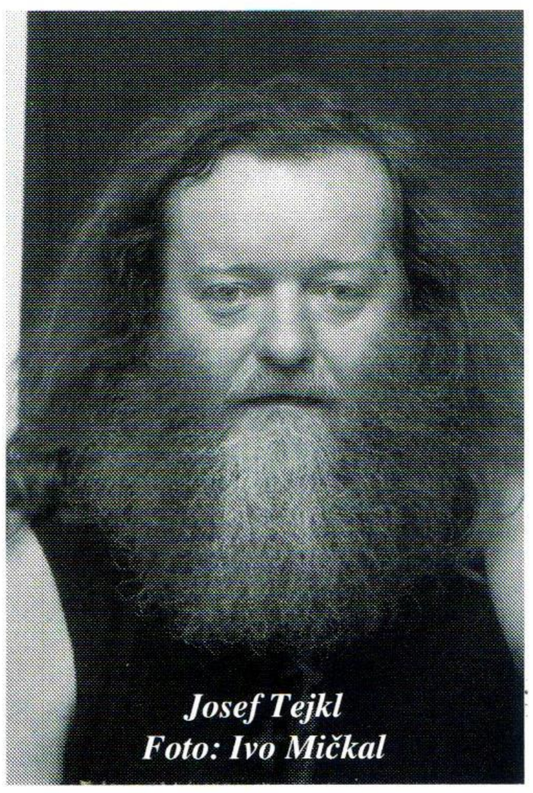
V anglickém slovníku vysvětlují anglické slovo *amateur* jako nadšenec, milovník, obdivovatel. ***Je tedy amatér nadšený diletant?*** Ve slovníku cizích slov popisují amatéra jako někoho, kdo pěstuje nějakou činnost ze zábavy, ne jako své povolání – opak profesionála. To mi připomíná doby totality, kdy na MS v hokeji směli jenom „amatéři". A zlí Kanaďani, kteří za to brali peníze, tam nesměli.

Dnešním světem šoubiznisu hýbe reality šou. Kdyby bylo ono finanční hledisko rozhodující, byli by tito „umělci" profíci[N] (na N-tou, čti naentou). Pak by to ale chtělo i soutěž „Vyvolení - amatéři". Po půlroce ve vile by dostali prd a sami si proplatili cestu domů vlakem.

Jsou tedy peníze onou magickou hranicí mezi amatérem a profesionálem?

Někdo to slovo také překládá jako „neprofesionální". To nabízí záporný pohled na kvalitu. Opravdu profíci často shlížejí na špatné kolegy se slovy: „To jsou amatéři". Zatímco ti, kteří někde pracují a vedle toho ještě hrají divadlo a mnohdy velice dobře, jsou hrdí na to, že jsou amatéři. ***Je to tedy otázka kvality? Nebo toho, které povolání mám jako první v daňovém přiznání?*** *(Dříve by se řeklo v občance.)* ***Je býti amatér plus nebo minus?***

Právě na tyto otázky bych měl v tomto článku prozradit svůj názor. Já ale nevím. Prý jsem profesionální mim. Znamená to, že jsem lepší mim, než mnoho mých skvělých kamarádů – mimů amatérů? Stal jsem se profíkem tím, že jsem samozřejmě udělal přehrávky a odsloužil dvouletou povinnou praxi v divadle. Ale hlavně, jak to tehdy bylo pro přehrávky nutné, že jsem udělal test, který se hlavně motal kolem politiky. Znamená to, že jsem lepší mim, protože jsem tehdy dobře opsal kdy byla VŘSR, než ostatní kolegové, kteří to neopsali?

Josef Tejkl
Foto: Ivo Mičkal

Co dodat? Já osobně si myslím, že mě slovíčkaření, jestli to něco hráli profíci, či amatéři, vůbec nezajímá. Hlavně, že se mi divadlo líbilo.

Michal Hecht

KAŽDÉMU, CO JEHO JEST

Možná je mé stanovisko obrazoborecké, avšak zveřejňuji je u vědomí, že u mnohých nedojdu souhlasu. Opravdu preferuji zásadně to, jestli jsem byl jako divák svědkem divadla dobrého či špatného.

To, zda aktéři hrají z libosti, či za peníze, jsou placeni z grantů, či daňovými poplatníky, vystudovali herectví, či divadelní vědu, nebo jsou naturščiky, nedotčenými divadelní osvětou, to vše není pro kvalitu divadelní inscenace a především pro sílu výpovědi směrodatné.

Já sám osobně těžko mohu být nařčen, že straním tomu či onomu břehu, neboť z podstaty svého divadelního snažení stojím rozkročen nad náhonem po březích obou a již přes dvacet let dodávám zapálené duše tam i onam, aby roztáčely mlýnské kolo Thálie, po mém soudu jediné.

Myslím, že zde mohu připomenout (doufám, že bez podezření ze samolibosti) ansámbl Divadla U mostu Sergeje Fedotova z uralské Permi, kterému jsem kdysi proklestil cestu do tehdy přezíravých Čech. Tento soubor, ve své vlasti mající statut profesionální, cestoval vlakem s kufry, z nichž sestavoval scénu, herci byli zároveň techniky, osvětlovači, garderobiéry… a jejich inscenace Panočka, Zver či Mrtvé duše omračovaly silou výpovědi. Paradoxně i ve svatostáncích tzv. amatérských souborů, jež se kromě vlastní scény mohou pochlubit početným týmem techniků, osvětlovačů a zvukařů, aniž bychom kdy o jejich výsledcích inscenačních v obecnějším povědomí něco zaslechli.

Jistěže se řada procesů, s divadlem souvisejících, odvíjí od peněz. Ale peníze, jejich přemíra či nedostatek, divadlo také nedělají. Nespojujme tvůrčí proces s existencí či neexistencí těch či oněch mzdových fondů**. Divadlo totiž stojí na osobnostech.**

Mohu mít tisíc výhrad k Vladimíru Morávkovi; faktem zůstává, že Klicperovo divadlo v Hradci Králové za jeho uměleckého šéfování dosáhlo několikrát na vavříny nejvyšší, tj. skvělou inscenaci (naposledy Drábkovy Akvabely). Mohu pohlédnout k nebi za jeho antipodem Petrem Léblem, vzpomenout jeho „amatérských" počátků v Doprapu i jeho „profesionálních" konců Na zábradlí, jeho vzpoury proti rádobyakademickému vzdělání…

Mohu se poohlédnout za dalším z pomyslného triumvirátu, J. A. Pitínským - a stopovat jeho vývoj od Ochotnického kroužku až po prkna Zlaté kapličky. A klást si u posledních dvou řečnickou otázku: Kde vám, pánové, bylo lépe? Ve které tůni štika vaší imaginace byla mrštnější? V amatérské? V profesionální? Víte to vůbec?

A to raději nepřekračujme hranici východním směrem (neboť divadlo nezná hranic), poněvadž bychom narazili na mnoho Bednáriků a Benků podezřele podobné krevní skupiny.

Osobně nepovažuji za profesionální takové divadlo, které pěstuje bulvár a zábavný repertoár v době, kdy velká témata visí ve vzduchu. Sladkobolné muzikály, na něž míří televizí vyčerpané davy, marně toužící po katarzi, jsou v drtivé míře zbytným kýčem a fabrikou na peníze. Magistrátní ouředníci všech barev politické pleti jsou sice vděčni za dramaturgické plány v rozsahu Dámský krejčí-Poprask na laguně a podobně devótní scény za jejich bezzubost bohatě dotují, daleko profesionálnější je ovšem v mých očích Martin Františák ze zapadlé Karolinky, který jedinou inscenací /Doma/ učiní ze všech těchto měšťanských slouhů v pejorativním slova smyslu čiré amatéry.

Velkoryse přehlédněme skutečnost, že média považují za divadlo pouze a jen tzv. divadlo profesionální /např. Divadlo žije/, že několikačlenná parta všeobecně známých kritiků zavítá na amatérskou scénu leda tak omylem a tím pádem Divadelní noviny jsou právě tak divadelní, jako Moravská Třebová moravská. A že tím pádem stavitelé umělých bariér mezi divadlem a divadlem konají sysifovskou robotu, neboť „kulturní čtrnáctideník pro divadelníky a jejich diváky" mlčí o podstatné části své čtenářské obce obvykle jako hrob. Jak symptomatické.

***Josef Tejkl**, principál Černých šviháků*

Divadlo Minosaurus Praha na Loutkářském střůdlu. Foto: Ivo Mičkal.

Do tretice všetko najlepšie“, zvykne sa u nás na Slovensku hovoriť. Zvlášť, keď sa slovenský divadelník v úlohe porotcu tretíkrát za sebou zúčastňuje tak významného a rokmi overeného podujatia, akým je Loutkářská Chrudim. Silná tradícia loutkářství v Čechách i na Morave, množstvo osobností, ktoré tento festival vystrelil do profesionálneho prostredia a v nemalej miere aj hľadanie autentickej poetiky, zrodenej na prsiach „loutkového“ divadla. To všetko sú motívy, ktoré zvlášť pri výročnom, 55. ročníku tohto festivalu, sľubujú veľa. Už na začiatku tohto článku však musím poznamenať, že do tretice, z hľadiska tých najvyšších očakávaní, sa všetko najlepšie nekonalo.

Program festivalu sa niesol v znamení troch, dramaturgicky nezávislých ponúk. Popri predstaveniach v „okénku loutkářských tradic“ sa v rámci takzvaných inšpiratívnych a doplnkových programov dostali ku slovu aj profesionáli. Medzinárodný punc festivalu zaistil Eduardo de Paiva Souza z Brazílie.

Treťou a z hľadiska tohto článku i festivalu ústrednou ponukou, to boli napokon prehliadkové predstavenia, ktoré sa uchádzali o pozornosť poroty a mali predstavovať žatvu toho najlepšieho, čo sa v jednotlivých krajoch Čiech a Moravy za uplynulú sezónu zrodilo. 17 produkcií, trvaním od piatich minút až do jednej hodiny, sa v rozmedzí soboty 1.7. až štvrtku 6.7. predstavilo na troch Chrudimských scénach – MEDu v Muzeu, Divadle Karla Pippicha na malej scéne a napokon vo veľkej sále. Jednotiace kritérium – loutka. Aspoň tak to sľubuje názov festivalu. Širokospektrálnosť tohto prostriedku, od tých najtradičnejších postupov, cez animáciu predmetov až po chápanie herca a herectví ako loutky, však toto formálne vymedzenie značne relativizuje. Na otázky čo je a čo už nie je loutkové, sa čím ďalej tým viac ťažšie odpovedá. Diskusia staročechov a mladočechov, parafrázujúc inšpiratívne predstavenie Krásný nadhasič z pera Ivy Peřinovej, je na začiatku 21. storočia a najmä v oblasti loutkového divadla, stále živá. To v konečnom dôsledku potvrdil aj samostatný blok predstavení „loutkářských tradic“, ktorý akoby zámerne ignoroval posúvanie hraníc „loutkářství“.

Túto líniu v konečnom dôsledku na festivale reprezentovali i predstavenia, pre ktoré nie téma či výpoveď boli tým určujúcim, ale práve zvládnutie určitých tradičných postupov a prostriedkov znamenali motív, prečo vôbec divadlo robiť. Prvá skupina inscenácií, ktorej sa budeme podrobnejšie venovať, tak skôr reprezentuje vyššie spomínanú líniu.

Išlo o inscenácie hrané deťmi, kde bola loutka či animácia predmetu braná skôr ako školská úloha.

Pampalin Turnov: Čtyřlístek pohádek – na pôdoryse pripravovaného koncertu sa z dôvodu meškania dirigenta odohrajú tri divákom známe rozprávky.

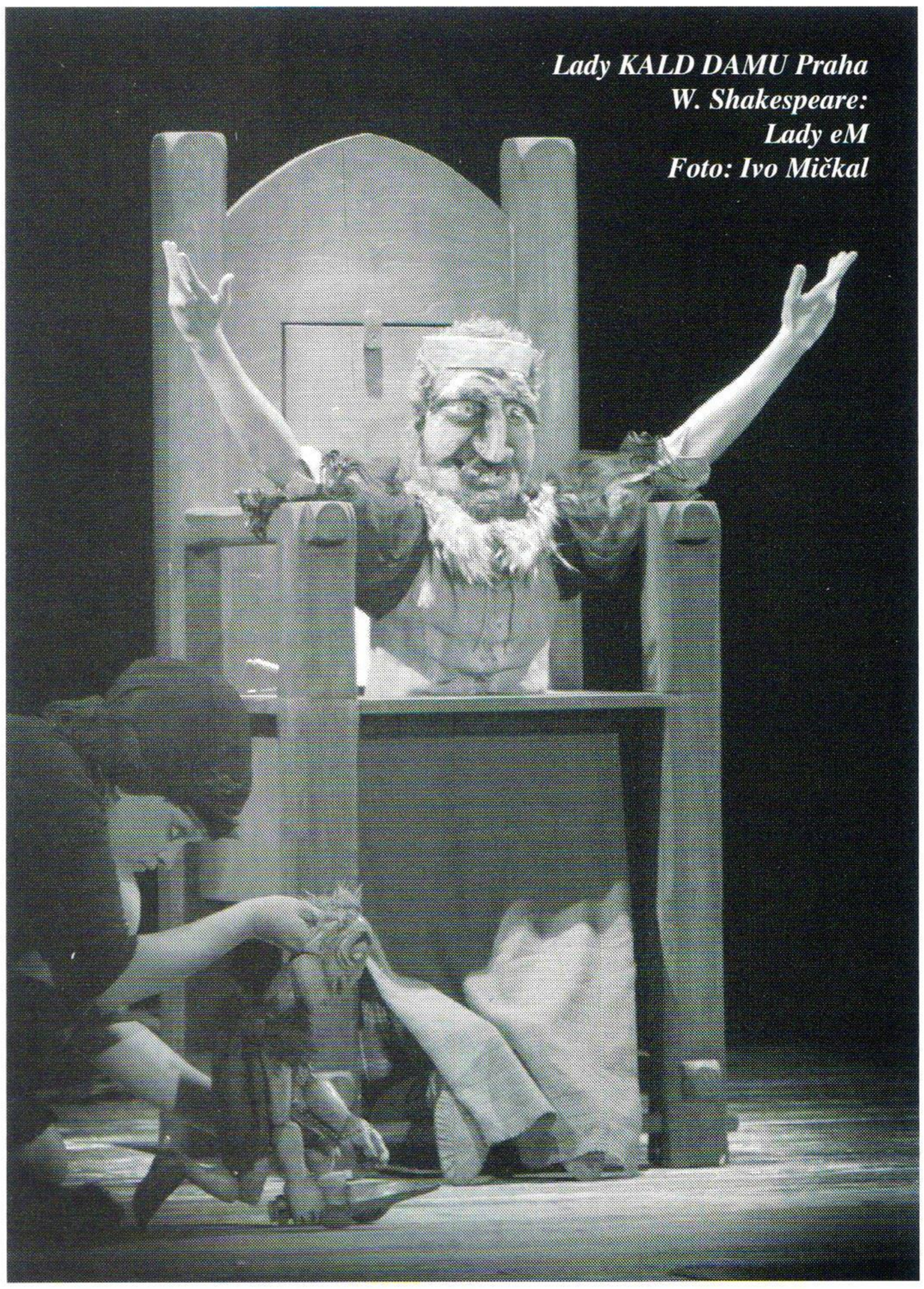
Snímek v titulku článku: LS Klubíčko Cvikov ve Festivalovém oknu loutkářských tradic / Pavel Polák a kol.: Čertoviny. Foto: Ivo Mičkal.

Takto naznačený rámec sľubuje hravosť či tvorivosť. Deti ako interpréti však ponúknu nacvičené etudy, ktoré rozohrajú hudobné nástroje ako loutky. Tvorivosť a objavovanie možností, ktoré ponúkajú, akoby končila rozprávkou (Otesánek), ktorá sa z hľadiska ostatný troch výstupov javí ako divadelne najhutnejšia. Sympatický kolektív tak na divákov útočí viac detskou nevinnosťou (pri ktorej máme snahu prižmúriť oko) ako samotným divadelným tvarom. Školské zadanie však splnil.

Moje pětka ZUŠ Jaroměř: Dvakrát o třech prasátkách - alebo holky ako prasátka a kluci ako vlci. Aspoň tak nastoľuje úvodný konflikt dvoch skupín hráčov samotná inscenácia. To, že prvá rozprávka o troch prasiatkach tématicky smeruje niekde inde a konflikt sveta chlapcov a dievčat sa na ňom nedá postaviť ako metapríbeh, je zásadný inscenačný dramaturgický lapsus. Vzájomná súvislosť sa tak vytráca a v druhej rozprávke tak dochádza iba k hľadaniu foriem, ako sa vlkovi (klukom) pomstiť, a to občas štýlom „Tom and Jerry", ktoré si však slabším inscenačným predvedením divák neužije ani ako dobrý fór.

Ďalšou skupinou inscenácií, patriace pod líniu formálnej inšpirácie tradíciou, boli tie, kde okouzlení takým či onakým typom loutky či divadelným postupom a jeho následné automatické použitie hralo prvé husle pred dramaturgickým uchopením témy, z ktorého by následne výrazový prostriedok vyplynul.

Kašpárek Mladá Boleslav: Skákavá princezna – luminiscencia a vedenie bábok v prievane svetiel, to všetko v kombinácii s detským kolektívom môže veľmi ľahko pripomínať istý typ drezúry, bez možnosti tvorivo rozvíjať osobnosť interpréta. Je to ten typ inscenácie, kde bábky boli skôr ako interprét a kde sa bábkam hľadala téma. Ťažko v takej situácii hovoriť o výpovedi. Divák môže zatlieskať tomu, ako deti túto úlohu zvládli, oceniť ich disciplínu a organizáciu na javisku, komunikácia v divadelnom slova zmysle však nenastala. Duch detskej fantázie a tvorivosti ostal pohltený niekde v tme, pod povrchom tak ľúbivej výtvarnosti.

Lady KALD DAMU Praha
W. Shakespeare:
Lady eM
Foto: Ivo Mičkal

Radost Strakonice: Naše slavná čarodějná škola – v tejto inscenácii nájdeme snáď všetky typy bábok, vo všetkých formách vedenia, luminiscenciu, živý klavír a pesničku – hymnus pre všetkých. To všetko na pôdoryse autorsky kvalitatívne slabšej rozprávky, ktorá v priebehu predstavenia motívy dobra a zla zmieša do jedného, dramaturgicky neprehľadného celku. To, v spojení so štýlmi výtvarna snáď každého druhu, je dokonalým receptom na uvarenie akéhosi loutkového rozprávkového guľáša, kde jednotlivé motívy časom strácajú svoju vnútornú logiku, tak ako v konečnom dôsledku samotné predstavenie.

LS V Boudě Plzeň ve Festivalovém oknu loutkářských tradic / Hra českých lidových loutkářů podle Romana Nejedlého: Jan za chrta dán. Foto: Ivo Mičkal.

Nemalú skupinu inscenácií tejto línie na prehliadke tvorili tie, ktoré jednotlivé unifikované postupy loutkového divadla, viac či menej remeselne čisto, použili ako ilustráciu či demonštráciu svojich tématických konceptov.

Divadelní soubor Outsider Art Čáslav: Golem – tieňohra, malé totemové loutky v samostatnom portáli, židovský cintorínik alebo „hřbitůvek" ako výtvarný objekt, stôl, židle a najmä rozprávačka. Téma židovství v Čechách a jej vyvrcholenie v mystifikácii príbehu o Golemovi sa však odohráva výhradne v pláne rozprávačkou čítaného textu (vrátane priamych rečí a dialógov). Ostatné prostriedky, na začiatku vytvá-

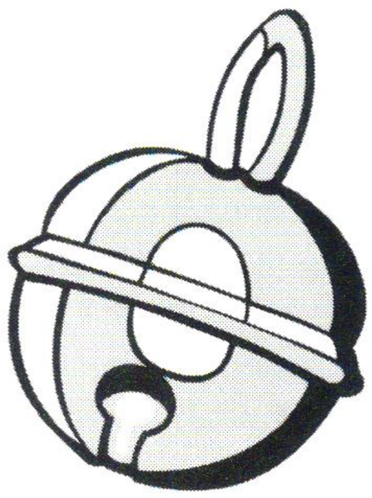

Kašpárek Mladá Boleslav
Ladislav Dvorský:
Skákavá princezna
Foto: Ivo Mičkal

rajúce silnú výtvarnú atmosféru, však ostanú divadelne nevyužité a pracuje sa s nimi v rovine doslovnej ilustrácie, ktorá naviac v niektorých prípadoch ide proti logike čítaného. Veľká téma a úprimná snaha súboru o jej divadelné zdelenie tak ostali len v štádiu snahy.

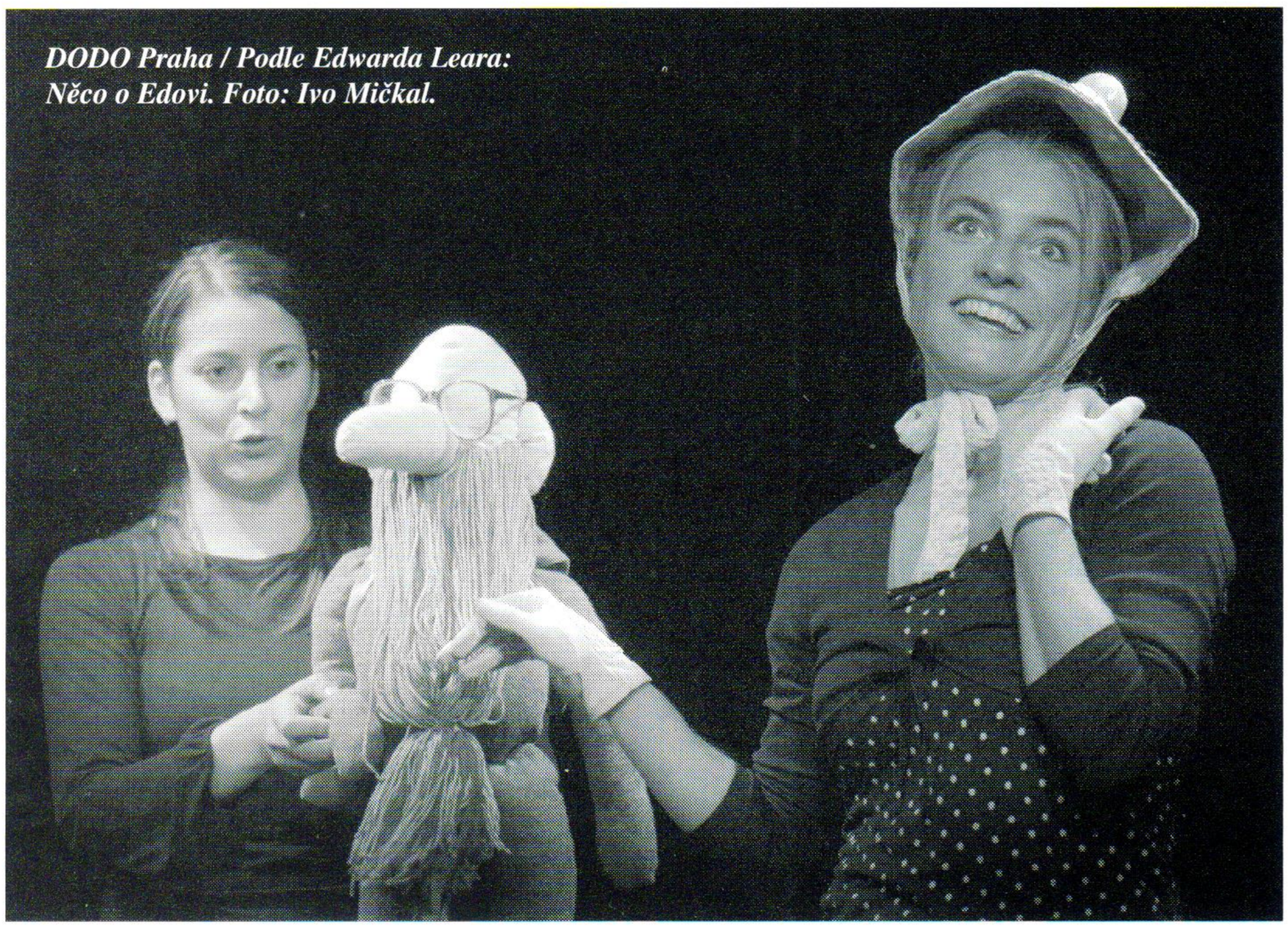
Lady KALD DAMU Praha: Lady eM – Shakespearov Mcbeth oklieštený o mnohé motívy a prispôsobený téme súboru - na vine je Mcbethka. Téma manipulácie ženského nad mužským elementom sa na diváka valí už z bulletínu a tejto línii sa v priebehu predstavenia prispôsobujú všetky výrazové prostriedky, vrátane všetkých typov použitých loutek a manipulácie s nimi. Síce výtvarne kultivované a remeselne zvládnuté, ale svojou tématickou čiernobielosťou odsúdené k samoúčelnosti. Tým, že pointa je vyzradená príliš skoro, divák predstavenie vníma skôr ako exhibíciu „dovednosti“ troch interpretiek súboru a rôznych štýlov na jednu tézu.

Klika Praha: Deep Sleep – divák na začiatku dostáva prednášku o rôznych druhoch spánku, ktoré súbor priradí k rôznym hrám svetovej dramatiky (Rómeo a Júlia, Othelo, Čakanie na Godota). K tomu, čo sa však následne s týmito hrami začína diať, nedostáva žiadny kľúč. Prekrúcanie, dopisovanie motívov, účelové upravovanie. Prečo sa súbor tak vehementne pustil práve do týchto „klasík“ a prečo takým spôsobom? Tri výtvarné plány loutek, každý priradený jednému dielu, medzi sebou nekomunikujú a stávajú sa len prostriedkom demonštrácie dramaturgických špekulácií. „Čo ak všetko to, čo je na divadle, je len snom, ktorý niekto zapísal?“ To je zhruba argument, ktorým chce súbor na záver predstavenia rehabilitovať svoje prepísanie a pomiešanie troch veľkých diel divadelnej spisby. Ako téma nie nezaujímavé, v rámci inscenácie však veľmi chabá barlička, ktorá navyše príde veľmi neskoro.

Ruce nohy na špagátě Třebíč: Kacafán aneb Hacafán – divadlo na divadle, aspoň tak, veľmi učene pôsobiaci pán, po tom, čo prítomných zoznámil s pánom Mejerchoľdom, popísal dva plány inscenácie, ktoré budú zároveň predvádzať to isté. Ale prečo činoherná čítačka, ktorú tým najprimitívnejším spôsobom predvádzajú živí herci, páni v rokoch, ako predobraz maňáskového plánu trochu bezzubej rozprávky? To dohromady nejako nejde?! Jedna z rovín je naviac. Z predvádzaného sa zdá, že je to práve loutková rovina, ktorá je zbytočná a len chabo dobieha expresívny, miestami až vulgárny prejav hercov, ktorý okorenený o reklamu na prezervatívy z dôb červeno-minulých kladie otázky typu - Prečo? A prečo až na celoštátnej prehliadke?

DODO, KVD A KALD DAMU Praha: Něco o Edovi – život Edwarda Leara a jeho limerické básne – to je materiál, ktorý sa trojica herečiek pokúsila divadelne prebásniť a do jedného celku inscenácie tak pospájať niekoľko motívov, dekorujúcich ako život, tak aj tvorbu tohto anglického básnika. Na predstavení je sympatické nasadenie, s akým interprétky k téme pristupujú. Jednotlivé obrazy či epizódy však majú rôznu divadelnú kvalitu. Tá miestami divadelne zaujímavo kopíruje štýl, vlastný práve pre limerické básne. Silná a presná štylizácia, vtipná pointa na konci. Častokrát však obrazy len výtvarne ilustrujú jednotlivé limerické básne či životopisné fakty. Inscenácia sa miestami ako celok rozpadá a to práve vo chvíľach, kedy sa spojením životopisných reálií a jednotlivých limerických básní, akoby hľadal dôvod, prečo vznikli. To je to

DODO Praha / Podle Edwarda Leara:
Něco o Edovi. Foto: Ivo Mičkal.

LS Běžná hlava Praha
Příběh o krásné Deirdre
Foto: Ivo Mičkal

isté, akoby ste vysvetľovali, prečo vtip, ktorý sa chystáte práve povedať, je vlastne vtipný.

Miroslav Alexa Chrudim: Potrestaný Zloděj – nemá anekdota, ktorá sľubuje recept, ako potrestať zlodeja. Trvá pár minút a v žánre grotesky ilustruje a maňáskohrou napĺňa v bulletíne sľúbený záver. Udeje sa tak. Zlodeja (čerta), dvakrát o bábovku okradnutý Kašpárek potrestá varechou. Sľubný začiatok témy, ktorej variácie by sa mohli rozrásť až do šírky, ktorá by v žánre grotesky mohla naplniť kritériá inscenácie. Nestalo sa tak. Namiesto toho sa na záver objaví samotný účinkujúci a mimo riad grotesky prítomných slovne, varovaním, zvrtne do žánru akejsi morality. Tak anekdota alebo moralita?!

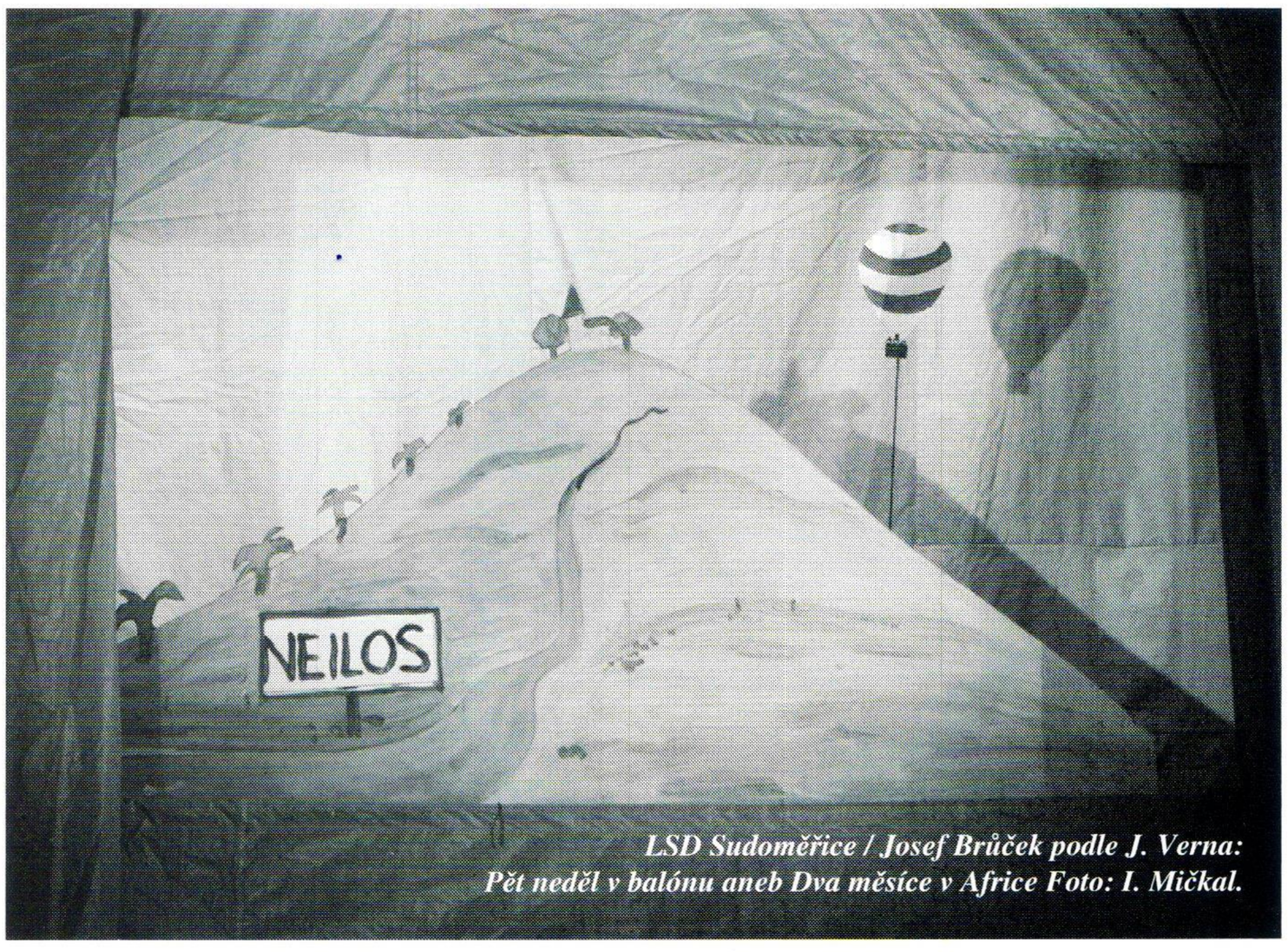
Vyššie spomínané inscenácie, možno aj vďaka menšej či väčšej dávke formalizmu, narazili zákonite na problém dramaturgie. Či už pri samotnom výbere témy, alebo jej následnom uchopení, lepšie povedané neuchopení v rámci divadelnej inscenácie. Môžeme povedať, že je to práve dramaturgia a zákutia spojené s týmto predpokladom tvorby divadelnej komunikácie, ktorá sa stala achylovou pätou väčšiny inscenácií na prehliadke a najmä tých, ktoré uprednostnili vyššie spomínané postupy.

Pred tým, ako prejdem k dalšej skupine inscenácií festivalu, dovolím si jednu variáciu na téma amatérske. „Loutkařská Chrudim" je baštou jednej z línií amatérskeho divadla. Divadla, ktoré má oproti profesionálom v niečom naviac. To profesionálne totiž často krát, napriek svojej remeselnej úrovni, rieši iné, ako divadelné problémy. Práve v takomto type divadla, ktoré nie je zaťažené dennodennými prevádzkovými problémami, sa môže naplno rozvinúť slovný základ onoho často pejoratívne chápaného „amatérske", ktoré má však slovný základ v slovíčku „amare" – voľný preklad – robené s láskou. Tento oslobodzujúci motív dáva divadelnej tvorbe iné, netušené možnosti. Vyvíja sa naprieč spoločenským konvenciám a práve preto sú to najmä amatérske fóra, kde sa objavujú predstavenia, ktoré síce z hľadiska formálneho spracovania môžu zaostávať za šmírou profesionálov, avšak z hľadiska toho kto, ako a prečo divadelne vypovedá, prinášajú pre divadlo originálne a neopakovateľné spojenia.

Je to možno paradox, ale v zrkadle hyper-realistických, formálne dokonalých avšak obsahovo vyprázdnených výstupov, ktoré na ľudí v 21. storočí útočia z mnohých médií, môže takáto, síce formálne nedokonalá ale za to múdra originalita znamenať pre divadlo oveľa viac.

A práve touto, trochu teatrologickou úvahou, sa dostávame k poslednej skupine predstavení na Loutkařské Chrudimi.

Práve pre inscenácie v tejto skupine je spoločným motívom snaha nájsť adekvátne a vyvážené divadelné výrazové prostriedky na uchopenie témy výpove-

LSD Sudoměřice / Josef Brůček podle J. Verna:
Pět neděl v balónu aneb Dva měsíce v Africe Foto: I. Mičkal.

LS Rámus Plzeň / Jean Genêt: Balkon
Foto: Ivo Mičkal.

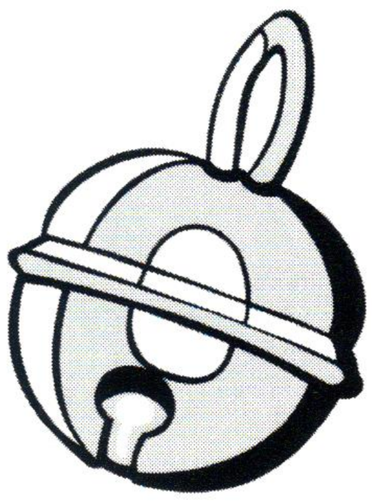
de. Použitie toho alebo toho typu loutky tu nestojí na začiatku, ale je výsledkom úvah nad javiskovou interpretáciou zvolenej témy. Remeselne nemusia byť tieto inscenácie zvládnuté par excelence, cítime však za nimi syntézu toho kto, čo, ako, prečo a komu na divadle hovorí.

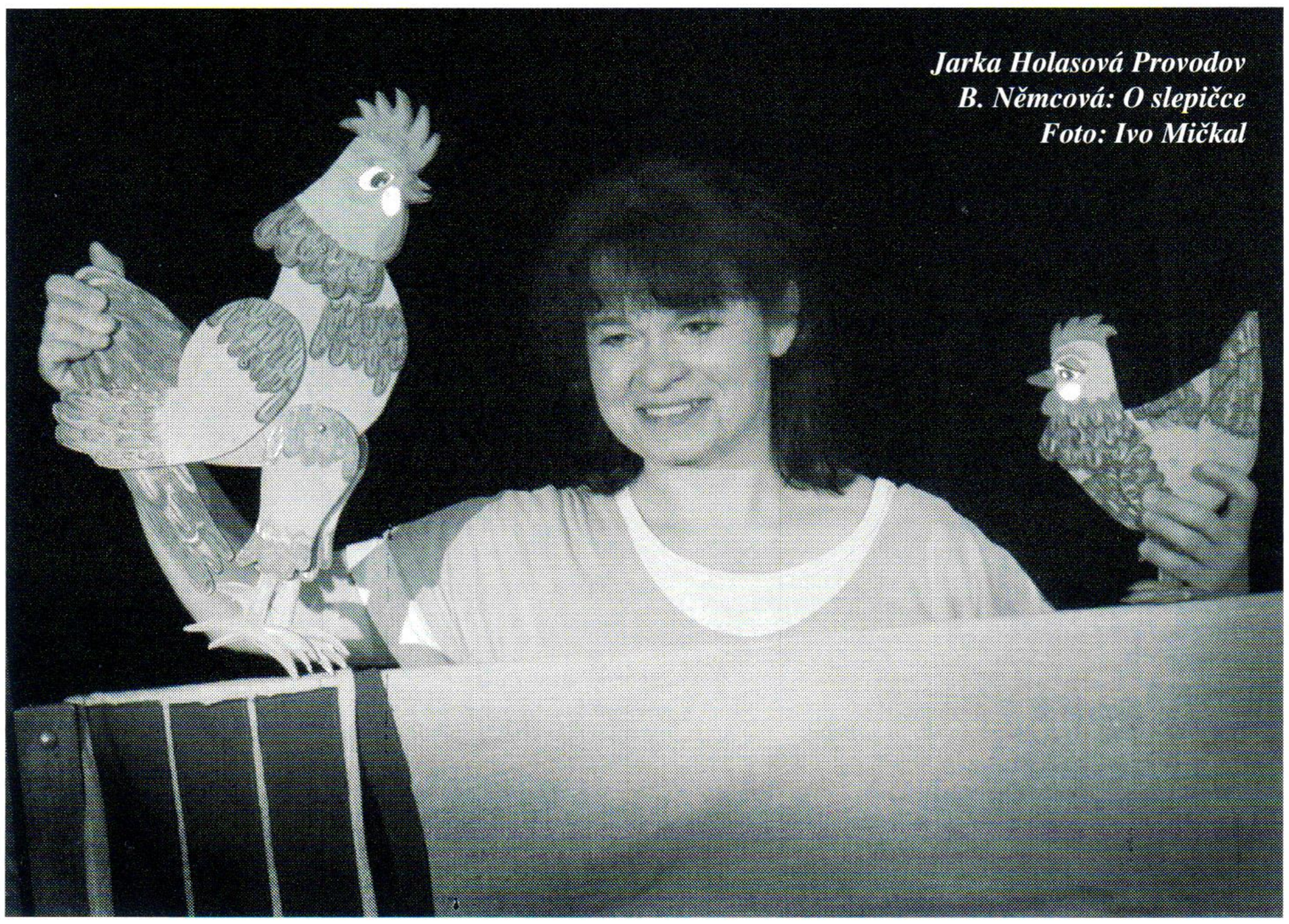
Tieto inscenácie dú cestou rešpektovania zvoleného žánru či druhu témy a predlohy.

Jarka Holasová Provodov: O slepičce – ilustrácia „v řádu" rozprávky môže mať aj prijateľnú podobu. Jarka Holasová sa navyše snaží svoje rozprávky predvádzať v duchu ich originálnej predlohy, čo je vždy výzvou a najmä pre detské publikum, ak sa to „dobře udělá" to má aj mimodivadelný význam. To, čo a ako Jarka Holasová predváza, mnohým stačí, avšak jej potenciál má určite na viac - aby sa s niektorými motívmi pohrala viac divadelne a neostala len v rovine výtvarnej ilustrácie. Aby, napriek zrozumiteľnosti výtvarných znakov, hľadala ich možno rafinovanejšiu divadelnú a výtvarnú štylizáciu a neostala odkázaná na opakujúci sa refrén: „paraván, textília, nášivka, predmet, paraván...". Ja viem, že dieťa tomu rozumie, ale...

Vedecká fantastika – **LS Sudoměřice „Pět neděl v balónu aneb Dva měsíce v Africe**" – prekonať alebo nahradiť Zemanovskú poetiku pri spracovaní predlôh Julesa Verneho, sa zdá byť až nemožné. Úspešný pokus v tomto snažení určite zaznamenala inscenácia Josefa Brůčka, dovolím si toto odvážne tvrdenie. Scénický priestor, v popredí z balónovým košom a pozadím s padákoviny. V koši reprezentant konzervatívnej Anglie, ako rozprávač. S jeho monotónnym rozprávaním kontrastuje formou komiksu, s použitím plošnej bábky, výtvarne prerozprávaný Verneho príbeh, ktorý sa odohráva v okne, v strede padákoviny. Práve výtvarne a divadelne zaujímavé komiksové obrazy dodávajú Vernemu súčasnú podobu. Ľahkosť a vtipnosť, s akou sa motívy zjavujú, ani nedávajú tušiť, že za niekoľko minút súbor divadelne prerozpráva viac ako sto strán vedecko-fantastického románu. Záverečná pointa, kde všetci letci na balóne skončia nie ako hrdinovia, ale ako súčasť hostiny, dáva tušiť aj nové tématizovanie Verneho predlohy a akýsi „knock – out" európskemu kolonializmu.

Běžná hlava Praha: Příběh o krásné Deirdre – inscenácia svojimi použitými postupmi mnohým pamätníkom pripomenula atmosféru loutkového divadla 80. tych rokov minulého storočia. Pre nepamätníkov však znamenala súhru ako aj štýlovú čistotu výrazových prostriedkov. Hudobná zložka, demonštratívne herectvo s totemovými bábkami, budovanie situácií v „řádu" až rituálneho charakteru, priniesli na javisko archetypálnu tému o láske a zrade, a to v divadelne pôsobivej syntéze. Ak pripustíme, že umenie sa už zákonite nemusí diať na línii: avantgarda – hlavný prúd, a to v časovom rámci od nuly po nekonečno, potom zvolenie prostriedkov a postupov, aj keď pripomínajúcich 80. roky, ale ktoré konvenujú s témou a sú v určitom „řádu" výpovede, je úplne legitímne a zaujímavé možno pre tých, ktorí v 80. rokoch minulého storočia ešte ani nežili.

Jarka Holasová Provodov
B. Němcová: O slepičce
Foto: Ivo Mičkal

Na inscenovanie predlohy, ktorú zatiaľ žiadne amatérske ani profesionálne divadlo v Čechách i na Slovensku neinscenovalo, treba kus odvahy. Ak ide o predlohu, ktorá je navyše divadelnou výzvou aj pre profesionála a amatérskemu súboru sa podarí nájsť cestu, ako ju inscenovať, potom takýto prístup rozhodnej patrí do druhej skupiny predstavení.

Rámus Plzeň – *Jean Genêt:* Balkon – alebo podobenstvo o večnej revolúcii a o relatívnosti spoločensky

Jaroslav Ipser a Jiří Polehňa: Tajemství pohádkových knížek
Foto: Ivo Mičkal

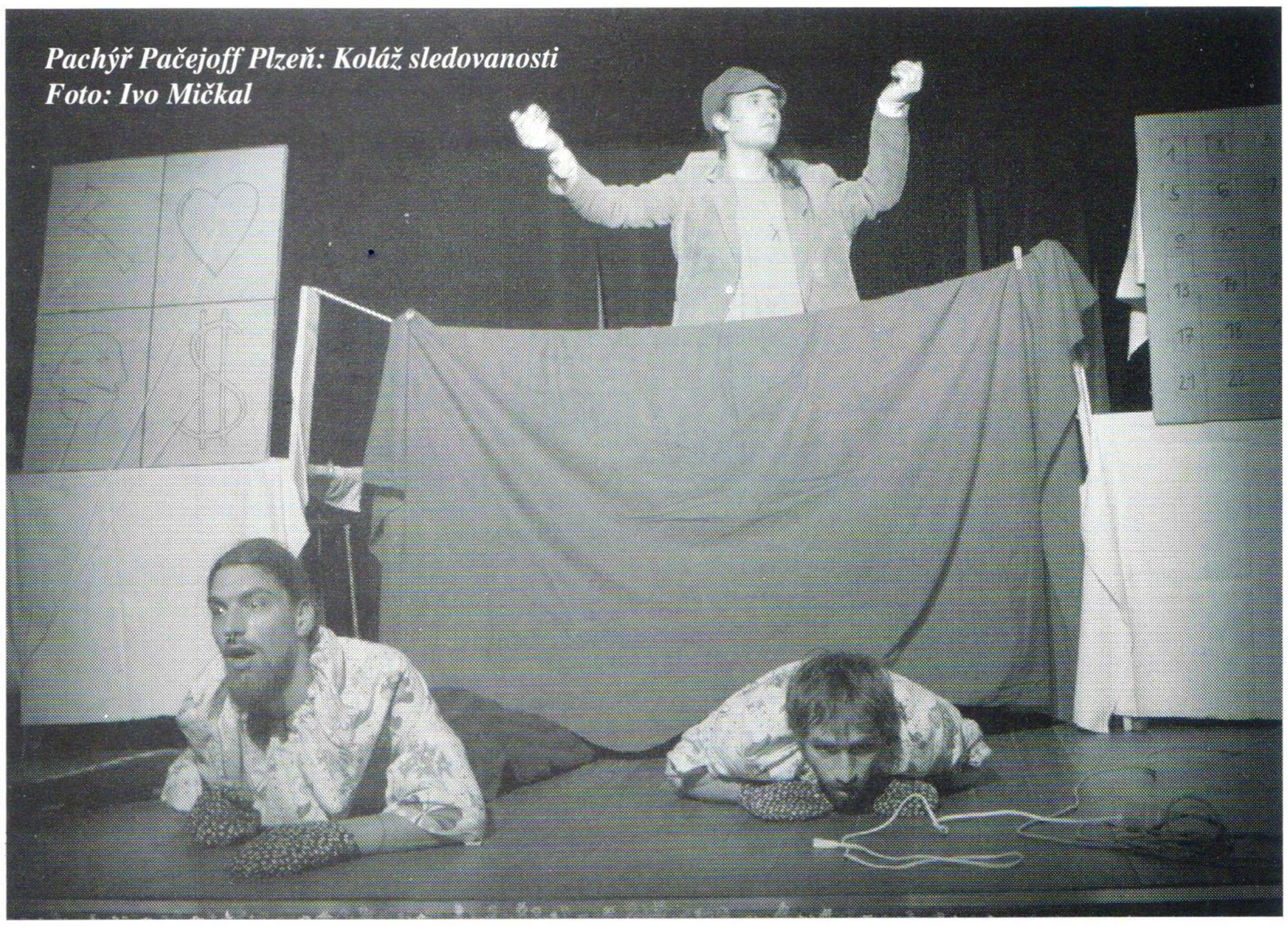
uznávaných hodnôt a autorít. Inscenovať toto, až vizionárske dielo Jeana Geneta, plné alegórií, ktoré akoby medzi svet a „bordel" kládlo rovnítko, znamená nájsť ten správny inscenačný kľúč. Pre Rámus sa ním a úplne legitímne stalo obdobie medzivojnového kabaretu, ktoré ale súbor neberie smrteľne vážne, skôr ho nahadzuje ako základný scénický rámec. Zámerné naivistické kostýmovanie a spracovanie maňáskového plánu, len podčiarkujú črtu groteskności, miešania vysokého a nízkeho, ktorú v Genetovi môžeme čítať. A práve vážnosť alegórií a genetovho posolstva, v kontrasne s ledabilosťou Rámusovej interpretácie, vytvárajú adekvátnu cestu javiskovej interpretácie. Škoda len, že z hľadiska hereckého zvládnutia vhodne zvolenej cesty, predstavenie predsa len zaostáva za svojim myšlienkovým a dramaturgickým uchopením.

Napokon do tejto skupiny inscenácií patria i tie, ktoré inscenovaným témam vtláčajú originálny herecký či autorský vklad súboru.

Jaroslav Ipser Turnov a Jiří Polehňa Hradec Králové: Tajemství pohádkových knížek – inými slovami otvorený „súboj" dvoch bardov českého loutkového divadla. Každý, svojim charakteristickým štýlom, v jednotiacej, výtvarne zaujímavej výprave Jirku Polehňu, predvedie svoju rozprávku. Po celý čas vnímame istú sympatickú rivalitu medzi interpretmi, ktorá je metapríbehom, rámcujúcim obidva výstupy. Predstavenie pôsobí nenútene a autenticky. Je to ten typ inscenácie, kde spôsob hrania, nápadité „marionetové" spracovanie témy rozprávok sa nerozlučne spája so svojimi interprétmi. Fráza, že „každý je nahraditeľný", v prípade inscenácie Jaroslava Ipsera a Jiřího Polehňu skutočne neplatí.

Pachýř Pačejof Plzeň: Koláž sledovanosti – súbor Pachýř Pačejof už nejaký čas svojimi predstaveniami úspešne napĺňa svoj antidivadelný program. Paradoxne, ak divadlo so svojimi zaužívanými postupmi a témami potrebuje nastaviť zrkadlo, inteligentná a divadelne objavná je práve cesta Pachýře. V tejto inscenácii však máme co dočinenia s výpoveďou. Téma vyprázdnenosti konzumného života sa odohráva na ploche niekoľkých obrazov. Každý obraz má svoj výtvarno-priestorový nápad. Na javisku miestami, spojením materiálov, predmetov a rôzne samplovanej hudby, vzniká akoby nová kvalita divadelnej metafory. Súbor však ostáva verný tradícii svojho rezignovaného herectva a niekoľkokrát, v mene svojho rezignovaného prístupu, divadelne zaujímavú situáciu, takýmto prístupom degraduje. Súbor, aj napriek tejto svojej programovej schválnosti, naznačil smerovanie od popierania a deštrukcie zaužívaných postupov, smerom k hľadaniu tých nových a postupov sebe vlastných.

Tlupatlapa Svitavy: Potichu a Naglass – inými slovami bez slov a na skleničky. To je spôsob, akým súbor vytvára na javisku poctivý, múdry, výtvarne originálny divadelný tvar, ktorý ani tak nie je interpretáciou ako skôr demonštrovaním príbehu vysokej spoločnosti počas jedného večera, jedného mejdanu. Atmosféra inscenácie je vytváraná silnou a originálnou vizuálnou stránkou, s použitím animácie rôznych typov skleniček. Takto rozprávaný príbeh je podporený zvukovo-hudobným plánom, ktorý okrem hudby Phillipa Glassa vytvárajú aj samotný herci hrou na skleničky či na svoje telo. Inscenácia pôsobí veľmi kompaktne a napriek tomu, že v jej priebehu nezaznie ani jedno slovo, môžeme čítať konflikt mileneckého trojuholníka, ktorý sa vypointuje na záver akoby ranným precitnutím. Predstavenie je silne asociatívne a otvára priestor pre diváka, aby si mnohé motívy konkretizoval sám, na základe osobných konotácií.

Pachýř Pačejoff Plzeň: Koláž sledovanosti
Foto: Ivo Mičkal

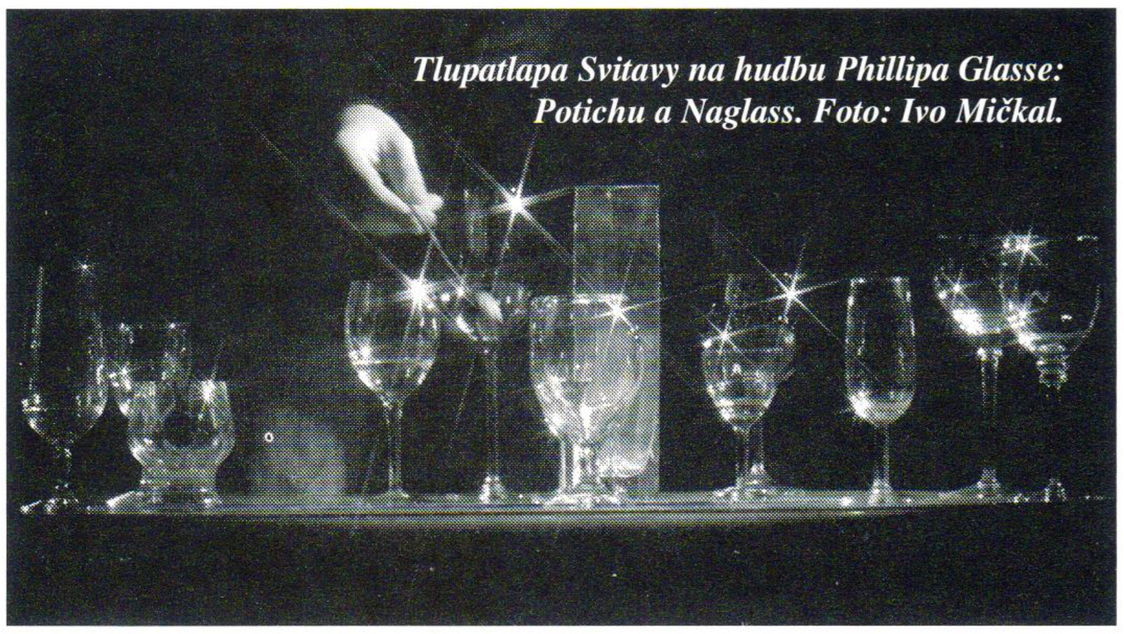
Je vzácne, ak súbor, okrem toho, že zvláda všetky remeselné stránky, potrebné ku tvorbe divadelnej inscenácie, nerezignuje na hľadanie nových, originálnych výrazových prostriedkov či originálnej a vysoko kvalitnej formy divadelného rozprávania, čo tento súbor, spomedzi všetkých účastníkov Loutkařskej Chrudimi, z divadelného hľadiska, katapultuje na tie najvyššie miesta.

Ak som na začiatku hovoril o očakávaniach v súvislosti s festivalom Loutkářská Chrudim len v superlatívoch, čo niektoré predstavenia v konečnom dôsledku aj potvrdili, tak tieto superlatívy môže veľmi ľahko relativizovať fakt, ak sa prehliadky zúčastňuje veľa inscenácií, pri ktorých hodnotení musí auditórium siahnuť až k pripomenutiu si základných definícií divadelného remesla, čo by sa predsa len na celoštátnej prehliadke už nemalo a nemuselo stávať. Žiaľ, tohtoročné odborné diskusie sa dosť často niesli v znamení práve takéhoto opakovania si základov.

Tým, že krajské poroty s očakávaním „čo sa s inscenáciou po ich výhradách stane“ prižmúria oko, a isté predstavenia predsa len posunú vyššie, robia festivalu vlastne medvediu službu. Odborné diskusie potom namiesto toho, aby inšpirovali či poukázali na zlomové body v tom či tom divadelnom prístupe, sa tak menia na akýsi „boj“ ukrivdených s prísnou a zložito hovoriacou porotou, ktorej predsa len kritérium „líbí – nelíbí“, „dělají to s radostí“, „je to upřímné“, nemôže stačiť a nestačí. Ak pripustíme, že prehliadka je nesúťažná a prezentovať sa na ďalších fórach má možnosť len niekoľko inscenácií, potom je to práve táto reflexia, ktorá samotné súbory vo vzájomných inšpiráciách, ale napokon i loutkové divadlo posúva kvalitatívne ďalej.

Ak sa výber inscenácií na festival podriadi viac kritériu reprezentatívnosti jednotlivých krajov, ktoré zdá sa tento rok prevažovalo, oberá tak tento celoštátny festival o jeho auru, kvalitu a výnimočnosť a v konečnom dôsledku demotivuje tých, ktorí za divadlom, okrem radosti z tvorby a zvládnutia základných remeselných zručností, hľadajú aj určitú „ pridanú hodnotu“.

Peter Janků

Tlupatlapa Svitavy na hudbu Phillipa Glasse: Potichu a Naglass. Foto: Ivo Mičkal.

Potichu a Naglass Foto: I. Mičkal

VÝSLEDKOVÁ LISTINA

55. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI 2006

Porota ve složení Ján Zavarský, předseda, Marie Poesová, Blanka Šefrnová, Peter Janků a Marek Zákostelecký udělila tyto ceny:

Cena souboru Pachýř Pačejoff z Plzně za osobitý autorský a herecký přístup v inscenaci Koláž sledovanosti

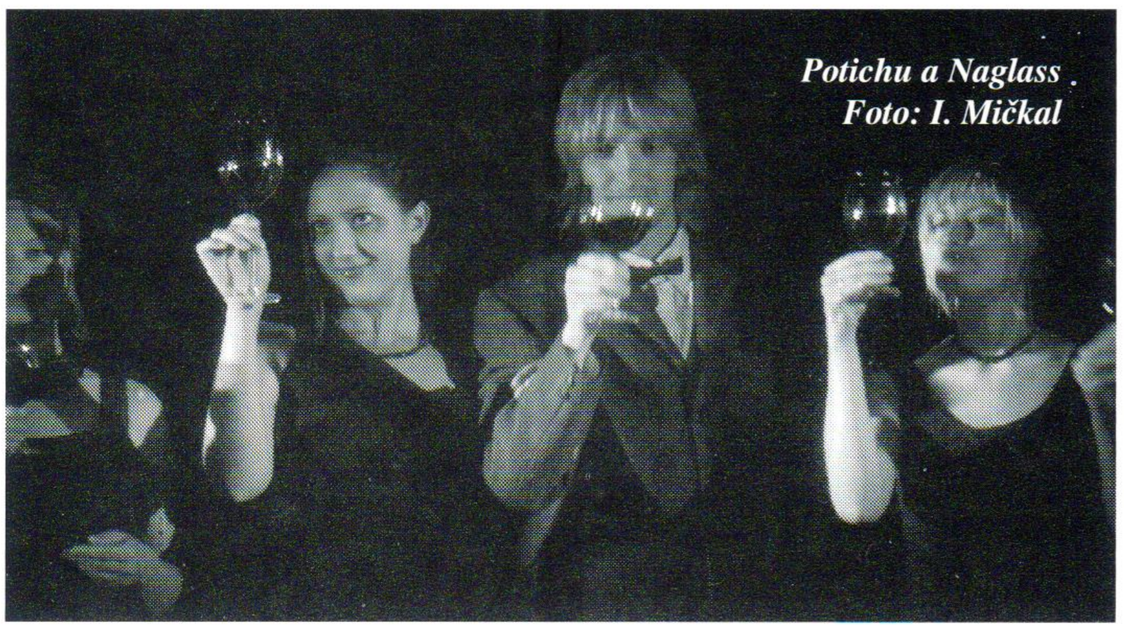
Cena souboru Rámus z Plzně za odvážnou a objevnou dramaturgii v inscenaci Balkon

Cena Jiřímu Polehňovi za výtvarné zpracování inscenace Tajemství pohádkových knížek souborů Poli z Hradce Králové a Čmukaři z Turnova

Cena Kateřině Štolcpartové za výtvarný plán inscenace Lady Em souboru Lady z KALD DAMU Praha

Cena Josefu Brůčkovi za výtvarnou podobu loutkového plánu inscenace Pět neděl v balónu souboru LSD ze Sudoměřic

Cena souboru Běžná hlava z Prahy za stylovou čistotu výrazových prostředků v inscenaci Příběh o krásné Deirdre

Potichu a Naglass . Foto: I. Mičkal

Cena Marcele Máchové, Tamaře Urválkové a Michaele Procházkové za herecké výkony v inscenaci Něco o Edovi souboru DODO z Prahy
Cena souboru Tlupatlapa ze Svitav za inscenaci Potichu a Naglass

---

Na mezioborovou divadelní přehlídku Jiráskův Hronov porota nominovala inscenaci:
Potichu a naglass souboru Tlupatlapa ze Svitav
a doporučila inscenace:
Balkon souboru Rámus z Plzně
Pět neděl v balónu souboru LSD Sudoměřice

V závěru Loutkářské Chrudimi zakončil sérii inspirativních inscenací - až potud tuzemských věhlasných souborů - Eduardo de Paiva Souza z Brazílie představením hry s názvem Angel. Foto: Ivo Mičkal.

Divadlo Kvelb z Českých Budějovic uvedlo v zahajovacím dnu festivalu svou performanci Vzplanutí. Foto: I. Mičkal.

Ve výstavních prostorách chrudimského divadla Karla Pippicha byla instalována výstava z prací královéhradeckého divadla Drak. Nechyběla ani tradiční noční prohlídka Muzea loutkářských kultur. Foto z výstavy Draku: Ivo Mičkal.

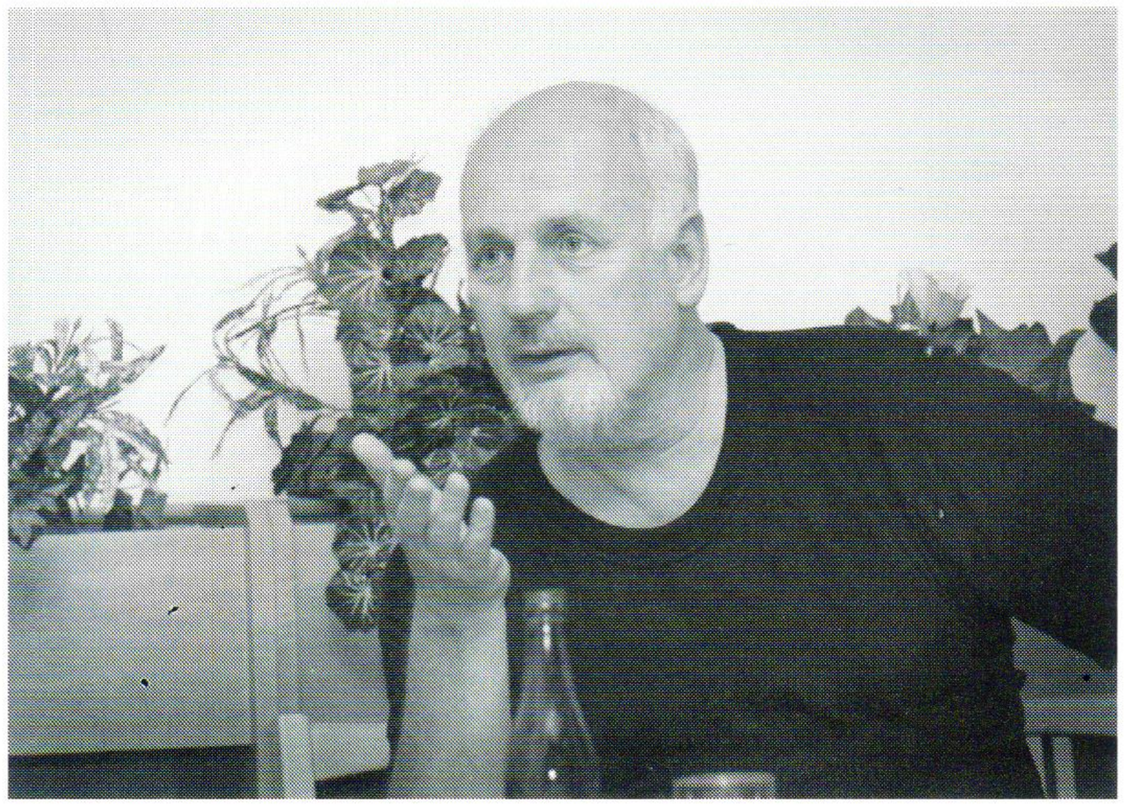
V závěrečný den festivalu se uskutečnila obligátní loutkářská pouť. Vystoupila na ní se svým divadlem Bořivoj i jedna z lektorek letošních chrudimských seminářů Mirka Vydrová. Foto: Ivo Mičkal.

ZÁVEREČNÉ SLOVO PREDSEDY POROTY

55. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

Často sa divadlo prirovnáva k obrazu sveta. Divadlo, ktoré obraz – výtvarno – pre svoju existenciu nutne potrebuje, je divadlo bábkové. Náš euklidovský svet sa za posledné roky rozpadol a na jeho miesto nastúpili rôzné geometrie, rôzne optiky pohľadov. Divadlo nám pomáha tento svet znova zrekonštruovať a pochopiť. Bábkové divadlo má na tomto poznaní nemalý podiel. Má zvláštnú geometriu a optiku, je to optika humoru.

55. loutkářská Chrudim len potvrdila, že bábkové divadlo reaguje na súčasný svet a prostredníctvom humoru ho aj interpretuje. Animácia v kontakte s hrou herca umožňuje vidieť udalosti zkratkovite a mnohokrát až vizionársky jasne. Tragika sa tak stretáva s komikou, obraz sveta sa stáva plastický. Štruktura priehladky umožnila konfrontovať inšpiratívne predstavenia profesionálov s tvorbou ochotníckych divadelníkov. Liberecký Krásný nadhasič, Barokní opera bratrov Formanovcov, Provázkárske Svůdné J. sa stali partnermi pre Balkón Rámusu z Plzne, Lady Em súboru Lady z Prahy, Něco o Edovi súboru Dodo z

Křeslo pro hosta patřilo na 55. Loutkářské Chrudimi prof. Mgr. Jánu Zavarskému, jenž také předsedal odborné porotě přehlídky. Otázky hostovi kladla Mgr. Marie Poesová. Foto: Ivo Mičkal.

Prahy, Peť neděl v balóně ze Sudoměřic, či Potichu a Naglass súboru Tlupatlapa, Svitavy.

55. Loutkářská Chrudim skončila, skončil sa sviatok bábkového divadla, bábkari vrátili kľúč od mesta, scény opustili diváci a herci. Humor a poznanie však ostávajú s nami.

Vďaka vám, komedianti.

Ján Zavarský

VZDĚLÁVACÍ ČÁST

55. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

V rámci 55. Loutkářské Chrudimi pracovalo 13 seminářů, kterých se zúčastnilo 170 seminaristů v širokém věkovém rozpětí od 5 do 70 let. Obsahově bychom mohli semináře rozdělit do dvou skupin – vzdělávací (Loutkoherectví, Marionety, Javajky, Výroba maňáska, Režie, Hlasovka, Dramaturgie, Autorský seminář) a inspirativní (Inspirace snem, Zvuk a hudba, Setkání časů a také Klub pro děti).

Novinkou byl seminář dramaturgie, který přilákal i účastníky z řad činoherního divadla. Největší zájem byl, na jedné straně již tradičně, o hudební seminář a o semináře hlasovkářské, na druhé straně o další novinku, Inspirace snem. Z původní nabídky se bohužel neuskutečnil seminář Bubny (výroba), zřejmě pro vyšší finanční nároky.

SEZNAM SEMINÁŘŮ 55. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI:

Autorský seminář – lektor Luděk Richter (Divadelní společnost Kejklíř Praha)
Cvičení hlasu hrou – lektorka Mirka Vydrová (Divadelní společnost Bořivoj Praha)
Dramaturgie – lektorka Petra Zámečníková (dramaturgyně divadla Minor)
Hlasovka – lektorka Jana Altmannová (pedagog KALD DAMU Praha)
Inspirace snem – lektoři Ivana a Pavel Němečkovi (Sdružení D Olomouc)
Javajky – lektorka Lea Hniličková (Národní divadlo marionet Praha)
Klub pro děti – lektorky Hanka Zimmermannová (ZŠ Satalice Praha) a Kateřina Petáková (Mikulášské gymnázium Plzeň)
Loutkoherectví, hudba, zvuk – lektor Jiří Vyšohlíd (herec a muzikant divadla Drak Hradec Králové)
Marionety – lektorky Blanka Josephová-Luňáková a Martina Hartmannová (obě herečky divadla Alfa Plzeň)
Režie – lektor Jiří Adámek (režisér)
Setkání časů (Seminář pro …náctileté) – lektoři Magda Johnová (ZUŠ Žerotín Olomouc) a Radomír Veselý (fotograf)
Výroba maňáska – lektorka Irena Marečková (docentka KALD DAMU Praha)
Zvuk a hudba – lektor Jan Matásek (divadlo Minor Praha)

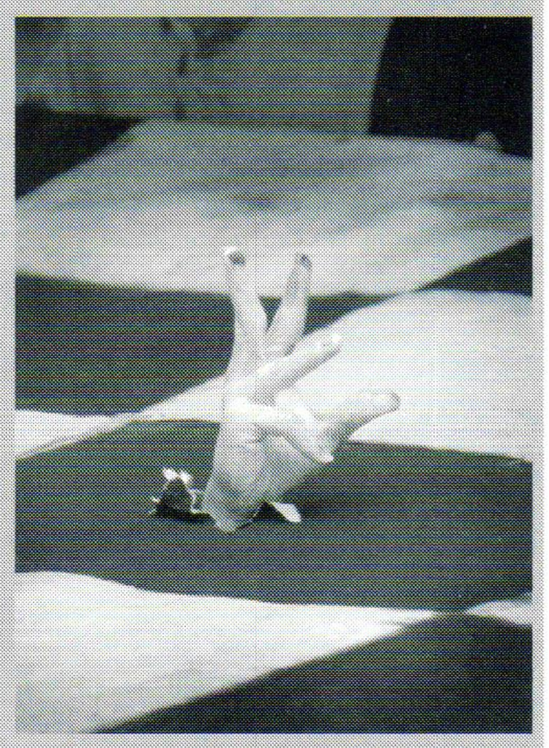
POSTŘEHY, DOJMY, NÁLADY, REFLEXE ÚČASTNÍKŮ SEMINÁŘŮ

R – REŽIE – JIŘÍ ADÁMEK

Do semináře R jsem se původně nepřihlásila, a tak jsem šla na první setkání trochu s obavami. Ty ale brzy přešly, protože jsem se dostala do zajímavého a zábavného semináře mezi 11 veselých a milých tváří. Lektorem byl sympatický Jiří Adámek, který nám umožnil nahlédnout pod pokličku praktické režie s loutkou.

První úkol jsme měli už doma, a to přivézt dva předměty, které představují milenecký pár. Tak se sešly rukavice, klobouky, panenky, pásky, balónky, startovací kabely, hudební nástroje. Bez dlouhých příprav jsme se chopili předmětů – nejprve klobouků a zkoušeli rozehrát situaci muže a ženy, kteří se potkají v parku (beze slov). Dál jsme zkoušeli oživit jiné předměty tak, abychom využili co nejvíce možností jejich pohybu (např. startovací kabely v roli hádky manželů), a postupně vznikaly zdařilé i méně podařené krátké dramatické situace. Pracovali jsme ve dvojicích a naše nápady jsme si navzájem ukazovali, kritizovali, debatovali o nich, smáli se a bavili a Jirka nás přitom velmi nenásilnou formou vedl k přesnějším úvahám a jasnému vyznění dramatické situace ,a tím i k tomu, jak může vznikat režie u různých minipříběhů.

A pak přišel na řadu i text, který vybral rejža pro celou skupinu stejný: 1: Ano? / 2: Ano. / 1: Ale proč ano? / 2: Protože ano. / 1: A kdybych ti řekl ne? / 2: Jak to ne? / 1: Ne.

Měli jsme vymyslet příběh s milostným podtextem, kde bychom tento text použili a vybrat si předměty, kterými tuto dramatickou situaci sehrajeme. Postupně jsme zkoušeli přidat i hudební doprovod (většinou námi zpívanou melodii – ta nám pak zněla v uších celé dny). A opět následovaly debaty, kritika…, až vzniklo 5 příběhů na téma „láska v různých podobách".

Naše minipříběhy jsme spolu s hudebním seminářem

Novinkou mezi semináři byla tvůrčí dílna s názvem Inspirace snem vedená manželi Němečkovými z Olomouce. Foto z předváděčky výsledku práce dílny: Ivo Mičkal.

předvedli chrudimským seminaristům a myslím, že jsme se všichni navzájem bavili. Co na závěr? Bylo to úžasné, ale krátké.
Lenka Janyšová

V – VÝROBA MAŇÁSKA – IRENA MAREČKOVÁ
Postup:

- Skica (en face & profil)
- Slepení desek mirelonu chemoprenem
- Přenesení skicy hlavy (en face & profil) na kubus mirelonu
- Řezba – řezáky na papír (speciální nože – ostré) – fa OLFA aj.
- Polepení povrchu hlavy tenkým vatelínem (zažehlovacím) – dispercol nebo chemopren
- Event. napuštění (natření) polepeného povrchu dispercolem (schnutí cca 10-15 hod.) – vznikne pevná a pružná skořápka
- Zažehlení povrchového textilu – úpletu – žehličkou, srovná nerovnosti a textil pak drží po celé ploše (i v prohlubních)
- Další dočištění, tvarování, šití, tavná pistole aj.
- Ruce a krk (roury mirelon) – připevnění na základní košilku (na ní event. struna – silon v dolním okraji)

Předváděčka výsledků práce semináře režie vedeného Jiřím Adámkem. Foto: Ivo Mičkal.

- Šití kostýmku a oblečení na základní košilku
- a pak jsme je pojmenovali.

Dojmy seminaristů

Kdybychom měli říci 3 slova, která vystihují atmosféru semináře, určitě by to byla POHODA, INSPIRACE, PÍLE. Díky citlivému a fundovanému vedení lektorky Ireny Marečkové jsme nepocítili stres z množství nových informací a nutnosti orientovat se v moderních postupech výroby loutek. Velkou motivací pro nás bylo sledovat, jak se nám den ode dne pod rukama probouzel maňásek. Po zdolání základní hmoty jsme se těšili, až dáme loutce výraz a povrchovou úpravu.

Přestože nešlo o kolektivní práci, zajímala nás i práce ostatních v semináři, a tak se ráno po příchodu ozývalo: „Jak se vyspala Libuše?“ „Co dělá myš?“ „Je to kozlík nebo ovečka?“ „A jak pokročila liška?“ Nutno vysvětlit, že ti, kteří šili v průběhu rozborového semináře i při některých představeních (event. v roští v parku), nebyli blázni, ale ryzí nadšenci.

Oceňujeme přístup naší lektorky. Věnovala se nám individuálně, ale nechávala nám svobodu v realizaci vlastních nápadů a citlivě nás směrovala s ohledem na naše tempo a míru chápavosti. Ti z nás, kteří byli u Ireny po několikáté, kladně hodnotili, že každý její seminář přináší něco nového. Děkujeme.

Seznam vyrobených maňásků: Adam a Eva, Medvěd, Moucha tse-tse, Pekelný pohodář Matěj, Zlý pes, Zbloudilá ovce, Kůň Žeml, Modrý oslík, Žabák „Z“, Blázen obecný, Myšák rošťák, Liška prošitá, Kněžna Libuše.

Za seminaristy třídy V A.H. & J.M.

S - SETKÁNÍ ČASŮ - MAGDA JOHNOVÁ, RADOMÍR VESELÝ

Nevěděl jsem, co mám od tohoto semináře očekávat. Nedovedl jsem si představit, jak se dá spojit divadlo s fotografií. O to víc jsem byl překvapen tím, co se v semináři dělalo. Nejprve jsme se všichni navzájem seznámili. Ovšem tak, že si každý sedl nebo postavil do pozice, která by ho nějak charakterizovala, a potom nás Radek všechny vyfotil. Tyto fotografie jsme dataprojektorem promítali a přitom říkali svá jména.

Další den jsme šli fotit do terénu. Měli jsme za úkol fotografovat lidi. Úkol to nebyl zas tak jednoduchý, jak se mi na první pohled zdálo. Když lidé nepostřehli, že je fotíme, bylo vše v pořádku. Jakmile to však zpozorovali, začali buď zběsile utíkat pryč, nebo se křečovitě usmívali. Někdy se stalo, že nám i nadávali. Nafocené fotografie jsme promítali a hodnotili, které se nám povedly a které ne.

V pondělí jsme šli také fotit ven. Měli jsme fotografovat lidi, které neznáme. Nesměli jsme se ale dívat do hledáčku (na displej). Tentokrát to bylo focení mnohem zajímavější a zábavnější. Většinou si nikdo nevšiml, že je fotografován a byl přirozený. Při této technice

Z prací dílny Výroba maňáska vedené doc. Irenou Marečkovou z KALD DAMU Praha. Foto: Ivo Mičkal.

focení hraje velkou roli náhoda – nikdo neví, jak bude fotografie vypadat. Poté jsme si fotky zase promítli a zhodnotili. Zjistili jsme, že fotky mohou být pěkné, i když jsou rozmazané nebo když porušují kompozici. Začali jsme s nimi dále pracovat. Vytvářeli jsme příběhy lidí, které jsme zachytili na fotkách, zkoušeli jsme fotky rozehrávat, vymýšleli jsme si příběhy na základě myšlenek jednotlivých fotografií, hráli jsme příběhy podle fotografií. Některé vybrané příběhy jsme cvičili a „pilovali“ , abychom je mohli předvést na závěrečném vystoupení seminářů.

Seminář se mi velmi líbil. Naučil jsem se nejen jak správně fotografovat, ale i novým divadelním technikám. Myslím, že spojení divadla s fotkou se nám povedlo. Díky semináři jsem získal i spoustu nových přátel a kamarádů.

Jiří Kudela

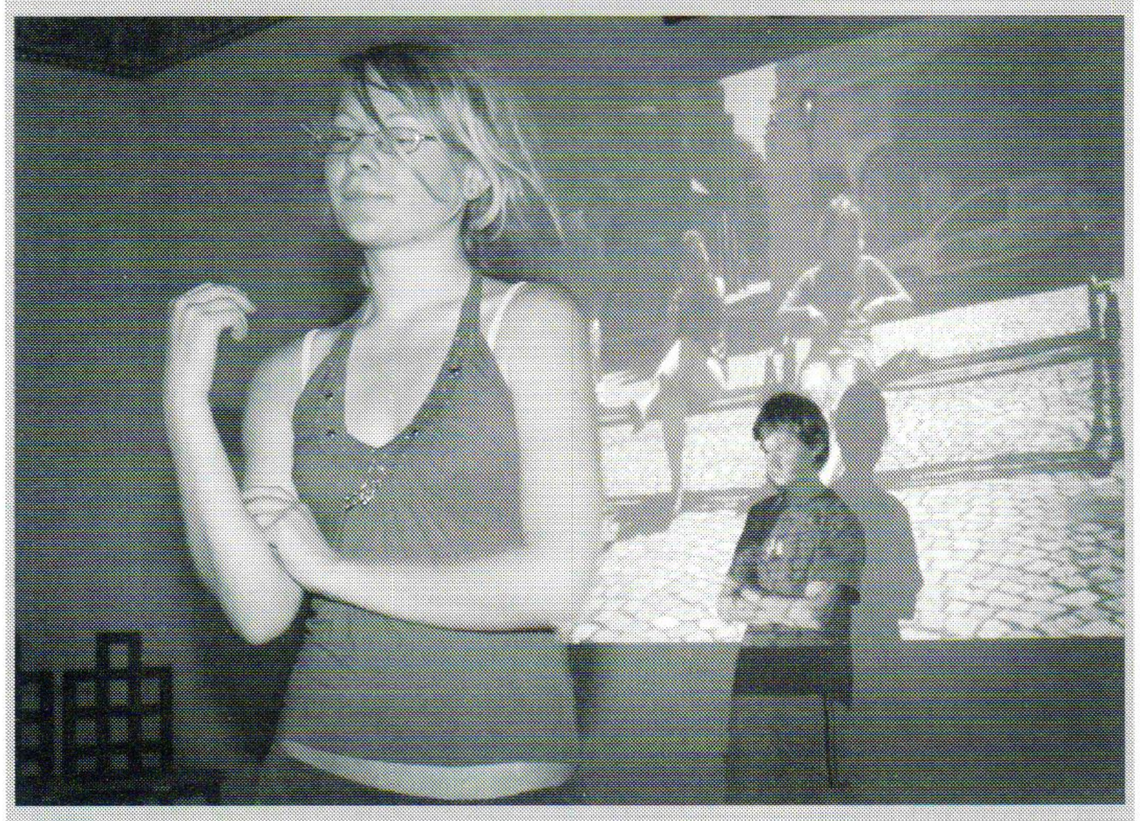
D – DRAMATURGIE - PETRA ZÁMEČNÍKOVÁ

V tom základním bude určitě rozdíl, myslela jsem si – totiž mezi činoherní a loutkovou dramaturgií. Po pokuku do dramaturgie činoherní – přičichnutí k dramaturgii na hronovském semináře DRH, jsem o dramaturgii loutkové? loutkářské? alternativní? nic nevěděla a byla dost zvědavá - je to rozdíl, není to rozdíl?

Sešla se nás skupina divadelníků – „čistých“ loutkářů i těch, kteří vidí celou věc z vícero stran - organizačně, prakticky, i jako svůj současný nebo budoucí denní chleba. Vyskytly se u nás všechny typy dramaturgů - amatérů: praktikující loutkář, dva budoucí studenti KALD (herectví a režie), jedna současná studentka DAMU (už podruhé - totiž kvůli Petře Zámečníkové někteří rádi opakují), lidé pracující s dětmi,

ze souborů tradičních a známých i neznámých, chrudimští harcovníci i nováčci. Skupina ze začátku nelehká pro vzájemné porozumění, která ale kupodivu začala rychle nabírat obrátky. Pro výměnu názorů byl prostor otevřený a ačkoli si někteří ukrajovali méně a jiní víc, nakonec svůj prostor – našli všichni.

Začali jsme tím, kdo je dramaturg, a byl to výživný brainstorming: dramaturg jako krotitel šíleného režiséra, dramaturg jako hledač a posléze hlídač výkladu při realizaci inscenace, dramaturg jako průvodce k pramenům. Dramaturg jako pátrač po správném textu pro konkrétní, určitou skupinu lidí, kteří chtějí dělat divadlo. Všechno je správně, i když v praxi to může vypadat jinak. Dramaturg píše divadelní program a zcela prozaicky dělá i další věci, které jsou potřeba, od toho, čemu se říká „píár", po vaření nejlepší kávy; taky proto zůstává, přes časté výlety do literárních a teoretických sfér, pevně na zemi. Dramaturg v malém rodinném nebo amatérském souboru bývá ten, na koho to vyšlo. Často kromě režie, vlastního hraní a organizování bere svůj dramaturgický vklad jako samozřejmost, protože někdo ten text přece najít, zdůvodnit i proškrtat musí.

Závěrečné vystoupení dílny Magdy Johnové a Radomíra Veselého nazvané Setkání časů. Foto: Ivo Mičkal.

Takže text pro loutkové divadlo – dost lehce se to řekne. Ale kde ho najít, aby byl kvalitní, aby fungoval? Petra nás doslova zatížila, přinesla totiž spoustu knih. Ale pozor, zatímco v ostatních seminářích se dýchalo a hlasovalo, režírovalo, cinkalo a zpívalo, vyráběli se maňásci, intenzivně se snilo, případně ze začátečníků rostli odborníci na javajky nebo marionety, u nás na první pohled žádné drama - čtenářský kroužek s nosy v knihách. Systémem pro každého něco si každý vybral – od hrátek o šnečcích a myškách přes hry I. Peřinové ke klasickým loutkářským kusům. A pak jsme zase mluvili, mluvili, mluvili. O tom, co to je a o čem to je? Může se to dneska inscenovat? Jak, kým a hlavně proč?

Má to být pohled účastníka semináře. No dobře. Vybrala jsem si pro svou četbu jeden z klasických loutkářských textů, Jenovéfu. Tu bruťárnu, řekl někdo. No a? No a tato hra, středověký příběh o neprávem odsouzené manželce rytíře Silkfrída Jenovéfě, následovala jako další bod programu (hezká náhoda). Dvě poměrně rozdílné verze hry jsme použili jako základ pro podrobný rozbor situací a následný výklad. Pracovalo se odděleně ve skupinkách, poté jsme si navzájem prezentovali své koncepce a snažili se oponovat. Moc mi nepomohlo předchozí čtení! Naše skupinka v klasickém textu téma hledala škobrtavě a trochu tápavě. Kolektivně jsme zavrhli čistý, lyrický příběh o osudové předurčenosti s trochou mystiky (totemové loutky, poetické scénické efekty…) a nakonec jsme narychlo vymysleli něco, co by asi nikdo v Jenovéfě nehledal - téma manipulace, totiž Golovy manipulace s ostatními - Golo je hlavní padouch hry. Iluzivní divadlo, skryté vedení, kromě jediné viditelné – Golovy – ruky, která posunuje, postrkuje, manipuluje ostatními…no… hm. Pravda je, že výklad Jenovéfy zvládli asi nejlépe ti, kdo téma odvíjeli od poslední situace. Bolestín odmítá nabídku Silkfrídových „náhrad" (otec se snaží zmírnit jeho bolest nad smrtí matky Jenovéfy). Příběh se odvíjí retrospektivně a má rysy klasické tragédie, rámcem je konfrontace otce a dospívajícího syna (dva živáci, retrospektivní obrazy pomocí marionet, případně Jenovéfa jako figurína přítomna na scéně po celou dobu. Příběh končí sebevraždou Silkfrída. Hm… Třetí skupina došla k laskavé verzi: Jenovéfa jako klasická záležitost, kdy poctivým škrtáním dojdeme k jednoduché a silné dramatické lince. Dobré cvičení. Ukázalo se, jak rozdílné a osobní výklady lze najít v textu jednoho příběhu.

Co doplnit? Že na závěr nám čas nedovolil zaškrtat si v textu, ale že jeden ukázkový, až symbolický škrt na konci jsme stihli. Že jsme se trochu hádali. Pracovně, ne moc a ne všichni a že to bylo fajn. A k otázce na začátku: dramaturgie - ve smyslu hledání a nacházení smyslu příběhů – není činoherní nebo loutková, je jen jedna. Buď dobrá, nebo špatná. A že ta naše byla dobrá. A že Petře moc díky.

Markéta Charvátová

Jana Altmannová (vpravo) při zasvěcování do techniky mluveného projevu v semináři nazvaném Hlasovka. Foto: Ivo Mičkal.

H - HLASOVKA – JANA ALTMANNOVÁ

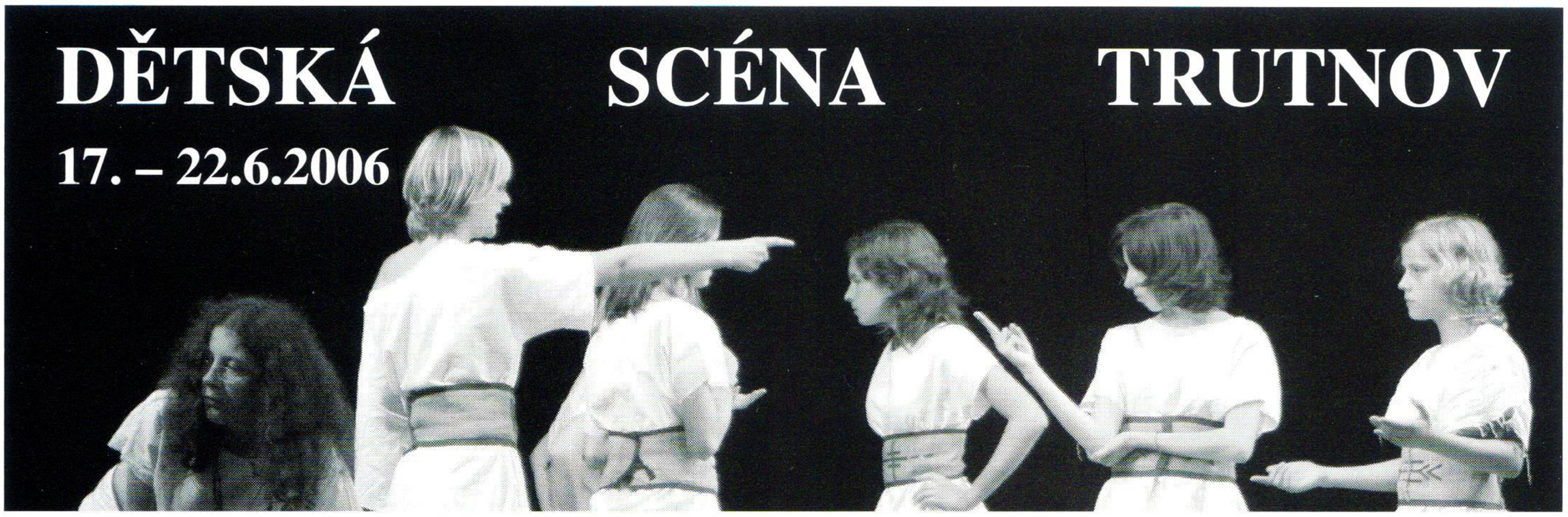
V semináři nazvaném Hlasovka šlo o zasvěcení do tajů techniky mluveného projevu, což není jen o hlase, modulaci, artikulaci či dýchání. Seminář splnil to, co jsem od něj očekávala. Také nám přinesl nové teoretické znalosti, praktické dovednosti a nepřeberné množství anekdot. Začali jsme vleže správným dýcháním – přátelé - hrudně-bráničním!!! Následovalo rozezvučení obličejové masky – to již vsedě. Poté, co jsme správně posadili hlas, pokoušeli jsme se zvládnout nástrahy skutečně správné artikulace, což pro mnohé z nás, amatéry nejen ve správné artikulaci, bylo obtížné.

Na textu Jana Wericha *Chlap, děd, vnuk, pes a hrob* jsme si vyzkoušeli svoji chopnost realizovat nabyté zkušenosti v artikulačním a přirozeném frázování. Dále jsme se vyrovnávali s významovými změnami větných intonací na námi vymyšlených větách: např. Ten zelený trpaslík se mi líbil. Eisnerova knížka Čeština pohledem i poslechem posloužila jako základ našich závěrečných krátkých hlasových interpretací, v nichž jsme si ověřovali zvukovou výstavbu mluveného projevu. Seminář nebyl jen o zvuku a hlase, ale i o zvládání vnitřních emocí hlasem, pomocí tělových gest, energií a oční komunikace s divákem.

A úplně na závěr jsme se společně pokusili zdolat shakespearovský blankvers na úryvku ze hry Zkrocení zlé ženy. Dost brzy jsme zjistili, že básnický rytmus je něco úplně jiného než na co jsme zvyklí v běžné řeči, a snad poprvé si někteří z nás řekli, že ten starý Shakespeare moc pěkně zní!

Končím povzdechem „ Škoda, že to bylo jen pět dní"!

Petra Šikýřová

S přehlídkou Dětská scéna v Trutnově je můj život spjatý již několik let. Za dobu, co do Trutnova jezdím, jsem si vyzkoušela několik různých rolí, které mi nabídly pokaždé trochu jiný pohled na přehlídkové dění. Snad proto, že jsem měla možnost vidět a prožít Dětskou scénu z různých stran, rozhodla jsem se podívat se na letošní ročník přehlídky trochu jinak. Kromě přehlídkového jeviště bych chtěla také trochu zabrousit do hlediště – tedy do přehlídkových aktivit těch, kteří v hledišti sedí – a podívat se trochu blíž na semináře, dílny pro děti, přehlídku recitátorů, dětský diskuzní klub a další akce, které k Dětské scéně v Trutnově neodmyslitelně patří. Každému bloku představení tedy předchází část mapující mimojevištní dění Dětské scény. Popisovaná představení uvádím tak, jak jsme je na přehlídce viděli, protože jejich řazení bylo záměrné a promyšlené a nabízelo zajímavá srovnání a někdy i odpovědi na otázky kladené ve večerním semináři.

SEMINÁŘE PRO DOSPĚLÉ

Každoročně jezdí na Dětskou scénu mnoho učitelů, studentů i jiných příznivců dětského divadla. Jejich program je celý přehlídkový týden naplněn dobrovolným vzděláváním se v některém z oborů souvisejících s divadlem. Seminaristé se mohou rozvíjet v divadelní režii, dramaturgii, pantomimě, improvizaci, přednesu, recitaci atd. Bývá také zvykem, že alespoň jeden lektor semináře je ze zahraničí, a tak dochází k předávání zkušeností odjinud, ke srovnání, jak dramatiku a divadlo dělají jinde. V letošním roce byly v nabídce celkem tři seminární třídy. Seminář Drama a improvizace – kouzlo a fantazie vedl rakouský pedagog dramatické výchovy, improvizace a divadelní tvorby Herwig Greschonig (tlumočila skvělá Petra Kunčíková). Do obsahu dílny se vešly známé i neznámé hry a cvičení (které se vždycky hodí do učitelských zásobníků), hodně velká dávka improvizace a neustálá změna situace, příběhu, souvislostí. Poněkud klidnější a přemýšlivější byl dramaturgický seminář přesahující i do režie divadelní inscenace s dětmi Abeceda praktické dramaturgie vedený pedagožkou katedry výchovné dramatiky DAMU a LDO ZUŠ Brandýs nad Labem Irinou Ulrychovou. Seminaristé se zde učili dramatizovat text, hledat nový kontext, který s sebou dramatizace ponese, škrtat i rozšiřovat, měnit kompozici, propojovat i rozdělovat situace, stylizovat jazyk a mnohé další důležité dovednosti, o kterých je třeba popřemýšlet při přípravě textu pro jeviště divadla nejen dětského. Třetí z nabídky seminářů s podtitulem Praktická dílna neverbální komunikace, pantomimy a pohybového divadla upoutal názvem Ticho léčí. Seminář vedl mim, herec, pedagog a režisér, autor a protagonista divadelních i televizních projektů Michal Hecht. Přestože se v pantomimě nemluví, učí-li někdo pantomimu, slovy nešetří. Je třeba přesně instruovat těla seminaristů, naučit je přemýšlet o tom, co chtějí pohybem sdělit a jakými technikami pantomimy toho dosáhnou. Spolu s objevováním známých i neznámých svalů se seminaristé učili tvořit a myslet beze slov, chápat práci s gestem i využívat hudbu ve vytváření vlastního příběhu.

Kromě dopolední práce v semináři se seminaristé večer zabývají diskuzí o viděných představeních. Těmto diskuzím je vyhrazen tzv. večerní seminář. Letos nově se inscenace pouze nehodnotily (což v minulosti vedlo často k hledání „blech“, aby bylo o čem mluvit), ale z připraveného bloku viděných představení vyplývala otázka obecnější, a přemýšlelo se tedy o obecněji platných zákonitostech divadelní tvorby s dětmi.

1. BLOK VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, SOBOTA 17. ČERVNA

První blok bývá tradičně nazýván jako blok recitační. Také letos byla představení nejčastěji tvořena jednotlivými texty, které byly vybrány a poskládány do jednoho celku.

Na poslední chvíli ZUŠ Ostrov: Neschovávejte se, když prší – vedoucí Lucie_Veličková

Hned první představení přehlídky bylo příjemným překvapením. Sledovali jsme vybavený soubor s kvalitním mluvním a pohybovým projevem, který nám předvedl, jak se dokáže dobře potýkat s rytmem i skupinovou souhrou. Zajímavě pojatá byla také výtvarná stránka představení – barevné deštníky, často nápaditě využité. Otázky vyvolala stránka dramaturgická. Po lyrické části, zachycující komplikovaný a proměnlivý svět dospívání, vidíme drobné příběhy, které na předchozí díl nenavazují. Také vybrané texty různých autorů i žánrů jsou příliš různorodé a nesourodé. Jejich propojení se dalo očekávat od využití deštníků, které jsou významnou rekvizitou i scénografickým prvkem zároveň a prostupují celým představením. Takové propojení se ale neodehrálo, použití deštníků je bohužel někdy i prvoplánové a popisné. Díky negradujícímu řazení se pak zdá představení dlouhé. Cesta souboru ale vede dobrým směrem, je potřeba trocha dramaturgického zamyšlení, a hlavně nemilosrdného škrtání.

Q-Kerni, rodinné divadlo
Takové normální Q-Kerní ráno
Foto: Michal Drtina

Jazzinky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Vítáme vás v Jazzonii – vedoucí Jolana Brannyová

Jazzinky svou živou a hravou inscenací, zpracovávající některé texty ***Jany Koubkové***, na chvíli rozproudily atmosféru v trutnovském kině. Dovedly se bez problémů vypořádat s rytmem, pohybem, temporytmem i prostorem. Vyrovnané herecké výkony čtyř asi jedenáctiletých aktérek nabízí fungující skupinovou citlivost, nadšení pro věc a nadhled. Inscenace prozrazuje pevnou strukturu režisérky Jolany Brannyové, která tak ale zajišťuje divokým jazzinkám dostatečný a bezpečný prostor pro vlastní vyjádření. Ke zvážení bylo, zda viděné vychází skutečně z dívek samotných, nebo je vedoucí do daného tvaru „dostala". Také se zvažovala rizika zvoleného inscenačního přístupu – neupadnout do suchého automatismu spartakiádního cvičení nebo nepodlehnout efektnosti představení na úkor přirozenosti hereček. Alespoň v sobotním odpoledním představení se však ani jedno z rizik nepotvrdilo a představení bylo nadšeně přijato diváky všech věkových skupin.

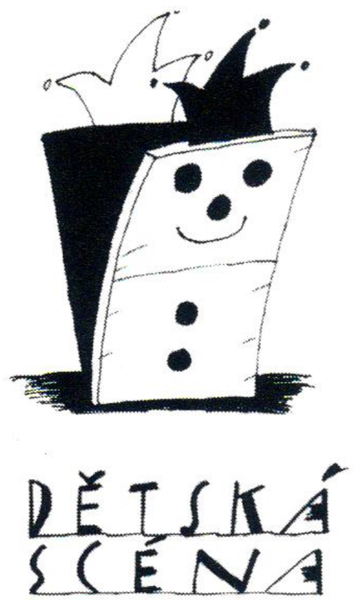
Rousíci ZŠ Rousínov: Jak ruce nechtěly pracovat – vedoucí Michaela Kyjovská

Pro téma dospívání, tentokrát pro boj mezi kluky a holkami, byla použita předloha ***Oldřicha Syrovátky***. Čitelný příběh s motivy Dívčí války je předveden jednoduchými prostředky – sborová recitace, výrazná rytmizace slovního i pohybového projevu. Tvar umožňuje i velmi nezkušeným hercům poměrně bez obav vystoupit na jeviště, inscenace je ušita na míru schopnostem a vybavenosti dětí. Vedle roviny boje kluci versus holky sledujeme také vzpouru rukou a nohou proti nic nedělajícímu žravému žaludku. Vzpoura končí smírem, protože ať chceme nebo ne, jídlo, a tedy žaludek, je prostě potřeba. Dvě tematické roviny (ruce, nohy – kluci, holky) se nepodařilo úplně propojit, divákovi není nabídnut klíč, jak se s uvedením dvou témat vypořádat. Chvályhodná je ale schopnostem souboru přiměřená výstavba inscenace.

HOP – HOP ZUŠ Ostrov: Bylo nás pět – vedoucí Irena Konývková

Realizace této inscenace na přehlídce byla vážně ohrožena, když náhle onemocněli dva z pěti herců. Je až neuvěřitelné, že ostrovští recitátoři dokázali své nemocné kamarády zastoupit a že Irena Konývková dokázala tuto svízelnou situaci vyřešit tak rychle a dobře.

Představení se vypořádává s velmi známou předlohou, což většinou bývá na škodu věci. Zde se ale k novele ***Karla Poláčka*** přistupuje specificky. Dramatizace zpracovává dva jednotlivé příběhy, každý odlišným způsobem. Zajímavé je spojení těchto příběhů rámcovým tématem – hra Petra Bajzy na housle. Rámec ale bohužel nefunguje zcela přesvědčivě, na konci je ještě oslaben pouhým slovním dořečením. Jako bychom čekali ještě třetí příběh, který předchozí dva propojí a rámec uzavře. Přesto toto představení nabízí více pozitiv. Velmi výrazně vyniká hereckými kvalitami představitelů kluků, herci jsou v projevu přirození, technicky vybavení. Krásně fungují kostýmy, které příběh zařazují dobově, ale napomáhají rozlišit také sociální i charakterové zvláštnosti chlapců v partě. Inscenace je ukázkou velmi zajímavého a nový pohled přinášejícího zpracování klasické předlohy i ukázkou kvality divadelních dovedností malých herců.

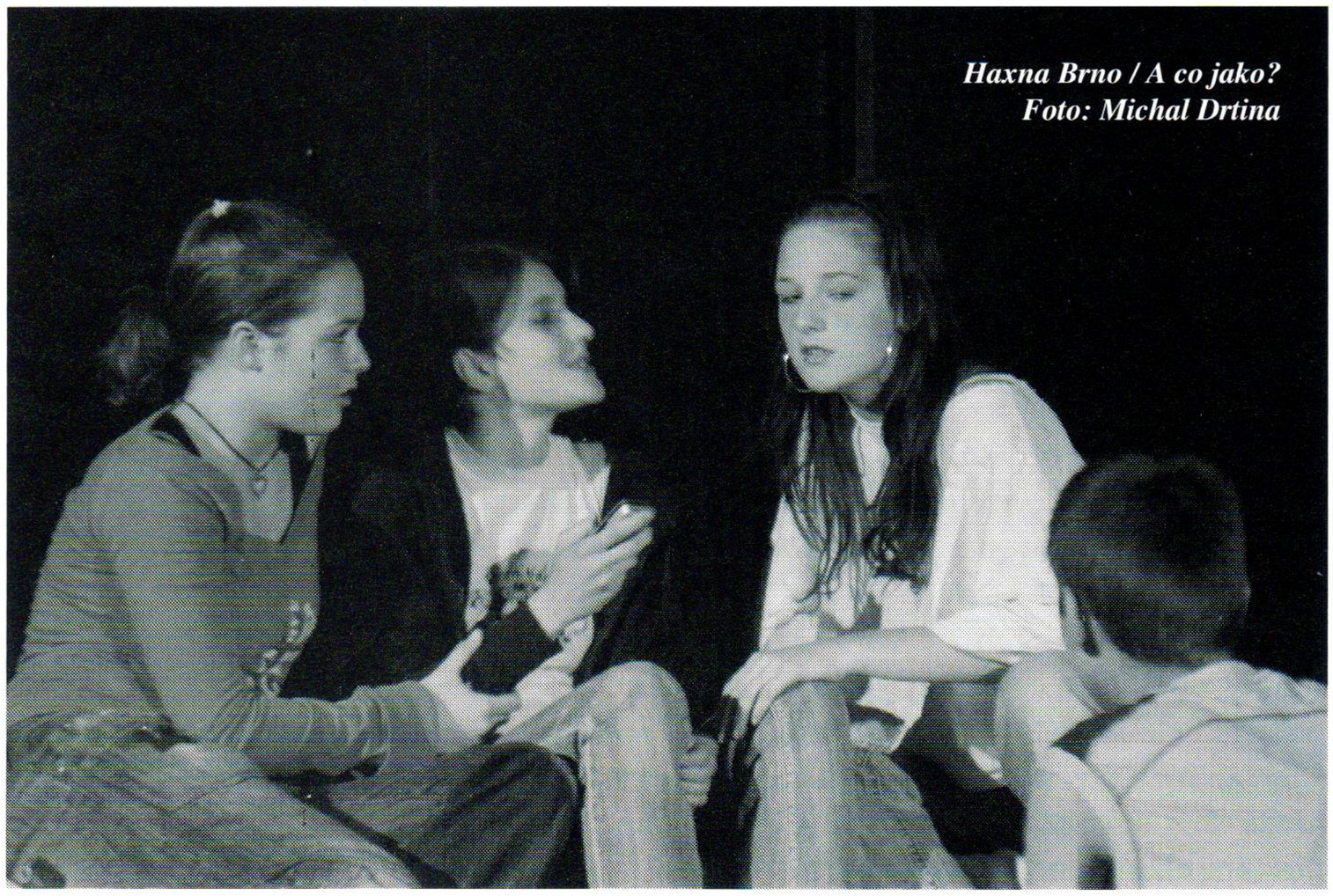
CO JE TO PÁSMO A CO MONTÁŽ?
JE MEZI NIMI ROZDÍL? JAKÝ?

Otázka vyplývající ze sobotního bloku představení se večernímu semináři zodpovídala velmi těžko. Mnohé názory nakonec vyústily v pracovní rozlišení nabídnutých pojmů: Pásmo je určitý typ montáže (montáž je tedy pojem pásmu nadřazený). Pásmo je nejjednodušší forma montáže, protože je to celek spojený ze svébytných prvků, které obstojí samy o sobě. Montáž je více prorostlá souvislostmi jednotlivých úryvků, samotné úryvky nedávají smysl nebo je jejich smysl jiný než v propojení v montáži.

PŘEHLÍDKA A DÍLNA DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

Dětskými diváky v hledišti nejsou pouze herci z právě nehrajících souborů, ale do neděle i recitátoři, kteří prošli mnoha oblastními recitačními soutěžemi, až nakonec přijeli do Trutnova. Celkově se myslím daří naplnit myšlenku této části Dětské scény, že tady již nejde o soutěž, ale o přátelství a radost z poctivého překonávání pralesa překážek na cestě od výběru textu až po jeho interpretaci před veřejností. Atmosféra je velmi otevřená a vznikají i dlouhodobá přátelství nejen mezi lektory, ale hlavně mezi doprovodem recitátorů a mezi recitátory samotnými.

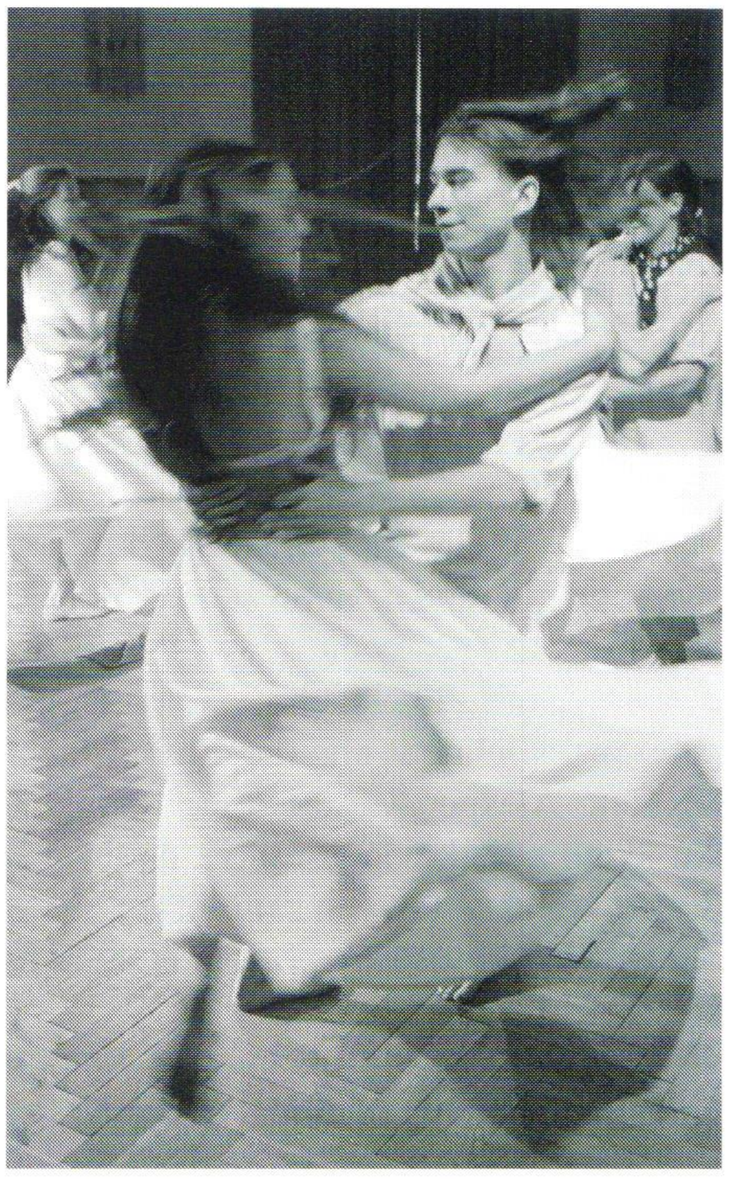
Haxna Brno / A co jako?
Foto: Michal Drtina

Štěk, loutkové divadlo SVČ Opava / Karel Jaromír Erben: Otesánek. Foto: Michal Drtina

Tři boty ZŠ a MŠ Třebotov / Kolektiv souboru podle Pavla Šruta: Tu to máš! Foto: Michal Drtina.

Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce Praha 5 / Francínek a Evelínka. Foto: Michal Drtina.

Kromě svého vystoupení se recitátor účastní dílen, které mají za úkol jednak nabídnout společnými zážitky nová přátelství i výměnu zkušeností, ale také připravit děti na jejich vystoupení, rozmluvit je ap. Po vystoupení čeká recitátory a jejich doprovod příjemná beseda s lektory z lektorského sboru, kde se probírají věci odborné (frázování, přesahy, intonace, gestikulace…), věci běžné (vyschnutí v krku, rozmluvení, tréma…) i věci legrační (příhody, jak jsem k textu přišel). Tato setkání jsou inspirací, radami pro další recitaci i všeobecným učením se o literatuře, poezii, próze, autorovi a přednesu vůbec. Zatímco ostatní nebesedující kategorie recitátorů jsou zaměstnány v dílně vedené studenty DAMU, jejich doprovod diskutuje s odborníky na dětský přednes o výkonech kategorie, která právě vystupovala (a kde se tedy jejich svěřenci neprezentovali). Tato diskuze pomáhá vedoucím odhalovat chyby a úskalí, která se mohou na cestě k recitaci objevit, učit se, jak se takovým úskalím vyvarovat a inspirovat se do budoucí práce od druhých.

2. BLOK VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, NEDĚLE 18. ČERVNA

Spojujícím tématem bloku byl vztah reality na jevišti a reality v životě. Celkově byl asi nejrozporuplnější a nejdiskutovanější částí celé přehlídky.

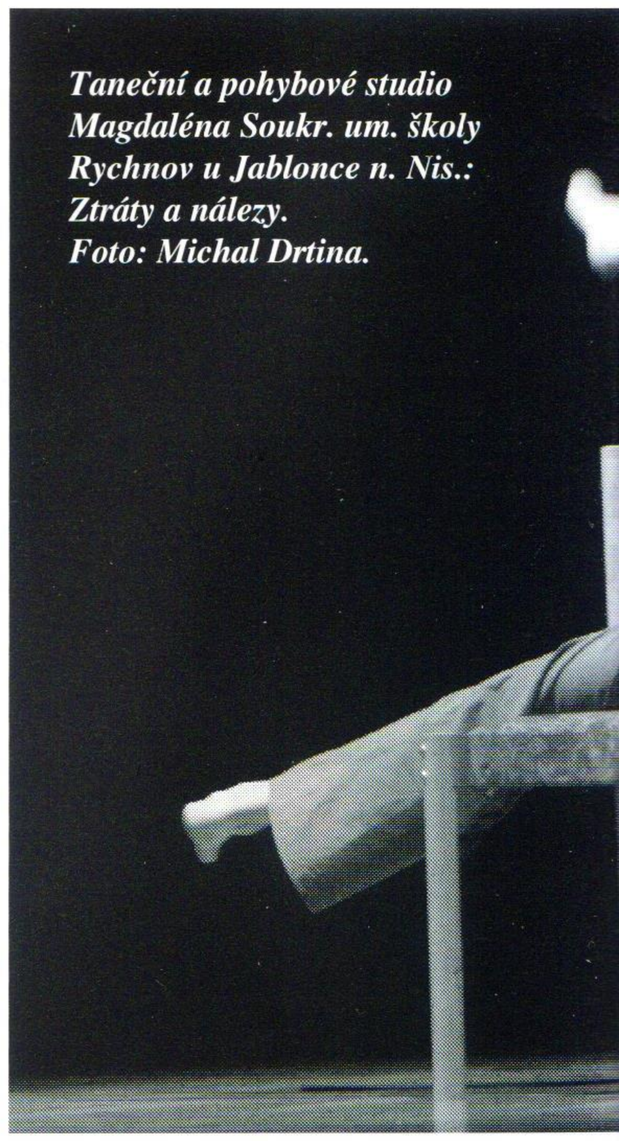
Q–Kerni, rodinné divadlo: Takové normální Q–Kerní ráno – vedoucí Veronika_Kernová

Viděli jsme asi nejpozoruhodnější a také nejproblematičtější představení letošního ročníku. Rodinné divadlo v režii matky vzniklo v podhůří Jeseníků v chalupě daleko od lidí, kde rodina Kernových žije. Důvodem vzniku představení bylo hraní pro sebe a pro radost. Ukázalo se ale, že bez alespoň minimálních divadelních zkušeností hravost a spontaneita, která fungovala dříve a oslovila porotu krajského kola, rychle mizí, a pakliže celé představení nemá nějaký jiný základ, je po všem. Zbývají rozpaky, nejistota na straně jeviště, které se přenáší i do hlediště, a nakonec musí odvážný divák „zasáhnout“, aby potleskem ukončil neúnosné „nedění“ na jevišti a vysvobodil tak herce i publikum. Ocenit lze netradiční přístup k divadlu blízký žánru bytového divadla, který není na přehlídkových jevištích často k vidění.

Ukázala se zde i další stránka nezkušenosti účastníků. I pro připravený soubor bývá náročné udržet energii a soustředění pro dvojí reprízování svého kusu během dne, což je na celostátních přehlídkách poměrně běžný postup. Nejsou-li účastníci na něco podobného připraveni, nutně se to na podobě představení projeví.

Haxna Brno: A co jako? – vedoucí Jana Haková, Eva Anna Koberová

Inscenace pokoušející se zachytit skutečný svět dospívajících na základě autorského textu souboru a vymezit se tak proti nepravdivému zobrazení „mejdanů“ náctiletých, které nám vnucuje televize. Problémy, které s sebou tento přístup přináší, se nevyhnuly ani této inscenaci. Diskutovalo se o tom, zda jde o herectví, nebo jsou aktéři na jevišti sami za sebe. Patří na jeviště civilní poloha? Nepřináší s sebou civilní pojetí herectví určitou televiznost? Je-li to herectví, jaké jsou tedy postavy, které hrají? Nejlépe vyznělo pojetí postavy Evičky, která tím, že směřuje k určitému typu a vymezuje se vůči ostatním, přesahuje přibližnost ostatních postav. Zajímavý a souboru nápomocný je podle mě postřeh dětského diskuzního klubu: „Mělo by se vyjasnit, jestli jde o

Taneční a pohybové studio Magdaléna Soukr. um. školy Rychnov u Jablonce n. Nis.: Ztráty a nálezy. Foto: Michal Drtina.

realitu, parodii nebo nadsázku.“ Já osobně si ale přes problémy, které s sebou tato inscenace přinesla, velmi cením zájmu sdělit divákovi svůj postoj a upřímnou energii věnovanou přemýšlení a zkoušení, jak toto sdělení bude fungovat na jevišti. Generační výpověď o tom, jak to chodí ve skutečném světě dospívajících, která se touží vymezit proti vnucované a stupidní šabloně televizních mejdanů, je rozhodně platná a smysluplná.

Štěk, loutkové divadlo SVČ Opava: Otesánek – vedoucí Daniel Kollmann

Představení, které vedoucí opavského souboru nazval pohádka s písničkami, si vybralo obtížně znázornitelnou předlohu ze sbírky ***K.J. Erbena***. Děti ze souboru jsou velmi dobře pohybově vybaveny, jsou zpěvné, mají smysl pro rytmus i tanec. Inscenace ale vyvolává mnoho otázek: Proč se vypravěč, který stojí po celou dobu na straně Otesánka a dokonce za něj mluví, má stát další obětí obludy? Proč se zpracování pohádky blíží televizní taškařici, kde na nás děti „valí“ humor a nezdráhají se využít šarží, pošklebků a nemístných grimas? Jaký je žánr představení – je to horor, parodie, muzikál, nebo estráda? Ani opavské inscenaci se bohužel nevyhnul věčný problém při ztvárnění Otesánka, tedy jak divadelně vyřešit postavu Otesánka a jeho žravost? V představení Štěku jsme svědky toho, jak jsou jednotliví herci postupně nastrkáni do „úst“ velké molitanové ploché loutky realisticky pojatého Otesánka – pařízku (v některých případech herci dokonce sami skočí do tlamy). Tento způsob řešení ale na jevišti nefunguje a působí až děsivě. Soubor Štěk je zatím na začátku své divadelní cesty a má co vylepšovat. I tak se ale v jeho inscenaci tu a tam objevily zajímavé nápady a velmi pozitivní je přístup vedoucího, který chce sbírat zkušenosti a uplatnit je v dalším divadelním směřování.

JAKÝ JE VZTAH REALITY NA JEVIŠTI A REALITY V ŽIVOTĚ?

Večerní seminář se nakonec shodl na těchto závěrech: Realita je pro divadlo látka ke zpracování. Divadlo je nápodobou reality. Realitu nelze zkopírovat na jeviště, musí se nějak tvarovat. Divadelní čas je odlišný od toho reálného, divadelní čas je nápodoba času reálného a je kratší i delší, podle logiky představení. Až promyšleným a stylizovaným tvarem mohu na jevišti o realitě hodnověrně vypovídat.

DĚTSKÝ DISKUZNÍ KLUB

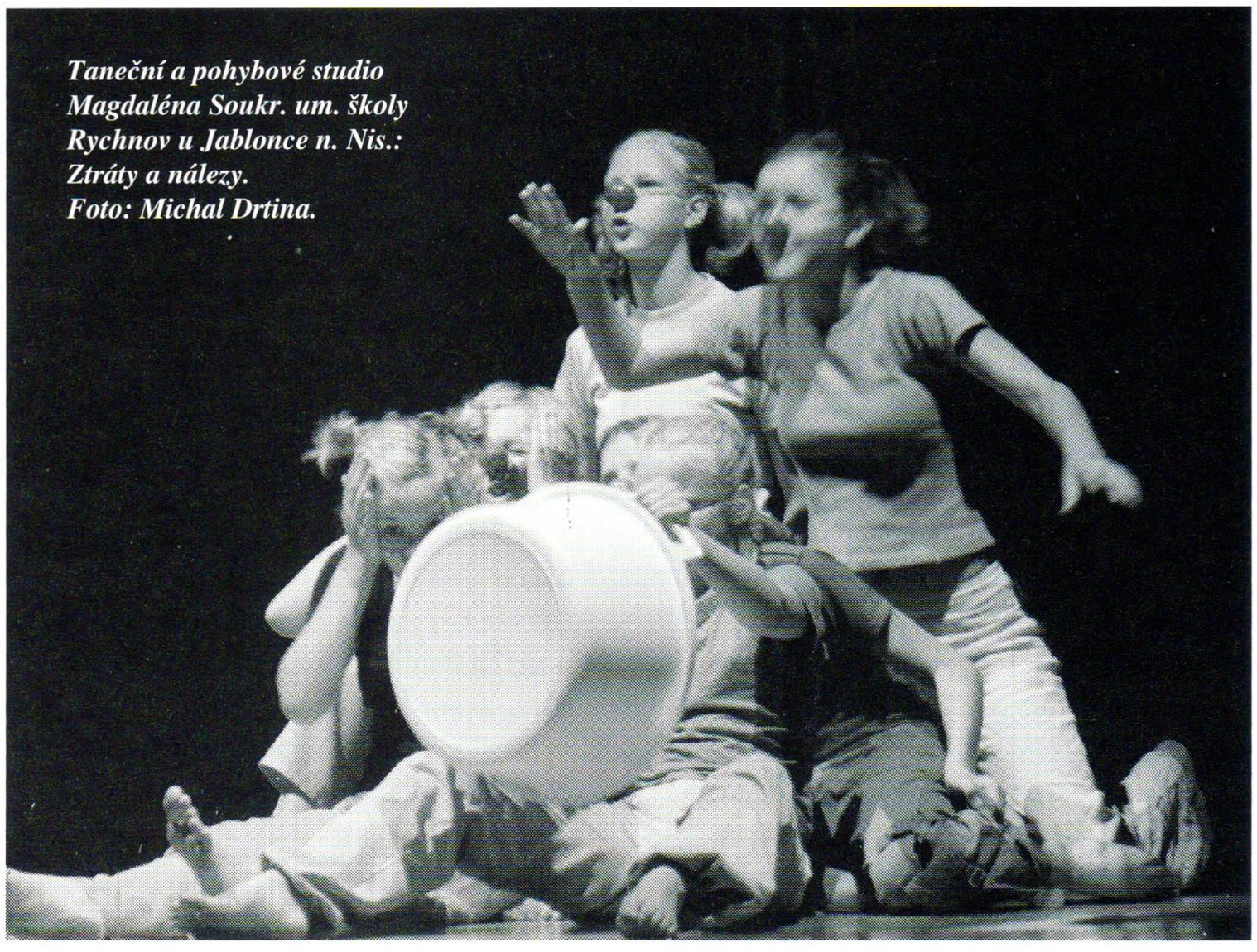
Nejen dospělí mají právo na Dětské scéně diskutovat. Také děti ze souborů dělají divadlo a leccos už o něm vědí, a tak také mají prostor pro vyjádření svých názorů, návrhů i rad k viděným představením. Tento prostor jim nabízí Dětský diskuzní klub, který se již několik let koná pod vedením studentů ateliéru dramatické výchovy DIFA JAMU (letos Tomáše Machka a Jany Kučerové). Každé odpoledne se k diskuzi sejdou děti ze souborů, které hrají v daný den. Dětský diskuzní klub je vždy obdařen styčným lektorem z lektorského sboru přehlídky, letos jím byl Miloš Maxa (taktéž z ateliéru dramatické výchovy). Styčný lektor má možnost srovnávat, jak o představeních diskutují dospělí lektoři a jak je vnímají děti. Může informovat dětské kruhy o tom, jaké otázky k představením měli odborníci a jak některé věci pojmenovali. V dětském diskuzním klubu se nejen diskutuje, na programu jsou také hry a tvůrčí úkoly směřující k vyjádření vlastních názorů, ke snaze pojmenovat konkrétní přednosti a eventuální nedostatky představení, ale také k prohloubení vztahů, vytvoření nových přátelství a radosti z dělání divadla. Diskuze je řízená, takže každý má možnost dostat se ke slovu a prezentovat svůj názor. Zároveň jsou také hlídány některé slovní fauly (např.: věty typu „bylo to úplně blbý“ se tu nenosí). Informace nasbírané z dětských postřehů pomáhají lektoři klubu třídit, zpřesnit a konkrétněji a výstižněji formulovat. A nenechte se mýlit. Děti velmi často přesně odhalí, kde má které představení největší slabinu, nebo co je to, co v dané inscenaci funguje a zajímá diváky. Dětská diskuze je přátelská, zajímavá a podnětná, naplněná konkrétními radami, co s tím. Vlastně by se někdy dospělí diskutující mohli i leccos přiučit.

3. BLOK VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, PONDĚLÍ 19. ČERVNA

Třetí blok představení byl věnován pohybovému a tanečnímu divadlu, na programu bylo však také loutkové

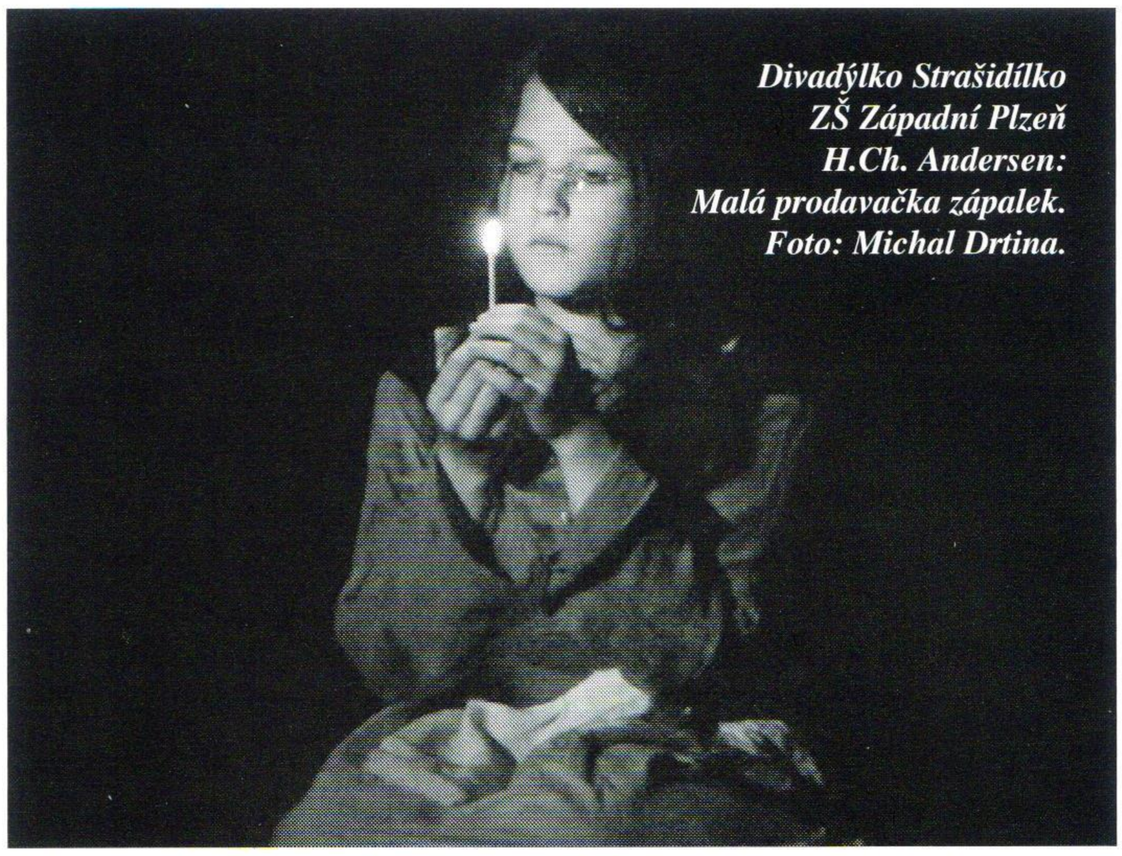

Taneční a pohybové studio Magdaléna Soukr. um. školy Rychnov u Jablonce n. Nis.: Ztráty a nálezy. Foto: Michal Drtina.

Hana Budínská
Foto: M. Drtina

Divadýlko Strašidílko
ZŠ Západní Plzeň
H.Ch. Andersen:
Malá prodavačka zápalek.
Foto: Michal Drtina.

představení. Tento blok vyvolal mnoho otázek o přístupu k tanci i divadlu, o tom, co je pohyb a co tanec, a jak to vše nakonec souvisí s divadlem.

BUBU, klub dětské kultury Vsetín *Béla Horgas*: O zeleném prasátku – vedoucí Barbora Dohnálková

Představení bylo barevnou přehlídkou různých druhů loutek i nápadů, co se s nimi dá dělat. Herci souboru prokázali vybavenost hlasovou i muzikální. Příjemně ironizovaný příběh zeleného prasátka je vsazen do rámce televizního zpravodajství TV Luna. Do děje nás uvádějí dvě televizní hlasatelky představené velkými kašírovanými hlavami, jejichž výraz doplňují živé ruce herců. Je jasné, že televize Luna tvoří rámec, není ale jasná funkce tohoto rámce, důvod proč je použitý a proč právě formou televizní reportáže. Stejně neplánovaně působí také použití tří různých typů loutek – ploché prasátko, maňáskoví loupežníci a kašírované hlavy redaktorek. Příběh o prasátku je sám o sobě jasný, jednoduchý, divák fandí prasátku, baví se. Jako by ale nějak scházelo téma představení, něco, co by zbylo po odeznění televizní znělky. Některé loutkářské nápady byly inspirativní (rvačka loupežníků, ježek), celkově by se ale dalo důsledněji využít toho, co loutky nabízejí.

Tři boty ZŠ a MŠ Třebotov: Tu To máš! – vedoucí Václava Makovcová, Jana Barnová

Třebotovským školákům a předškolákům se už déle daří vnášet na jeviště radost, dětskou roztomilost, kolektivní souhru, zvládání prostoru i schopnost komunikovat jak mezi herci na jevišti, tak přes forbínu s divákem. Také představení, zpracovávající celkem tři z nabídky pohádek z Kočičího krále ***Pavla Šruta***, je živé a zábavné. Vedoucí dětem připravily pevný tvar, který dokáže podržet i malé a nezkušené herce. Úspěchu napomáhá také živý hudební doprovod na violu, který reaguje na to, co se děje na jevišti. Trochu problematická byla sestupnost v gradaci řazení pohádek (nejživější myška Kyška a myška Hryžka na začátku a nejméně akční, na vypravěči postavený, Kočičí král na konci).Velkou debatu ve večerním semináři vyvolal výběr předlohy vzhledem k věku dětí. Jsou Šrutovy pohádky postavené na nonsensu a slovní hříčce skutečně pro děti pochopitelné? Co z nich chtějí a co dokáží malé děti předat? Otázky vyvstaly hlavně u poslední ze tří vybraných pohádek Kočičí král, která je celá založená na slovní hříčce, což by obtížně předával i dospělý herec. A je skutečně vhodné a únosné, aby žák 1. třídy základní školy utáhl vyprávění celého příběhu, tj. vyrovnal se s dosti dlouhým textem i se slovní hříčkou v textu obsaženou? A vychází viděné skutečně z dětí? Zkrátka, i pěkné představení může vyvolat mnohé otázky.

Taneční a pohybové studio Magdaléna Soukromé umělecké školy Rychnov u Jablonce nad Nisou: Ztráty a nálezy – vedoucí Magdaléna Rellichová

Klaunské představení nabídlo některé gagy, pohybovou práci s rekvizitou, práci s červeným nosem a mnoho otázek. Velmi dobře pohybově vybavené „klaunky" postupně objevují jeden předmět za druhým. Etudu s lavorem střídá etuda s židlí, s míčem, stuhou. Jedna akce navazuje na druhou, ale chybí tu propojení, směřování, gradace, téma. Postupně se mísí i použité prostředky – pantomimu střídá zástupná řeč, nakonec přicházejí na řadu i slova. Dívky sice mají klaunské nosy, ale přestože některé okamžiky klauniádu připomínají, není to klaunské číslo, spíš jakýsi nácvik pohybových dovedností převedený na jeviště. Soubor má určitě tvůrčí potenciál, významné pohybové možnosti i snahu pracovat s výrazem (hra s klaunským nosem je poměrně obtížná a soubor ji více méně zvládá). Cesta k dalšímu představení vede přes fázi tematizace použitých prostředků, promyšlené sestavování a důkladné třídění jinak pěkných a zajímavých nápadů.

Taneční studio Light při ZUŠ Na Popelce, Praha 5: Francínek a Evelínka - vedoucí Lenka Tretiagová

Zpracování předlohy pohádkového vyprávění ***Františka Nepila*** Polní žínka Evelínka je velmi neobvyklé a inspirativní. Hlavní složkou inscenace je rozhodně pohyb a tanec laděný ve folklornímu duchu, doprovázený hudbou Hradišťanu a Čechomoru. Je na co se dívat - taneční čísla srší energií, radost z tance je evidentní a upřímná. Sledujeme velmi náročné pohybové prvky provedené s lehkostí i šarmem mladých tanečníků a tanečnic. Někde je však zvládnutí technické náročnosti

Bagr a traktor ZUŠ Liberec
Kol. souboru podle J. Wericha:
Mlýnek. Foto: Michal Drtina.

na úkor výrazu. Obdivuhodná je fyzická kondice aktérů a v neposlední řadě i to, že se v představení uplatní děti ve věkovém rozvrstvení od 7 do 17 let. Inscenace nabízí spoustu zajímavých a působivých momentů – stylizace jarmarku, hospody, pole, jedoucího vozu. Ve srovnání s taneční a pohybovou stránkou jsou však herecké a divadelní pasáže problematické. Schází dostatečná vybavenost ve výrazu i v mluvním projevu. Také příběh pohádky není sdělen jasně a jen obtížně se hledá v záplavě tance. Taneční pasáže bohužel zůstávají s příběhovou linkou nepropojené, nejsou součástí děje, a tak vyznívají pouze jako taneční čísla. Obecně by měl soubor více času věnovat samotnému příběhu a jeho tématu, který zkrátka nevyplyne sám o sobě, je třeba promyslet, jaký význam mají tance, jak s příběhem souvisejí a jak se stanou jeho součástí. Osobně doufám, že soubor po své zkušenosti divadlo neodloží, protože se přes některé problémy rozhodně bylo na co dívat a čím se inspirovat.

JAKÉ JSOU MOŽNOSTI A LIMITY REŽIE DĚTSKÉHO DIVADLA?

Velmi komplikovaná otázka režie dětského divadla nakonec uspokojivě vyřešena nebyla. Vybírám některé teze, které se na večerním semináři objevily: Je třeba mít předem jasné téma a v průběhu práce na ně nezapomínat, nebát se škrtat a třídit. Téma ale samo o sobě neznamená režii, je potřeba pečlivě promýšlet a zdůvodnit všechno, co se má na jevišti objevit. To, co děti hrají by mělo být úměrné jejich schopnostem a věku.

OCENĚNÍ ZA CELOŽIVOTNÍ PŘÍNOS V OBLASTI DĚTSKÝCH ESTETICKÝCH AKTIVIT

Součástí Dětské scény v Trutnově je již několik let ocenění významných osobností dramatické výchovy a dětského divadla. Je také zvykem, že se tyto významné osobnosti na přehlídce objevují a nenápadně se přidružují k přehlídkovým zástupům. Letos jsme například mohli potkat Janu Vobrubovou, Libuši Novákovou nebo Jiřího Oudese, osobnosti spojené s obdobím, kdy se dramatická výchova konstituovala jako svébytný obor. Nejvýznamnějším hostem ale tentokrát byla paní Hana Budínská, která významně ovlivnila podobu dramatické výchovy u nás a bez níž bychom pravděpodobně dnes byli trochu jinde. Právě Hana Budínská letos převzala z rukou zástupkyně Ministerstva kultury Cenu ministra kultury za celoživotní přínos v oblasti dětských estetických aktivit. Gratuluji a přeji této krásné a vitální dámě ještě mnoho tvořivých a radostných let.

4. BLOK VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, ÚTERÝ 20. ČERVNA

Spojujícím prvkem představení tohoto bloku byl vztah textového východiska a režijní koncepce. Nakolik podmiňuje volba určité předlohy výběr hereckých prostředků? Jak ovlivňuje jazyk a styl autora předlohy přístup k dramatizaci i výsledný divadelní tvar?

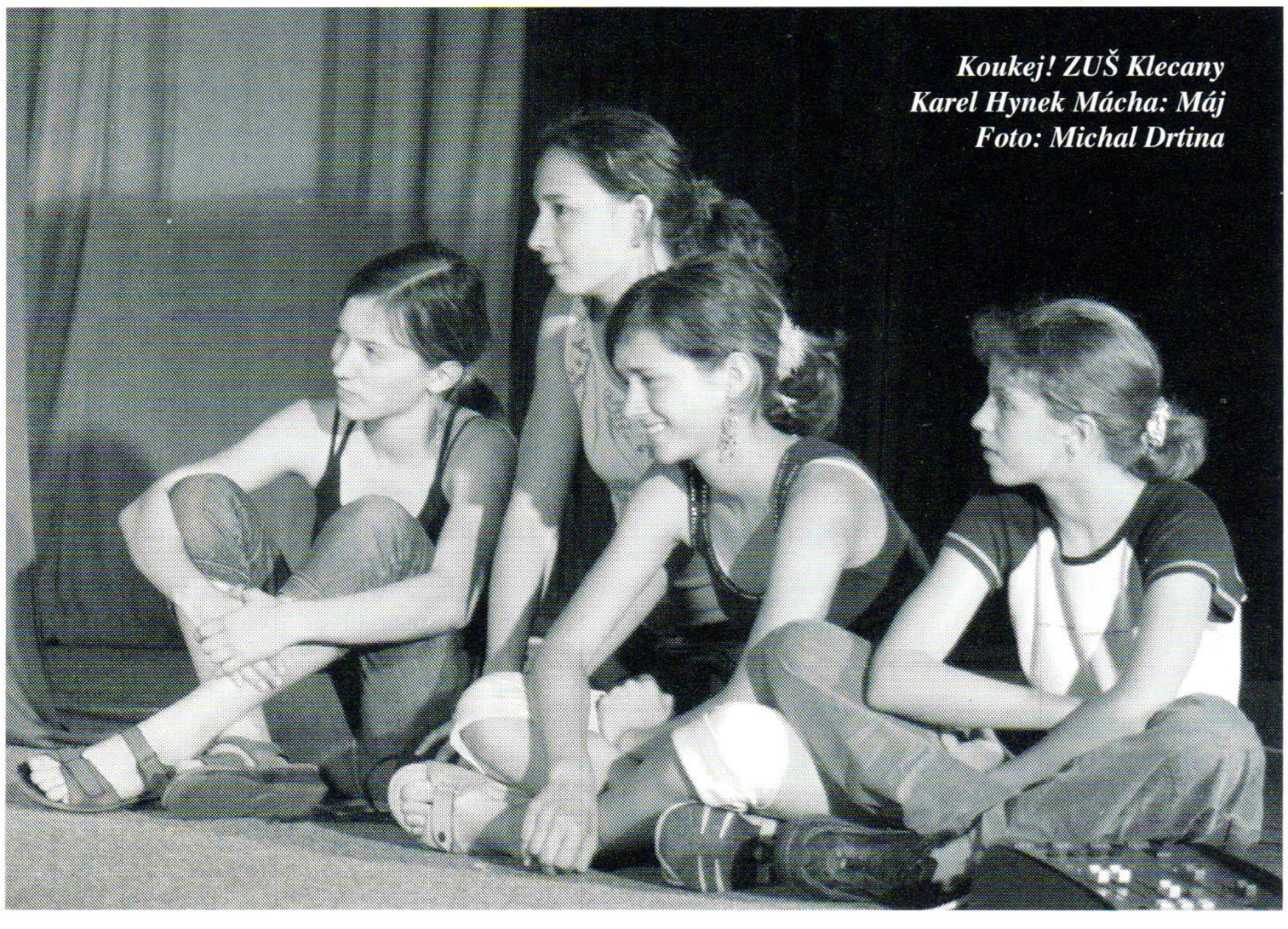
Divadýlko Strašidílko ZŠ Západní Plzeň: Malá prodavačka zápalek – vedoucí Anna Červená

Jevištní zpracování známé pohádky ***Hanse Christiana Andersena*** se stejně jako předloha vyrovnává se závažnými tématy – chudoba, lhostejnost lidí, smrt. Plzeňský soubor se poměrně zdatně vypořádal s úskalími, která souvisí se zpracováním předlohy pro jeviště. Inscenace nesklouzává k sentimentu, příběh je čitelný, jasný. Představení velmi napomáhá použití světel a hudby – je jasně rozlišeno, co je sen a co je skutečnost, použité prostředky dotvářejí atmosféru příběhu. Přestože se inscenace od předlohy někde liší, sledujeme v podstatě pouze převyprávění příběhu, mírný důraz je kladen na nevšímavost lidí na ulici. Herecký projev je málo přesvědčivý, stálo by za to přesněji vystavit situace tak, aby se dalo v roli jednat, ne jen znázorňovat děj. Přesto však představení působilo příjemně a čistě, byla z něj znát poctivá snaha převést pomocí divadelních prostředků text srozumitelně na jeviště.

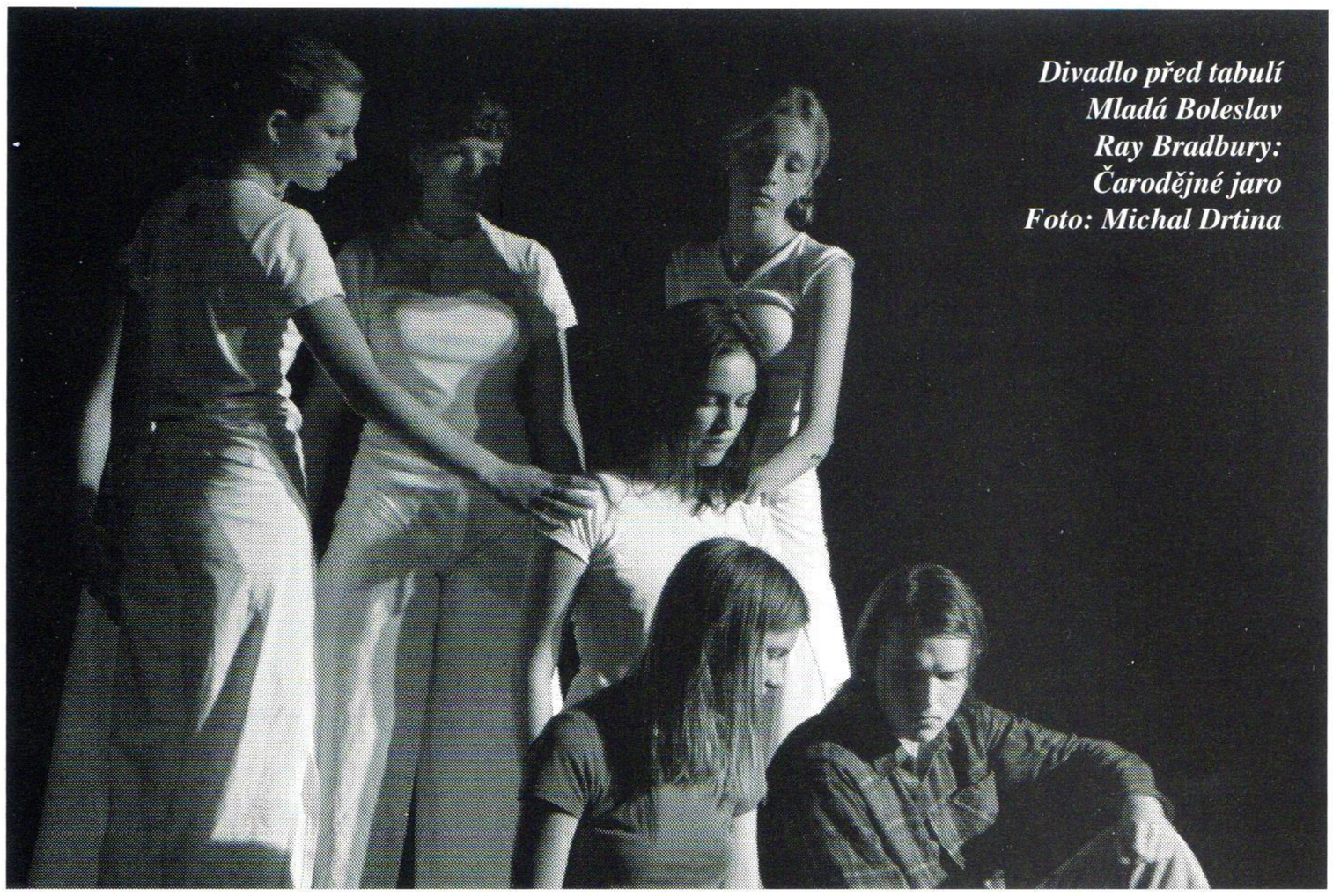
Koukej! ZUŠ Klecany: Máj! Máj? Máj… - vedoucí Ivana Sobková

Netradiční název pod sebou skrýval také netradiční představení. Není běžné, aby se zhruba patnáctileté dívky zabývaly Májem **Karla Hynka Máchy**, a není běžné zpracovat na jevišti Máj formou divadelní zkoušky dívčího souboru.

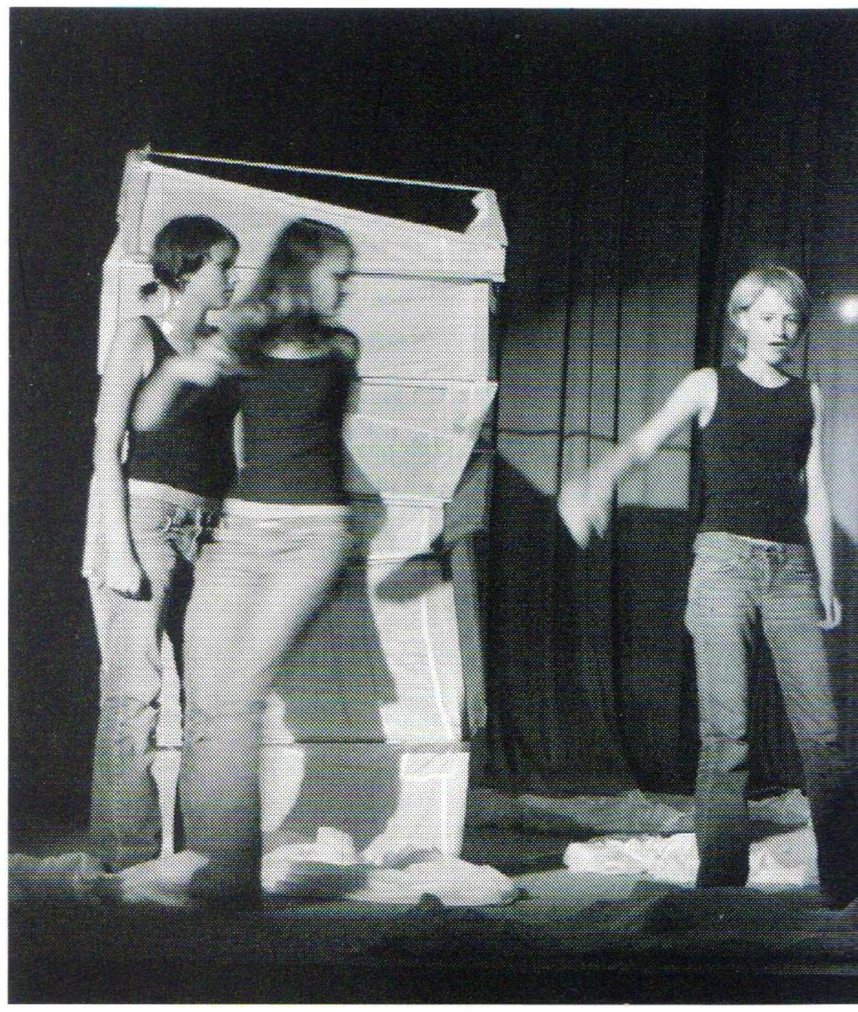

Koukej! ZUŠ Klecany
Karel Hynek Mácha: Máj
Foto: Michal Drtina

Divadlo před tabulí
Mladá Boleslav
Ray Bradbury:
Čarodějné jaro
Foto: Michal Drtina

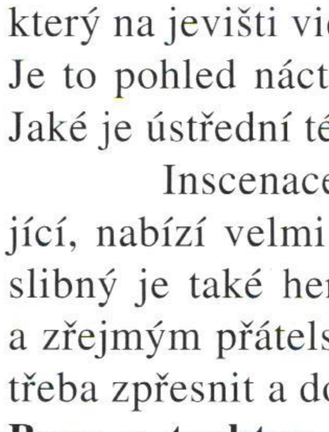

Dívky na zkoušce se mají bez vedoucí vypořádat s obtížným a patrně jim někým vnuceným Májem. Sledujeme různé nápady, jak se dá text zpracovat, přičemž je respektován původní sled básně. Příběh Máje se mísí s pubertální realitou vztahů v dívčím souboru. Dívky jsou vybavené, propracovaná je technika řeči (v civilních částech někdy bohužel trochu zanedbaná), intonace, frázování, práce s veršem, respektování rytmu básně. Velmi silnou stránkou představení je skupinová a sborová recitace. Stejně jako u brněnského představení A co jako? se ale v civilním herectví vyskytují problémy. Jaké jsou vztahy a charakteristiky jednotlivých členek souboru, který na jevišti vidíme? Je to o Máji, nebo o našich vztazích? Je to pohled náctiletých na Máj? Jak se na něj tedy dívají? Jaké je ústřední téma? Báseň, nebo zkouška?

Inscenace souboru Koukej! je bezpochyby inspirující, nabízí velmi zajímavé a nosné pojetí klasického textu, slibný je také herecký potenciál souboru spolu s nadšením a zřejmým přátelstvím mladých aktérek. Představení je však třeba zpřesnit a dotáhnout.

Bagr a traktor ZUŠ Liberec: Mlýnek – vedoucí Lukáš Horáček

Zpracování **Werichovy** pohádky Strýčku, moře, proč je slané? je poměrně životaschopné a funkční. Příjemně působí nadhled nad textem i příběhem a druhoplánové pošťuchování se herců na jevišti. Sledujeme plejádu výborných nápadů, které publikum baví (propojení rekvizity mlýnku s hereckou rolí, zmizení čerta pomocí klobouku, slovní hry a humor). Škoda, že vtipných okamžiků v průběhu představení ubývá. Jakoby docházel dech, a tak se sahá k pouhému ilustrování dalších částí textu; ty se jen obtížně propojují v celistvý příběh, inscenace začíná působit nesourodě. Celistvost je také narušována nejednotnými scénografickými a kostýmními prvky (imaginární jídlo z mlýnku je najednou vystřídáno kaší vytvořenou pomocí padákoviny, čert je bez klobouku stále čert, protože má zelenou kamizolu). Velmi rušivě a zbytečně působí televizní reportáž o závodu čerta a Kouby, který utíká z pekla s kouzelným mlýnkem. Představení chybí ještě poslední proškrtání, vymezení tématu inscenace a spojení jednotlivých velmi zdařilých střípků do sourodého fungujícího celku.

Divadlo před tabulí Mladá Boleslav: Čarodějné jaro – vedoucí Libuše Hanibalová

Inscenace nám předkládá celkem čitelný příběh podle předlohy povídky ***Raye Bradburyho.*** Představení však přináší pouze lehce naznačené vztahy. Chybí motivace postav (proč se víla musí převtělit do Ann?, proč Ann Toma nechce?, jak se Tom staví ke změně v chování Ann?). Zároveň divák neví, kdo jsou bílé postavy doprovázející vílu, koho představují? (Sílu jara? Víly?) Díky nepoměru expozice a konce příběhu mohlo některým uniknout, jak to vlastně dopadlo. Rozhodně ocenitelná, jarně svěží a příjemná byla živá hudba (klavír a housle). Jinak je ale potřeba ještě mnoho odpovědí na mnoho otázek, které představení v divácích vzbudilo.

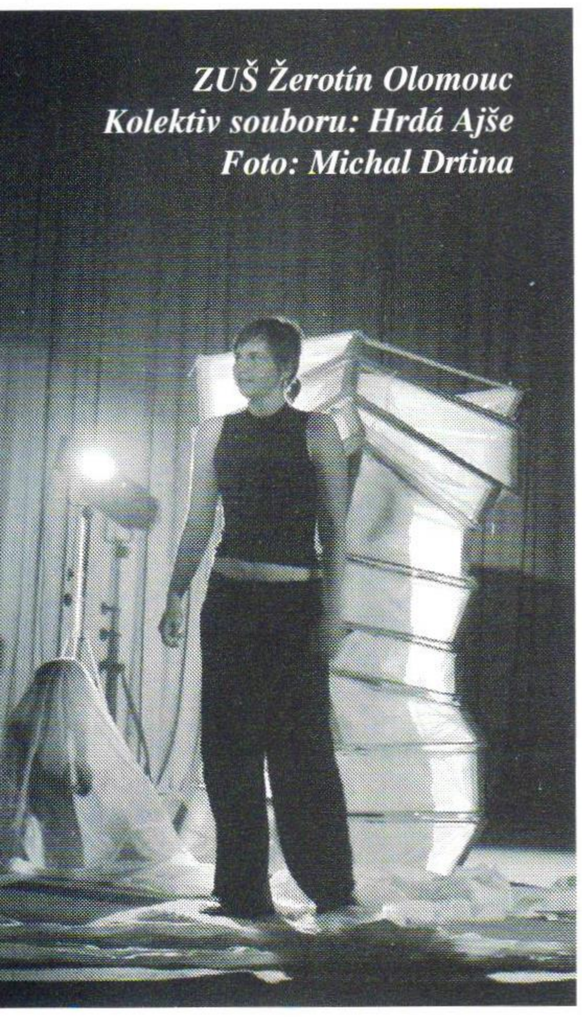
JAK OVLIVŇUJE TEXTOVÉ VÝCHODISKO REŽIJNÍ KONCEPCI INSCENACE?

Text a režie jsou úzce propojené. Je ale možné zacházet s textem jako se shlukem slov a písmen? Lze proškrtat, měnit cokoli? Večerní seminář se shodl na tom, že vedoucí by se měl při úpravě textu snažit předat divákovi ucelenou zprávu. Měl by tedy vybírat z textu místa, která ucelenost tvoří. Když se dramatizace příliš odchyluje od původního textu, musí být naplněna něčím jiným, srovnatelně zajímavým.

DÍLNY PRO DĚTI ZE SOUBORŮ

Nejen dospělí účastníci přehlídky, ale také děti ze souborů mohou rozšiřovat své divadelní dovednosti a schopnosti v dětských dílnách. Celkem pět dílen nabízí skutečně širokou nabídku s divadlem souvisejících oborů, které si děti mohou vyzkoušet. V letošním roce bylo spojujícím tématem všech dětských dílen objevování města Trutnova. Mnozí lektoři proto neváhali vyrazit s dětmi do terénu a pracovat přímo ve městě.

S lektorkou Janou Štrbovou se děti věnovaly hudbě – zpíváním, hrou na tělo a i jinak ozvučovaly rozličná místa v Trutnově. Židovskou písní se rozeznělo místo kolem bývalé synagogy, latinsky se zpívalo v kapli, na louce dostala prostor lidová pastýřská halekačka. Kromě různých míst se také

ZUŠ Žerotín Olomouc
Kolektiv souboru: Hrdá Ajše
Foto: Michal Drtina

rozezvučely různé materiály a hlavně bříška, plíce a hlasivky mladých divadelníků. Další nabídkou byla pohybová a taneční dílna Anny Caunerové. V této dílně však nešlo „jen" o pohyb a tanec, šlo o objevování těla vůbec. Pracovalo se s těžištěm, dechem, pohybem, postoji, kroky atd. Děti objevovaly město pomocí svého těla, které se proměňovalo v osoby i předměty, cesty i domy. Hereckou dílnu vedl Honza Hnilička a děti se v ní učily jednat v improvizované situaci, pracovat s představovým filmem, který je motivací k pohybu, hledat si charakter postavy a hrát si s ním. Pokud někoho ta mnohost pohybu unavila, mohl se věnovat divadlu z pohledu výtvarného v dílně Martiny Vandasové, které se dařilo rozvíjet divadelní schopnosti dětí pomocí smyslového vnímání a netradičního pohledu na věci kolem nás. Ve výtvarné dílně se tedy nejen malovalo a tvořilo výtvarně, ale hlavně se tu dalo naučit, jak se dá na věci dívat opravdu otevřenýma očima. Poslední dílnou, která byla nejblíže klasické hodině „dramaťáku" a spojovala tak všechno, co děti v různých oblastech nasbíraly, byla dílna Martiny Tothové. Děti se staly výzkumníky a hledaly příběhy spojené s různými místy v Trutnově, přemýšlely a hrály, co se stalo s lidmi i draky, kteří s městem souvisejí.

5. BLOK VYSTOUPENÍ SOUBORŮ, STŘEDA 21. ČERVNA

Tento blok neměl jednotné tématické východisko. Představení spolu souvisela vždy podle určitého kritéria – Hrdá Ajše a Staříčké pověsti české vycházely ze starých legend, Hrdá Ajše a Františkovy Vánoce vynikaly hudebností inscenace, Staříčké pověsti české a Františkovy Vánoce volily komediální přístup.

ZUŠ Žerotín Olomouc: Hrdá Ajše – vedoucí Ivana Němečková

Už při vstupu do sálu byl divák naplněn očekáváním, které v něm vzbuzovaly působivé objekty z dřevěných rámů a bílé látky. Hudba a zpěv na začátku zněly také slibně. Se vstupem chóru a vypravěček však divák své zaujetí začal ztrácet – hercům chyběly potřebné nasazení, koncentrovanost, tělesné napětí. Herecká práce nesměřovala k jednání, a tak se zajímavé výtvarné řešení i cenná hudební stránka představení stávaly bohužel jen dalšími efekty vedle stínohry, stroboskopu a rytmizace slov. Výtvarně zajímavé, ale nestabilní kulisy s příběhem nijak nesouvisely, a tak to hercům spíše komplikovaly. Ocenit lze neilustrativní přístup k textu i to, že soubor byl s významy v textu dobře seznámen a zabýval se s ním dlouho a intenzivně. Na jeviště se však znalost hloubky textu nedostala.

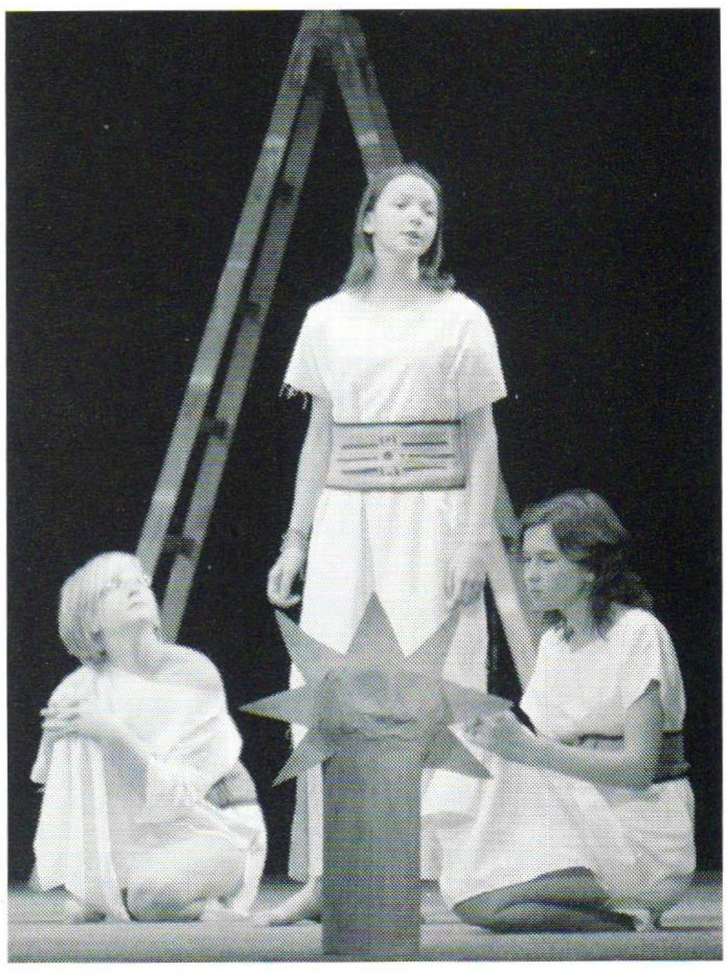
Dárečci ZUŠ Na Střezině Hradec Králové: Františkovy Vánoce – vedoucí Josef_Tejkl

Představení důsledně vychází z autorského textu vedoucího souboru a režiséra ***Josefa Tejkla***. Je laděno v komediálním duchu s využitím maxima vtípků a bonmotů k pobavení diváka. Snaha o humor ale převálcuje cokoli ostatního (např. ve scéně rozbalování dárků, kde se z naivního a zvídavého Františka stává naráz drzý fracek, jen aby byl vyroben humor v této scéně). Vtip je navíc uplatňován více ve slově než v situaci, postavy mají minimum příležitostí k jednání. Zajímavě působí nápad se střídáním hereček v postavě maminky, kde každá herečka tuto postavu trochu obměňuje a posunuje jinam. Tento záměr však není propracován důsledně, aby se jej podařilo zcela naplnit. Velmi silnou stránkou souboru je jeho hudebnost, písně jsou samy o sobě velice zdařilé, bohužel však nezapadají do příběhu, a tak působí nesourodě. Potenciál souboru v hereckém i hudebním výrazu je poměrně dobrý, ještě by chtělo nabídnout hercům vystavěnou situaci s možností skutečně jednat za postavy, které hrají.

ZŠ Havlíčkova Jihlava: Staříčké pověsti české - vedoucí Alena Hromádková, Jana Krásenská

Dětský divadelní soubor ZUŠ Žerotín Olomouc / Kolektiv souboru: Hrdá Ajše. Foto: Michal Drtina.

ZŠ Havlíčkova Jihlava / Kol. souboru podle A. Jiráska: Staříčké pověsti české. Foto: Michal Drtina.

Dárečci ZUŠ Na Střezině Hradec Králové / Josef Tejkl: Františkovy Vánoce. Foto: Michal Drtina.

Inscenaci jihlavského souboru bychom snad mohli popsat jako humorné zpracování literární klasiky. Na začátku je divák nalákán na slibně působící živé obrazy s motivy z českých pověstí. Mezi obrazy vchází „hysterická historička" a nabízí nám svůj suchý výklad. Obrazy ožívají. Jsme v očekávání, co se bude dít. Sledujeme ale jen vrstvení fórků a gagů (mnohdy bohužel i prvoplánových a laciných), které si berou na paškál klasika ***Jiráska***. Jaký vztah zaujímají herci k pověstem a k autorovi? Co herce na předloze zajímá? Představení působí nevyváženě a nesourodě, tento dojem podporuje neorganicky včleněná televizní reportáž o pohřbu Praotce Čecha. Problematický je i hudební doprovod, neboť vedle sebe bez vysvětlení staví dílo Smetany a Dvořáka s Bizetovou Carmen, která zcela nepochopitelně doprovází Bivojovo zdolání kance. Inscenace souboru z Jihlavy je vystavěna nekoncepčně, což s sebou přináší mnoho problémů.

CO PŘINESLA LETOŠNÍ DĚTSKÁ SCÉNA?

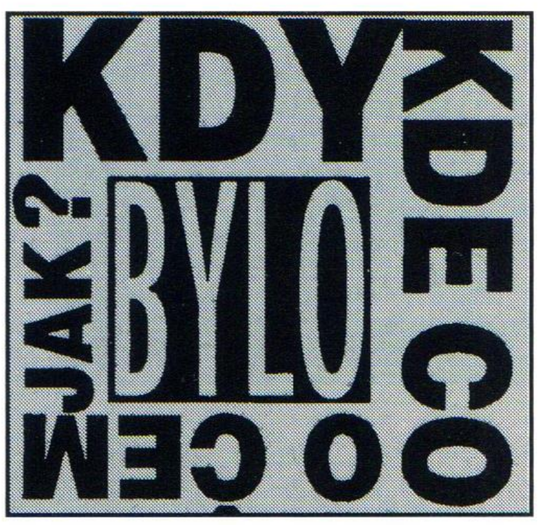
Letošní Dětská scéna nabídla zajímavou sondu do světa dospívajících. Velmi často bylo tématem představení znázornění problémů, vztahů i radostí života teenagerů. Přinesla také zamyšlení nad tím, co je mladé generaci dnes blízké, o čem chtějí hrát. A přestože o čem hrát vyplývá z odpovědí mladých herců jasně – o tom, co nás trápí, o lásce, vztazích, kamarádství, o sobě – způsob, jak tuto tématiku převést na jeviště, je otázkou hledání.

Je příjemné a zajímavé (a v kontextu letošních představení o životě mládeže ještě zajímavější), že se oproti minulým ročníkům zmírnil výskyt „specifické" mluvy dospívajících na jevišti. Projevil se také zřetelný vliv televize na mladou generaci. Televizní reportáž byla velmi výrazným prvkem nebo principem několika letošních inscenací. Televizní svět se stal dokonce dílčím tématem představení A co jako? Prostředky využívané v televizi – zejména civilní herectví a estrádní humor – jsme mohli sledovat v mnoha představeních letošní přehlídky.

Jasně se projevily rozdíly v přístupu ke vzniku inscenace. Dětská scéna nabídla přísné režisérské divadlo (Františkovy Vánoce), pevné zadání tvaru inscenace (Tu To máš!, Vítejte v Jazzonii), ale na druhé straně také inscenace vzešlé z improvizací na podkladě textu (Malá prodavačka zápalek) i z improvizací bez textového východiska (A co jako?). Ukázalo se, že živá hudba má na jevišti rozhodně své místo a je většinou přesnější a lepší než reprodukovaná.

Poděkování lektorskému sboru a redaktorům Deníku Dětské scény

Mnohokrát děkuji lektorům letošní přehlídky, bez jejichž moudrých slov, která jsem nasbírala ve večerních seminářích a v recenzích uvedených v Deníku Dětské scény, by tento článek nevzniknul. Hodnocení představení uvedená v tomto textu čerpají z informací ze seminářů, z dětského diskusního klubu a z recenzí lektorů. Lektorský sbor pracoval ve složení:

Jaroslav Provazník (předseda), Karel Vostárek, Ladislava Košíková, Václav Klemens, Roman Černík, Dominika Špalková, Miloš Maxa, Jakub Hulák (tajemník). Redaktorům Deníku dětské scény děkuji, že jsem se při psaní tohoto článku mohla o jejich práci opřít.

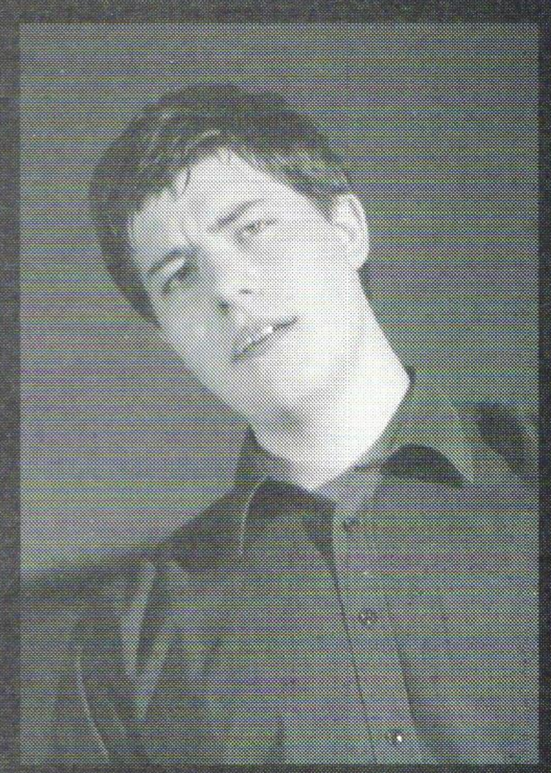
Martina Tothová

ROMANTIK JE TEN, KDO SKUTEČNOSTI PŘIŘAZUJE POETICKÝ ROZMĚR

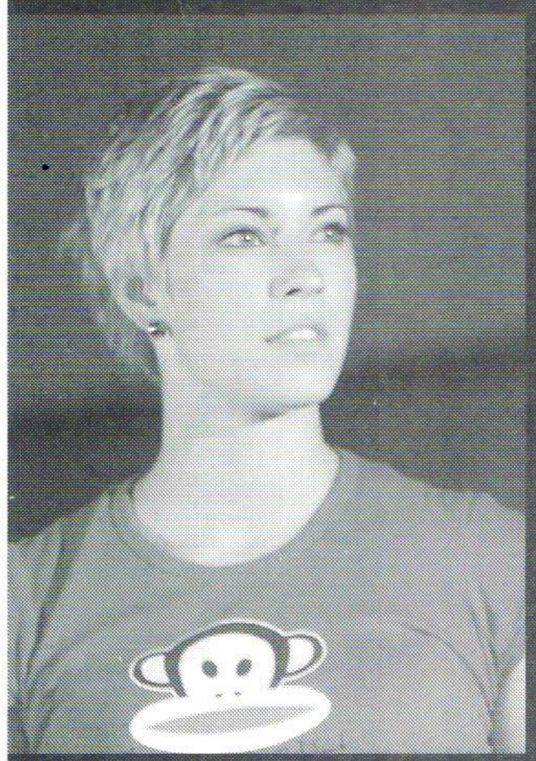
Tak odpověděla v letošní anketě zpravodaje Wolkrova Prostějova porotkyně Alena Zemančíková. Romantiků se letos sjely do Prostějova desítky sólově a devítka souborově. 49. ročník WP začal nejprve podvečerním kostýmovaným úvodem v parku u Národního domu a málokomu chybělo sluncem opékané náměstí; tato změna je velmi vítaná a snad trvale udržitelná. A doopravdy začal letošní WP večerem, stejně jako Máchův Máj, který ve své interpretaci nabídla herečka Bára Hrzánová. Přestože zavrhla klimatizaci a odsoudila publikum k pomalému tonutí ve vlastním potu, většina přeživších diváků přijala zahajovací inspirativní představení aplaudováním ve stoje. Máj odstartoval třídenní obcování s poezií.

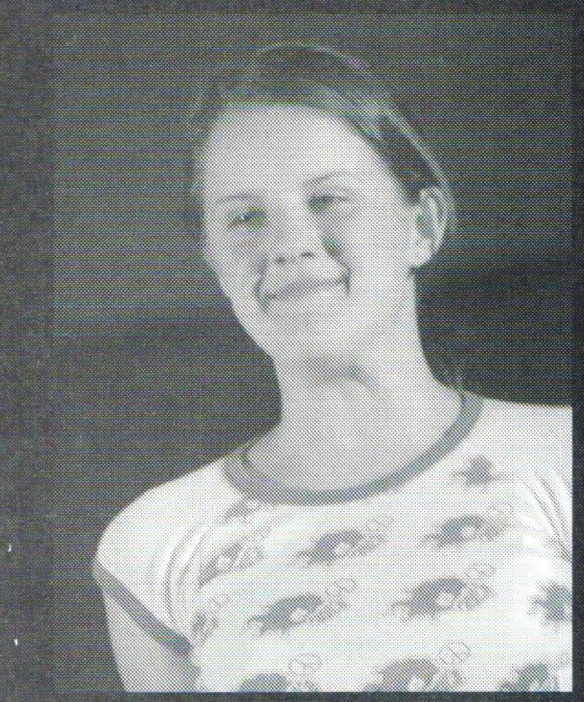
Anna Losová z Liberce, laureátka I. kategorie (M. Cvetajevová: Můj Puškin; J. Orten: Déšť). Foto: Bob Pacholík.

Jan Jedlinský z Borovan, čestné uznání v I. kategorii (I. Hurník: Píseň z jižních Čech). Foto: Bob Pacholík.

Adéla Petřeková z Krnova, čestné uznání v I. kategorii (J. Pelc: Osel). Foto: Bob Pacholík.

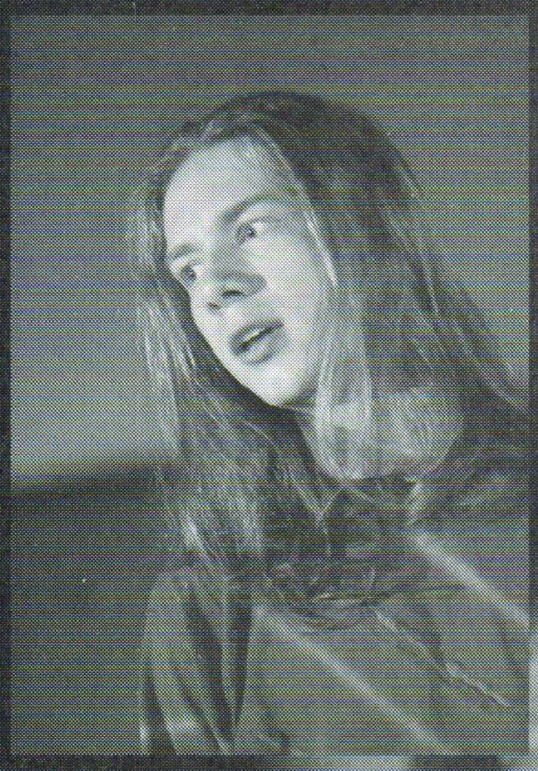
Hana Marie Marouškova z Čes. Budějovic, laureátka II. kateg. (I. Wernisch: A jakpak se jmenuje tahleta děvenka; J. Orten: Eta, eta, žlutí ptáci.) Foto: Bob Pacholík.

Sólisté všech tří kategorií, shrnutě vzato, vyhlíželi takto: Nejmladší se nejčastěji (a zcela pochopitelně) potýkali s technickými nedostatky, místy trpěli nemocemi dětských přehlídek. Ale i tam už se objevili originální interpreti. Druhé kategorii kraloval výběrem Ivan Wernisch a porotci si pochvalovali velký zájem o rozborové semináře. Třetí kategorie byla vyloženě dámskou záležitostí a lektoři si cenili kromě suverénních výkonů také několika čestných soubojů, do kterých se recitátorky pustily v rámci náročného dramaturgického výběru. Počet laureátů kopíruje čísla kategorií: 1, 2 a 3. A šest čestných uznání.

Devět souborů pořadatelům zamotalo hlavu, dokonce poslední den byla na programu tři představení, což bylo časově velmi náročné pro lektory i redakci zpravodaje, která trvala na tom, aby se všechny soubory dočkaly zpětné vazby v písemné podobě.

K souborům konkrétně. Hned první **Fixní idea** ***Jiřího Reichla*** (dramatizace předlohy ***Leonida Andrejeva***), začala slzavým údolím, protože jeden z hlavních protagonistů do Prostějova nedojel**. Plzeňské Zamračené děti** nakonec předvedly alespoň krátkou ukázku úryvků ze svého představení, ale jejich smutek nebral konce. Publikum se je snažilo povzbudit alespoň vřelým potleskem.

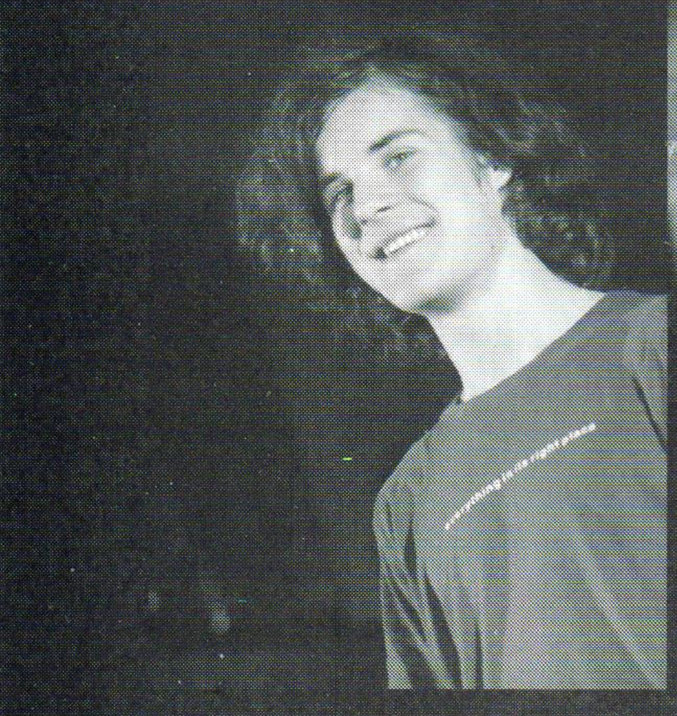
Dohráli jsme z Uherského Hradiště a jejich rozverné pojetí středověké legendy zaznamenané anonymním autorem (v překladu Hanuše Jelínka) **Aucassin a Niccoletta** se nesetkalo s pochopením porotců, naopak bez výhrad byl přijat **boskovický dramatický kroužek Naboso** a jejich **Magorův sbor** (***Martin Jirous***). V kuloárech byl tento postoj trochu kritizován (nikoli členy hubovaného divadla). V inscenaci uherskohradišťského souboru přece jen byla velmi nápaditá místa, představení mělo strhující energii a našlo by se více důvodů k diskuzi. Na druhou stranu Boskovičtí postupně zeslabovali účinek svého kusu setrvalou statičností a na jevišti byla s nimi nejméně jedna špuntovka, která nevystřelila. Na jednoznačné odmítnutí a přijetí těchto inscenací porotci lze pohlížet se smíšenými pocity.

Jonáš Konývka z Ostrova, laureát II. kategorie (J. Prévert: Láska; I. Welsch: Sport pro všechny). Foto: Bob Pacholík.

Zamračené děti Plzeň Leonid Andrejev, Jiří Reichel: Fixní idea. Foto: Bob Pacholík.

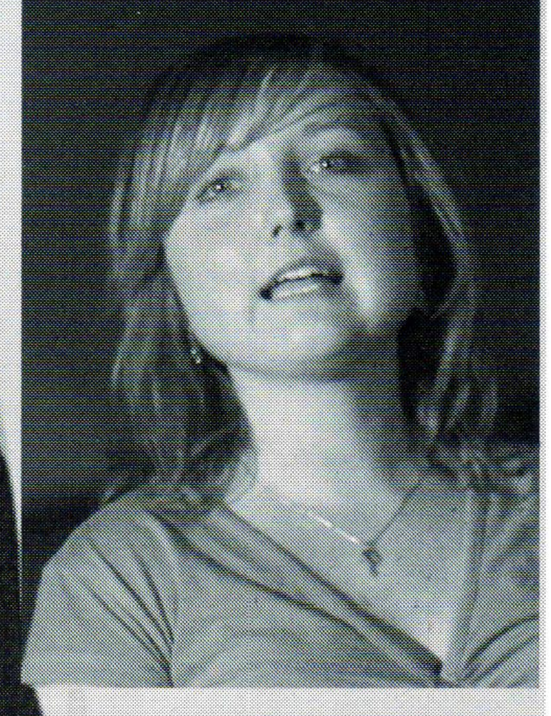
Jonáš Zbořil z Prahy, čestné uznání v II. kategorii (R. Brautigan: Povídka o duchu zubního kartáčku). Foto: Bob Pacholík.

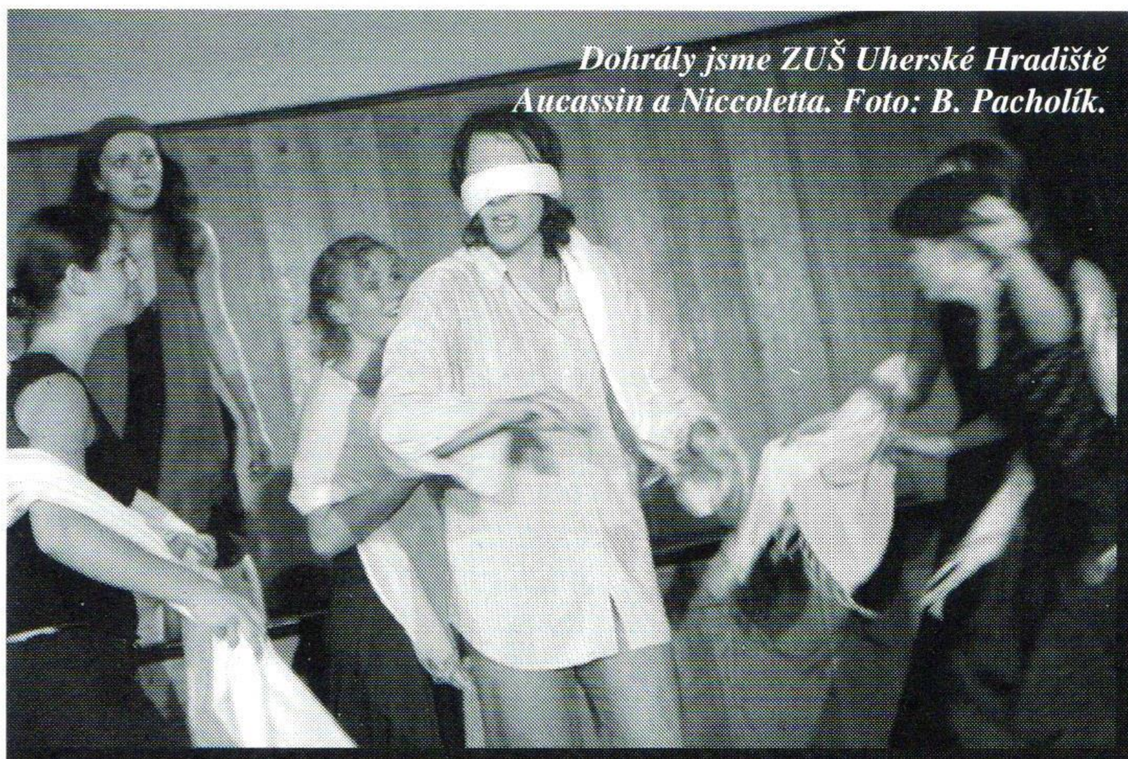
Lada Austová z Prahy, laureátka III. kategorie (J. Skácel: Modrý pták; A.S. Puškin: Dopis Taťány Oněginovi). Foto: B. Pacholík.

Jana Machalíková z Prahy, laureátka III. kategorie (I. Wernisch: Líná kachna; István Örkény: Nic není nového). Foto: Bob Pacholík.

Jana Trojanová z Chrudimi, laureátka III. kategorie (Vl. Vančura: Markéta Lazarová; K. Čapek: Marta a Marie). Foto: Bob Pacholík.

Dohrály jsme ZUŠ Uherské Hradiště
Aucassin a Niccoletta. Foto: B. Pacholík.

NABOSO Boskovice
I.M. Jirous, Tomáš Trumpeš:
Magorův sbor. Foto: Bob Pacholík.

A další poněkud diskutovaný titul: **Hop Hop z Ostrova** získal za kousek **V bludišti mého srdce** čestné uznání. Minimum slov vypůjčených od různých autorů, vyzrálý soubor dlouhodobě vedený zkušenou Irenou Konývkovou, pohyb, hudba, upřímnost výpovědi. Někomu minimum slov vadilo a odstrčil ostrovskou produkci do říše pohybového divadla, já jsem pro extrémnější polohy divadla poezie. A tahle ani nijak zvlášť extrémní nebyla.

Nedorozumění zavládlo mezi diváky a účinkujícími **libereckého souboru Mimo patro**. Variace na ***Jeana Arthura Rimbauda*** nazvané **Jednomu nerozumím** prezentované často zbytečně expresivně, a přitom bez přesvědčivého zvnitřnění, nepřelezly zeď, která se před diváky zdvíhala s uplývajícím nekonečným časem do stále větší výšky. Inscenace byla také poznamenána v mnoha ohledech zjevnou nezkušeností souboru. Unaveni marnou snahou porozumět jsme se potáceli z propoceného sálu Národního domu do klimatizované Duhy. A netušili jsme, že je před námi ještě jedna daleká cesta.

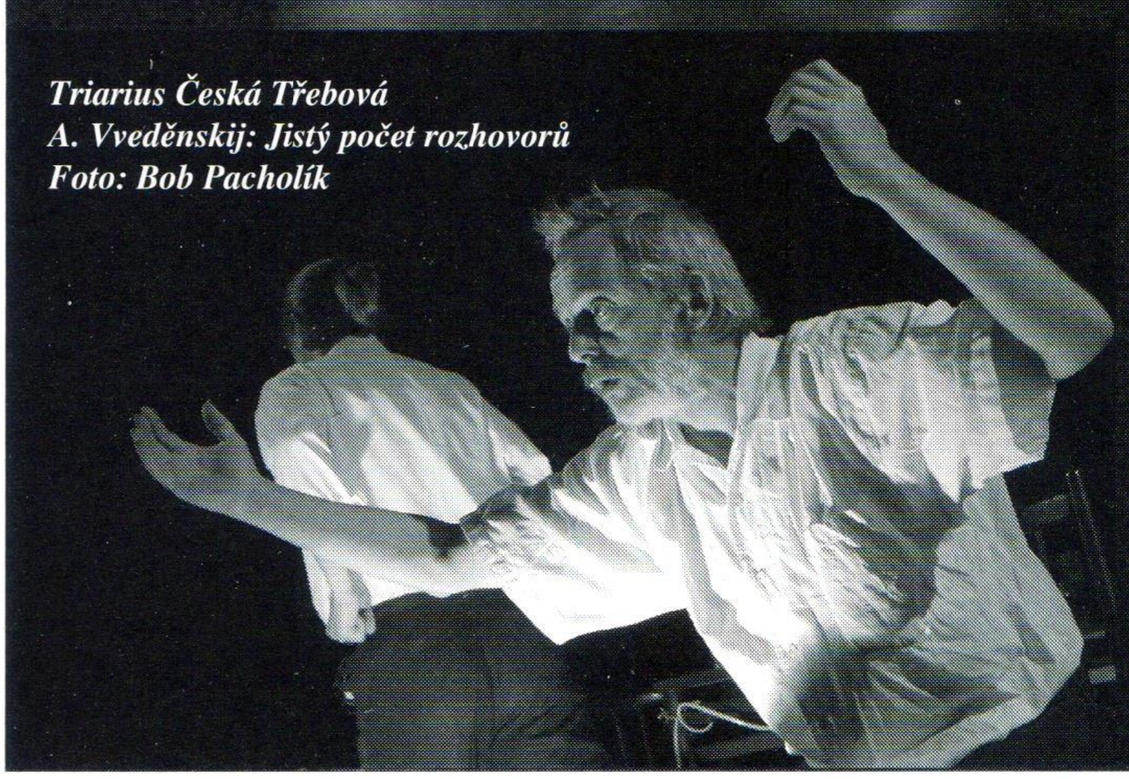
Brněnské divadlo Studio Stará hasička se v inscenaci textu ***Jiřího Pastýře*** **Smutek sebesám** s citem a vkusem (to je obrovská přednost tohoto titulu) zabývá homosexuální tematikou. Leč v nekritické délce, bez nadhledu a často s patosem, nemluvě o scénických klišé. Subjektivní čas začal posléze posouvat konec představení za meze únosnosti. Přesto je dobře, že se tento kus v letošní sestavě objevil.

Osvědčené **královéhradecké Jesličky** neselhaly. Ačkoli je organizátoři nasadili na desátou hodinu dopoledne, byl sál plný a dychtivé očekávání nevystřídalo v žádném případě zklamání. Zábavný a svérázný autorský kabaret, špikovaný občas mrazivým dloubnutím hluboko pod žebra, se týmu Emy Zámečníkové vydařil. A kdo jej uvidí v Hronově (neboť Jesličky jsou nominovány), bude se bavit **Okny** stejně dobře jako prostějovské publikum, které mu udělilo Cenu diváka.

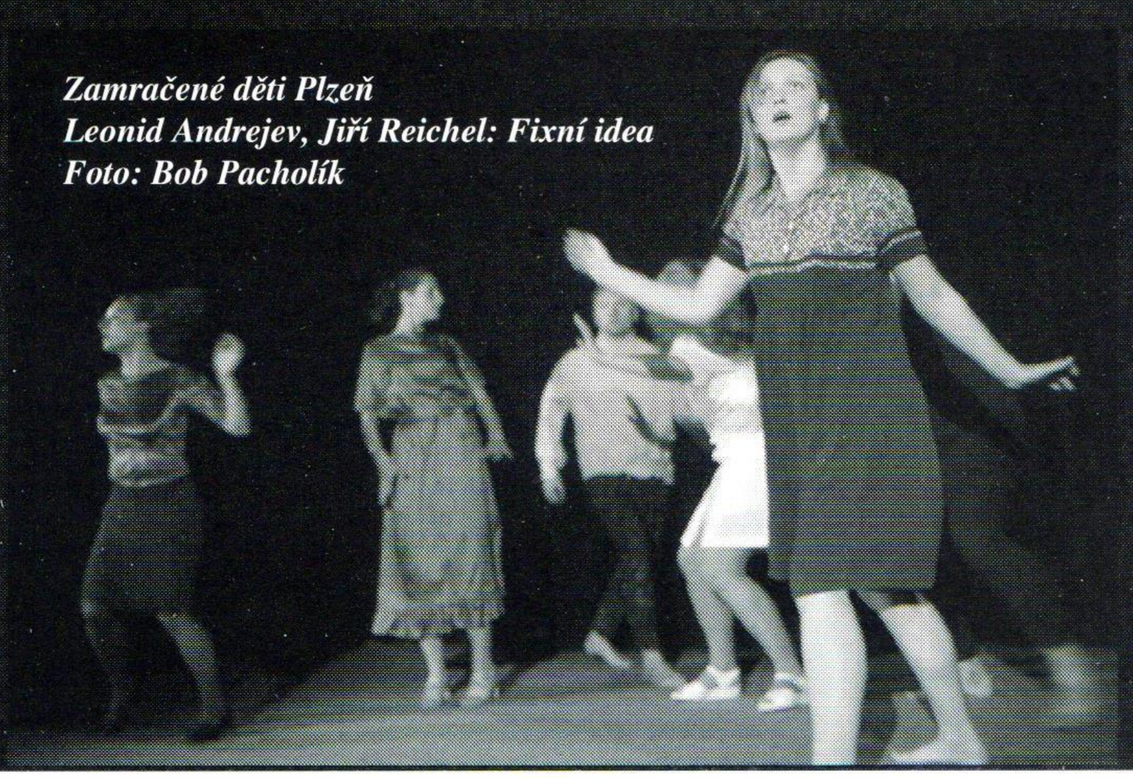
Bez ceny odjel z Prostějova **Triarius z České Třebové** a jeho **Jistý počet rozhovorů**. Přesto patřil pro leckoho k jedněm z vrcholů letošního ročníku festivalu poezie. Dramaturgicky objevný výběr ***Alexandra Vveděnského***, čistota a minimalismus scény i zvolených hereckých prostředků přesvědčily nejednoho z přihlížejících.

V posledním představení 49. WP sice netekla krev, ale hodně jí bylo nacákáno na bílé látce. Nebyla to jediná obehraná banalita na obou stranách hranice kýče v představení **jihlavského NaKopTyjátru**. **V Úsvitu andělů** se účinkující a hlavně režisér Petr Soumar nepotkali s ***Vratislavem Effenbergrem*** a stali se společně s divadly z Liberce a Brna třetím souborem, který zapomněl na „svatý Nadhled". Což vyvolalo mezi přítomnými údiv, neboť Petr Soumar už s českými surrealisty měl co do činění a přistupoval k nim s větším pochopením.

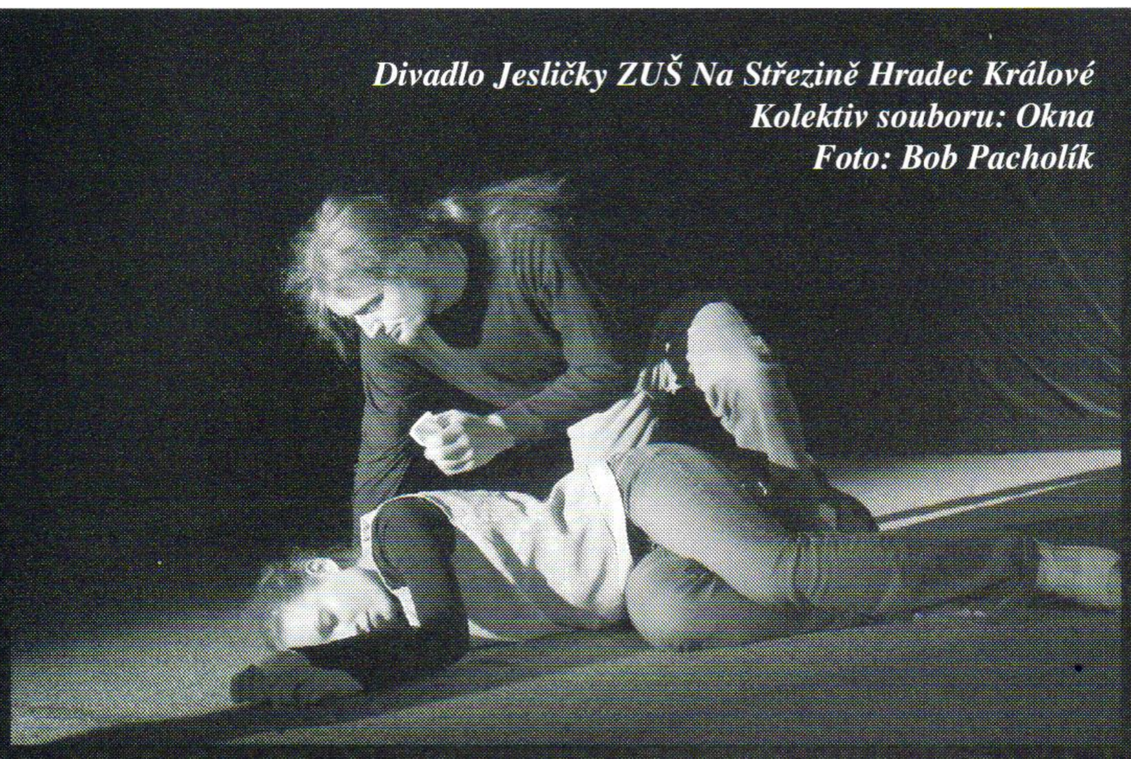
Vyvrcholením Wolkrova Prostějova byl jako obvykle Laureátský večer a jako obvykle to byla zázračná a nádherná energetická bomba. Režisérky Soňa Paríláková

Triarius Česká Třebová
A. Vveděnskij: Jistý počet rozhovorů
Foto: Bob Pacholík

Zamračené děti Plzeň
Leonid Andrejev, Jiří Reichel: Fixní idea
Foto: Bob Pacholík

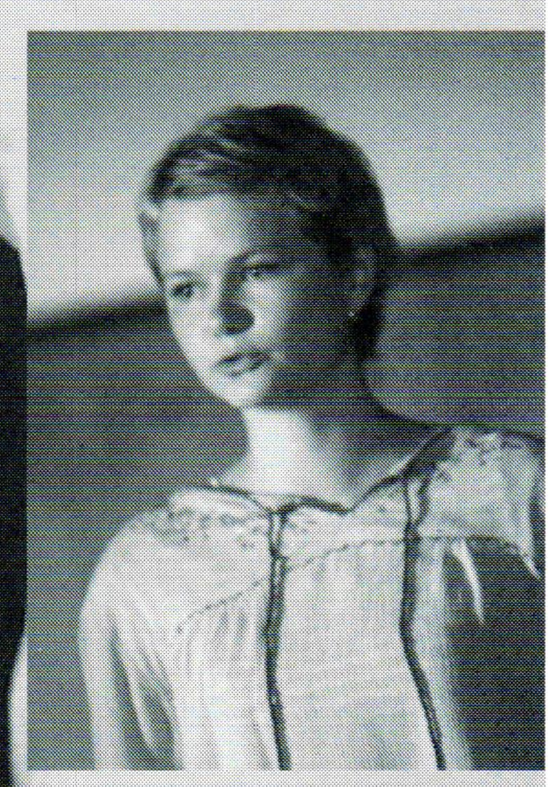

Divadlo Jesličky ZUŠ Na Střezině Hradec Králové
Kolektiv souboru: Okna
Foto: Bob Pacholík

a Martina Longinová nazkoušely s oceněnými během vražedně krátké doby létem ovlivněnou poetickou show, prolínanou jazzovými variacemi šikovných muzikantů z místní ZUŠ. Vi- děli jsme například Wernischovu Línou kachnu, která v podání Jany Machalíkové rozkošnic- ky splouvala jezy, geniálně a hravě roz- pracované čtyřverší Christiana Morgen- sterna Zdenky Sokolíčkové, nenapodo- bitelný recitátorský výkon Jana Jedlinského, spontánního Jana Zbořila nebo revoltujícího Jonáše Konývku, který se rozhodl protestovat proti stereotypům v inter- pretaci Jacquese Préverta. Publikum vřelo a bouřilo a neuvěřitelně fandilo těm, kteří uspěli. Což (jako každý rok) dojalo některé lektory, jiní (a často i ti samí) se zase vyznávali z upírství a lačně vysávali ten bezedný energetický doping. Kdo nezažil, neuvěří. A Vítězslava Šrámková převzala po smršti cenu ministerstva kultury a leckdo jí ze srdce rád zatleskal. Ještě tři důležité věci: pořadatelé v Prostějově jsou vesměs vstřícní a ochotní lidé, kteří dávají najevo, jak je WP těší. Také proto je atmosféra festivalu uvolněná a výsostně příjemná. I když se letos kvůli zákazu kouření nikdo moc nepovaloval ve foyer před sálem v DUZE, stejně se nakonec všichni slez- li buď na skvělém jídle a pivu u Ječmínka, nebo večer na koktejlu u 12 opic a pak případně v některém z nonstopů prostě na něčem, co se dalo pít.

Velká pozoruhodnost: každým rokem vydává ARTAMA pro WP nějakou publikaci. Tentokrát to bylo CD s úryvky různých interpretací Máchova Máje (ke 170. výročí úmrtí autora a k témuž výročí prvního vydání jeho opusu). Mezi interprety najdeme například Rudolfa Hru- šínského, Radovana Lukavského nebo třikrát jinak Vác- lava Vosku. Nahrávky byly pořízeny z archivu Českého rozhlasu a průvodní slovo připravil Rudolf Matys. Ten měl původně v Prostějově vést i máchovský s e m i n á ř , nakonec ho nahradil člen lektorské- h o sboru Stanislav Rubáš. A poslední příjemná zpráva. Už potřetí přije- lo na WP 26 studentů Gymnázia Františka Křižíka z Plzně. V červnu si totiž mohou vybrat z nabídky nejrůznějších týden- ních projektů: Wolkrův Pros- tějov byl letos obsazený bě- hem deseti minut od jejich vyhlášení. Studenti cho- dí na sólisty a soubo- ry, pomáhají v r e - d a k c i z p r a v o - daje (rovněž plzeňské), píší tam i svoje postřehy (poetic- ké). Stává se, že někteří ma- turující, kteří už nemohou jet se školou, přijedou na vlastní pěst. Totiž nejenom punk, ale ani poezie is not dead. Neboť ti, kteří potřebují při- řazovat skutečnosti poetický rozměr, přicházejí z trvale obnovovaných zdrojů.

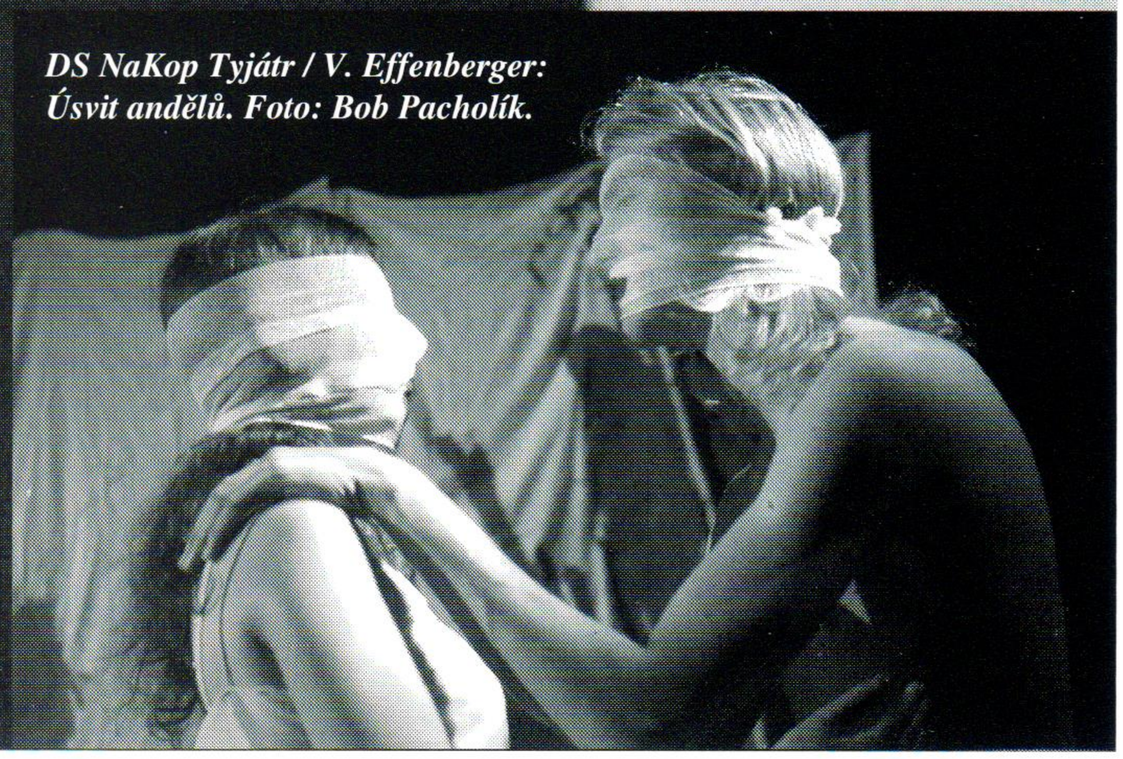
Petra Kosová

Zdenka Sokolíčková z Nového Města na Mor., čestné uznání v III. kategorii (Ch. Morgenstern: Ukas). Foto: Bob Pacholík.

HOP-HOP ZUŠ Ostrov
V bludišti mého srdce. Foto: Bob Pacholík.

DS NaKop Tyjátr / V. Effenberger:
Úsvit andělů. Foto: Bob Pacholík.

FAKTOGRAFIE WOLKROVA PROSTĚJOVA 2006

49. ročník celostátního festivalu poezie Wolkrův Prostějov byl celostátní přehlídkou neprofesionálních sólových recitátorů, recitačních kolektivů a divadel poezie. Konal se v Prostějově **od 20. do 23. června 2006.** Wolkrův Prostějov pořádá NIPOS ARTAMA Praha z pověření MK ve spolupráci s Kulturním klubem u hradeb Prostějov a dalšími prostějovskými pořadateli.

Na celostátní festival poezie bylo nominováno ze 14 krajských přehlídek 62 sólových recitátorů a 9 souborů. Ze studijních důvodů (přijímací zkoušky) se dostavilo 59 recitátorů. Své texty představili v přednáškovém sále Národního domu. Přehlídka probíhala ve třech věkových kategoriích (I. - 22; II. - 23, III - 14). Recitátoři všech kategorií ve výběru textu upřednostnili klasickou literaturu a v mnoha případech vsadili na osvědčené texty české i světové literatury. V popředí zájmu je v posledních letech vedle J. Préverta, český básník Ivan Wernisch. Nabídka textů byla tematicky velice bohatá. Chudší už bylo jejich zpracování.

Lektorský sbor pro I. kategorii sólistů pracoval ve složení: Mgr. Jiřina Lhotská, předsedkyně, dramaturgyně a pedagožka, Mgr.Aleš Vrzák, režisér ČRo, Mgr. Jana Davidová, redaktorka, ing. Libor Vacek, recitátor, moderátor, pedagog, Zdeňka Sajfertová, herečka a recitátorka.

Lektorský sbor pro II. kategorii sólistů pracoval ve složení: Apolena Veldová, předsedkyně, herečka a pedagožka, MgA. Martina Longinová, herečka a pedagožka, Mgr. Soňa Pariláková, recitátorka a pedagožka, MgA. Tomáš Jirman, herec a režisér, Mgr. Stanislav Rubáš, Ph.D., recitátor a překladatel.

Lektorský sbor pro III. kategorii asólistů vedla PhDr. Vítězslava Šrámková, NIPOS ARTAMA Praha, dalšími členy byli Hana Kofránková, režisérka ČRo Praha a Mgr. David Kroča, Ph.D., odb. asistent PgF MU Brno.

Lektoři souborové přehlídky pracovali v tomto složení: Mgr. Marek Pivovar, předseda, dramaturg, členové: Mgr. Aleš Bergman, PhD., režisér, Mgr. Alena Zemančíková, dramaturgyně, PhDr. Jan Roubal, teatrolog, PhDr. Miroslav Kovářík, recitátor a pedagog.

Jana Štefánková

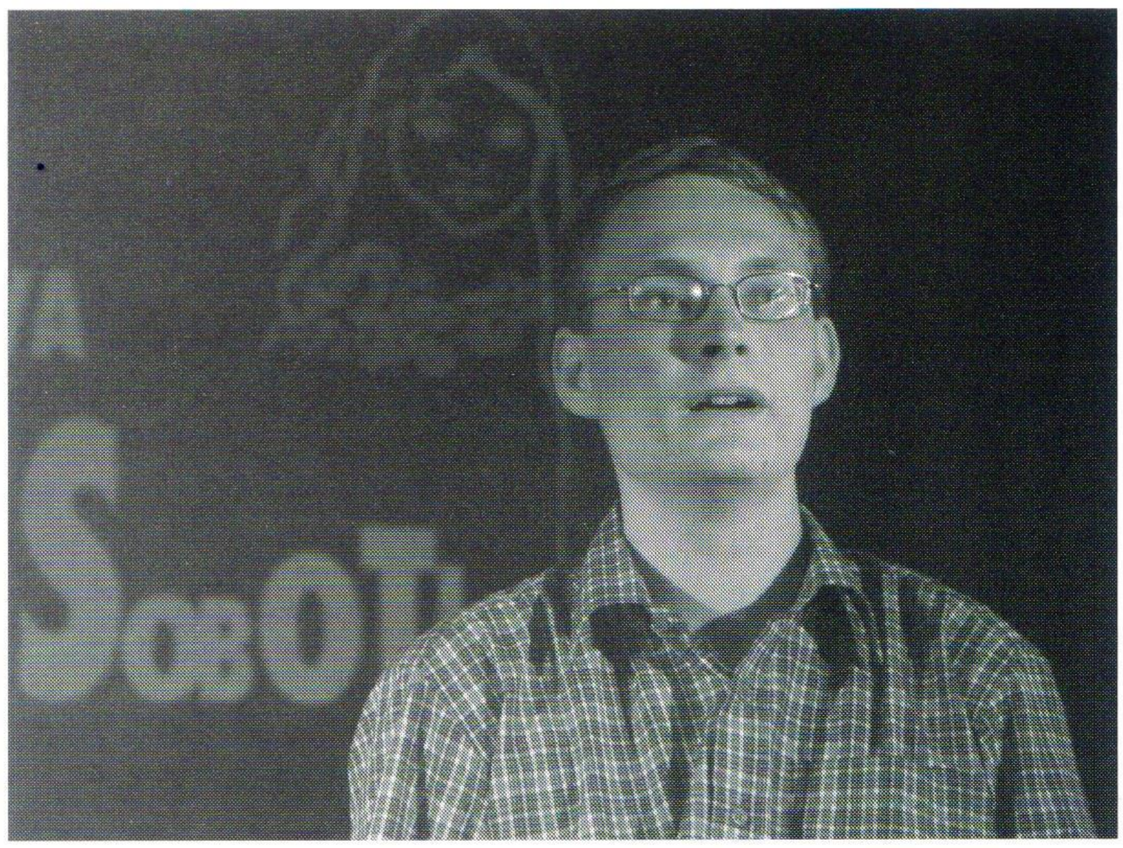

Ivana Lubinová z Kolína, čestné uznání v III. kategorii (za ztvárnění třech drobniček I. Wernische). Foto: Bob Pacholík.
Kromě u fotografií uvedených ocenění získala také čestné uznání v II. kategorii Lucie Páchová z Mladé Boleslavi za přednes prózy T. Morrisonové Nejmodřejší oči.

SVÁTEK RECITACE

Letošní ročník Šrámkovy Sobotky, který proběhl mezi 1. a 8. červencem, byl v mnoha směrech výjimečný. Samozřejmě, že nejpodstatnější bylo ono slavné jubileum. Šrámkova Sobotka se totiž, věřte nevěřte, konala už po padesáté. Málokterý festival v českých zemích se může pochlubit takovou tradicí. A navíc takovou kontinuitou, jak se letos mohli přesvědčit všichni účastníci. Padesátá Sobotka totiž zavdala příležitost ke vzpomínání a k rekapitulacím. Nad starými dokumenty bylo zřejmé, že festival dokázal v průběhu celého svého trvání, i v letech nepříznivých, například v době normalizace, víceméně odolat vnějším manipulacím. Do dnešních dnů tak festival vstupuje nepodbízivě, možná mírně starosvětsky, ale zato hrdě hájící baštu krásy a dobrodružství českého jazyka, řeči a literatury.

Asi největší kus práce pro udržení této svěží stránky festivalu dnes dělá nesoutěžní přehlídka uměleckého přednesu spojená s tvůrčími dílnami pro studenty českého jazyka. V průběhu festivalového týdne se studenti ve zhruba osmičlenných skupinkách setkávají s odbornými lektory a analyzují s nimi svou interpretaci a přednes uměleckého textu. Letošní sobotecké dílny vedli Věra Slunéčková, Libor Vacek, Aleš Vrzák a Radovan Lipus. Výsledky jejich vedení má pak možnost zhlédnout celá festivalová veřejnost, a to na závěr týdne, v rámci takzvaného večera fakult. Jeho úroveň je vždy velmi vysoká, alespoň posledních pět let, o kterých mohu promlouvat z vlastní zkušenosti, tvoří večer fakult zlatý hřeb celého festivalu. (Často si dokonce říkám, že na festival bychom ani nemuseli vozit některé profesionální divadelní soubory z Prahy či jiných měst, protože frekventanti soboteckých dílen, byť amatéři, dokážou vždy spolehlivě zaujmout svým citem pro text, péčí o výslovnost, dramatizací a hravostí.) Mimochodem, právě důraz na hravost lze pozorovat v posledních letech jako narůstající fenomén. Studenti tíhnou k výběru textů humorných, ironizujících, provokujících. Mezi recitovanými autory se častěji objevuje Ivan Wernisch, Pavel Šrut, Karel Čapek, Christian Morgenstern, z lyriků pak vede Jan Skácel. Mluvené slovo je tradičně prostřídáváno zhudebněnými texty. Ty vznikají v dalším ateliéru, v hudební dílně Jiřího Šlupky Svěráka, a nezapřou jeho bluesovou inspiraci.

Vojtěch Bárta při svém vystoupení na večeru fakult, respektive večeru dílen, jak se letos nově na festivalu v Sobotce říkalo. Foto: R. Kučera.

V posledních letech se v Sobotce etablovalo několik nových, velmi příjemných tradic. Nejvýznamnější z nich jsou pravděpodobně časopis Splav! a Učitelská dílna. Časopis Splav! je festivalový deník, který podle mého mínění příznivě přispívá k atmosféře festivalu, byť je pro svůj kritický duch občasně zatracován. Ale zaplaťpánbu za to, že tato neortodoxní, vtipná a aktuální festivalová platforma existuje.

Stejné zaplaťpánbu se chce zvolat i v případě Učitelské dílny. Její tvář neodmyslitelně splývá s podobou režisérky Hany Kofránkové, která se rozhodla pro tuto novinku a je každoročně odměňována velkým uznáním. Hana Kofránková totiž jako první vycítila určitou potřebu části nestudentského festivalového publika nebýt jen pasivními hosty a přihlížiteli. Překvapivě hodně učitelů nejrůznějšího, i poměrně vysokého věku, tak v sobě odhalilo stejnou hravost a kreativitu, jakou v dílnách předvádějí už mnoho let studenti. Večer fakult tudíž bývá uzavřen vystoupením Učitelské dílny, která vždy přicházívá s vtipným, aktualizovaným pásmem.

Tak tomu bylo i letos. A proto lze na závěr říci, že padesátá Šrámkova Sobotka byla nepochybně pro recitující všeho věku i pro jejich posluchače opravdovým svátkem. Těšme se na další ročník!

Alena Nováková

Na večer dílen, který byl zlatým hřebem 50. Šrámkovy Sobotky, si připravily své vystoupení i děti, které po dobu festivalu navštěvovaly dětské dílny. Foto z vystoupení: R. Kučera.

Marie Pásková s mikrofonem v ruce při svém pěveckém vystoupení, jednom z mnoha ve zdařilém programu večera dílen. Foto: R. Kučera.

TANAMBOURRÉE 2006 aneb SKRYTÁ TOUHA

Celostátní festival scénického tance pod záštitou starosty města Ing. Josefa Poláčka, za finanční podpory Ministerstva kultury a města Varnsdorfu pořádaly Základní umělecká škola Varnsdorf, Sdružení občanů Etuda prima, spolupořádaly město Varnsdorf a Městské divadlo Varnsdorf. Odborná spolupráce byla v péči NIPOS-ARTAMA Praha.

Po osmé hostilo město Varnsdorf s bohatou textilní tradicí, provoněné květy rododendronů, 9. - 12. června desítky tanečníků z celé České republiky na Celostátním festivalu scénického tance Tanambourrée 2006 aneb Skrytá touha.

Ve třech hlavních blocích (tanec v přírodě, tanec v noci, tanec v divadle) se odehrával stěžejní program otevřeného, věkově neomezeného festivalu, který se bezpochyby zařadil do kulturního života kraje. **Tanec v přírodě** (sobota 10.6. od 14 hod.) dal prostor jedenácti

T.I.K. Jilemnice: Člověk a země
Foto: archiv přehlídky

skupinám pro devatenáct choreografií, a bylo v tu chvíli lhostejno, zda šlo o choreografii „dovezenou“ a „zasazenou“ do patřičného exteriéru, nebo zda ji skupina vytvořila právě v tu chvíli, fascinována místem. Tančilo se všude. Cesta začala ve výtvarném ateliéru ZUŠ Varnsdorf vystoupením **T. I. K. Jilemnice** s choreografií nazvanou ***Toužím***, pokračovala přes nádvoří ZUŠ, kde soubor **Taxmen z Krnova** uvedl své ***Malé, velké nesmysly***, a pak na trávník za školou, na němž **přípravka ZUŠ Varnsdorf** předvedla jak ***Jaro rozhazuje květy***. Další cesta směřovala k parku u Městského divadla, kde **Flash Jaroměř** uvedl vystopení s názvem ***Spadlo*****,** po něm pak **Podruhé Tereza Praha** choreografii ***Pati a Mati*** a soubor **Okolo z Ústí nad Labem** taneční číslo ***Z nehybnosti***. Odtud cesta vedla k veřejným záchodkům u autobusového nádraží. Zde soubor **Parau Parau z Jablonece nad Nisou** předvedl svou kreaci ***I tohle je skrytá touha***. Poté jsme se vydali k parku u střelnice, kde **Taxmen z Krnova** zatančil své ***O lidech, stromech a přátelství***, pokračovali jsme k prolézačkám u stadiónu, kde nám **TK Roztoč z Roztok u Prahy** předestřel ***Hádanky***, a pak k trávníku u Věžičky, kde nám rostočtí zatančili ***Bublinku*****.** Cesta vedla pak až do centrálního městského parku, v němž jsme zhlédli vystoupení souboru **Taxmen Krnov** ***Hřej, sluníčko, hřej***, **TS Magdaléna Rychnov u Jablonce n. N.** ***Věneček*** a ***O jablku,*** **TO ZUŠ Varnsdorf** ***Hledání*****, TO ZUŠ Jilemnice** ***Vrána letí, nemá děti*****, TO ZUŠ Varnsdorf** ***Pavoučí síť*****, TO ZUŠ Jilemnice** ***Studánka*** a ***U černého kohouta*****, T.I.K. Jilemnice** ***Člověk a země***.

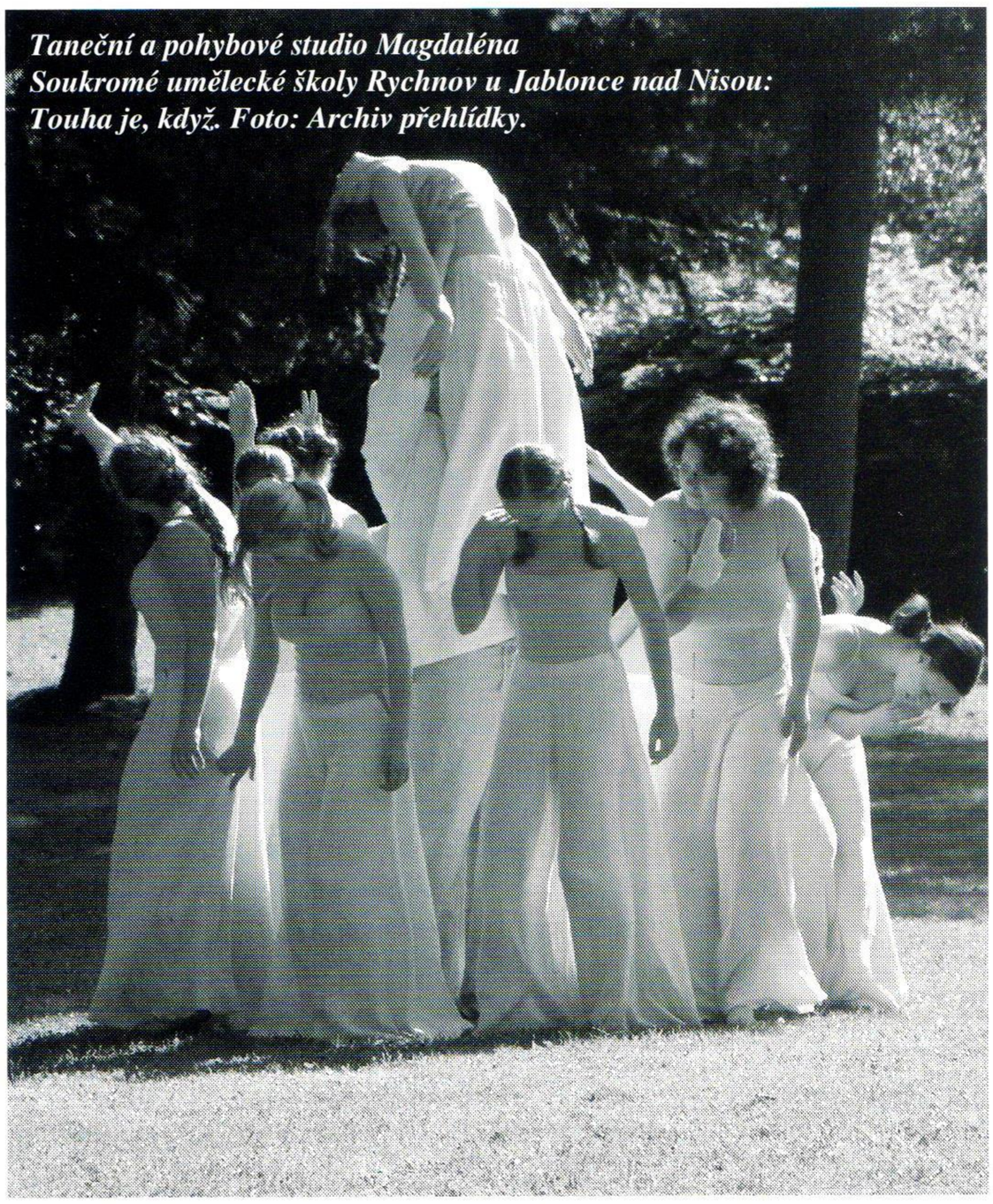
Tanec v noci (sobota 10.6. od 20.30 hod.) prověřil, jak si skupiny poradí s přirozeným či umělým nočním osvětlením. Ve výtvarném ateliéru ZUŠ to byla **TS Magdaléna Rychnov u Jablonce n. N.** se svým vystoupením ***Kout mého srdce***, na nádvoří školy **Taxmen Krnov** uvedl ***Pavilón č. 5,*** a ještě jednou **TS Magdaléna**, tentokrát s choreografií ***Touha je když...*** a **T.I.K Jilemnice** vystoupení nazvané ***Sama?*** V městském parku **Taxmen Krnov** zatančil ***Ozvěny ženské duše*, TO ZUŠ Jilemnice *Bludičky včera a dnes***. V parku u divadla **Batóóóch Praha** uvedl číslo s názvem **Fialka svíčková.** Nakonec jsme se dostali zpět na nádvoří školy, tentokrát však již za úplné tmy zde vystoupil **TO ZUŠ z Nového Města na Moravě** s choreografií **Řeka snů**.

Tanec v divadle (12.6. od 9 hod. v Městském divadle) dal prostor pro setkání tanečníků s varnsdorfskými diváky - školáky. Program v divadle nabídl vyčerpávající průřez taneční tvorbou ve třech blocích po devíti choreografiích všech zúčastněných skupin.

V doprovodném programu (zahajovací představení, taneční semináře, komorní představení, Čaj nebo zmrzlinu?) festival nabídl svým účastníkům bohaté vyžití. Zahajovací představení (pátek 9.6. od 19. hod.) ***Vhazujte pouze poezii*** uvedlo **pražské taneční a pohybové divadlo Neočekávaný výlet** společně s varnsdorfským citeristou Michalem Müllerem. Taneční semináře (sobota 10.6. od 9 hod.) vedené Lucií Kašiarovou, Lucií Klosovou, Karolinou Kalinovou a Blankou Šourkovou nabídly průřez různorodými přístupy k výuce. Komorní představení (neděle 11.6. od 19 hod.) byla hned dvě. V dramatizaci, úpravě, výpravě a režii Magdalény Rellichové uvedlo **TS Magdaléna Rychnov u Jablonce n. N.** v prostorách výtvarného ateliéru klaunérii ***Ztráty a nálezy***. V koncertním sále ZUŠ se pak konal duet **Zdeny Košnarové** (klavír) a **Jiřího Lössla** (pohyb) ***Pod zavřenými víčky***, jako osobitá životní výpověď.

Čaj nebo zmrzlinu? (pondělí 12.6. od 14 hod.) - to je téměř tradiční otázka festivalu, která čeká v samém závěru na účastníky. Posíleni několika kopečky lahodné zmrzliny, vydávají se zpět slunečným dnem ke svým domovům. Na viděnou na devátém ročníku festivalu, který si našel své pevné místo v kulturním dění českého amatérského tance. Škoda jen, že stejné místo nenašel na Krajském úřadu Ústeckého kraje, který v letošním roce festival nepodpořil. Mohl si udělat viditelnou vizitku v celé naší zemi, která voní tancem.

Jiří Lössl

Taneční a pohybové studio Magdaléna Soukromé umělecké školy Rychnov u Jablonce nad Nisou: Touha je, když. Foto: Archiv přehlídky.

35. ŽLUTICKÉ DIVADELNÍ LÉTO

Víkend od 9. do 11. června 2006 patřil Žlutickému divadelnímu létu, oblastní přehlídce venkovských divadelních souborů. Tradiční pohostinnost místních pořadatelů nese výsledky, neboť šest představení v podání pěti souborů ze západních Čech zhlédlo nejen publikum ze Žlutic, ale především je sledovaly zúčastněné soubory, takže ani rozborový seminář nebyl jen intimním setkáním několika jedinců.

Přehlídku otevřel domácí divadelní soubor **Žlutičan**, jemuž patří uznání za autorský vklad, Člen souboru ***Jaromír Břehový*** pro své kolegy napsal hru **Rejžák z Prahy**. Nejenže připravil vtipnou předlohu, využívající typologie jednotlivých členů souboru, ale především se pokusil zaznamenat tápání ochotníků při úsilí o vyšší kvalitu své produkce. Mezi venkovské divadelníky se vloudí ambiciózní Pražák, který některé poblouzní představou o umělecky vyšším záměru, nabídne jim text údajně zahraničního autora, řešícího v bezsyžetovém blábolu světoborné problémy. Na jevišti se odehraje proces postupného vzniku netradiční inscenace, nad níž by mohli jásat pomatení kritici, ale souboru začíná být jasno, že obecenstvo

DS MKZ Horšovský Týn / Franz a Paul ze Schönthanů: Únos Sabinek. Foto: Petr Lang.

z jejich experimentální produkce může mít maximálně šok. Hra je spíše sledem vtipných scének, které však příliš brzy prozrazují, co nás čeká v závěru, což oslabuje temporytmus inscenace a zbytečně se ochuzuje o ještě větší smích při koncové „katastrofě". Energie herců, satirická nadsázka i autorské zaujetí přesvědčuje o tom, že vzniklo aktuální autorské divadlo s jasně formulovaným záměrem, na němž je soubor schopen dále pracovat. Inscenace Žlutických byla nominována na národní přehlídku venkovských souborů ve Vysokém nad Jizerou.

Divadelní soubor M + M z Hranic přivezl dvě inscenace. Nejprve uvedl hru ***Slawomira Mrożka*** **Letní den**, která v kontextu přehlídky vyzněla jako výborný dramaturgický počin. Černý humor vzniká z absurdního spřátelení dvou mužských protagonistů, jimž je společná touha po sebevraždě. Do jejich úsilí o ukončení života zasáhne záhadná žena a od tohoto okamžiku se odvíjí problém jinak poučeně režírované inscenace. Vlastní zápletka, kdo ukončí svůj či cizí život nebo kdo získá onu ženu, která rovněž pomýšlí na ukončení života, ztrácí v inscenaci napětí, neboť opomíjí sebevražedný trojúhelník a jen v prvním plánu řeší

vztah muže a ženy. Inscenace zaujala výstižnou scénickou hudbou i nápaditou scénografií.

Druhým soutěžním příspěvkem souboru z Hranic bylo představení pro děti **Chytrost nejsou žádné čáry**. Viděli jsme zručně napsanou hříčku o vysloužilci, který napálí lakotného dědu a ještě se ujme hladovějící kočičky. Solidní herectví však nebylo umocněno dostatečně vypracovaným inscenačním nápadem (např. hra s loutkou a rekvizitami), a tak nepřekročilo dimenzi běžného „mateřinkového" představení v délce školní hodiny, s minimálními náklady na dopravu tří účinkujících i výpravy.

Tři inscenace dalších souborů si vytkly za cíl poskytnout zábavu svému publiku. **Divadelní soubor J. K. Tyl z Mýta** sáhl po **Jelenu v laguně** kdysi značně frekventovaného italského autora ***Alda de Benedettiho***. Příběh o ženě, jež v pominutí smyslů nepoznává manžela, což má léčit psychiatr, kterého nová pacientka oslovuje jako svého manžela. Za všechno může manželova nevěra a do toho ještě přijde extravagantní tetička... Zmatenost a hlavně nedotaženost komediálních situací s mnoha nelogičnostmi ve vztazích už v textové předloze postavila nezkušený a začínající ansámbl před tolik záludností, že nebylo v silách herců povýšit se nad ztěžklý dialog, zpřehlednit děj a nabídnout situace k smíchu.

Ani kdysi oblíbený titul ***Franka Tetauera*** **Úsměvy a kordy** se nestal oporou pro **Divadelní soubor MIKIS Poběžovice**. Sympatičtí mladí herci poctivě odříkávali text, avšak ve statickém aranžmá, jež navozovalo pocit mnohomluvné diskuze místo lehké konverzace na téma, který z dvojice mládenců by si pro sebe vybral jednu z dvou pohledných dívek.

Jestliže si **Divadelní soubor MKZ z Horšovského Týna** vybral populární komedii rakouských klasiků ***Franze a Paula von Schönthan***, vydal se rovněž na nebezpečný led, neboť **Únos Sabinek** je komedie s hodně zamotaným dějem. Nezvolil obvykle hranou úpravu Tuwimovu, ale ze starého překladu si připravil vlastní verzi, kterou ve jménech zčeštil, proto je k titulu přidáno ještě označení „po česku", a hlavně prostřednictvím postavy výstředního ředitele divadelní společnosti zvýraznil až bláznivé kouzlo neustálé proměnlivosti divadla. Historka o profesorovi, který kdysi napsal tragédii z antického Říma, aby ji teď dal k provedení pochybné herecké grupě, je plná záměn, nedorozumění i náhlých zvratů typických pro vídeňskou frašku. Základním hereckým prostředkem je odlehčený, až sebeironický nadhled, který - pokud by byl důsledně realizován ve všech postavách - může z **Únosu Sabinek po česku** učinit dokonalou legraci, v níž bychom ani nepřemýšleli, nakolik si maloměsto z počátku minulého století rozumí se scénickou hudbou, jež má asi nejblíž k bluegrassu. Ovšem finálový zpěv z Offenbachovy operety doprovázený právě touhle milou hudební skupinou je nádhernou tečkou za bláznivou fraškou. Inscenace byla porotou doporučena pro postup na národní přehlídku vesnických souborů ve Vysokém nad Jizerou.

Rudolf Felzmann

PLZEŇSKÁ AKTOVKA 2006 NEBÝVALÉHO ROZSAHU

V sobotu 17. června proběhla v prostoru divadla Dialog v Plzni Západočeská přehlídka jednoaktových her Plzeňská aktovka. Zúčastnilo se **šest souborů s osmi inscenacemi**. Odborná porota ve složení Eva Willigová, Jiří Hraše a Jakub Zindulka konstatovala, že až na výjimky se inscenace potýkají se stylovou nejednotou a to především v herecké složce. Tomuto úskalí se úspěšně vyhnuly tři oceněné inscenace.

Hlavní cenu si odvezlo **Divadelní studio D3 Karlovy Vary** za inscenaci hry ***Antonína Přidala*** **Pěnkava s Loutnou** v režii Anny Ratajské. Inscenace zaujala porotu především celkovou vyvážeností, stylovou čistotou, smyslem pro napětí a atmosféru a také kvalitními hereckými výkony.

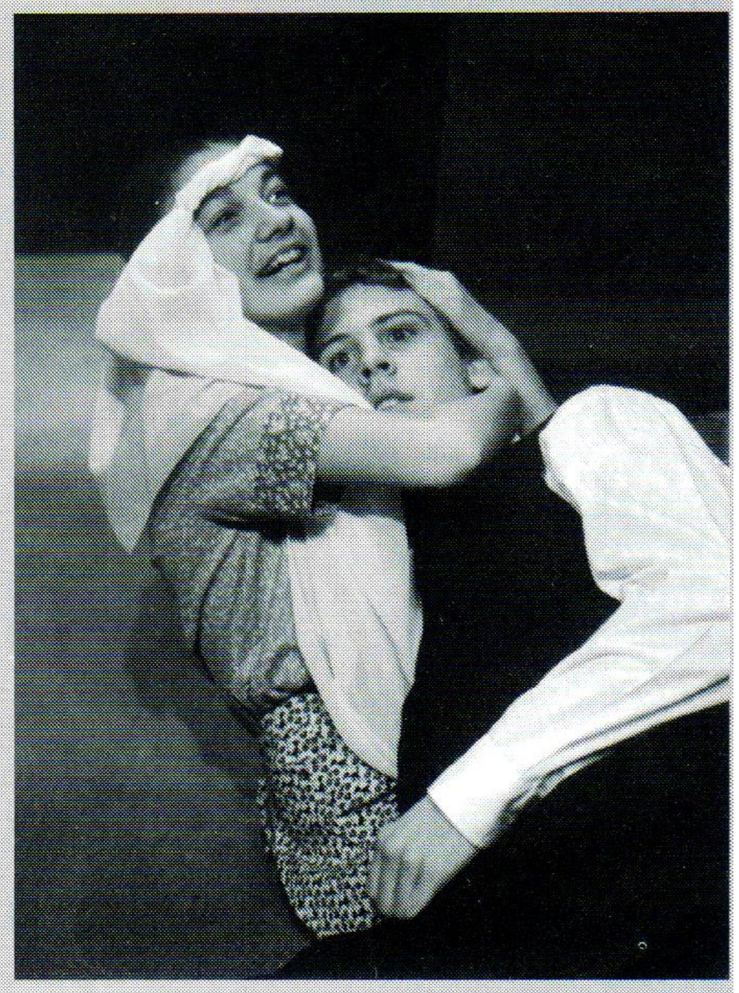
Cenu za režii obdržela Hana Franková. Inscenace **Studia divadla Dagmar Karlovy Vary Roura k rouře pasuje aneb Vzorně svorná rodina** z pera ***Jacquese Prèverta*** se vyznačuje především velmi osobitým režijním rukopisem založeným na výrazné a precizní herecké stylizaci, která svým nadhledem a odkazem na zaběhnutá divadelní klišé dobře souzní s ironizující předlohou. Tato inscenace si odvezla také cenu za ženský herecký výkon. Za roli Gertrudy byla oceněna Magdalena Hniličková.

Třetí ocenění, tentokrát za mužský herecký výkon, obdržel **Josef Širhal** za ztvárnění postavy Antonína Pitrona v inscenaci **brněnského souboru AMADIS**. Jejich interpretace hry ***Francise Vebera*** **Blbec k večeři** v režii Petra Stryka a Josefa Širhala byla zdařilá především díky respektování stylu předlohy, hereckému nasazení, smyslu pro rytmus a souhru a neutuchající dynamice.

Jakub Zindulka

DS Žlutičan Žlutice / Jaromír Břehový: Rejžák z Prahy. Je to další z her napsaných režisérem Břehovým pro svůj soubor. A jak bývá obvyklé, napsaná takříkajíc na tělo budoucím představitelům rolí a s vtipem o věcech, kterými právě žijeme. Foto: archiv souboru.

Studio Divadla Dagmar Karlovy Vary / Jacques Prévert: Roura k rouře pasuje aneb Vzorně svorná rodina. Foto: Pavel Štoll.

DIVADELNÍ ŽIVLY NA ŽIVELNÉM BRNKÁNÍ V BRNĚ

Živelně vznikla před třinácti lety přehlídka Brnkání, která se časem stala nesoutěžní přehlídkou a dílnou dětských divadelních souborů z celé republiky, často i s hosty ze zahraničí. Vznikla živelně z potřeby setkat se s přáteli z dalších divadelních souborů, vidět u nás v Brně, ve Středisku volného času Lužánky, představení těch nejlepších, a zároveň dát příležitost i těm, kdo teprve – stejně jako tenkrát my, Brnkadl – začínají. Umožnit jim setkat se bez soutěžení, poznat se nejen díky představením, ale i ve společných dílnách, při happeninzích, večerních programech a v neposlední řadě i diskuzích o představeních.

I její třináctý ročník byl organizován především vedoucími a dětmi z DDS Brnkadla, kteří se starali o chod přehlídky, psali a vydávali přehlídkový časopis BRK, organizovali happeningy a společné večery a samozřejmě také vystupovali se svými představeními. Jim pomáhali také pracovníci Střediska dramatické výchovy, studenti Pedagogické fakulty MU a další lektoři, kteří v dílnách učili děti divadelním dovednostem. Dopolední dílny tak umožnily ochutnávku loutkářství, bubnování, výtvarných činností, práce s příběhem, tvůrčího psaní, pohybového divadla apod.

Brnkání se letos zúčastnilo 11 souborů se 14 představeními, což bylo okolo 180 dětí a dospělých, kteří ve dnech 1. - 4. června obývali SVČ Lužánky s přilehlým parkem a Divadlo Barka. Přehlídka byla už tradičně organizována i díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR a Statutárního města Brna.

Svět je stvořen ze čtyř živlů – vody, vzduchu, země a ohně – a stejně tak i divadlo potřebuje ke své existenci něco základního, bez čeho by nemohlo fungovat. Možná, jak se na tom shodly děti na letošním Brnkání, jsou to **pohyb, slovo, příběh a herec** – ingredience, které namíchány v různých poměrech dávají dohromady jedinečnost každé inscenace. I z tohoto úhlu pohledu se dá podívat na jednotlivá představení, která jsme měli možnost na Brnkání letos vidět.

SKUPINA DĚTÍ VE VĚKU 13 - 16 LET

Jednu velkou skupinu tvořila **představení, hraná dětmi ve věku 13 – 16 let**. Základním použitým živlem tu bylo slovo a v o něco menší míře příběh a herectví. Možná jen náhodou se letos na Brnkání sešlo více souborů s dětmi v tomto věku, jejichž představení se vyznačovala snahou hrát „příběh ze života" o tom, co nám táhne hlavami, jak žijeme apod. Nejvýraznějším představitelem této skupiny byl soubor **NE.DIV.SE. z Broumova** s představením **Holky, s.r.o.** Pohled do života teenagerů, deníkových zápisků patnáctiletých holek a kluků, vztahů mezi nimi, pokusů o první cigaretu, pusu, rande apod. by mohl být zajímavou sondou, kdyby jen nesklouzával po povrchu, kdyby hledal a nalezl metaforu, která by vše posunula do roviny divadelního obrazu. Má-li být takto citlivé téma pravdou, musí být také velmi citlivě ztvárněno. Tady bohužel byly zobrazované děti svým jednáním, slovníkem i nepravdivostí směšné i pro své vrstevníky v hledišti. Něco podobného, snad jen s rozdílem jakéhosi pokusu o pohádkovou nadsázku, jsme mohli vidět v představení **ZŠ Moravské Budějovice** s názvem **Třída**. Tentokrát se jednalo o školní výlet kamsi do lesů pod vedením úchylného pedagoga, z něhož se postupně vyklubal skřet, toužící se pomocí nebohých dětí dostat zpět do pohádkové říše. I když pomineme, že hrajícím dětem bylo okolo 12 až 15 let, a už základní námět byl zjevně mimo ně, nelze neupozornit na šarži hlavního představitele, která byla na hranici únosnosti pro něj, jeho hlasivky i pro diváky. Práci se stejnou věkovou skupinou jsme mohli vidět ještě v dalších čtyřech představeních. V **Seanci Divadla Verdikt**, v představení **Comic House Divadla Orwell**, v ukázce z práce **DDS Brnkadla – skupiny Kubíci** – s názvem **Guláš** a konečně ve dvou hororových povídkách oddílu **Přepravka** téhož souboru s názvem **Hrob ve sklepě** a **Děti na mostě. Seance** byla ukázkou rozpracovaného představení o lidech z psychoterapeutické skupiny, jejich osudech, o tom, co se s nimi děje vevnitř a co z toho je vidět ven. Mohli jsme díky tomu vidět pokus o psychologické herectví, o vedení postavy a její budování z vnitřního pocitu. Podobně tomu bylo i v představení **Comic House**, jehož námětem je jakýsi archiv lidských osudů, zkoumaný dvěma mimozemšťany, kteří si pouštějí video ze života jednotlivých postav. Ty pak můžeme sledovat v různých okamžicích jejich životů, v různém věku a momentech jejich vývoje. Oba soubory jsou vedeny absolventkou Ateliéru dramatické výchovy DiFa JAMU Karolínou Palátovou, a snad i proto se u obou setkáváme s poměrně netypickým způsobem práce s dětským hercem.

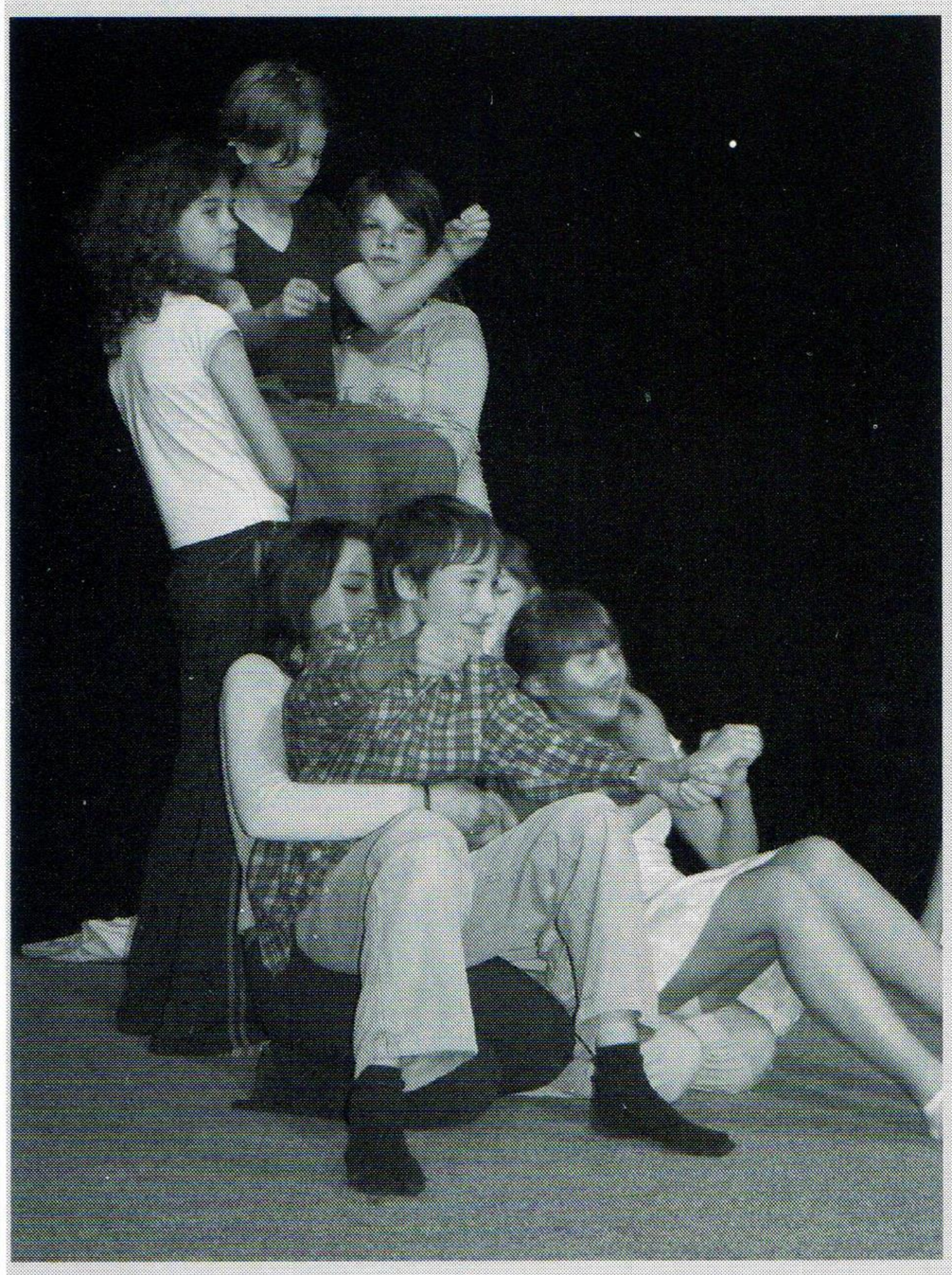
Ukázka z **Guláše** DDS Brnkadla – Kubíci byla natolik krátká, že se na ní dá vysledovat snad jen typická potřeba dětí určitého věku zabývat se horory, vraždami a tajuplnými událostí. To se ostatně v daleko větší a propracovanější podobě objevilo i u oddílu Přepravka DDS Brnkadla, který na Brnkání uvedl své dvě hororové povídky **Děti na mostě** a **Hrob ve sklepě**. Horor je něco, co vyžaduje téměř lékárnické vyvažování jednotlivých ingrediencí – postupné narůstání napětí, propracované charaktery, záhadu pomalu odkrývanou a vše nakonec pohlcující, práci s temporytmem a gradací. Přepravce se to tentokrát podařilo a husí kůže v hledišti naskakovala všem, byť jisté rezervy obou povídek jsou především v propracovanosti charakterů a některých hereckých výkonech.

Do kategorie výpovědí patřilo i bonusové představení jednoho herce, už odrostlého z dětského souboru, **Jakuba Labora z ostravského Dividla**. Představení **Vězeň** bylo monologem z textů ***V. Vysockého*** o člověku, bilancujícím mezi životem a smrtí, mezi normalitou a šílenstvím, mezi dvěma osobnostmi svého já. Byla to zajímavá cesta a práce, přestože by celku pomohlo režijní vedení a nadhled nad tématem.

Přechodem mezi touto a následující skupinou je soubor **HOP-HOP z Ostrova** s představením **Jinak je s tebou amen**. Zvolil zcela nepohádkové téma šikany, strachu z autorit a toho, jak jedna chyba vede k druhé a ta ke třetí, až se vše sesype a zavalí celé okolí. A jak je těžké se přiznat k chybě – pro dítě i pro dospělého. V tomto případě se jak díky divadelním prostředkům, tak i díky dětem schopným téma předat, podařilo vytvořit divadelní obraz skutečnosti, aniž by jakkoliv působil uměle a neuvěřitelně.

MLADŠÍ NEBO VĚKOVĚ SMÍŠENÉ SKUPINY DĚTÍ

Nejtypičtějším příkladem této kategorie bylo představení **Dorotka a její kamaráti DDS Kamarát** ze slovenského **Martina**. Příběh Čaroděje ze země Oz zde byl zjednodušen a přizpůsoben divadlu, zůstal však pokusem o velké divadlo se silným příběhem, tématem přátelství a pohádkovými postavami. Nejsilněji tak působil moment zlidštění čaroděje a jeho odhalení se jako obyčejného člověka, toužícího

DDS Brnkadla Brno, oddíl Golemové / Kolektiv souboru: Sally, tvá kamarádka z Anglie. Foto: Archiv přehlídky.

KDY BYLO JAK? KDE CO O ČEM

po dobru i za cenu podvodu. **NE.DIV.SE. z Broumova** přivezl s mladší skupinou dětí pohádku **Cesta paní Kaňky**, což je příběh o pohádkové zemi, kde potřebují inkoust a o jeho hledání. Základním problémem byl příběh sám, velmi složitý, nepochopitelný, kombinující v sobě hned několik rovin, které navíc hrající děti nebyly schopny nijak odlišit. Jejich nedostatečná vybavenost pak vede k popisnému a vnějškovému herectví a nejrůznějším nešikovnostem na jevišti. Popisnost se projevila i u pohádky **O hadovce smrduté** souboru **DaLS Blučina**, byť výsledný tvar byl ovlivněn absencí tří dětí. Mnohem lépe dopadla svěží loutková pohádka **O třech sněhulácích** téhož souboru, která přinesla vtip, nadsázku a ucelený tvar. **DDS Brnkadla** se na přehlídce ukázal ještě jednou, a to premiérou nejmladšího **oddílu Golemové** s názvem **Sally, tvá kamarádka z Anglie**. I tady byla základním kamenem úrazu předloha, která v sobě nemá dostatek dramatickým momentů a napětí a svádí k popisnosti, neboť to je její nejsilnější stránka. Přesto se vedoucím Golemů podařilo najít zajímavou a velmi divadelní formu ztvárnění. Jejich dalším úkolem je pročistit příběh a důsledněji pracovat na jeho dramatické stavbě.

Mimo tyto dvě velké skupiny stálo představení souboru **Ty-Já-Tr z Prahy,** který přivezl letos na Brnkání představení **Český rok (Jaro, Léto)**. Koláž říkadel, pranostik, povídaček a lidových písní, které se vztahují k těmto dvěma ročním obdobím. Hezká a kultivovaná forma, střet světa mladších a starších, záslužná práce s lidovou slovesností… jen se vnucuje otázka, proč? Je tohle něco, co dětí baví hrát? Co chtějí dělat? Představení, v němž chybí příběh, vztahy, vývoj, ale které je prostě hezké, čisté, milé… Základním živlem byly slovo a pohyb.

Brnkání je přehlídkou výjimečnou tím, že se na ní bez nějakého velkého srovnávání setkávají soubory velmi zkušené s těmi začínajícími, že je na ní možné předvést pouze ukázku z představení, že toleruje vstupy vedoucích do chodu představení a dává slovo dětem k tomu, aby vysvětlily, proč a co hrají, jaké byly jejich záměry a co je baví a co ne. V dětských diskuzích se tak často projeví to, co z představení můžeme jen tušit – jaký je vztah dětských herců k jejich představení a jaký je na něm jejich podíl. A většinou se tím vysvětlí většina otázek. Stejně tak tomu bylo i letos a já pevně věřím, že Brnkání zůstane takto otevřenou scénou i v dalších letech. Ostatně – stačí se přijet přesvědčit: příští rok začátkem června v brněnských Lužánkách na shledanou!

Petra Rychecká

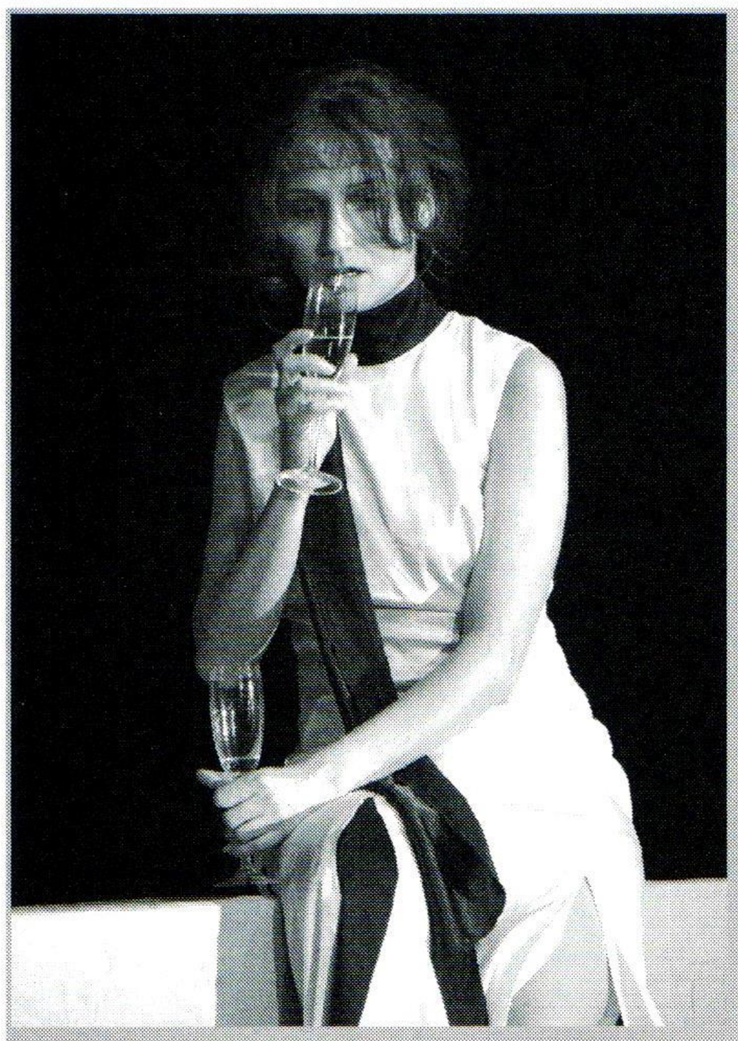
POVZBUZUJÍCÍ ZPRÁVA Z 49. DIVADELNÍHO FESTIVALU V NAPAJEDLÍCH

Festival ochotnických souborů v Napajedlích se letos pořádal už pod čtyřicáté deváté. Konal se pod záštitou ministra kultury České republiky, hejtmana Zlínského kraje a starosty města Napajedla. Napajedelští svou přehlídku sledují každoročně bedlivě i kriticky, což dokládá hlediště dennodenně zaplněné obecenstvem převážně vybaveným abonentkami na celý festivalový týden. Představení této nepostupové soutěžní přehlídky jsou posuzována a oceňována jednak odbornou porotou (tentokrát ve složení: Mirko Matoušek, herec loutkového divadla Radost Brno, Jana Kafková, dramaturgyně Městského divadla Zlín, Rostislav Marek, herec Městského divadla Zlín a Antonín Harník za Klub kultury Napajedla), ale právě i samotnými diváky.

Divadlo Dostavník Přerov / Pavel Dostál: Klášterní tajemství aneb David a Dominika. Foto: archiv přehlídky.

První večer patřil oblíbenému **Ořechovskému divadlu z Ořechova u Brna**, které přivezlo **Nebe na zemi *Voskovce a Wericha*** v režii principála souboru Vlastimila Pešky. Produkce s charakteristickou ořechovskou poetikou si získala vysoké divácké hodnocení a několik dní byla pro místní publikum favoritem přehlídky. Druhým představením byl **Hřbitůvek v Ballybeg Rádobydivadla Klapý**. Šlo o částečně přepracovanou hru ***Briana Friela*** Tanec na konci léta (autorem úpravy je režisér Ladislav Valeš). Cennou devizou inscenace byl citlivý soustředěný herecký projev a vzájemná souhra, herečky a herci přesvědčivě a přirozeně postihovali vnitřní svět svých postav. Za roli Kate získala Eva Andělová Cenu za nejlepší ženský herecký výkon. Škoda jen, že tvůrci nedocenili funkci a význam tance a vůbec hudby v této hře. Divadlo, které si v předchozích ročnících napajedelského festivalu získalo zaslouženou pozornost a uznání, však ani tentokrát nezklamalo. Třetím soutěžním představením se prezentoval soubor **Malé scény Zlín** s hrou ***Martina Shermana* Když tančila**…. Režisér Petr Nýderle dokázal uchopit tento nesnadný kus se sympatickou dávkou ironie a nadsázky, s humorem nesmazávajícím skrytou tragiku osudů postav příběhu. Šlo o kultivovanou, precizně vystavěnou inscenaci, herecky propracovanou a vyváženou, s vkusnou a funkční výpravou. Šťastnou ruku měl režisér i v typovém obsazení představitelů jednotlivých figur. Herci dokázali své role postihnout pomocí zkratky i detailu. Mladý soubor Malé scény si tak odnesl hlavní cenu poroty – stal se Vítězem přehlídky a Petr Nýderle byl nadto oceněn Cenou za nejlepší režii. **Divadlo nad kinem Horní Moštěnice** přivezlo dvě oblíbené ***Čechovovy*** aktovky**: Výročí** a **Medvěda** v tradičním, poněkud statickém režijním pojetí Jarmily Švrdlíkové. První z nich, bohužel, přes dobrý herecký vklad a zjevnou snahu aktérů trpěla rozvlekloustí a absencí vtipu. Medvěd dopadl lépe, hlavně díky suverénní, osobité kreaci představitele Smirnova, Slávka Odložila, který si za tuto roli odnesl Cenu za nejlepší mužský herecký výkon. Pátý večer rozhodl o Ceně diváka. Divadlo **Dostavník z Přerova** přivezlo naivní hudební crazy komedii **Klášterní tajemství aneb David a Dominika *Pavla Dostála a Vlasty Hartlové***. Text dílka je značně plytký, takže se alespoň hodně dovádělo a divák byl každou vteřinou rázně přesvědčován, že jde o velkou legraci. Obecenstvo v Napajedlích tuto celkem triviální zábavu ocenilo nejvýše. Dostavníku ovšem patří uznání za zdařilý pěvecký projev a temperamentní nasazení. **Divadelní soubor Masarykova gymnázia Vsetín** si získal na napajedelském festivalu za roky působení sympatie diváků i poroty. Práce Miroslava Urubka, vedoucího a režiséra souboru, s tímto mladým ansámblem, jehož členové se neustále obměňují, je úctyhodná. I letos studenti přijeli s velkými ambicemi a zaujali. Nastudovali variaci na antické téma s názvem **Átreovci** autorů ***Pavla Trtílka a Marka Mojžíška***. Šlo o pozoruhodný tvar, na jehož úspěchu má podíl zejména obrazivá režie. Originální výtvarné zpracování, sugestivní zapojení scénické hudby i zanícené výkony mladičkých představitelů (byť technika jejich projevu je vzhledem k věku a zkušenostem ještě značně nevyzrálá) byly důvodem k ocenění tohoto týmu a Miroslava Urubka Zvláštní cenou

Irena Garlíková v roli Isadory Duncanové ve hře Když tančila... Foto: archiv přehlídky.

poroty za tvůrčí počin a vyváženou syntézu všech scénických složek. Cenu Svatopluka Skopala, která je ohodnocením za dlouholetou obětavou a přínosnou práci pro ochotnické divadlo, si odnesl Ladislav Valeš, režisér Rádobydivadla Klapý. Kromě cen udělila porota ještě sedm čestných uznání. Závěrečný večer napajedelského klání patřil domácímu souboru **Divadla Zdeňka Štěpánka klubu kultury Napajedla**, který uvedl již nesoutěžní představení, hororovou komedii s detektivní zápletkou *Normana Robbinse* **Hrobka s vyhlídkou** v režii Miroslavy Medkové.

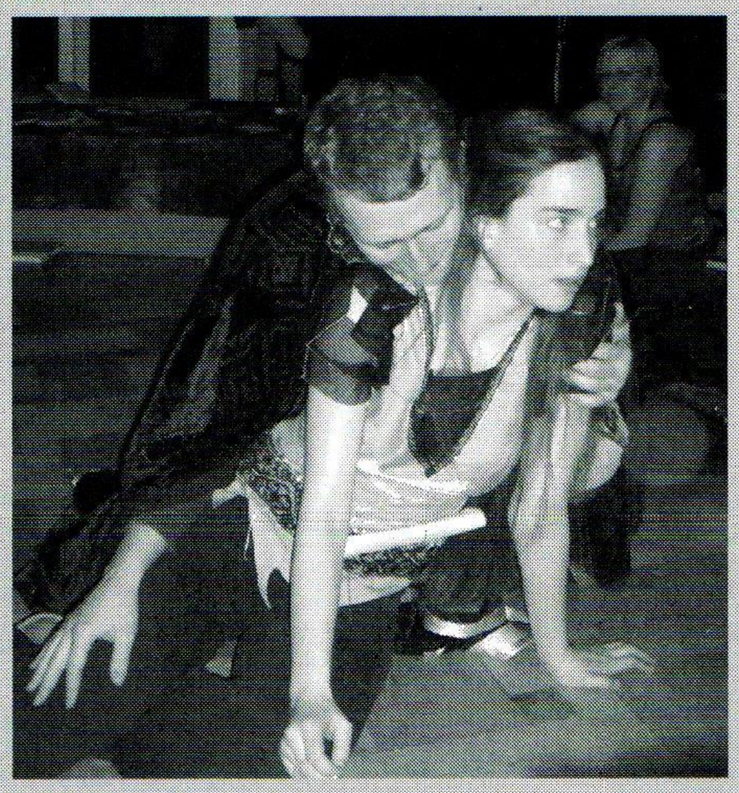
49. divadelní festival v Napajedlích znovu potvrdil jedinečnost zúčastněných souborů, jejich tvůrčí přínos a smysl amatérského divadla vůbec. Vzorek inscenací, které zde soubory prezentovaly, byl zajímavou zprávou o ochotnickém divadle. Nezbývá, než se těšit na příští jubilejní, už 50. divadelní festival v Napajedlích.

Jana Kafková

POD HRADEM VEVEŘÍ THÁLII SE DAŘÍ

Většina turistů, mířících na postupně renovovaný gotický hrad Veveří nebo na Brněnskou přehradu, zpravidla nevynechá ani blízké poklidné městečko Veverská Bítýška, ostatně dostupné rovněž oblíbenou lodní dopravou. V poslední době sem však vždy na prahu léta přijíždějí mladé ochotnické party na Setkání Na prknech. Ve dnech 16.-18. června 2006 se konalo již po deváté.

U zrodu spontánně zezdola vytvářené a postupně rozvíjené tradice stojí deset let pracující soubor Prkno, kde jako všestranný organizátor a de facto „děvče pro všechno" působí rozhlasová i televizní moderátorka a herečka Jaroslava Rozsypalová-Vykoupilová. Zhruba patnáctičlenný kolektiv může posloužit jako názorný příklad toho, co pro společenský a kulturní rozvoj nevelké příměstské obce znamená soudržný kruh cílevědomých a obětavých lidí, zejména když místní samospráva a skromní sponzoři rovněž nezůstávají stranou. Dosavadního vývoje Prkna jsme si už svého času všimli a bude k tomu znovu příležitost při jeho desátých narozeninách. Soubor mj. pravidelně vystupuje také v Brně a dává přednost nonsensově laděnému repertoáru (K.I. Gałczyński, P.H. Cami, V. Krasnogorov, R. de Obaldia, S. Leacock, M. Macourek aj.). Od zahájení festivalů „Na prknech" r. 1998 se tu každoročně objevuje vysoký počet vybraných souborů (zpravidla okolo tuctu), přijíždějících občas i ze vzdálenějších míst včetně Prahy a nejednou známých z celonárodních přehlídek typu Wolkrova Prostějova, Šrámkova Písku nebo i Jiráskova Hronova. Na předchozím ročníku se v Bítýšce nejlépe dařilo Malé scéně Zlín (loňští hronovští Krasnogorovovi Pelikáni v pustině), domácímu Prknu (Macourkova Zuzanka Reloaded) a Divadlu bez střechy Vyškov (na letošní JH mířící dramatizace Nabokovovy Lolity).

Divadlo bez střechy Vyškov / Ladislav Stýblo na motivy Christophera Marlowa a Johanna Wolfganga Goetha: Té síly díl jsem já. Foto: Archiv souboru.

Nynější třídenní, programově hodně nabitá akce, zřejmě jedna z největších svého druhu na Moravě, opět neměla postupový charakter (srovnatelné soutěže bývají počátkem léta beztak již uzavřeny), i když se nejlepší inscenace i jednotlivci konkrétního ocenění od tříčlenné odborné poroty pochopitelně dočkali. Jako obvykle zůstal dodržen ráz družné neformální „sleziny" převážně mladých, často vlastním autorským tématům i novým jevištním postupům nakloněných lidí, odolávajících dokonce televizním přenosům fotbalového mistrovství světa. O Setkání byl i nyní takový zájem, že si organizátoři mohli při preferování z dřívějška osvědčených skupin účastníky vybírat. Po řadě operativně akceptovaných změn se sem nakonec sjelo 13 inscenací (z toho dvě coby nehodnocení mimosoutěžní hosté) z devíti míst (ponejvíce z Brna a blízkého okolí, ale také z Prahy, Čerčan, Vyškova, Zlína nebo jesenického Bludova). O některých již AS v rámci jejich uvedení na příslušných regionálních nebo národních přehlídkách referovala. Vzhledem k takto vyvolané časové tísni ustoupily tentokrát veřejné rozborové diskuze neorganizovaným debatám v přátelských kroužcích, resp. semináři pražského Laurychova divadla; ten volně navázal na předchozí pořad dvojice jeho členů – absolventů DAMU (Richard Němec, Jakub Žalud) a zaměřil se na nácvik postupů jevištní improvizace.

V ovzduší slunné pohody prvních tropických dnů, členěné vábením starosvětského zvonečku, šla únava opět jaksi automaticky stranou. Většina vystoupení se odbývala v interiérech výzdobou zútulněného Kulturního domu (velký sál, kde ovšem potíže se zatemněním zkreslují světelný „design" repríz, nově rozšířený suterénní souborový klub, arénový prostor na jevišti) a jen drobotina ZŠ Jiříkovice sehrála svou pohádku Pejsek a kočička detektivy venku na zahradním trávníku; vizuálně působivé nádvoří hradu Veveří se tedy letos bez divadelních múz obešlo. Občerstvovací zázemí výtečné restaurace doplňovala výtvarná část festivalu s výstavou obrazů absolventky FAVU Lenky Pilařové, se suvenýrky, archy pro divácké reflexe, kratičkými vstupy rozverných moderátorek před každým představením a s vtipně recesním, sportovně pojatým závěrečným ceremoniálem, kdy si ocenění aktéři museli získané tričko s festivalovým logem vlastnoručně svléci z těl skotačících „prkňáků". Žánrové spektrum této rodinné přehlídky (tamní hospodyně ji podpořily „dopingem" v podobě pohotově přinášených buchet, bábovek a jahod) zůstalo dostatečně široké, protože každý z pozvaných souborů si sám zvolil nastudování, které pokládal pro sebe za nejreprezentativnější a divácky nejpřitažlivější. Ačkoli nechyběly ani tituly myšlenkově závažnější, přece jen převážily produkce komediálního ladění, občas i z vlastní tvůrčí dílny, přičemž se režiséři-scenáristé navíc zapojili také herecky. Abychom ovšem jenom nechválili: napříště bude ze strany pořadatelů nutno zajistit divákům základní informace o jednotlivých vystoupeních (tj. ode všech souborů striktně vyžadovat rozmnožený programový leták) a zjevně také přehodnotit celkový časový harmonogram (zřejmě i za cenu nižšího počtu ansámblů), protože těsně předpůlnoční začátky některých hodnocených představení a jejich odehrání v hodině duchů bývá už za hranicí psychofyzických sil účinkujících i obecenstva a tedy základní přehlídkové regulérnosti.

Jednu z dramaturgicky zřetelných linií představovaly běžné konverzačky s pevným textem. Častější účastník rozličných přehlídek, **brněnský Amadis**, si vybral právě v televizi dávanou komedii *Francise Vebera* **Blbec k večeři**. Režírující herecká dvojice Petra Stryka a Josefa Širhala (oceněn za titulní úlohu hyperaktivního Antonína Pitrona) populární text výrazně zkrátila, počeštila jména postav a uplatnila některé lokální reálie. Hodinové představení v podzemním sálku s minimální scénografií sice zápolilo s pečlivostí dikce, sázelo však na razantní komiku robustních kreací v hbitě usazené souhře a nakonec si odváželo anketní Cenu diváka. **Divadelní spolek Haná Vyškov** obrátil se po někdejší Charleyově tetě k žánrově příbuzné secesní salonní veselohře *Oscara Wilda* **Jak je důležité míti Filipa**. Režisér František Vlach se mohl opřít o přirozené jevištní jednání skutečně mladých představitelů a vytvořil nastudování docela svižné, temperamentní, interpretačně vyrovnané a obecenstvem spontánně přijímané, z něhož si individuální diplomy

odváželi Dalibor Dufek (chlapecky upřímný Jack Worthing), Zbyněk Petr („bunburista" Algernon Moncrieff) a Kateřina Polesová (křehká Lady Bracknellová).

S mnoha pochopitelnými začátečnickými nedostatky zápasil bítýšský nováček, teprve krátce existující **Ochotnický spolek OKO Křetín**. Hrající režisérka Pavla Novotná s povětšině mladičkými ochotníky zřejmě doslova „na koleně" připravila jako souborový debut apokryfickou parodii ***Františka Ringa Čecha* Dívčí válka**, v níž pamětně nejistí ztrémovaní účinkující zatím dosáhli sotva úrovně běžné školní besídky. Daleko suverénněji si i v půlnoční repríze vedl nedlouho existující **Divadelní spolek Stodola Jiříkovice** se známou autobiografickou předlohou ***Ireny Douskové* Hrdý Budžes**. Co však bylo platné více nežli dvouhodinové usilovné nasazení Gabriely Benešové coby vyprávějící žákyně ZDŠ Helenky Freisteinové, když tu pod režijním dohledem Martina Beneše bohužel vznikla (a to i ve složce scénografické či hudební) bezpochyby pracná, leč otrocká, postupně rozvlekle unavující replika profesionálního pojetí Barbory Hrzánové. Až ze vzdáleného Šumperska dorazilo do veverského podhradí již potřetí **Divadlo Blud v tyátru při Kulturním domě v Bludově** vesnická parta nadšenců, pěstující nefalšované sousedské ochotnictví. Po loňské Hanekově banální komedii Hledá se tenor sestavila hrající režisérka Juliana Vohralíková ze souborových nápadů i vypůjčeného skeče hříčku **Moc mě těší, že tě znám** – sled s chutí zahraných, zčásti vzájemně propojených epizod z vlakového kupé, vycházejících ze setkání protikladných typů Kateřiny Hrubé (výrazná Lucie Šafková) a Stely Jemné (Ilona Hrochová) a beroucích si na mušku drzou prohnanost a vyčuranost mnohých z nás.

Vystoupení Bludovských mohli bychom brát jako svérázný přechod do oblasti autorských pokusů. Těch se na poslední Bítýšce sešlo méně nežli v dřívějších letech, a navíc se většinou nepřiřadily ke špičkovým přehlídkovým titulům. Tušené souborové ambice dokázala pouze naznačit zatím blíže neznámá **Kočovná filozofická divadelní společnost Brno** s anonymním, programovým listem nedoprovázeným textem **Světská pokušení pána z Heideggeru aneb Kdo byl Hitlerův otec?** V hodinovém, jakoby do sebe zapouzdřeném vystoupení se střídaly dvě časové a dějové roviny. V rámující přítomné konzultuje diplomant se svým učitelem chystanou práci o Martinu Heideggerovi, naráží na pedagogův podivně sabotující nezájem i neznalost dané problematiky; druhá, historická, předestírá profesní problémy a morální dilemata onoho německého existenciálního myslitele ve švýcarském exilu za druhé světové války, a to v konfrontaci s antisemitsky cítící manželkou a sympatickou družkou-Židovkou. Syžetovou čitelnost vyspekulovaného vystoupení (s možnými přesahy do alegorické nebo naopak aktuálně kritické roviny) bohužel nikterak neusnadňovala zřetelná jevištní nezkušenost tiše mluvících, repliky staticky odříkávajících aktérů. Samorostlým pokusem o protestní reflexi současnosti byla pak jiná původní novinka **Decentně obscénního divadla Nula Morčat Čerčany HaHamlet aneb K úspěchu přes mrtvoly** z pera scenáristy a hrajícího režiséra ***Filipa Nerada***. „Lehce drsná tragikomedie čpící lihem a páchnoucí krví" přinesla motivicky poněkud za vlasy přitažený, pitoreskně morbidní příběh zneuznaného patologa Mleta (Vlastislav Elstner) a obživlé, s ním komunikující otrávené a pitvané mrtvoly jménem Váh (Michal Veselý), do něhož zasahovala policie a dvě konkurenční bandy ruskojazyčné mafie. Stejně jako soubor z brněnské filozofické fakulty handicapovaly Čerčanské rozličné jevištní neobratnosti včetně ztráty temporytmu při dlouhých oponových přestavbách, o absenci ráznějšího dramaturgického korektivu nemluvě.

Mezi bítýšské medailisty se probojovaly tři ansámbly. Podrobnější rozbor by si bezpochyby zasloužil jeden z vícera kroků k soudobému traktování faustovského mýtu. Zatímco v roce 2004 v Bítýšce zvítězilo vyškovské Netrdlo s *Bednářovým* veršovaným Johanesem doktorem Faustem, pojatým Alexandrem Novákem ve stylu mnohovrstevnaté pouťové podívané s živáčky a loutkami, letos se již zmíněné **Divadlo bez střechy Vyškov** pustilo do scénáře složité geneze (dramaturg Vladimír Golda) zakládajícího člena souboru Čára, režiséra a profesionálního dramaturga ***Ladislava Stýbla* Té síly díl jsem já**. Ten se opřel o dva časově odlehlejší zdroje – hru alžbětinského autora ***Christophera Marlowa*** (má ji právě na repertoáru Derflerovo brněnské Divadlo U stolu) a v názvu citovanou dvojdílnou filozofickou tragédii ***Johanna Wolfganga Goetha***. Půldruhahodinová nonstop montáž přivádí obecenstvo, umístěné rovněž na jeviště (scéna Tomiš Zedník), do prostředí krčmy s buranským Hostinským (Alexandr Novák) a chórem zvaným Lůza. Existenciální hledání hlavního hrdiny (Lukáš Tvrďoch v alternaci s Tomášem Bézou) víceméně respektuje klíčové peripetie jeho i Markétčina (Markéta Valtusová) osudu (do něj mj. zasahuje Dobrý a Zlý anděl Ivy Zavadilíkové a Jany Cindlerové). Inscenátoři jej však ozvláštňují řadou přídatných inovačních a zcizovacích motivů i myšlenkových posunů (reprezentantem pekelných mocností je vedle Kummerova robustního Lucifera ďábel Mefistofilis, ztělesněný oceněnou „Lolitou" Petrou Šarhanovou). Při výrazném uplatnění choreografické (rovněž Petra Šarhanová) a původní hudební složky (odměněná Jana Cindlerová) tak celá náročně vystavěná, diváka zahlcující produkce zůstává při jediném zhlédnutí dosti nepřehledná, v ambivalenci reálu a snové hry obtížně dešifrovatelná. Ambiciózní, místy velmi působivá vyškovská faustiáda, kterou bohdá čeká důkladné reprízové precizování a prověrka v nadcházejících postupových soutěžích, získala přehlídkové 3. místo.

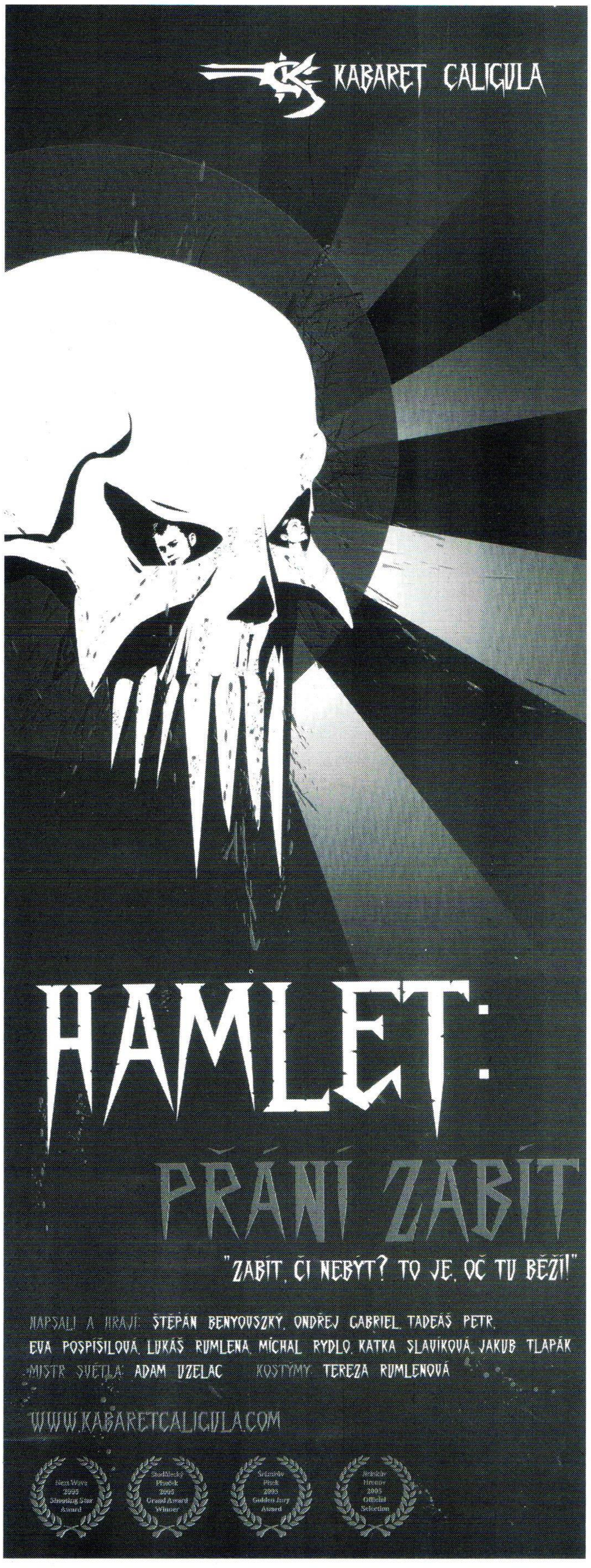
O zbylých dvou excelujících souborech se v předchozích číslech AS v rámci několika přehlídkových hodnocení opakovaně referovalo. Připomeňme tedy, že o stupínek výše skončil loňský bítýšský primus **Malá scéna Zlín** s detailně promyšlenou inscenací biograficky laděné předlohy Američana ***Martina Shermana* Když tančila...,** zobecňujícím pohledem líčící bohémský vztah Isadory Duncanové a Sergeje Jesenina a připravenou Petrem Nýdrlem. Porota tentokrát úmyslně vyzdvihla představitele ne zrovna klíčových rolí homosexuálního řeckého pianisty Alexandrose (Tomáš Čermák) a pařížské komorné Jeane (Michaela Holíková). Režisér hostitelského Prkna Pavel Vašíček si možná připomněl své působení v brněnském předlistopadovém Cylindru, když se obrátil k dramatizaci dvou mile groteskních starších povídek ***Ivana Vyskočila*** ze školního prostředí. V suterénním klubu tak ožily puntičkářsky organizované vystoupení šarlatána Kubíčka ze **Síly vůle** a rafinovaný boj posléze zkorumpovaného žáka Masáka se zaskočenými pedagogy z humorky **Zrádce**. Spíše méně zkušená „prknařská" garnitura se spokojila s letmým nahozením karikovaných kantorských figurek. Palma vítězství pak právem připadla Vašíčkově české premiéře tragikomedie Francouze ***Philippa Minyany* Inventury**: nesklouzla do prvoplánové parodie televizní reality show a ve společně oceněné herecké trojici (alternované nastudování bývá dokonce paralelně uváděno v jeden večer na dvou místech) Jaroslavy Rozsypalové-Vykoupilové, Saskie Mišové a Evy Jakubcové dala nahlédnout do hloubky životních traumat dnešních žen.

Navzdory obvyklému, leč napříště po utlumení volajícímu náporu účinkujících kolektivů se díky obětavým dobrovolným organizátorům, kteří vše potřebné řešili s úsměvem a „za pochodu", deváté Setkání Na prknech i letos vydařilo. Slibně započatá a pěstovaná tradice se uměleckou úrovní opět posunula o kousek dál – tentokrát ovšem nikoli zásluhou zdejších nových jevištních objevů, nýbrž spíše díky kvalitním inscenacím, prezentovaným již na bezprostředně předcházejících soutěžích. Vážní zájemci o čest zdejší účasti mohou však už nyní s předletním červnovým termínem jeho jubilejního 10. ročníku 2007 klidně počítat.

Vít Závodský

Divadlo bez střechy Vyškov
Ladislav Stýblo: Té síly díl jsem já
Foto: archiv souboru

OCHOTNICKÝ PLAKÁT PODRUHÉ

Loňský nultý ročník soutěže potvrdil, že výtvarné sdělení prostřednictvím plakátů a programů je v ochotnických souborech skutečně pole hodně neorané. Výsledek ve své většině je nepovedený, nepoučený a často svědčí o realizaci na poslední chvíli, jen aby něco bylo. Proto jsme jako doprovodný program národní přehlídky poděbradského FEMADu společně s NIPOS-ARTAMA vyhlásili celostátní soutěž divadelního grafického designu.

Jsme na začátku dlouhé cesty, ale už letošní I. ročník ukázal, že sice pomalu ale přesto začíná vzrůstat zájem. Divadelní plakát přece zve z ulice do divadelního hlediště. Musí nabízené zboží (divadlo) dobře prodat a současně má mít i nezanedbatelnou estetickou stránku. Navíc by měl svým pojetím také naznačit atmosféru představení.

Pokud jde o divadelní program, tak to je přece průvodce diváka, a snad každý máme rádi průvodce chytrého, poučeného, vtipného a pohledného, tedy jak se dnes s oblibou říká: sexy!

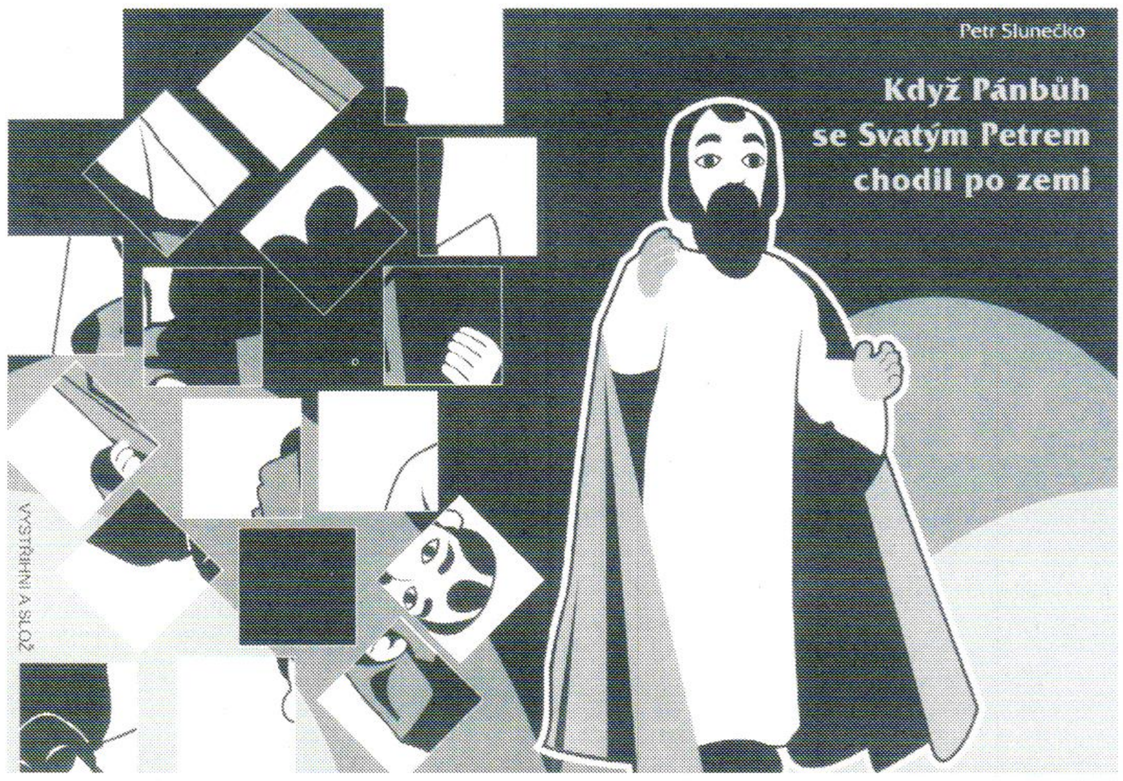
Letos přihlášené plakáty a programy ke svému prospěchu trochu ztratily na barvě. Není třeba nápad zachraňovat plakátem zbarveným jako papoušek. Někteří ocenění autoři si správně uvědomili, že plakát musí i bavit, a že stejně jako na jevišti síla myšlenky, sdělení je v jednoduchosti.

Největším problémem je současná úroveň počítačové inteligence. Kvalitní počítačové programy jsou snadno dostupné, digitální

Hlavní cenu soutěže získal Lukáš Opekar za program, plakát a pozvánku k představení Hamlet: Přání zabít z Kabaretu Caligula Praha. Porota dále udělila tři zvláštní ceny – viz závěr článku Ochotnický plakát podruhé.

fotografie je běžnou součástí našeho života. Jenže v rukou nepoučených tvůrců velmi snadno vzniká kýč. Autoři si sednou k počítači a kouzlí, vyberou několik typů písmen, aby to dobře vypadalo. Pak zase objeví tvary, barvy, stíny, obrysy až je ta všechna dokonalost úplně převálcuje. Ve svém důsledku je potom snad lepší zvolit jen klasický textový plakát s jedním typem písma. Takový plakát sice nepřináší žádnou estetickou hodnotu, ale pomohl naplnit alespoň základní poslání - přinést srozumitelnou informaci. Pochopitelně, cílem soutěže je hledat plakáty, které mají ještě něco navíc, tedy nějakou přidanou hodnotu.

Vítězný plakát k autorské hře Hamlet: Přání zabít, kterému většinovým rozhodnutím porota přiřkla letos hlavní cenu, uspěl jednak díky vyvážené vzájemné podpoře všech výtvarných složek (písmo, grafické sdělení), jednak za ucelený výtvarný názor od plakátu, přes program až po pozvánky na představení.

Při jednání poroty zazněly ještě některé poznámky, které lze zobecnit:

Dobrý divadelní plakát ještě nedělá povedený obrázek, který výtvarník na požádání divadelníků nakreslí.

Výtvarník by měl být v kontaktu s režisérem, měl by chodit na zkoušky a vcítit se do představení, které má plakátem propagovat.

Pokud výtvarník „vyrobí" plakát na zakázku v podobě obrázku, je lepší zapomenout na autorské podpisy, působí to hodně komicky a neprofesionálně.

Plakát musí být přehledný, srozumitelný i sdělný a musí být jasné, o jaké divadlo se jedná. Pokud navíc dokáže ještě kolemjdoucí pobavit, tím lépe.

Fotografie herců na plakátu mohou možná fungovat v místě bydliště jako pozvánka na oblíbené tváře, ale další estetickou hodnotu, nové sdělení takový plakát už moc nepřináší.

U plakátu by neměl být divák ani okamžik na pochybách, jestli ošklivost plakátu je záměrem tvůrců, nebo to jen tak náhodou vyšlo.

Pokud jde o programy, je skvělé, když může program divákům nabídnou ještě jedno využití, třeba jako omalovánky, vystřihovánky nebo společenskou hru, jako např. u oceněných programů loutkového divadla Jiskra.

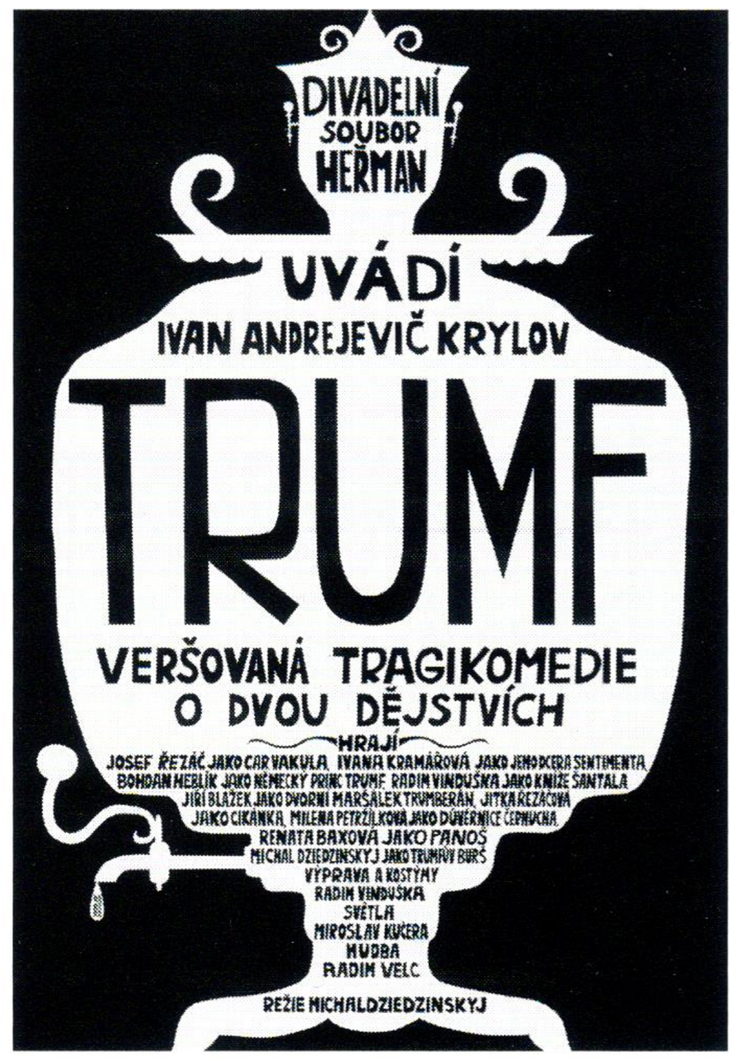
Základ tvorby každého plakátu by měl začínat u výběru nebo přímo stvoření originálního písma. A ideální je jeden typ písma, který svým způsobem také přináší určitou informační nebo estetickou hodnotu.

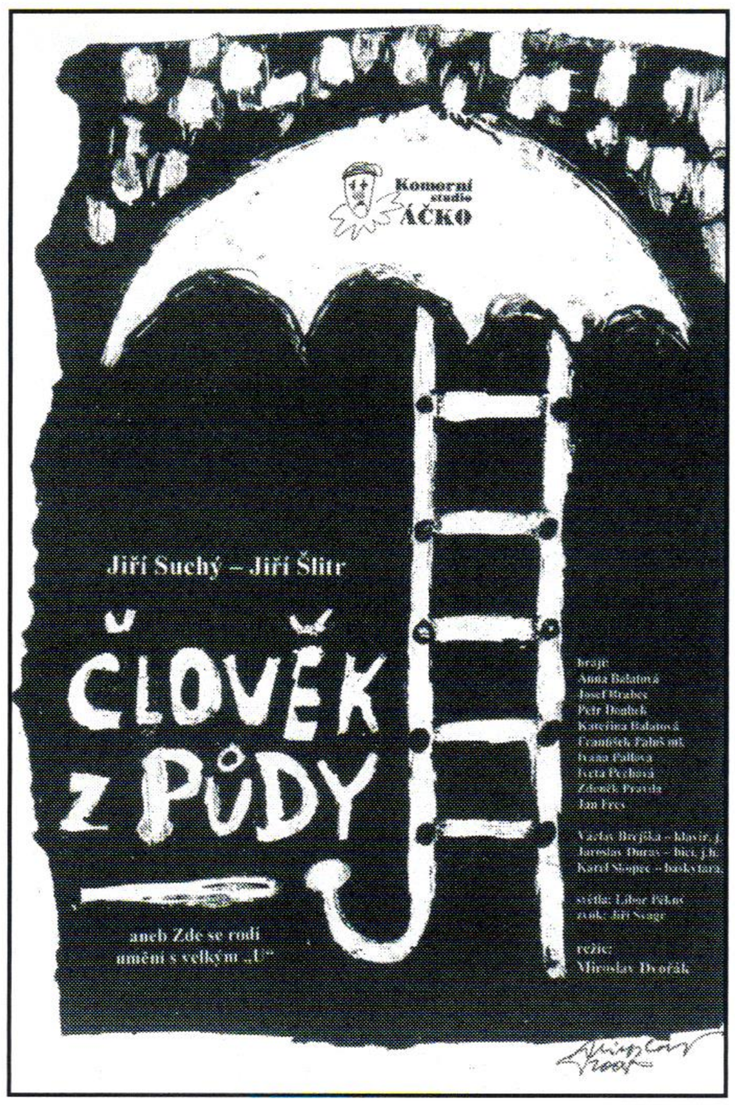
Úroveň letošní soutěže byla zřetelně vyšší. Možná už loni zveřejněné rady výtvarníkům přinesly své první ovoce. Pořadatelé se chystali uspořádat v rámci FEMADu jednodenní seminář pro autory plakátů, ale z organizačních důvodů z toho letos zatím sešlo. Předpokládáme, že v roce 2007 už to snad konečně dopadne. Záleží především na samotných tvůrcích, zda budou mít zájem nechat se poučit a třeba v praxi u počítače si ukázat, jak PC může být dobrý sluha, stejně jako zlý pán. Možná pak přijde smršť stále se lepších plakátů a programů.

Obecně však platí jedna nepřekročitelná zásada. Když plakát chodce nezaujme svým výrazem, nemůže předat ani základní informaci. A takový plakát je ve svém důsledku zbytečný. Ostatně to platí i pro samotné představení. Jenže tam už to většina divadelníků pochopila

Odborná porota prvního ročníku celostátní soutěže divadelního grafického designu OCHOTNICKÝ DIVADELNÍ PLAKÁT 2006, ve složení Michaela Pavlátová, režisérka, výtvarnice a animátorka, ing. arch. Jan Pavlíček, amatérský divadelní režisér a profesionální výtvarník, Pavel Purkrábek, divadelní výtvarník a scénograf, rozhodla na základě posouzení všech zúčastněných prací o závěrečném pořadí výtvarné soutěže.

Hlavní cenu soutěže získal **Lukáš Opekar** za program, plakát a pozvánku k představení Hamlet: Přání zabít z Kabaretu Caligula Praha. Dále se porota rozhodla udělit tři zvláštní ceny: **Miroslavu Dvořákovi** za plakát ke hře Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra Člověk z půdy z Komorního studia Áčko Benešov, **Bohdanu Heblíkovi** za plakát ke hře Ivana Andrejeviče Krylova Trumf Osvětové besedy Heřmanův Městec a **Lucii Kovaříkové** za programy loutkových her Budulínek, Dvanáct měsíčků a Když Pánbůh se Svatým

Petrem chodil po zemi Společnosti přátel Loutkového divadla Jiskra Praha.

Ladislav Langr

Studio Lutkarstva Sarajevo, Bosna a Hercegovina / Kolektiv souboru: Propojení, balkánské magické a rituální hry. Foto: Anna Menoušková.

Čtvrtého července jsem si jako ředitel festivalu Apostrof a jeden z jeho zakladatelů oddychl, a mohu vlastně říci, také si zamnul ruce. Nejen, že je to pro letošek za námi (což je povzdech, kterému, soudím, kdokoli, kdo organizoval podobnou operaci, dobře porozumí), ale je to za námi bez většího průšvihu a dokonce s úspěchem. Festival Apostrof má svá specifika daná jeho umístěním do Prahy, vlastně do jejího samého středu (všechno stojí víc peněz, Praha je pro její návštěvníky vždy silným lákadlem a tedy také konkurentem samotných festivalových představení), termínem (vždy se kříží s filmovým festivalem v Karlových Varech, takže např. tradičně probíhá bez většího ohlasu kulturní novinářské obce, dočasně se vysilující v lázních), a samozřejmě – slušelo by se jmenovat tuto okolnost na prvním místě – svým mezinárodním programem.

Letos se programové radě festivalu pod vedením dramaturgyně Violy Baštýřové podařil sestavit velice pestrý a bohatý program. Festivalu se zúčastnily divadelní soubory z Vietnamu, Ruska, Estonska, Finska, Bosny a Hercegoviny, Německa, Itálie, samozřejmě také ze Slovenska (to nesmí chybět nikdy!) a z českých zemí. Program by byl býval mohl být ještě pestřejší. Mezi přihlášenými soubory, které potvrdily svoji účast, se nacházely ještě tři (!) soubory z Latinské Ameriky: tradiční návštěvník festivalu Apostrof, Teatro San Martín de Caracas z Venezuely, divadlo Caja Negra Artistic Company z Kolumbie i jedinečné divadlo Teatro Carpa Carlos Ancira z Mexika, které mělo do Prahy přivést svou inscenaci určenou nevidomému(!) publiku. Na poslední chvíli však všechna tato tři atraktivní divadla z programu vypadla. Venezuelská herečka nedostala od režimu prezidenta Cháveze cestovní pas a druhým dvěma souborům se postavil do cesty fotbalový šampionát. Jejich sponzoři, ochotní zaplatit letenky, počítali s jejich běžnou cenou a nepodařilo se je přesvědčit, aby akceptovali cenu dvoj- až trojnásobnou, za kterou se v době šampionátu prodávaly. Fotbale, fotbale, ty fenoméne jeden kulturní!

Přestože tato změna postihla festival na poslední chvíli, nakonec myslím, že jizvu na jeho programu nezanechala tak hlubokou, jaká by se dala očekávat. Do programu se tak dostalo inspirativní off představení souboru Veselé skoky, odpočinkový večer improvizací na latiskoamerická témata a německá inscenace souboru Apron z Halle, která se do původního rozvrhu nedostala prostě pro jeho zaplněnost.

Nejen národnostně byl program pestrý. Viděli jsme tradiční asijské divadlo, individuální taneční vystoupení, navýsost herecky pojatý protidrogový apel, pohybovou grotesku, tradiční činohru, hudební kabaret, divadlo faktu, výtvarně však hraničící s loutkovým představením, i tvrdé a „na krev" představené coolnes.

Festival také nabídl účastníkům divadelní dílny: dílnu pouličního a cirkusem inspirovaného divadla pod vedením dvojice Michal Bumbálek a Sergej Sanža, dílnu diskuzní (Jan Nepomuk Piskač a Karl Gustav Frank), dílnu zaměřenou na klauniádu vedenou mongolským lektorem Mandakh-Orgilem Ravjirem a nakonec také dílnu, která byla součástí širšího rusko-českého projektu s názvem „Evropa. Žena na hranici – žena v srdci."

Rád bych se rozepsal podrobněji o jednotlivých představeních, protože každé bylo něčím výjimečné, ale prostor tohoto článku to bohužel neumožňuje. Dovolte tedy jakési kompromisní řešení. Provedeme společně cosi jako nízký průlet nad Apostrofem a snad dokážeme v té rychlosti postřehnout alespoň ty jeho nejvýznamnější obrysy.

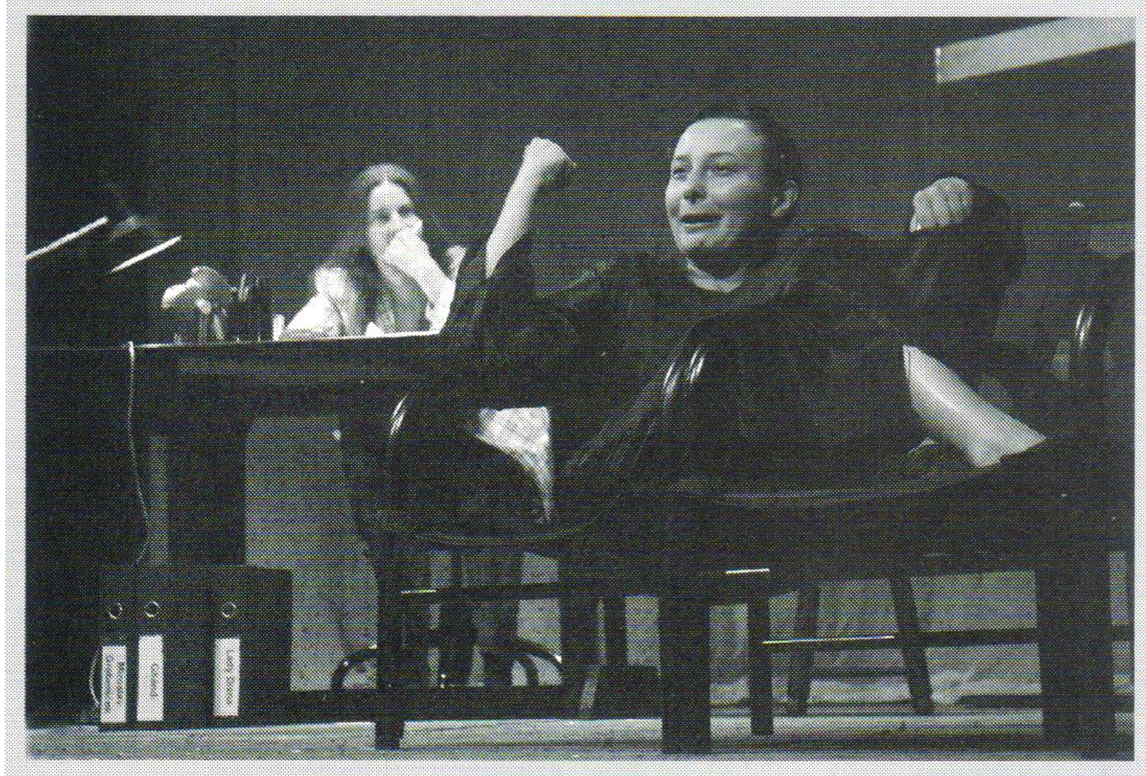
Den první. Ve 12 hodin se Na zábradlí ve foyeru setkávají uchazeči o práci v dílně ruské režisérky Jeleny Kalužskich. Dílna je zároveň konkursem na představení, které má v průběhu července vzniknout (premiéra 25. července v 19:30). Jelena nelení a přesto, že mělo jít jen o předběžnou schůzku, během okamžiku uchazeči „etudují" pod přísným dohledem své budoucí režisérky. Ve 14 hodin začíná ohlášené setkání pořadatelů s novináři. Přichází jeden – z ČTK - ostatní jsou ve Varech. Vedení festivalu „řídkost" publika nezaskočí a společně s režisérem z Vietnamu a Jelenou Kalužskich provádějí svou „oběť" kompletní tiskovou konferencí. 17.15 - divadlo DISK. Veřejná omluva za změny v programu (Latinská Amerika), trochu dlouhý proslov ředitele (můj) a pak už **Centrální dramatické divadlo z Hanoje** hraje zahajovací představení. Je to tradiční vietnamská komedie stavějící na pozvolném epickém rozvíjení děje, pečlivé charakterizaci postav a stylizovaném herectví. Ti, kteří sledují simultánní otitulkování nad scénou snadno o část toho asijského kouzla přijdou. Škoda, že na jevišti při závěrečném potlesku vidíme skupinu naposledy. Přestože na Apostrof přijeli na celou jeho dobu, během festivalu nepřišli ani na jediné představení, dílnu či diskuzi, dokonce ignorovali i společné snídaně a až při závěrečném ceremoniálu bylo možné v publiku nalézt vedoucího vietnamské výpravy. Hm.

L´Isola che c´e Řím, Itálie / Stefano Romani: Slepičárna. Foto: Anna Menoušková.

Ve 20:30 se v Divadle Na zábradlí koná představení **Karla Gustava Franka ze Stuttgartu, Modrý pták**. Představení kombinuje divadlo faktu – provádí nás osudy židovské zpěvačky s pseudonymem Modrý pták v dobách druhé světové války a krátce po ní – s kabaretními zpívanými vstupy hlavní protagonistky Christiane Mücke. Její krásný školený hlas a bezchybný suverénní projev patří k největším kladům večera. Ještě večer organizátoři s úspěchem řeší změnou pořadí zítřejších představení nastalý problém: jeviště Divadla Na zábradlí je pro soubor z Bosny a Hercegoviny malé.

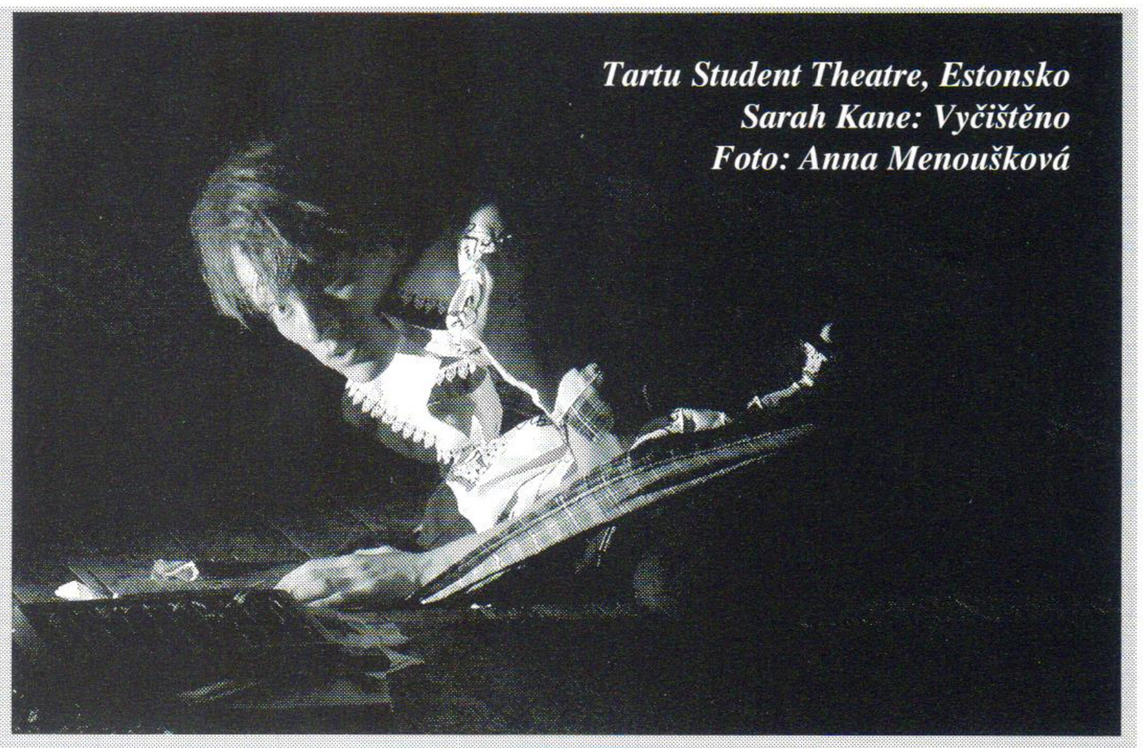
Den druhý, společná snídaně, rozchod k práci v dílnách. První představení v 15:00 v DISKu. **Loutkářské studio ze Sarajeva** a jejich pohybově výtvarná kreace na téma balkánských magických a rituálních her. Samé ženy, jeden muž, býčí maska, symbolika panensky bílé a vdovsky černé barvy. Touha, láska, erotika, zodpovědnost, povinnost a pokora. Pro mnohé z diváků dle závěrečného aplausu fascinující zážitek, ve mně se poněkud bouří můj „feministický nerv". Přesun Na zábradlí a již potřetí na prknech Apostrofu divadlo **Babi z Čeljabinska**. Letos s ostrým protidrogovým apelem na text mladé nadané britské autorky ***Rebeky Prichard*** – **Holka z ulice**. Předlohu vzniklou na dokumentárním základě zpracovávají na holé scéně především hereckými prostředky, střídají míru stylizace, ostře mění rytmy inscenace. Je potěšením sledovat chvění mezi tradiční

Divadlo Koule Brno / Luděk Kašparovský, Patrik Bořecký: Podnebí. Foto: Anna Menoušková.

ruskou hereckou školou a drsným současným tématem. Opět aplaus. A večer – ve 20:30 – zase do DISKu. Tam kdákalo se kdákalo, slepičky italské všem pošimraly bránici. Rozpohybované představení o slepicích bojujících se svým osudem stát se nedělním obědem vedlo po svém skončení ruku hlasujících převážně k urničce s nápisem Excellent – Skvělé. ... ještě k těm urničkám (aby nedošlo k omylu!) – festival je nesoutěžní a jedinou udělovanou cenou je cena diváka. Žádný horůrek – jenom hlasování. A spát! A zítra... československý den.

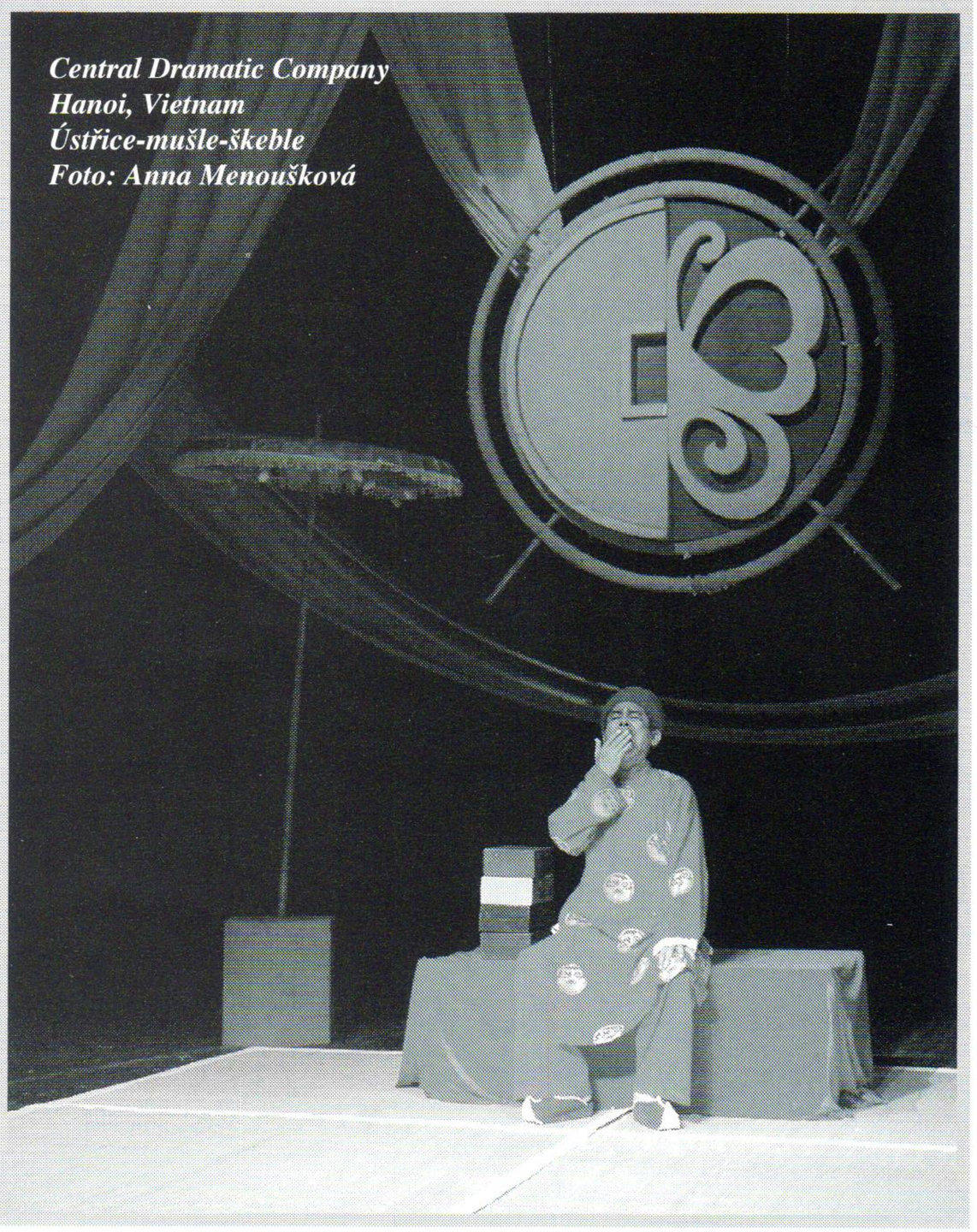
Druhého (třetí den) vychází již třetí číslo denního dvojjazyčného věstníku s názvem Voice. Šéfredaktorka Magnólie Chutná ho připravuje v naprostém utajení. O její práci vědí jen ti, kteří zotročeni její něžnou ručkou píší, lámou, překládají, zase lámou, tisknou... ...a kdy spí? Toť otázka (odpověď v průběhu festivalu nenalezena)! Odpoledne začíná **brněnská Koule** s kusem **Podnebí**. Myslí se tím to, co nachází se pod nebem. Některým cizincům se zdá představení poněkud upovídané, ale nakonec se všichni baví. V prostoru jakési reinkarnační kanceláře – čekárny si zahrál dokonce i... Nu, on asi nebyl pravý! Je to u nás, zajděte se podívat. Napapat dostává především nám již známá urnička Excellent – Skvělé. Odpolední představení se, jak už to u **slovenského divadla Le MON z Nitry** bývá, málem do DISKu nevejde. Velkolepá výprava, efektní kostýmy (jeden z herců mi svěřil, že svému režiséru přezdívají „malý bednárik" – co s tím má

Tartu Student Theatre, Estonsko
Sarah Kane: Vyčištěno
Foto: Anna Menoušková

bednář společného?), kus starozákonní mytologie pod názvem **Ester.** Očití pravili: loňský Amadeus to nebyl (a já proti všem pravidlům prozradím, že tentokrát si cenu diváků doopravdy odvezl někdo jiný). Večer pak patří Apostrofské premiéře. Divná tradice! Kus celkem nehotový, panenský a nedotčený předhodit otrlému festivalovému diváku! Leč téměř každý rok nějaký zpozdilec neodolá a výzvu přijme. Letos se těmi nejodvážnějšími stali členové skupiny vzniklé pod vedením Miloně Kališe se svou variací Shakespearova Macbetha. Kus, nazkoušený nakonec Antonií Svobodovou, kolísající na pomezí činohry a pohybového divadla, odvyprávěl veleznámý příběh v srozumitelné zkratce – a nutno podotknout – kromě herců byla na jevišti i „živá" harfa! Večírek po premiéře – a ještě postavit finské sólistce na zítřejší představení scénu (proč si v noci nepozkoušet!)

Třetí den, trochu únava. Dobří duchové festivalu se vyprofilovali z Estonců, kteří v prostorách divadla v tom nejlepším smyslu slova táboří, z brněnských „koulařů", ale účast Balkánců, Rusek i dalších věrných tvoří pohodové zázemí, do kterého každý nově příchozí snadno vpluje. Věčně přítomný a věčně usměvavý pan Orgil z Mongolska patří vlastně také k inventáři. Škoda, že mongolština je

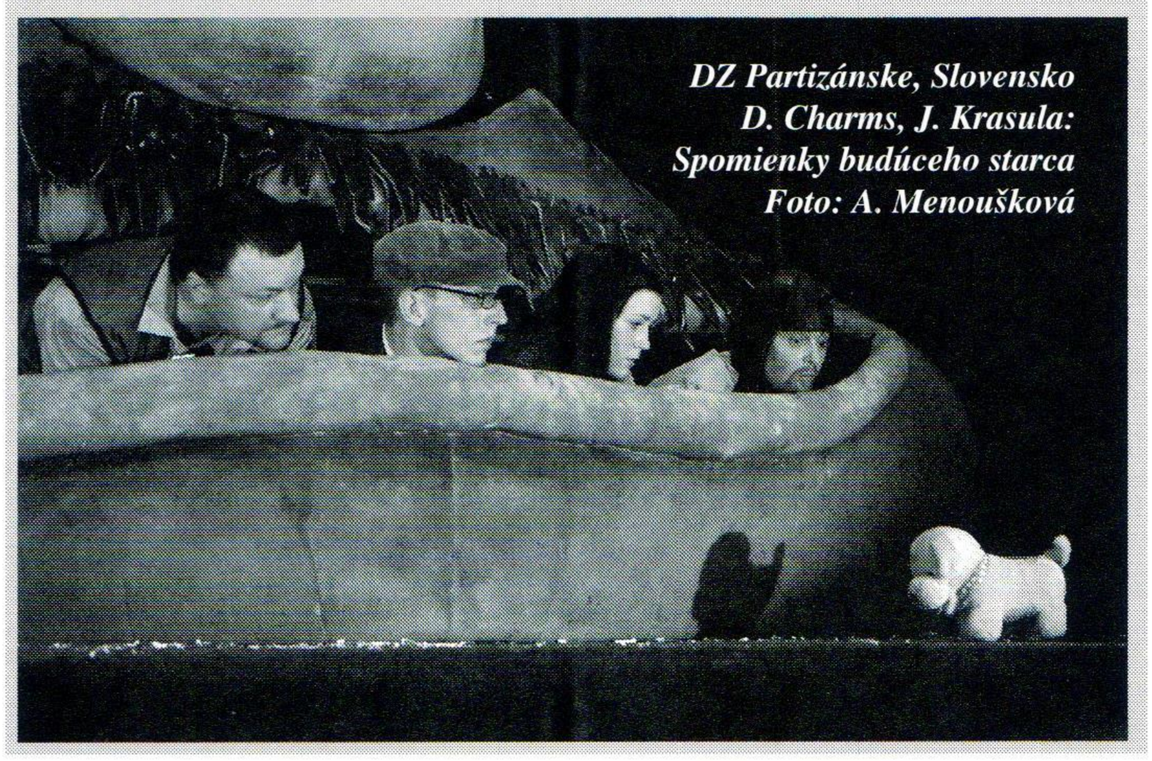

Central Dramatic Company
Hanoi, Vietnam
Ústřice-mušle-škeble
Foto: Anna Menoušková

tak těžký jazyk! Začíná **Finka**, která rozumí česky, neboť zde trošku postudovala. ***Jenni Kokkomäki*** hraje svou intimní zpověď (**1.1** – to není chyba, tak se to jmenuje, jako ňákej soft! o kalném ránu, show pro jednu tanečnici, bolest hlavy a nejasné vzpomínky. Urničky se olizují – a jdou si dáchnout. Odpoledne veselé skoky na nádraží (Ve stanici nelze) totiž nesoutěží. Přesto anebo právě proto unavené festivalové účastníky probouzejí ke skvělé zábavě. Zato krach se schyluje nad ředitelským (nojo, já!) nápadem vyzvat účastníky k přípravě improvizovaných výstupů na téma Latinská Amerika, aby ten večer po Venezuelcích nezel tak hlubokou prázdnotou. Naštěstí se přece jen „urvaly" Rusky a Estonci se ptají po kytaře, že prý také něco maličkého mají. A po ohlášení pouhých dvou výstupů zahlaholí Sanža s Bumbálkem: „My si jdeme něco připravit!", a tak je zachráněno. Jo! Dokonce se to moc povedlo!

Čtvrtého z domova sako a košili (Estonci něco zapomněli v Estonsku), koldokola kontrola ředitelským okem – dobrý! – a dnes netradičně nejprve do Řetízku – maličkaté scény na DAMU. Komedianti od Orgila nám předvádějí, co na dílně klauniády nazkoušeli, a je to legrace. Někteří se onu těžkou mongolštinu naučili za tři dny! Pak do Eliadovy knihovny, a co uworkshopili Sanžovci – Bumbálkovci? Jéje, s diváky se šoupe jako s vagóny, hned na dvoreček, tam atakován divák Krasula a divák ředitel, pak na Anenské náměstí. Kde jinde ukázat, pouliční výstup, než na ulici. Spokojenost, a už na první dnešní regulérní představení. **Estonsko** začíná na jevišti Na Zábradlí. Totiž včetně diváků. Takže na doraz a na dotek kousíček od herců a **Vyčištěno**. Drsná, drsná, drsná poezie ***Sarah Kane***, představení bez kompromisu (zaznamenána první dnešní nahota). Já dávám excelentku, trošičku polámán sezením na žíněnce, trošičku pomuchlán na duši. Košile i sako přežily, takže vlastně všechno je jak má být. V DISKU divadlo **Apron z Halle** hraje **Quartet *Heinera Müllera***. Souboj mezi Valmontem a markýzou Merteuil. Herec s herečkou si vyměňují role, hrají třetí osoby, odhalují se (jo, druhá nahota!), urážejí, vítězí a padají. Diváci okolo (poloaréna) trochu litují, že neumějí lépe německy. Potlesk a konečně... Konec. Tedy pozor! Ještě **Partizánske** a jejich ***Charms***: **Spomienky budúceho starca**. Představení Jozefa Krasuly je obrazivé, kolektivní, na pomezí loutkovosti, poetické hravé (cudná nahota) a – prostě pohlazení… Excelentka mlsá, hlasy se počítají, ještě jednou do sálu, trapný úvod ředitele, trochu chaotické předávání ceny. Urničkový osud: Koule z Brna! – poprvé po sedmi letech domácí kus. Bavíme se o festivalu, bavíme se spolu, každý po bitvě generál uděluje své vlastní ceny a osmý Apostrof vplouvá do minulosti. Brífink pořadatelstva: co příště lépe a jinak - čtyři hodiny připomínek! Ještě v prodloužení Apostrofu pokračuje českoruský projekt, ještě to úplně neskončilo. Zkouším s divadlem Babi Antilopu Lenky Lagronové v ruštině, Jelena Kalužskich hru Anny Bogačevy „Učit se, učit se, učit se..." se svou workshopem zocelenou skupinkou česky, dvacátéhopátého půl prázdnin za námi, premiéra, a pak už – opona.

Akram Staněk

DZ Partizánske, Slovensko
D. Charms, J. Krasula:
Spomienky budúceho starca
Foto: A. Menoušková

NA BALKÁNSKÝ ZPŮSOB

Jak vypadá chorvatský Hronov

Od 25. do 30. května 2006 proběhl v Chorvatsku 46. ročník mezinárodního festivalu divadelních amatérů JADRAN 2006. Festivalu se zúčastnilo 15 domácích a 3 zahraniční soubory. Českou republiku reprezentoval divadelní soubor Ty-já-tr s inscenací Mnoho povyku pro nic. Smyslem článku, který právě čtete, není zpráva o jmenované inscenaci, nýbrž letmý souhrn dojmů, které si český soubor z festivalu přivezl domů. Zejména pak dojmů festivalových.

Kastav – město s atmosférou

Vlastní festival se konal v Kastavu, vzdáleném 10 km od Rijeky. Jde o malebné středověké městečko na pahorku nad mořem. Leží ve vnitrozemí, ovšem snad každé jeho nároží se honosí nádherným výhledem na moře. Ve spleti malých uliček, ve kterých dlažba pokorně ustupuje ušlapané hlíně, snadno nabudete dojmu, že už jste zašli někam do soukromí, že to už nemůže být město, že se za rohem musí objevit dvorek, nebo v horším případě pes, který ten dvorek hlídá. Pro jistotu se zastavíte a zvednete hlavu. Zjistíte, že nad tím dvorkem visí cedule s nápisem ulice či náměstí, a tak si dodáte odvahy a zahnete za další tajemný roh. Všechny cesty vedou ke zřícenině místního kostela a k ruinám Kastavského hradu. Město má nezaměnitelnou atmosféru. Mnohem silnější než sám festival.

Soubory na sebe vzájemně nechodí!!

Hrající soubory byly vesměs ubytovány v Rijece. Nedovedu si představit, co by se dělo, kdybychom nepřijeli vlastními vozy, ale třeba linkovou dopravou. Žádná doprava mezi místem ubytování a místem festivalu nebyla zajištěna a o potřebě se na překlenutí desetikilometrové štreky připravit nebyly soubory informovány. Takové věci se prostě neřešily. Děj se co děj. Zachraň se, kdo můžeš. Nema probléma. Ostatně nebylo zvykem, aby soubory svá představení vzájemně sledovaly. Návštěvnost festivalu byla podprůměrná. Obvyklý hronovský fenomén vyprodaného sálu je pro kastavské pořadatele jenom zbožným snem. Členové Ty-já-tru navštěvovali všechna festivalová představení, ovšem byli v tomto ohledu spíše výjimkou. Dlužno podotknout, že vítanou.

Fenomén pořadatelského souboru

Absence dopravy mezi Rijekou a Kastavem nebyla ovšem jedinou slabinou festivalové logistiky. Tak například: Každý hrající soubor měl v Rijece hrazeno ubytování a plnou penzi na dva dny. Pravidelně se stávalo, že v pevně stanoveném termínu večeře (stěžejního jídla v místním stravovacím systému) hrál daný soubor v Kastavu. Provozovatele rijeckého penzionu nechával tento problém zcela chladnými a z pořadatelů nebylo na koho se obrátit. My jsme si poradili umluvením kuchaře, který nám místo večeře připravil balíčky, zatímco například maďarský soubor se marně vztekal. Namísto zřízení nápravy se dočkal ze strany pořadatelů jen označení za soubor potížistický. (Nostalgicky jsem si vzpomněl na hronovský dotazník pro hrající soubory a jeho kolonku, zda chce soubor večeři do šatny…a to by se večeře na Hronově přitom dala fyzicky stihnout.) Na festivalu neexistovalo nic jako festivalové centrum, informační středisko nebo organizační štáb. O zahraniční soubory se staral pověřený referent. V našem případě krajan, česky mluvící pan Jiří. Zmatenějšího člověka jsem snad ještě nepotkal. A to platilo nejen o jeho organizačních vlohách, ale i o jeho komunikačních schopnostech. Ten člověk, místo aby suše tlumočil, vaše věty záměrně po svém interpretoval, neboť se domníval, že ví lépe než vy, co vlastně chcete říct a byl o této „své pravdě" urputně přesvědčen. Marně jsem vzpomínal na Popelku Rakovník a místní „hostesky". Festivalu chybělo něco jako fenomén místního pořadatelského souboru, a to zcela zásadně! Spolu s pořadatelským souborem totiž chyběla snaha „se předvést", být dobrým hostitelem. A také pořádné festivalové zázemí a v neposlední řadě atmosféra, pro kterou bývá parta domácích alfou a omegou!

KUKÁTKO DO SVĚTA

Něco jako hronovská sokolovna

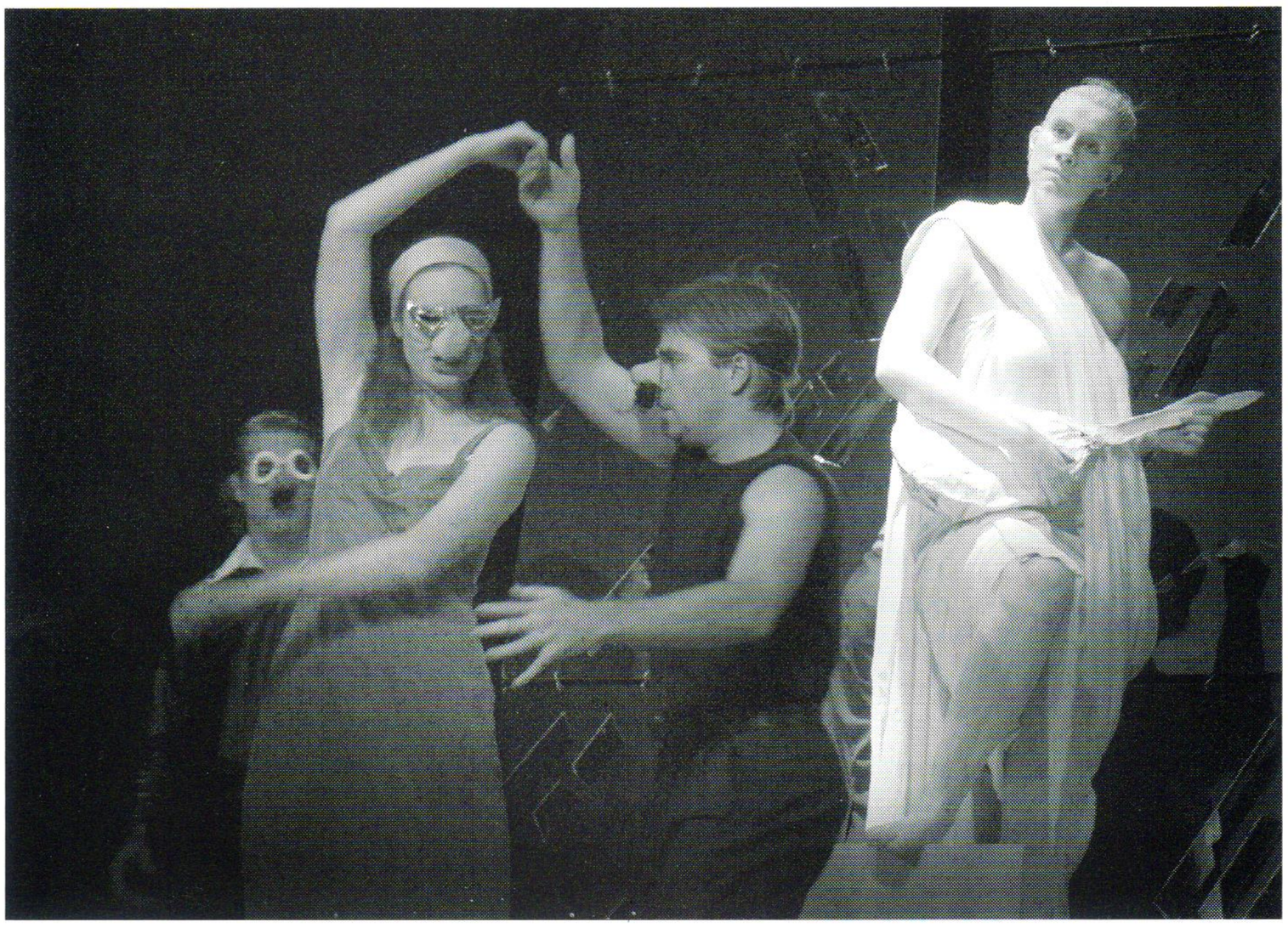
Jadran 2006 měl celkem dvě hrací místa. Jednak venkovní scénu na kastavském náměstí, jednak divadelní sál. Venku se hrálo minimum představení. Hrát venku bylo požehnáním pro diváky (příznivé květnové klima a možnost sledovat představení nejen z hlediště, nýbrž i ze zahrádky přilehlé restaurace), ale trestem pro herce (hrací prostor byl vzdálen nejméně pět metrů od první řady…). Divadlo v sále vedle hospody připomínalo takovou tu klasickou starou sokolovnu s pevným rozložitým pódiem. V jeho zákulisí nebyly žádné šatny, jen jedna malá průchozí místnost, vedoucí do chodby k záchodům, společným pro herce, diváky i přilehlý lokál. Jeviště nebylo vybaveno tahy nebo podobnou jevištní technikou ani černým vykrytím. Výkryty byly bledě modré. Pódium mělo jedno propadlo, ovšem zatlučené, nefunkční. Řešení světel a zvuku bylo průměrné, takže na mnohem vyšší úrovni než sál samotný. A na nečekaně nejvyšší úrovni byl místní technický personál. Šlo o partu čtyř mladých kluků, kteří byli placeni jako festivaloví technici (byť se technikou profesionálně neživili). Měli neobyčejně profesionální přístup, byli pracovití, pohotoví, jazykově vybavení, ochotní a hlavně: schopní sehnat na požádání snad cokoli. A hned. Nevím, jak to dělali, ale všechno bylo možné. Takový tým, jako byli oni, nejen že odporoval místní mentalitě, ale nezažil jsem ho ještě ani na jednom z českých festivalů. Klobouk dolů. A to jsem se už setkal i s velmi dobrými techniky.

Sprcha třikrát jinak

O, slušně řečeno, „volné" organizaci festivalu svědčila i jeho přípravná fáze. Ještě 14 dní před zahájením nebylo možné dostat z pořadatelů přesný hrací termín, natož pak kompletní program festivalu. Ačkoliv jsme si v česko anglickém slovníku předem ověřili termín „divadelní šatna pro herce", abychom si v ní vyžádali sprchu, přišla nám odpověď, zda myslíme sprchu v ubytovně?! V dalším mailu jsme opisem přesně vylíčili, o co nám jde. Vzápětí jsme obdrželi další odpověď s dotazem, zda ta sprcha jako rekvizita na jevišti musí být funkční. Napsali jsme tedy znovu a byli ubezpečeni, že si tentokrát rozumíme. A pointa? Sprcha v celé budově nebyla ani jediná a herečka, která si v naší inscenaci barví celé tělo na bílo, se musela jít osprchovat k jednomu ze zmíněných techniků domů. Těžko říct, jestli by byl technik stejně ochotný i v případě, že by onu roli hrál její mužský alternant?!

Rozborový seminář

Udělat si názor na festival, na jeho zakotvení v chorvatském divadelním životě a na chorvatské amatérské divadelní hnutí vůbec bylo nejsnazší na rozborovém semináři. Věrně mi připomínal rozborové semináře na některých českých národních nebo lépe větších regionálních přehlídkách přibližně před deseti lety, tedy v době, kdy jsem se jich zúčastňovat začínal. V lektorském sboru nebylo těžké vypozorovat dva přehledně rozdělené názorové proudy, respektive dvě různé tendence v hodnocení souborů či inscenací. První část lektorů se rekrutovala z poučených činitelů amatérského divadla, kteří chovají ke „starým dobrým ochotníkům" úctyhodnou lásku, ovšem jemně ji koření nepřiměřenou dávkou tolerance. Zkrátka, ještě stále nenavykli dělit divadlo na dobré a špatné bez ohledu na fakt, hrají-li ho profesionálové, nebo amatéři. Druhou část lektorů tvořili víceméně mladí profesionálové, kteří do rozborového semináře vnášeli objektivní kritiku, nezaobalovanou a bez příchuti nepatřičné tolerance, snad jen protkanou zřetelnou sympatií ke všem divadelním amatérům bez ohledu na kvalitu výsledku. Pokud je mi známo, lektorské sbory na našich národních přehlídkách s Hronovem v čele prošly v posledním desetiletí ozdravnou rekonstrukcí a nyní působí poměrně progresivně. V Chorvatsku mají před sebou progresivnější z porotců ještě hodně práce. V cestě jim nestojí zpátečničtí kolegové, ale spíš část zavedených ochotnických souborů. Nemálo chorvatských divadelních amatérů si podle všeho klade za cíl dublovat, nebo chcete-li suplovat, profesionální repertoárové divadlo středního proudu. To se projevuje nastudováním, nebo přesněji reprodukcí ověřených textů osvědčeným způsobem podle nejvžitějších konvencí. Takové inscenace postrádají osobitý výklad, divadelní názor a nemívají šmrnc. Jejich tvůrci si jich velice považují a zarytě odmítají kritiku čehokoliv jiného, než že se pan X v roli Y přeřekl. Myslím si, že jiné výtky vůči svému inscenačnímu postupu vlastně nechápou. Nejsou schopni je pochopit. Myslím, že české soubory jsou na tom jinak. Podobné výtky dnes již chápou. Někdy se jimi neřídí, jindy na porotu hrají, že je nechápou, ale jsou to ve skutečnosti jen mimikry. Co se od nich očekávalo a čeho se případně nedostalo, to ve skrytu duše moc dobře vědí. V Chorvatsku je tomu jinak. Tam čeká lektory ještě kus dřiny. Je to bezesporu ovlivněno i tím, že je tam daleko řidší síť profesionálních divadel než u nás, a že tudíž amatéři skutečně místy suplují funkci našich oblastních divadel. Neznamená to ale, že se v Chorvatsku nesetkáte s autorským nebo alternativním divadlem z rukou amatérů. Takové soubory existují a k nepochopení svých konvenčnějších kolegů jsou pozitivně hodnoceny. Dalším fenoménem, příbuzným s poměry u nás, jsou soubory pracující na principech dramatické výchovy. Většinou jde o kombinované soubory dětí a dospělých herců. Jejich literární předlohy vycházejí z chorvatského folklóru. Vyznačují se nekonvenční prací s tradičními motivy a velmi živým a tvůrčím hereckým vkladem. Základy dramatické výchovy dávají hercům schopnost živého vzájemného kontaktu a bezprostřední hravosti. Na rozdíl od podobných inscenací v Čechách, v Chorvatsku jsou více divadelní. Dramatická výchova v nich je jednoznačně prostředkem, nikoliv cílem.

DS Hrobeso Praha / William Shakespeare: Mnoho povyku pro nic. Foto: Ivo Mičkal.

Kromě rozborového semináře se na festivalu nekonal žádný kurz určený ke vzdělávání divadelních amatérů. Jeden byl původně v plánu, ovšem byl zrušen pro nezájem. Příští rok se ovšem s kurzy opět počítá…

Divácké dojmy

Na Jadran 2006 nepostupují soubory přes přehlídky nebo festivaly nižšího řádu. V Chorvatsku je jen velmi málo festivalů. Soubory

své inscenace přihlašují. Ze všech přihlášených (zaslechl jsem, že jich letos bylo 150, což jistě není málo, pokud jsem se ovšem nepřeslechl) pak vybírá dramaturgie festivalu 15 reprezentativních. Letošní chorvatskou chloubou festivalu byla inscenace Davora Mojaše Herbrarij noći. Jsem osobně rád, že vedoucí ARTAMA, Lenka Lázňovská, která se festivalu zúčastnila ve funkci prezidentky středoevropské sekce AITA/IATA, odolala tlaku pořadatelů a nepozvala inscenaci na Jiráskův Hronov 2006. Šlo o inscenaci, v níž několik hereček předvádělo přibližně hodinu nepřetržitě na jediné temporytmické vlně ušlechtilý žal. Esteticky vkusná, ale nekonečně nezáživná a nic nesdělující podívaná. Bylo nám řečeno, že jsme hru nemohli pochopit, protože nemáme moře. Prý to byly ženy námořníků, truchlící po otcích svých dětí. Hrůza.

Naopak za vrchol festivalu považuji inscenaci hry F.G. Lorcy Don Perlimplin v provedení Kompania Theatre Studia z Budapešti. Šlo o bytostné divadlo, plné funkčních vizuálních efektů, tvořených nikoliv technikou, ale výhradně pohybově skvěle disponovanými herci. Stylově čisté, strhující svým napětím a silně sdělné divadlo… Pevně věřím, že se je podaří získat pro letošní Hronov!

Měli jsme možnost setkat se i s českou dramatickou klasikou, když Bjelovarsko Kazalište uvedlo inscenaci Ze života hmyzu bratří Čapků. Dlužno dodat, že inscenace patřila k těm lepším a sdělnějším, které se v programu festivalu objevily. Za zmínku stojí fakt, že jedním z místních konvenčních divadel je i krajanský divadelní spolek českých ochotníků. Festivalu Jadran se spolek zúčastnil loni, letos se svou inscenací nebyl vybrán.

Byly to jen dojmy

Výše uvedené informace nelze brát jako objektivní zprávu, spíš jako dojmy, kterých jsem nabyl během pěti dnů jadranského festivalu. Neznám jiné chorvatské inscenace, než ty na festivale uvedené. Pokud jsem zobecňoval, je to třeba brát s rezervou. Také bych nechtěl vzbudit dojem, že festival neměl atmosféru vůbec žádnou. I přes řadu chyb a nedotahů ji měl, i když jinou, než byste čekali. Dokladem toho je přinejmenším skutečnost, že bych se na něj rád někdy vrátil!

Luděk Horký

PELIKÁNI V PUSTINĚ NEZAPOMENUTELNÁ DERNIÉRA? NO PROBLEM!

*Inscenace Pelikáni v pustině našeho divadla Malá scéna Zlín v režii Jana Leflíka začala svou pouť premiérou 14. března 2005. Po různých festivalech a přehlídkách, kde Pelikáni získali příjemná ocenění, po účasti na Jiráskově Hronově 2005, se nám dostalo naprosto bombastické nabídky přímo z epicentra, z NIPOS-ARTAMA. To nás doporučilo výběrové komisi mezinárodního festivalu amatérského divadla v Rakousku - **Focus Volkstheater 2006 v Altenbergu u Linze**, konaného ve dnech 14. – 18. 6. 2006. Po týdnech čekání jsme se dověděli, že ano. ANO, jedeme na Focus 2006! A protože jsem byla tiskovou kanceláří celé naší výpravy, a po celý výlet si poctivě vedla deník, dovolte mi, abych se teď s Vámi o naši derniérovskou expedici podělila.*

DEN PRVÝ 14. ČERVEN 2006 – DEN ODJEZDU

11:00 našeho času – Zlín - divadlo

Můj milý deníčku, dnes je ten velký den. Odjíždíme na festival do Rakouska. Jedeme celá parta a možná ještě víc. Zkoušíme se navzájem, kdo zná více německých slov a vět. Je to trochu bída, ale je legrace. Jedeme dvě posádky. První vezu já svým červeným vozem a druhou modrý tranzit, narvaný až po střechu. A to doslova, protože na ní se veze žebřík, skládací, dřevěný. Jedeme každý jinou cestou, naše posádka jede totiž přes Olomouc. Vyzvednout Peťku Ševců, vždyť víš, deníčku, že s ní jsou vždy komplikace.

17:30 našeho času - hraniční přechod Horní Dvořiště

Můj milý deníčku, s trochou zpoždění se tady schází obě posádky a můžeme vyrazit za hranice. Začíná se smrákat. Cestu lemují stojící, málo oděné ženy, kluci v autě jukají ven a kontrolují množství oblečení. Mira z tranzitu i fotí. Především okolní krajinu.

18:00 místního času - Rakousko

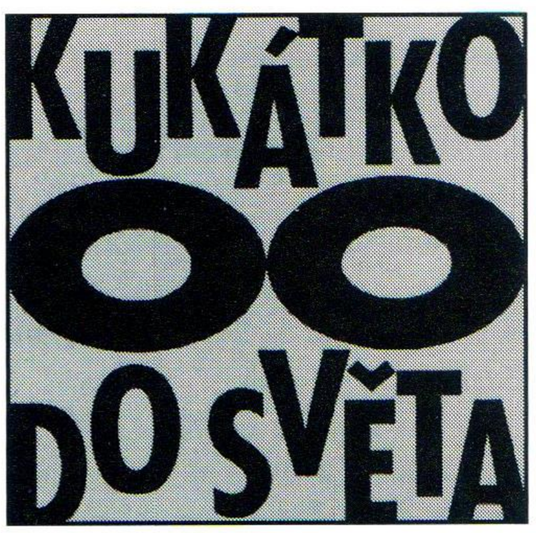
Můj milý deníčku, začíná pršet. To bude „výlet". Pan řidič tranzitu Rosťa, který teď vede náš peloton, zabočil do hor. Prší a prší. A nikde nikdo. Kolem jen lesy a louky. Sem tam chalupa. A do toho pan řidič najednou neví kudy. Můj milý deníčku, začínám se bát. Jsme ztraceni v cizí zemi, nevíme kam jedeme, ale víme že jsme tam už měli být. Možná je mi i trochu smutno…

19:00 místního času – Altenberg u Linze

Můj milý deníčku, jsme zde! Hurá! Je to neuvěřitelné, jakého všelijakého hemžení tady je! Muzikanti v kroji hrají a my jdeme hledat štáb festivalu. Trochu se obávám jazykové bariéry, ale mé obavy jsou naprosto liché. Máme vlastní delegátku, paní Darinu, která mluví slovensky a pana Svozila z Brna, se kterým jsem si psala a ladila podrobnosti kolem našeho velkého výletu. Deníčku, to, co se od tohoto okamžiku začalo dít, mě šokovalo, a to velmi. Paní Darina nás vzala ubytovat se, prý nějaký penzion ve vesničce vzdálené 10 km od centra festivalu. Krásné pokoje, milý personál, ale hlavně, já i pan řidič Rosťa parkujeme vozy u penzionu a zpět do centrálního stanu festivalu odjíždíme malým hasičským vozem s osobním řidičem Fredym. Do konce pobytu jsme naše vozy už nepotřebovali, protože nás všude náš Fredy vozil.

20:15 místního času - nafukovací hala – centrální dějiště festivalu

Můj milý deníčku, vcházíme do haly, kde je cca 800 lidí a cca 45 stupňů celsia (nad nulou). Jsou tam vlajky všech států, ze kterých přijely soubory (naše je tam také), úplně celá kapela, která před tím hrála venku, vzadu bar, kde je možné se občerstvit, a my usedáme, protože celý zahajovací ceremoniál začíná. Nějaký pán mluví německy, takže mu vůbec nerozumíme. Ovšem to, co se stalo teď, bylo naprosto neuvěřitelné a mě osobně to upřímně dojalo. Slyšíme a rozumíme: „Mala chcena zlin čekrepablik". Následuje potlesk a kapela začne vyhrávat. Hrají naši státní hymnu! Celá naše výprava si stoupá a zpívá ona slova Kde domov můj…. V hlavě se mi motá olympiáda či mistrovství světa v bůhví čem. Hrají nám na uvítanou naši hymnu a pak všichni tleskají. Nesmírně příjemný pocit vlastenectví… A pak představují další a další divadla a hrají další a další hymny, přijde pan starosta zahájit festival, místní kněz festival posvětí, mluví i jiní lidé, a když všichni pověděli, co chtěli (ne museli), tak začalo představení italského divadla Teatrum Perpetuum Mobile, které bylo tak neuvěřitelně vynikající, že i přes to příšerné vedro jsme se výborně bavili a dostávali záchvaty smíchu. Když jsme po bouřlivém závěrečném potlesku ve stoje odešli na chvíli ven zchladit se, následoval další mimořádný kousek. Můj milý deníčku, během 10 minut se divadelní sál proměnil v obrovskou restauraci, kde začal raut s takovými dobrotami, že až oči přecházely. Unaveni cestou a vyčerpáni vedrem jsme pojedli něco málo pochoutek a ač kapela hrála velmi lákavě, naše výprava jela s Fredym a jeho hasičským vozem do penzionu

spát. Milý deníčku, plna dojmů s úsměvem usínám. Pro dnešek to stačilo, dobrou noc.

DEN DRUHÝ 15. ČERVEN 2006 – DEN DERNIÉRY
10:00 místního času – terasa penzionu

Můj milý deníčku, krásně jsme se vyspali a snídaně na terase osvícené horským sluncem je něco úžasného. Usměvavá paní domácí nám nosí kávu či čaj a my se domlouváme na zkoušce před představením. Jdeme se podívat na místo, kde máme hrát. Je přímo v penzionu. Sál vypadá jako ty staré klasické hospodské sály, rozdělen na dvě části velkými roztahovacími dveřmi a s malým podiem. Aha. Deníčku (houstne), máme problém. Je tam skutečně jen to pódium a nikde nic. Žádné portály, žádné šály ani výkryty. Co budeme dělat? Zhrouceni okolnostmi jsme poprosili místní techniky, zda by se s tím nedalo něco dělat. Potřebujete nějaké paravany? Nebo jiné vykrytí pro rekvizity? No problem!

Můj milý deníčku, není problém. A on skutečně nebyl. Během těch tří hodin, co si naše výprava dala osobní volno a poté byla odvezena Fredym na oběd, místní lidé vyrobili dřevěnou konstrukci, na kterou připevnili černou látku a tím nám zajistili zákulisí. A to vše s nemizícím úsměvem na tváři.

13:00 místního času – sál penzionu

Můj milý deníčku, máme zkoušku. Místní lidé nám děkovali, že jsme přivezli krásné slunné počasí, ale mezi námi, v tom vedru zkoušet, žádný med. A tak když jsme se dopotili, někteří i propotili, byl čas se nachystat na představení. Na poslední Pelikány v pustině...

17:00 místního času – derniéra

Můj milý deníčku, hodina H místo M a my jdeme na to. Je obdivuhodné, kolik lidí se přišlo podívat, je plný sál, lidé stojí i po stranách. Mají od pořadatelů podrobně přeložený obsah celé inscenace, ale myslím, že i bez něj by šli „s námi“. Jsou úžasní a spontánní a po závěrečném posledním panoptiku všech pelikánů následuje nádherný dlouhý potlesk s voláním bravo. Mám slzu na krajíčku.... Krásnější derniéru si Pelikáni nemohli přát.... Na konci děkovačky jsme dostali upomínkový předmět. Na dřevěné desce s názvem festivalu a letopočtem je kámen a dva panáčci z kovu. Potlesk utichá a my jdeme pomalu uklízet. Nikomu se moc nechce, a myslím, že to není až tak tím vedrem a únavou. Naposledy skládat rekvizity, věšet kostýmy, dopíjet víno. Ale další soubor nás nutí opustit podium, aby i oni mohli začít. Hrají nějaké holky z Grazu, komedii. Tak uvidíme.

19:30 místního času – terasa penzionu

Můj milý deníčku, je vlahý večer a my si dáváme po představení víno pivo či limo. Chtěli jsme vidět představení holek z Grazu, ale bohužel dívat se na konverzační komedii v němčině jsme až na výjimky výpravy neudýchali. A tak sedíme a povídáme s naší úžasnou průvodkyní Darinou, která nás stále ujišťuje, že kdybychom cokoli potřebovali, tak není problém. Končí představení a najednou začne na terase vyhrávat smyčcové kvarteto. A lidé zpívají a tancují, tleskají – asi nějaká národní folklórní píseň. Chodí za námi lidé různí a děkují za Pelikány, chtějí vědět, jak se máme, co děláme. A taky přišla jedna slečna z Ruska a chtěla po nás podpisy! Ano, můj milý deníčku, já jsem dnes dala svůj první podpis v životě!

Večer se přehoupl do své druhé půle a nám je nesmírně fajn. Jen vědomí toho, že zítra ráno musíme brzy vstávat a odjíždět domů, tento příjemný pocit kazí. Nikomu se z milé společnosti nechce jít spát, ale přes to se loučíme a přejeme všem, tak jako já deníčku tobě: Gute Nacht!

DEN TŘETÍ 16. ČERVEN 2006 – DEN ODJEZDU
6:30 místního času – pokoj holek

Můj milý deníčku, myslela jsem, že dnešní den začne našim známým a oblíbeným „mooorgen“ na celé kolo, ale nestalo se tak. Z ničeho nic se na našem pokoji objevila osoba. Osoba mužská a především nahá. A tento nahý muž mířil přímo ke mně! Stačila jsem jen tak tak uskočit a on si naprosto v klidu lehl do mé postele, přikryl se a spal! V takovém šokujícím překvapení jsem se dlouho neocitla. Cizí člověk v mé posteli, roztočil kolotoč událostí, jež završily náš výlet. Nebohý muž, který si jen popletl pokoj, se stal terčem očí všech členů naší výpravy. Všichni se na něj chodili dívat, fotili jej jako japonští turisté a muž stále spal.

Skupinový snímek Malé scény Zlín ze zájezdu do rakouského Altenbergu na divadelní festival Focus Volkstheater 2006 s inscenací hry Valentina Krasnogorova Pelikáni v pustině. Archivní foto souboru.

Po prohlídkách organizovaných především Lubínkem – nejlepším osvětlovačem pod sluncem - jsme se tedy sbalily, opustily pokoj a zanechaly cizince spát sladce samotného v pokoji. Sedíc na terase, snídajíce a stále rozebírajíce nahého ranního návštěvníka, jsme se dozvěděli, že spícího pána hledá jeho žena, a tak se nakonec dostal to té své správné postele. Nakonec měl i tento příběh šťastný konec.

8:30 místního času – poslední foto

Můj milý deníčku, a je i konec našeho velkého výletu. Ach ano, všechno jednou končí. Je mi smutno, protože už dlouho jsem nebyla na tak prímovním festivalu. Ještě se všichni vyfotíme na schodech penzionu a s voláním „víííídrzen“ a „dankešéén“ nastupujeme do aut a se slzou v oku odjíždíme ku domovu. Čeká nás dlouhá cesta. Můj milý deníčku, končím! Na shledanou ve Zlíně.

Vím, že zprostředkovat atmosféru není jednoduché, ale festival v Altenbergu byl tak úžasný, že se to opravdu nedá vypovědět. Spousta usměvavých lidí, pro které skutečně není nic problémem. Lidé milí, kteří se o nás starali, třikrát denně krmili vybranými lahůdkami, včetně dezertu po jídle. Bylo nám tam opravdu moc dobře a všichni jsme smutnili, že nemůžeme zůstat až do závěrečného ceremoniálu.

Děkuji za náš kolektiv Artamě za možnost stát se součástí festivalu a Vám všem přeji krásné dny!

Renata Švrčková, *Malá scéna Zlín, Tisková kancelář „Deníček“*

PŘELET NAD ESTONSKÝM B´OFF V RAKVERE

Amatérská scéna oslovila náš soubor, abychom se s jejími čtenáři podělili o zážitky a zkušenosti s účinkováním na zahraničním amatérském divadelním festivalu. Bylo by to určitě na dlouhé vypravování a každého by zajímalo něco jiného, ale pokusíme to zkrátit únosnou míru.

Nechtěli byste si zahrát Přelet na mezinárodním festivalu v Estonsku? To je památná věta, kterou nás zástupci Artamy překvapili hned v úvodu roku 2006. Ačkoliv jsme toto představení považovali za již uzavřené jeho několikátou (asi čtvrtou) definitivní derniérou sehranou na podzim 2004 v České Lípě, byla taková nabídka z těch, kdy stojí za to přehodnotit svá definitivní stanoviska, otevřít uzamčený šuplík a oprášit věci v něm nalezené.

Jediné, co jsme museli udělat, bylo dát znovu dohromady celý patnáctičlenný soubor, techniku i techniky, promazat mříž a futra a vyzkoušet, zda nosná prkenná konstrukce bude ještě nosná, vyrobit nový totem, protože ten starý shořel i s klubovnou, vzpomenout si, u koho leží soundtrack k představení, najít v truhlách pomaluzatuchající kostýmy a vrátit jim původní podobu, opět připravit naše zdravotnictví o dva bílé pláště objevující se v představení, během zkoušení postupně přeobsadit 6 rolí, neboť navzdory původnímu nadšení se ukázalo, že ne všichni budou moci koncem června do Estonska odjet, sehnat někoho, kdo nás tam levně odveze, sehnat cca sto tisíc na cestu, přeložit prográmky do nějakého mezinárodního jazyka, naučit se texty (naštěstí jen pár vět) v nějakém mezinárodním jazyce, vše nazkoušet a mohlo se jet…

Než jsme však získali dostatečný obnos na zaplacení autobusu, byly všechny cenově přijatelné 20timístné vozy obsazené a nám, nemajíce aut vlastních schopných daleké jízdy nezbývalo než přemýšlet o dalších způsobech dopravy. Hromadná doprava, vlak, bus, kůň, kolo, loď? Půjčovna aut – mikrobusy! Když už se pár dní před odjezdem podařilo konečně vyřešit magický trojúhelník LDP (lidé-doprava-peníze), kdy nám v průběhu přípravných měsíců vždy nejméně jeden bod tohoto trojúhelníka scházel, a zdálo se, že vše je hotovo a opravdu odjedeme, oznámil nám zvukař v den odjezdu, že onemocněl a nikam nejede. A tak jsme se takřka před nastartovaným motorem dohodli, že zvučit bude jeden z herců.

28. června jsme konečně opustili Plzeň a vydali se na sever. Po třídenní jízdě přes Polsko, Litvu, Lotyšsko, kde jsme strávili jednu noc v Rize, jsme 30. června večer dorazili do estonského Rakvere, od Petrohradu nás dělilo jen 270 km.

Celý festival probíhal v budově místní školy, kde organizátoři zajistili i ubytování a stravování. Náš soubor měl k dispozici celou jednu třídu, která byla velmi zajímavě architektonicky řešena a rozdělena do dvou pater. Osídlili jsme obě a začali pátrat po divadelním prostoru. Tím byla zdejší školní aula přebudovaná na improvizované divadlo bez zákulisí. Druhý den bychom tento prostor měli oživit naší produkcí. Uvidíme.

Z dostupných informací jsme věděli, že amatérský festival B´OFF je pořádán společně s profesionálním festivalem Baltoscandal a oba jsou zaměřeny na alternativní, hudební a experimentální divadlo, ten profesionální pak ještě i na fotografii a výtvarné techniky. Program festivalu B´OFF není tak nabitý, jako jsme zvyklí z našich přehlídek, kde následuje jedno představení za druhým, a je pozvolna rozložen do pěti dnů. Pokud však chcete stihnout i některé produkce Baltoscandalu, v mnoha případech se budou krýt právě s těmi „bíofáckými". Před dvěma lety v Rakvere nově zrekonstruovali budovu divadla, kde společně s dalšími třemi scénami festival Baltoscandal probíhá. Zpočátku to byl festival dávající prostor především kultuře pobaltských a skandinávských zemí, dnes se zde již setkávají umělci z celého světa. Na první pohled nápadnou odlišností Rakvere od ostatních estonských měst je kopec (Estonci by řekli hora) v centru města. Zde se ve výšce 109 m n.m. nalézá středověký „Býčí hrad", který mimo jiné slouží také jako divadelní prostor. Pro nás možná trošku úsměvné, ale je to fakt - jedná se o nejvýše položené osídlené místo v Estonsku. Další místní zvláštností je marné čekání na tmu, která v těchto zeměpisných oblastech a letních obdobích v noci nepřichází. A tak se vám může stát, že spoléháte-li na světelné efekty u své open-air produkce, asi se nedočkáte pro ně vhodného okamžiku. Samozřejmě nepříjemné je to, že vás z hospody vyhazují ještě za světla.

Jelikož 1. července byl náš hrací den a také to byl jediný den, kdy jsme mohli zhlédnout představení dalších souborů, chtěli jsme si odbýt přípravu na naše večerní představení už ráno, abychom si i my odvezli nějaké divadelní zážitky návštěvou jiných inscenací. Tento den nám však vyplnily problémy s technikou a zdejším vybavením. Místní technici byli velmi ochotní, leč hlavní technik, jemuž vybavení patřilo a uměl všechny mašinky obsluhovat nejlépe, byl 200 km daleko a své svěřence navigoval jen telefonicky. Nakonec se povedlo světla naprogramovat a i sehnat spolehlivě fungující CD přehrávač. Nám se podařilo odehrát představení i s jedním z herců za zvukařským stolem a diváci odcházeli spokojeni. Bohužel se nám ale nepodařilo navštívit ani jedno z dalších představení.

Abychom přivezli alespoň nějaké další informace o festivalu B´OFF, nechala nás jedna z organizátorek, Liina Eenmaa, nakouknout do festivalového zákulisí.

Eva: ***Jak často festival B´OFF pořádáte a má nějakou tradici?***

Liina: *Tohle je první ročník a pořádáme jej společně s profesionálním festivalem Baltoscandal. Pravidelně bychom chtěli opakovat také jednou za dva roky.*

Eva: ***Z kolika zemí zde vystoupí soubory a dle čeho jste jednotlivé inscenace vybírali?***

Liina: *Představí se divadla ze čtyř zemí – Rusko, Německo, Česko a pochopitelně Estonsko. Celkem to bude 13 inscenací, z nichž pouze Přelet je divadlem neverbálním. Zájem o festival nebyl příliš velký, a tak jsme v podstatě brali každého, kdo se přihlásil.* (To nám velmi zvedli sebevědomí! Pozn.autora.)

Eva: ***Kde jste na festival sehnali finance?***

Liina: *Dostali jsme peníze z EU a od Estonského ministerstva kultury, vzdělání a společnosti.*

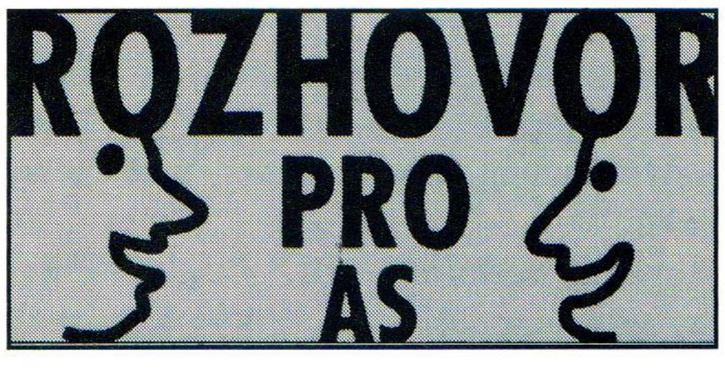
Eva: ***Jaké jsou zatím reakce na festival, kolik chodí diváků?***

Liina: *Bohužel lidé o něm zatím moc neví, asi nebyla dostatečná propagace. V průměru nám na představení přijde kolem čtyřiceti diváků.*

Z Rakvere exkluzivně pro Amatérskou scénu

Eva Markvartová.

Následující den jsme se rozloučili s festivalem, organizátory i s Rakvere a vydali se na několikadenní cestu k domovu, která byla protkána ještě spoustou zážitků.

Pro náš soubor byla tahle cesta velikou zkušeností, která nás dala hodně dohromady a rádi a v dobrém budeme na Estonsko vzpomínat. Také bychom chtěli poděkovat Ministerstvu kultury ČR a Nadačnímu fondu pro kulturní aktivity města Plzně, bez jejichž přispění bychom nebyli schopni cestu uskutečnit.

Snad jsme vám alespoň trochu přiblížili, co obnáší účinkování na tomto festivalu, a pokud budete chtít vědět víc, neváhejte se zeptat na našich stránkách www.divadlodialog.cz.

Za Divadlo Dialog ***Miroslav Elgr***

100 LET DIVADELNÍ ČINNOSTI V SUCHDOLE

Letos je tomu právě sto let, kdy v Suchdole pod Národní jednotou pošumavskou založil pan Jan Anton, holič v Suchdole, loutkový ochotnický soubor LOUTKA HERCŮ. I sklízeli loutkoherci potlesku a ovací, až se roku 1911 rozhodli, že budou hrát opravdové divadlo. I vydržela jim ta chuť, aby po 1. sv. válce dále zkoušeli. Dne 16. května 1920 založena jest v Suchdole TJ Sokol a tentýž rok jest založen i odbor dramatický. V roce 1921 bylo uspořádáno Sokolem celkem sedm divadelním kusů. Léta páně 1923 působily v Suchdole celkem 4 divadelní soubory a Sokol uspořádal 8 divadelních představení. Roku 1926 jest zakoupena Sokolem budova kampeličky pro přestavbu v sokolovnu, což věstilo i zázemí pro ochotníky. O rok později při slavnostním otevření sokolovny sehrál zdejší dramatický odbor hru Lucerna (25.9.1927) v režii jednatele Sokola Bohumila Přibyla. Úspěch ohromný!!! Roku 1929 sehráno Naši furianti od Ladislava Stroupežnického v sokolovně i venku v přírodě - scéna nevídaná, hudba bezvadná a úspěch dosud největší (vybráno přes dva tisíce korun), vše v dobových kostýmech. I v průběhu 2. sv. války naši ochotníci stále nacvičují. Zlom pro ochotníky nastal v roce 1944, kdy byla v květnu naposledy sehrána hra Střídavě oblačno.

Po několika letech se o ochotnickou činnost starala Obec baráčnická a naši obec měsíc co měsíc navštěvovala profesionální divadla a hrála převážně v sále Jednoty u Kremersbachů, nebo v přírodě na hřišti. O jejich představení byl velký zájem (např. rok 1955 - Prodaná nevěsta - Krajské oblastní divadlo, v přírodě, účast 1400 diváků). Ale i Obec baráčnická Vitoraz Suchdol nad Lužnicí sklízí úspěchy nejen v Suchdole nad Lužnicí (návštěvnost v Suchdole i 400 diváků). S nástupem televize skončila povětšině činnost ochotnická. A v Suchdole tomu nebylo jinak. Kulisy pomalu na půdě u Kremersbachů ničily myši a vlhko, i sál, který neměl pána, pomalu chátral. Až o stavení projevila zájem Zelenina a kulisy se začaly likvidovat, ale některé se i zachránily.

Psal se rok 1977, kdy pár bývalých ochotníků se rozhodlo obnovit ochotnictví v Suchdole, založili pod Osvětovou besedou divadelní soubor a po třech letech mu dali název Lužničan. DS Lužničan fungovat do roku 1987. Za tu dobu sklidil mnoho úspěchů a ovací. O rok. později se založil soubor pod ZŠ v Suchdole a vedení se ujala paní Tlačilová, později se k ní přidal i pan Valášek. Roku 1997 je soubor pojmenován jako DS J.K. Tyla při ZŠ v Suchdole a při TJ Sokol v Suchdole. Trvalo tedy mnoho let, než se dalo sokolské divadlo opět dohromady. Nyní se píše rok 2006 a v Suchdole se o divadelní činnost momentálně stará náš DS SUD při TJ Sokol.

NÁŠ STARONOVÝ DIVADELNÍ SOUBORU SUD

Na jaře roku 2005 se rozpadl Divadelní ochotnický soubor J.K. Tyla při TJ Sokol Suchdol nad Lužnicí a bývalý kolektiv si založil DS SUD. „Poprvé" jsme vystoupili v červnu téhož roku právě s pohádkou Vodník Mařenka, s kterou jsme dosáhli velkého úspěchu. V létě jsme si uspořádali pár výletů a na podzim jsme se pustili do zkoušení nové hry Nezlobte babičku a rázem se k nám přihlásilo pár lidí. V prosinci 2005 jsme uspořádali 2. ročník Průvodu sv. Mikuláše s čertovským rejem, kde jsme sehráli scénku Přišel k nám Mikuláš (500 přihlížejících), poté Adventní koncert s divadelním vystoupením, zde jsme sehráli také scénku Půjdem spolu do Betléma a Komorní soubor ZŠ Rapšach hrál barokní adventní skladby a vánoční koledy, a před štědrým dnem jsme zorganizovali Živý betlém a zpívání koled u vánočního stromu. Všechny akce byly hojně navštěvovány a pro nás to byl nejhezčí vánoční dárek. Letos na jaře jsme uspořádali s pohádkou pár zájezdových představení a již se těšíme na premiéru hry, kterou připravujeme. Náš soubor má momentálně 18 členů a stále se rozrůstáme. Letos jsme ještě uspořádali III. Ples divadelního souboru a zúčastnili se přehlídky Sokolských ochotnických divadel pro děti.

Převzato z propagačních materiálů SUchdolského Divadla

BENEFIČNÍ A DIVADELNÍ FESTIVAL PRO DĚTI ZE STACIONÁŘE

Bývá pravidlem v činnosti divadelních souborů, že se vedle vlastní práce na jevišti věnují ještě dalším aktivitám, většinou velmi užitečným.

Jedním z nich je nepříliš známý soubor PT Divadlo, které se věnuje dětem ze Stacionáře pro děti s kombinovaným postižením. Soubor proto také připravil již čtvrtý ročník Benefičního a divadelního festivalu, který proběhl v Husově domě v Praze 3, a na němž během jediného dne s krátkými výstupy vystoupilo 9 souborů. Mezi amatéry byli také hosté z profesionálních divadel anebo studenti pražské AMU a konzervatoře. Za tento čin je třeba kolektivy jmenovat. Nuže byly jimi Divadélko popového oddělení PK Divadlo Neřeknu, Divadlo Podpsa a studenti DAMU, Klára Polertová-Trojanová a Robert Jaškow ze Švandova divadla, Marcel Rotzký z Divadla Rokoko, Soubor Studentů pražské konzervatoře, Teatro dela liberte a pořadatelé, PT Divadlo z Prahy 4. Nelze zapomenout na pěkné vystoupení souboru Děti ze Stacíku, jimž tedy a celému Stacionáři je výtěžek akce určen.

Co divadla předvedla? Krátká vystoupení, jejichž obsahem je především parodie, žánr pro mladé lidi často velmi přitažlivý. V přestávkách mezi jednotlivými vystoupeními se pak zpívalo a hrálo na nejrůznější nástroje. Mezi řadou skupin vynikly kapela Bez peří nebo Olats Otesoc. Mezi překvapení festivalu patřila společná vystoupení amatérů a profesionálů a dětí s postižením. S nápadem kdysi přišla zpěvačka Marcela Březinová, patronka festivalu, která na něm pokřtila vydání básnické sbírky člena souboru PT Divadla Filipa Budáka. Ani to nebylo na festivalu vše. Diváci mohli ještě zhlédnout výstavu výtvarných prací dětí ze Stacíku, dále pak výstavu uměleckých fotografií Josefa Rabary. Mohli si dokonce koupit lístek do tomboly a tak finančně přispět Stacionáři.

Na festivalu hlasovali diváci o nejúspěšnějších představeních. V hudbě zvítězil Olats Otesoc (studenti pražské konzervatoře). Z divadelních vystoupení se nejvíce líbilo PT Divadlo a ve zvláštní kategorii zvítězily Děti ze Stacíku. Absolutním vítězem byl pak označen člen souboru PT Divadla a hlavní moderátor Radek Budák. Festival navštívilo na 200 diváků, jejichž příspěvky spolu s dary dalších donátorů přinesly do pokladny Stacionáře 50.000 Kč. Budou vynaloženy na nákup polohovacích vaků a rekonstrukci šatního prostoru.

Petr Slunečko

PT Divadlo z Prahy 4 při svém benefičním vystoupení pro postižené děti ze stacionáře. Foto: Petr Slunečko.

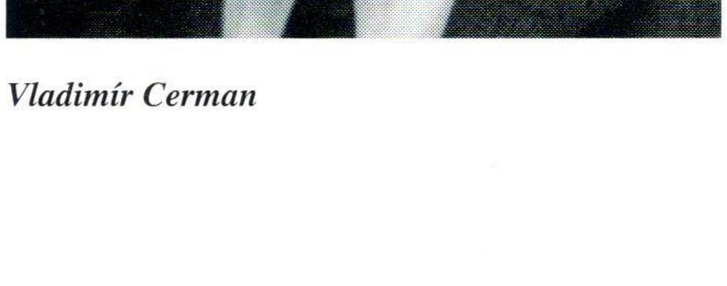
NOSITELÉ ZLATÉHO ODZNAKU J.K. TYLA V ROCE 2006

Dne 20. dubna 2006 zasedala komise pro udělování zlatého odznaku J.K. Tyla (ZO JKT), která schválila 11 návrhů předložených signatáři statutu ZO JKT.

Nositelé ZO JKT včetně uvedení navrhující organizace, příslušnosti k souboru, citace ocenění a charakteristiky osobností:

Vladimír Cerman (*1920), Svaz českých divadelních ochotníků, DS J.K. Tyl Lomnice nad Popelkou. **Za celoživotní hereckou a režijní práci v ochotnickém divadle na severovýchodě Čech**.

Velmi dlouhou a úspěšnou ochotnickou divadelní dráhu začal Vladimír Cerman po uzavření vysokých škol v roce 1939 v Lomnici n. P. Jeho první rolí byl roku 1942 horník ve hře J. Drdy Jakož i my odpouštíme. První režií pak byla hra V. Záruby Slavnost mládí - Majáles. V ochotnickém souboru J.K. Tyl je Vladimír Cerman činný dosud, do konce roku 2005 sehrál celkem 101 rolí v 538 představeních, režíroval dosud 30 inscenací, z nichž řada byla uvedena na krajských postupových přehlídkách Východočeského a Libereckého kraje (např. Věc Markopulos, čs. premiéra Hra na Otóna, a roku 1999 postoupil s Gogolovou Ženitbou na NP Divadelní Třebíč). Odborné poroty jednotlivých přehlídek kromě režijní práce ocenily jeho herecké umění například v roli vodníka Ivana v Jiráskově Lucerně, sluhy Štěpána v Gogolově Ženitbě, Tuláčka v Kubátové Jak přišla basa do nebe, diplomata Hanuka Šendorfa ve Věci Makropulos, ševce Habršperka v Našich furiantech, Jíru Dandu v Molièrově Chudáku manželovi, Terezčáka v Bukovčanově Než kohout zazpívá a v řadě dalších. Úspěchy sklízel též v soutěžích hereckých monologů, například v roce 1983 za roli Roubala v Zapadlých vlastencích získal 1. cenu v soutěži O Cyranův kord, v soutěžích Kutnohorská pečeť získal 2x hlavní cenu. Mimo hereckou a režisérskou práci působil řadu let jako člen výboru a též jako předseda DS J.K. Tyl v letech 1993-1994. Ve svých 86 letech je trvale zapojen do činnosti spolku.

Vladimír Cerman

Naďa Doležalová (*1927), Volné sdružení východočeských divadelníků, DS Vrchlický Jaroměř. **Za dlouholetou poctivou práci v divadelním souboru Vrchlický Jaroměř a výchovu nových generací amatérských divadelníků.**

Paní Doležalová, paní Naďa, Naďa. Synonyma pro nezkrotnou energii a pracovitost. Zpočátku amatérská herečka, po absolvování řady vzdělávacích akcí pro režiséry se stala kmenovou režisérkou činoherních inscenací jaroměřského divadelního spolku Vrchlický. Vychovala celou generaci amatérských herců a vedla je ke komplexnímu chápání tvorby a smyslu divadla, při využití jeho zákonitostí ve všech složkách, směřujících společně k co nejosobitější výpovědi. Prostřednictvím náročné dramaturgie vedla diváky k stále větší vyspělosti. Ve své osobní statistice uvádí od roku 1964 do roku 1997 dvacet čtyři režií. Atmosféra kolem Nadi Doležalové byla vždy naplněna družností, humorem, ale i kritičností a vysokou odpovědností k započatému dílu. Naďa ráda pracovala s profesionálními hosty, což považovala za přínos pro soubor a oživení pro diváky. Svoji činnost v divadle brala jako společenské poslání, nikdy se nepropůjčovala k podbízivosti. Za nároky k sobě i ke svému okolí nesklízela vždy vděk, oporou jí pak byl spokojený divák a příznivá kritika odborníků. Ani pokročilejší věk a občasné zdravotní potíže nebrání Nadě Doležalové pomáhat jaroměřskému souboru i v současnosti a uplatňovat v něm své bohaté tvůrčí zkušenosti.

Bohumil Gondík (*1943), Česká obec sokolská, DS TJ Sokol Pyšely. **Za zásluhy o sokolské divadlo.**

Dětství prožil Bohumil Gondík v Novém Sedle u Lokte mezi Karlovými Vary a Sokolovem, od roku 1957 studoval na Střední průmyslové škole dopravní v Praze, kde absolvoval i vojenskou službu. V Praze přilnul k divadlu, k filmu i opeře a amatérsky se začal uplatňovat jako organizátor a režisér studentských a vojenských představení. Od roku 1967 sám ochotnicky hrál, ale po čtyřech sezónách začal výhradně režírovat, a to hry neznámé, i často uváděné. Nejpodstatnější část své dosavadní režijní působnosti

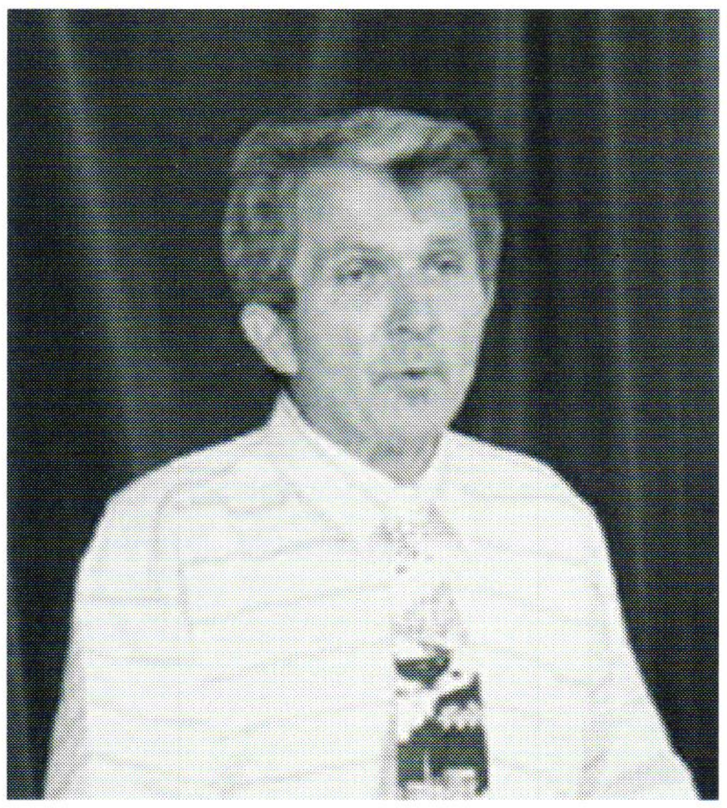
Bohumil Gondík

pak spojil se Sokolovem, kde se díky svému rozhledu, talentu a trpělivosti stal doslova vychovatelem a učitelem řady amatérských herců. Na scénu uvedl mj. Strašidlo cantervillské, Past, Lháře, Tři sestry, Přišel na večeři, Dva na houpačce, Oidipa atd. Na krajské i celostátní úrovni byl za svou práci na poli divadla několikrát oceněn za nejlepší režii a jím vedený soubor za nejlepší inscenaci i cenami diváka. Krátce se věnoval rovněž amatérskému filmu, s nímž uspěl na celostátní přehlídce Rychnovská „8“, těžiště jeho zájmové práce však zůstalo v amatérském divadle. Na závěr působení v Sokolově byl v roce 2001 oceněn Plaketou města Sokolova za rozvoj kultury ve městě. Se souborem se rozloučil nastudováním hry D´Artagnan. Roku 2002 přesídlil do Pyšel, kde se ihned začal podílet na obnovení ochotnického Divadelního souboru při TJ Sokol Pyšely, s nímž rychle dosáhl vysoké kvalitativní úrovně. V současnosti vede třicetičlenný soubor, se kterým nastudoval pozoruhodné inscenace Dva muži v šachu, Zpěvy sladké Francie, Kdo zachrání kovboje?, a zejména Malované na skle, za něž získal pro pyšelský soubor pozvání z Národní přehlídky sokolských ochotnických divadel do kulturního programu XIV. Všesokolského sletu v Praze v červenci 2006.

Adolf Hurych (*1939), Občanské sdružení divadelních ochotníků, DS Vojnarka Trstěnice. **Za dlouhodobou práci pro ochotnické divadlo a jeho rozvoj na venkově.**

Divadlu a kultuře v Trstěnici věnoval Adolf Hurych celý život. V roce 1973 režíroval svoji první divadelní hru Vojnarka, potom v roce 1974 následovaly Hrátky s čertem a Nový život. V roce 1975 režíroval divadelní hru Naši Furianti a 1978 Jiráskovu Lucernu. Potom nastala téměř dvacetiletá přestávka a až v roce 1996 režíroval vlastní divadelní hru Pod tou naší starou lípou.

V roce 1997 založil se svými kamarády herci divadelní soubor Vojnarka, ve kterém je od jejího založení předsedou. Tady režíroval další ze svých her Píseň lesní studánky. V roce 2000 na počest výročí selských bouří v Dolním Újezdě a okolí napsal a režíroval divadelní hru Selská rebélie. Od roku 1998 pořádá divadelní soubor Vojnarka Trstěnické divadelní léto, jehož součástí jsou od roku 1998 i Trstěnické dožínky, které pan Hurych také režíruje. V letech 2001 režíroval opět Vojnarku, 2002 Lucernu, 2003 Naše furianty a v roce 2006 Hrátky s čertem. Divadelní

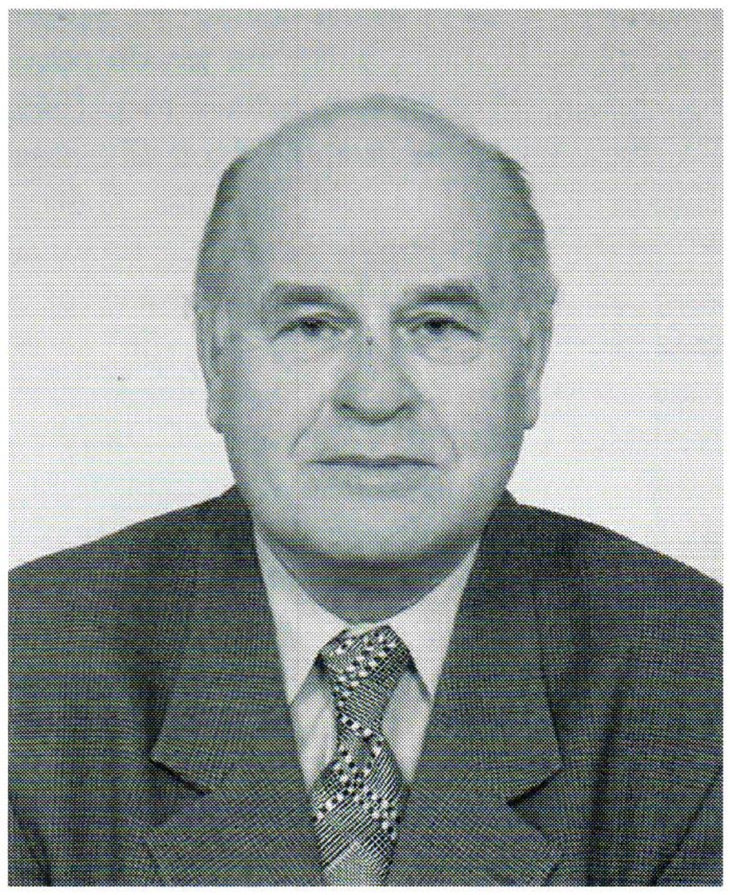

Adolf Hurych

soubor Vojnarka vystupoval a vystupuje pod vedením pana Adolfa Hurycha v obcích v širokém okolí (Dolní Újezd, Sebranice, Lubná, České Heřmanice, Budislav, Poříčí u Litomyšle, Borová, Litomyšl, Opatov, Němčice).

Lubomír Hýbl (*1936), Občanské sdružení divadelních ochotníků, DS Hýbl Česká Třebová. **Za celoživotní úspěšnou činnost hereckou a režisérskou a organizační práci pro amatérské divadlo v DS Hýbl Česká Třebová v souvislosti s životním jubileem.**

Lubomír Hýbl začal dráhu ochotnického herce a později i režiséra v divadelním souboru Hýbl v roce 1956, tedy ve svých dvaceti letech. Celé půlstoletí zůstal tomuto souboru věrný a pro jeho rozkvět obětoval desítky a stovky hodin práce a svého volného času. Na divadelní prkna jej přivedl režisér Miroslav Chudý v inscenaci Schillerova Dona Carlose, kde sehrál nepodstatnou roli prince z Parmy. Hned po ní však následovala titulní role v Tylově Pražském flamendrovi a odtud začal jeho postupný vzestup mezi přední herce souboru. Dokládá to dlouhý výčet rolí nejrůznějších žánrů, například major Saranov v Čokoládovém hrdinovi G.B. Shawa, generál Burgoyn v Pekelníkovi téhož autora, dále Athéňan v Nezvalově Atlantidě a postavy v dramatech Karla Čapka – profesor Sigelius v Bílé nemoci nebo Ondra v Matce, seržant Trotter v detektivce Past na myši A. Christie, Rannert z Kruté masky, Bradford Wintter z Patrickovy Opaly, Don Salust z Hugova Ruy Blase a další záporné role, ostře kontrastující s jímavou postavou starého učitele Vorlického z Tylovy Paní Marjánky, svěřenou mu režisérem K. Tomešem v době, kdy sotva překročil čtyřicítku. Komediální žánr si vyzkoušel krom jiného např. v Perriniho hře Čert nikdy nespí nebo jako Baron z Horníčkových Tří Albertů. V roce 1990 si zahrál Napoleona v Hubačově Generálce a pak následovala osmiletá divadelní pauza, když byl zvolen místostarostou a posléze starostou České Třebové. Ta přestávka ho, dle jeho vlastních slov, velice mrzí, neboť divadlo vždy miloval více než jakékoliv funkce. Ty ho však neminuly ani v DS Hýbl, kde byl po dlouhá desetiletí členem výboru, jednatelem a po jedno funkční období i předsedou. Daleko důležitější pro soubor i pro něho samého byla však jeho práce režiséra. Je podepsán pod deseti inscenacemi a jejich dramaturgický výběr nejlépe vypovídá o jeho divadelním vkusu i režisérské odvaze (např. W. Hildesheimer: Dobývání princezny Turandot, G.B. Shaw: Pekelník a Pygmalion, V.

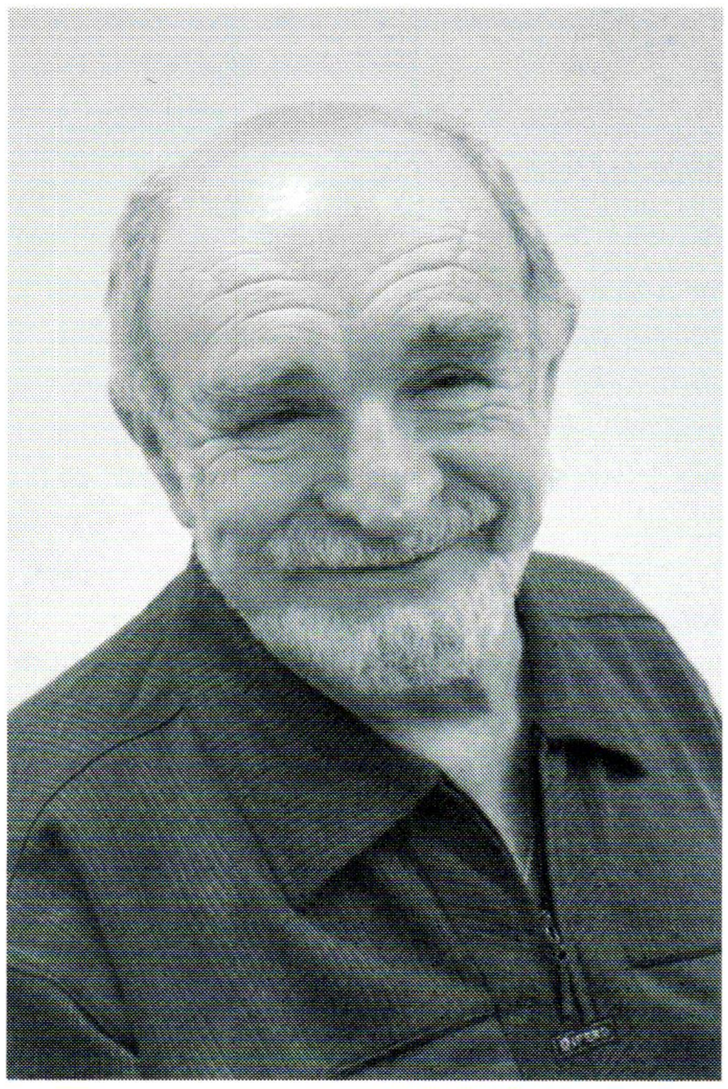

Lubomír Hýbl

Hugo: Ruy Blas, Molière: Tartuffe, J.B. Pristley: Poklad, W. Shakespeare: Jak se vám líbí a Večer tříkrálový). Ve spolupráci se svou ženou Alenou, herečkou téhož souboru, inscenovali Hubačovu Generálku a v roce 2004 byla jeho poslední režií inscenace hry Rodina je základ státu R. Cooneye, která byla nominována na národní přehlídku do Třebíče. Za dlouhé roky práce pro amatérské divadlo získal Lubomír Hýbl celou řadu uznání a ocenění na nejrůznějších soutěžích a přehlídkách a také potlesk spokojených diváků.

Mgr. Břetislav Lelek (*1935), Volné sdružení východočeských divadelníků Hradec Králové. **Za celoživotní službu ochotnickému divadlu a podíl na jeho rozvoji ve východních Čechách.**

Břetislavu Lelkovi se stalo amatérské divadlo součástí života. Jeho hluboký vztah k divadlu se formoval, už když v roce 1948 začínal hrát divadlo ve školním souboru. V době studií statoval v DVÚ v Hradci Králové. Byl členem hradeckého divadelního spolku Klicpera a současně hrál i v žamberecké divadelním souboru, kdy v tomto městě po přechodnou dobu pracoval a kde stejně jako potom v Hradci Králové v Mladé scéně, v Kulturním domě ROH na Střelnici, v ZK ROH ZVÚ v Koruně, v OB Malšovicích i v Předměřicích odehrál množství rolí. Např. Martina Kabáta v Hrátkách s čertem, Lízala v Maryši, Kubu v Tvrdohlavé ženě, Mánka v Gazdině robě, Sejtka v Lucerně, Scipia v Nebi na zemi, Kováře v Loupežníkovi, Janka ve Věci Makropulos, Toniho v Matce, soudce Ljapkina Ťapkina v Revizorovi, Cruchota v Evženii Grandetové a řadu dalších. Čtyřikrát hrál na Jiráskově Hronově se souborem KD ROH na Střelnici pod režisérem Josefem Vavřičkou. Zabýval se též přednesem prózy a monologů. Vystupoval i na Wolkrově Prostějově a na celostátní přehlídce STM v Bratislavě získal v kategorii umělecký přednes 1. místo. Počátkem 60. let se podílel na vzniku souborů malých jevištních forem, zakládal kabaret na Střelnici v Hradci Králové. Jeho diplomovou práci Některé aspekty vztahu divák a divadlo na Fakultě sociálních věd a publicistiky UK v Praze (obor sociologie umění) převzal Divadelní ústav. Podílel se aktivně na formování ochotnického divadla v okrese Hradec Králové spolu s Karlem Křepelkou a Petrem Průšou i jako porotce při OKS. Jeho aktivity sahají i mimo oblast Královéhradecka. Byl členem celostátních porot činoherního divadla i divadla malých forem, několikrát i členem poroty celoarmádního festivalu ASUT v Bechyni a v Kroměříži. Byl

Mgr. Břetislav Lelek

dlouholetým předsedou Krajského poradního sboru pro divadlo ve Východočeském kraji, aktivním porotcem činoherního, občas i loutkového divadla. Podílel se na vzniku VSVD a dosud je pokladníkem a členem Rady VSVD i členem redakční rady Hromady. Jako nestora amatérského divadla ho přiblížil všem divadelníkům v obsáhlém životopisu Jan Císař v Hromadě v roce 1995 (č. 14, str. 418). V roce 2005 se Břetislav Lelek dožil významného životního jubilea. Sedmdesátiny ho zastihly v dobré životní formě a lze si jen přát, aby amatérskému divadlu zůstal věrný i nadále, aby mohl oslavit blížící se druhé stejně významné jubileum – šedesáti aktivních let u amatérského divadla.

Miroslav Mates (*1936), Skupina amatérských loutkářů SČDO, LS Před branou Rakovník. **Za obětavou a příkladnou celoživotní práci pro loutkové divadlo a přínos pro rozvoj loutkářství a loutkového divadla.**

Miroslav Mates se zabývá loutkovým divadlem od roku 1953 a po tuto dobu je členem kolektivu loutkového divadla v Rakovníku. Jeho hlavním oborem činnosti v

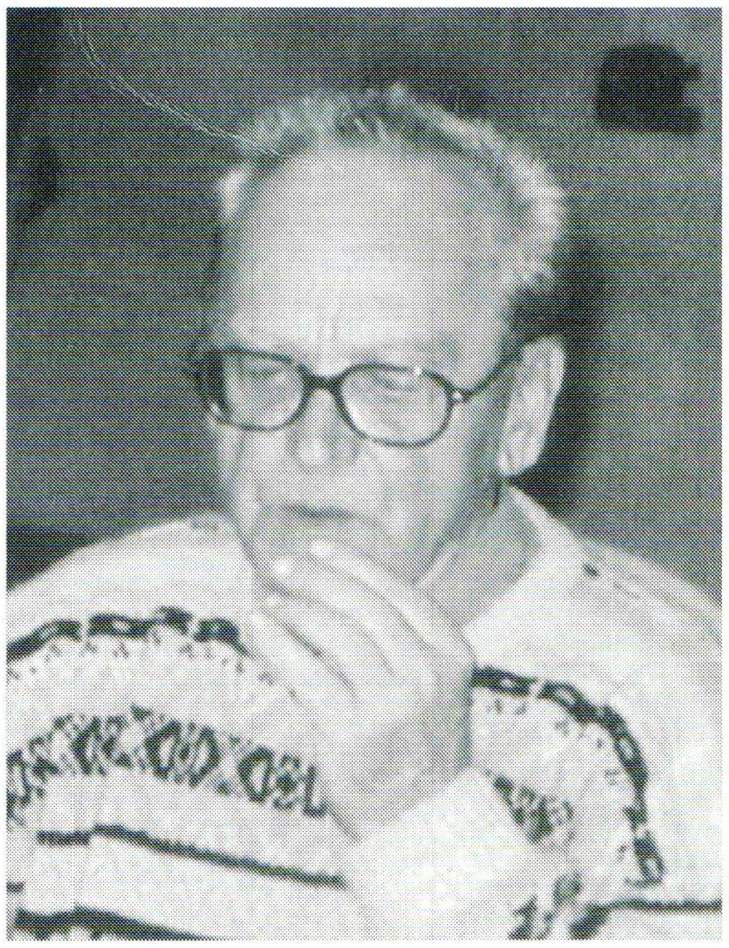

Miroslav Mates

divadle je technické zabezpečení inscenací, technické návrhy kulis, výroba kulis a loutek, propagace a péče o vlastní chod divadla. V minulosti zabezpečoval zázemí pro Lidovou konzervatoř v Rakovníku. Jeho práce pro soubor je neocenitelná a v dnešní, pro amatérské divadlo nepřející době, nezbytná. Podílel se na tvorbě kompletního repertoáru rakovnického loutkového divadla a vypomáhá příležitostně i při představeních ZUŠ v Rakovníku. V roce 2005 byla práce Miroslava Matese oceněna Čestným uznáním Matěje Kopeckého.

Mirko Spurník (*1927), Česká obec sokolská, DS TJ Sokol Litovel. **Za zásluhy o sokolské divadlo.**

Mirko Spurník jako syn výkonné sokolské herečky hrál již od osmi let v sokolském divadle, až do válečného zrušení Sokola v roce 1940. Po osvobození se začal

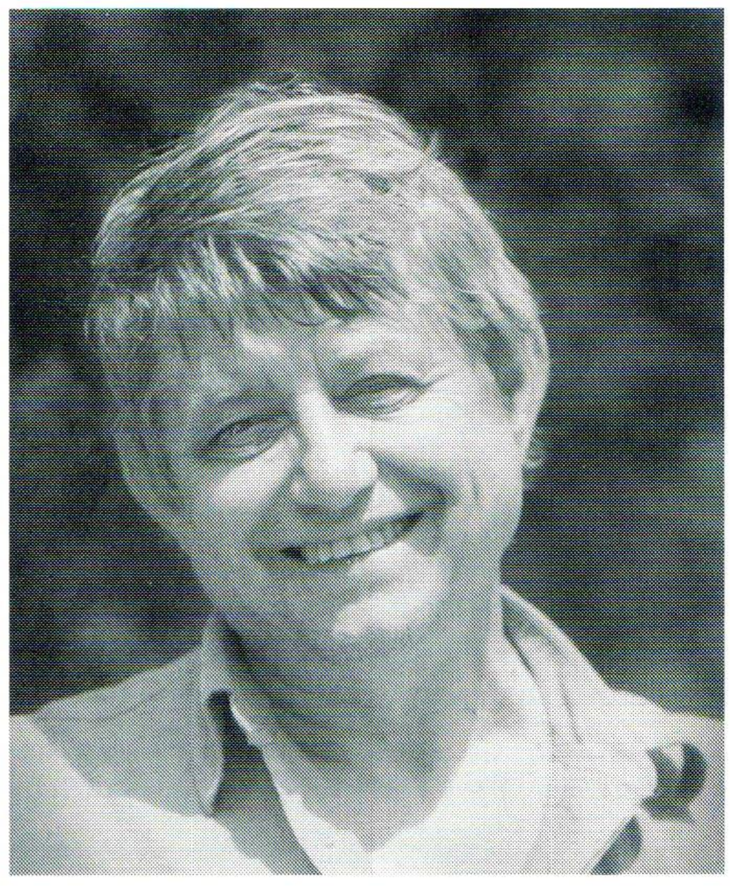
Mirko Spurník

věnovat divadlu nejen pro dospělé, ale znovu i pro děti a mládež. Uplatnil se jako režisér pohádky Sněhurka a sedm trpaslíků, hrané již tehdy v podobě muzikálu, v Kvapilově Princezně Pampelišce si zahrál ve vlastní režii úlohu Honzy a další, ale jen do nového zrušení sokolského divadla v roce 1949. Po dvou letech navázal na svou divadelní činnost v Klubu Litovel, hrál Dr. Galéna, Mikuláše Dačického i Komtura, režíroval Noc na Karlštejně, Pohleďte, pokušení a řadu dalších her. Svou práci rozvíjel až do roku 1970, kdy byl jeho Divadelní kroužek rozprášen okresním výborem KSČ za protirežimní činnost a rozhlasové vysílání. Jediná možnost další divadelní práce byla anonymní. V roce 1985 Mirko Spurník začal režírovat dětská představení se školními žáky. V této činnosti vytrval deset sezón. Mezitím, ihned při obnovení TJ Sokol v Litovli, se ujal nejen vedení celého Sokola, ale i jeho divadla, a rychle navázal na úspěchy svého dřívějšího Divadelního kroužku, který byl považován za jeden z nejlepších v Severomoravském kraji. Po první inscenaci, jíž byly Drdovy Dalskabáty, následovaly každoročně až dvě další hry. Současně přivedl svůj Dětský soubor ZŠ Vítězná pod křídla divadelního odboru TJ Sokol Litovel. Za jeho vedení se celý divadelní soubor stal výrazným nositelem kultury ve městě Litovli a v okolí. V letech 1993-2003 byl Mirko Spurník starostou T. J. Sokol Litovel a vykonával také funkci předsedy revizní komise Župy olomoucké – Smrčkovy. Za dlouholetou obětavou práci pro Sokol byl odměněn Pamětním listem ČOS a za činnost ve prospěch sokolského hnutí Bronzovou medailí PV ČOS. Jako režisér a inscenátor se zúčastnil tří přehlídek sokolských divadelních souborů v Litovli, Lázních Toušeni a Boskovicích. Jeho inscenace Rychlých šípů byla navržena na vystoupení v Praze v rámci kulturního programu XIV. Všesokolského sletu v červenci 2006.

MUDr. Karel Šefrna (*1939), Volné sdružení východočeských divadelníků, LS „C“ Svitavy.

Za celoživotní uměleckou a pedagogickou práci a podíl na rozvoji loutkového divadla v České republice.

MUDr. Karel Šefrna, vynikající zubní lékař, loutkář, autor, režisér, herec, muzikant, textař, skladatel, pedagog, rybář, včelař, nositel zlatého odznaku Josefa Skupy, nositel Ceny MK ČR za rok 2000, jeden ze zakladatelů Volného sdružení východočeských divadelníků… Jeho jméno je spojeno se svitavským loutkářským souborem „C“. Ta jména patří k sobě, vyslovíš-li jedno, ozve se druhé. Tato legenda se začala tvořit před třiceti lety a zahrnuje v sobě slavnou dobu českého amatérského divadla sedmdesátých a osmdesátých let. Především pak divadla loutkového a alternativního, které navíc nekompromisně překročilo hranice loutkového divadla (např. Zazděná slečna, Šrámkův Písek 1976). Kupodivu neztratila ani výdrž ani význam ani kvalitu i po celou dobu let devadesátých, a na rozdíl od mnoha již zaniklých rovněž legendárních souborů má umělecký apetýt a vynikající výsledky i po roce 2000. Dodnes Karel Šefrna vytvořil na třicet vlastních autorských inscenací, z nichž většina byla v první linii vrcholných českých divadelních přehlídek, Loutkářské Chrudimi a Jiráskova Hronova. Inicioval mnohá divadelnická setkání, např. Přelety nad loutkářským hnízdem, inicioval řadu vzdělávacích akcí a působil jako pedagog, především při vzdělávání učitelů, vybudoval ve Svitavách několik divadel, naposled divadlo Trám. Jeho „Céčko“ bylo ozdobou mnoha mezinárodních festivalů v Evropě, několikrát s vynikajícím ohlasem hrálo ve Španělsku, Portugalsku, Francii, Německu, Maďarsku, Estonsku, Rakousku a jinde, i na africkém kontinentu (Maroko), stalo se jakýmsi internacionálně srozumitelným Divadlem Drak v amatérském světě. „Karel Šefrna přišel do doby, která chtěla a vyžadovala pro amatérismus lidi jako

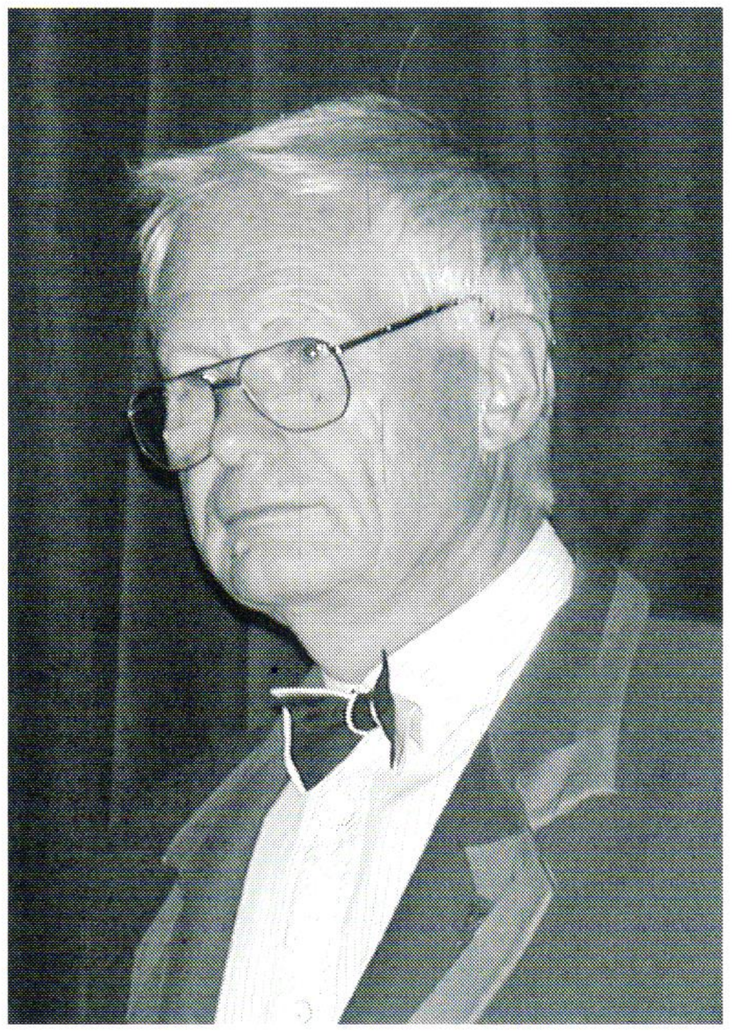
MUDr. Karel Šefrna

je on. Stal se solí jevu, jež si osvojil název „divadlo autorské“. Vždy ho zajímalo něco, co bylo důležitým tématem, problémem. Jako citlivý člověk překračoval četné divadelní hranice, aniž by v tom byla schválnost proklamující experiment. Vždycky tvořil divadlo o nás, vždycky to bylo divadlo, které se otevíralo všem divadelním podnětům, které je propracovávalo v nové a nové tvary, jež byly pokaždé překvapivou a nečekanou inscenací. Se svým „Céčkem“ napsal „novou kapitolu do dějin českého divadla – nejenom amatérského“, napsal o něm prof. Jan Císař. Citovat bychom mohli i řadu dalších divadelníků, teoretiků divadla a divadelních kritiků, kteří se prací Karla Šefrny s nevyšším uznáním zabývali, např. Jana Dvořáka, Evu Hanžlíkovou či Petra Lébla. Vynikající autorské inscenace, např. Eduard, Jako pel, parafráze Hamleta, Tak trochu… a konečně Bystrouška, liška z období nejčerstvějších, jsou zapamatovatelnými otisky, které na své pouti loutkářským světem zanechal Karel Šefrna. Neobyčejnou hodnotu má však jeho postavení v oblasti kultivování českého amatérského divadla, a nejen loutkového, v podněcování tvořivosti, sounáležitosti, suverenity. V příkladu odpovědnosti a věrohodnosti práce.

Mgr. Jiří Šimek (*1934), Svaz českých divadelních ochotníků, DS Havlíček Zákupy. **Za dlouholetou tvůrčí, organizační a kronikářskou činnost pro ochotnické divadlo v Zákupech.**

Jiří Šimek se divadlu věnuje od svých patnácti let, kdy hrál v souboru Sokola Malá Skála a na gymnáziu v Turnově. Po kantorských studiích přišel v roce 1956 do Zákup, kde ihned nastudoval školní představení ve spolupráci s DS Havlíček. Stal se členem tohoto souboru a v letech 1960 – 1981 pracoval jako jeho vedoucí, v letech 1961 – 1971 současně vedl zákupský dětský soubor. Prakticky v každé inscenaci DS Havlíček hraje nebo režíruje, pracuje jako dramaturg, často i jako scénograf a hudební dramaturg, v sedmi případech je autorem textu nebo hudby. Celkem se dosud podílel na 73 inscenacích a komponovaných pořadech, z nichž 46 režíroval, a odehrál shodný počet rolí. V roce 1981 rezignoval na post principála a stal se jednatelem souboru a kronikářem ochotnického divadla v Zákupech. Kroniku zkompletoval z historických materiálů a výpovědí pamětníků už od založení souboru v roce 1923. Vydal rovněž sborník k 80. výročí zákupského divadla. Od roku 1996 pracuje také v oblastním předsednictvu SČDO České středohoří, od roku 2002 jako jeho místopředseda. Jiří Šimek je držitelem Zlatého odznaku SČDO.

PhDr. Jaroslav Vyčichlo (*1947), Svaz českých divadelních ochotníků, Spolek divadelních ochotníků v Radnicích. **Za dlouholetou iniciativní práci věnovanou rozvoji ochotnického divadla.**

Mgr. Jiří Šimek

Jaroslav Vyčichlo se věnuje amatérské divadelní činnosti od svého mládí ve Spolku divadelních ochotníků v Radnicích. Členem spolku se stal v roce 1965 po předchozí krátké spolupráci se Studiem mladých, které při spolku pracovalo a které vedl profesionální herec a režisér Václav Kotva. Jako herec amatérského souboru ztvárnil J. Vyčichlo řadu rolí, např. Vlčáka Rougera v Sauvajonově Hrsti plné kopřiv, Kriminálního asistenta Richtera ve Frickově Druhé tváři, Víta Moravce v Stiebrových Posledních prázdninách, výpravčího Kováče v Kákošově Mrtvé koleji, Adolfa Dudu v Lošťákově Domě, kde nesněží, postavu Chóru v Gyurkóvě hře Elektro, má lásko, Solferna v Drdových Hrátkách s čertem, Kašpara Zachara v Boučkově Noci pastýřů, Majora Huga v Rozmarném létě Vladislava Vančury, koadjutora Isidora v Goldoniho Poprasku na laguně, Školního inspektora Chlopova v Gogolově Revizorovi a další. Ve spolupráci s Václavem Kotvou a později s Rudolfem Šimicem začal režírovat. V této době spolupracoval na režii hry Radoslava Lošťáka Dům, kde nesněží (režie V. Kotva), která se v roce 1983 probojovala na XIV. KDP, národní přehlídku vesnických a zemědělských souborů. Další režijní spoluprací se stala hra László Gyurkó Elektro, má lásko (režie Rudolf Šimice, 1983). První samostatná režie je z roku 1984 a stala se jí inscenace Jílkova Silvestra, následovala režie Daňkovy hry Zdaleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo (1985), po ní Shafferova Černá komedie (1989). V letech 1987 – 1990 studoval II. režijní školu SČDO, kterou absolvoval inscenací Báje Daniely Fischerové (1990). V roce 1994 inscenoval Pristleyovu Nebezpečnou křižovatku. Následovaly režie Obchodníka s deštěm N. Richarda Nashe (1996, účast na XXVII. KDP), Daňkův Příběh uherský (1998, účast na NP Aktovka SČDO v Holicích), Örkényho Kočičí hra (2000, účast na XXXI. KDP), Gogolova Ženitba (2004, účast na XXXV. KDP). Od roku 1970 byl jednatelem souboru, od 1973 do roku 1995 (s asi dvouroční přestávkou) vykonával funkci vedoucího souboru a od roku 1995 dodneška funkci starosty Spolku divadelních ochotníků v Radnicích, občanského sdružení, v něž se radnický divadelní soubor transformoval a navázal tak na svoji prvorepublikovou tradici. Spolek divadelních ochotníků v Radnicích je organizátorem 33 ročníků Radnické divadelní přehlídky, organizátorem 12 ročníků Radnického dráčka, oblastní přehlídky divadelních souborů západočeské oblasti hrajících pro děti, 7 ročníků recitační soutěže o pohár SDO v Radnicích pořádaný pro radnickou ZŠ a další kulturní, výstavní, přednáškové a odborné činnosti. Je dlouholetým členem západočeského oblastního předsednictva SČDO v Plzni a od roku 2002 předsedou Svazu českých divadelních ochotníků. V současné době je členem komise ministerstva kultury ČR pro udělování ceny ministra kultury v oblasti amatérského divadla, členem odborné rady NIPOS-ARTAMA pro amatérské divadlo, členem Festivalového výboru Jiráskova Hronova a členem Přípravného výboru Krakonošova divadelního podzimu ve Vysokém nad Jizerou. Jako předseda SČDO přinesl do činnosti této zájmové organizace nového ducha, s cílem rozšířit její vliv v regionech. Nese velký podíl na zahájení režijní školy SČDO v roce 2004, její propagaci, organizaci a finančním zajištění. Jmenovaný se podílí více než 40 roků na činnosti domácího souboru, část z této doby i na činnosti SČDO.

Z podkladů navrhujících organizací zpracoval ***Dušan Zakopal.***

Fotografie byly získány ze soukromých či souborových zdrojů.

PhDr. Jaroslav Vyčichlo

ODEŠLA VELKÁ HEREČKA A CITLIVÝ ČLOVĚK

V pátek 14. července 2006 nás nečekaně opustila paní **Ludmila Cápková**, nositelka Zlatého odznaku J.K. Tyla, Zlatého kroměřížského tolaru a Čestného uznání krajské rady Zlínského kraje za dlouhodobý a mimořádný přínos ke kulturnímu rozvoji regionu. 3. října by se dožila osmdesáti let. Kroměříž ztratila nezapomenutelnou osobnost lidskou i uměleckou, vynikající herečku, recitátorku a režisérku. Do poslední chvíle svého života se věnovala s nadšením, obětavostí a na vysoké umělecké úrovni režii divadel poezie.

Od založení divadelního souboru Závodního klubu Pal-Magneton Kroměříž v roce 1953 hrála ve 32 činoherních inscenacích, v operetách Hanáckého orchestrálního sdružení, recitovala v Divadle poezie, zúčastňovala se soutěží, monologů, režírovala pohádky, hru pro dospělé a spolupracovala s profesionálním divadlem.

PhDr. Zdeněk Lajkep – dlouholetý režisér divadel poezie, herec a režisér Divadelního odboru ZK ROH, n. p. Pal-Magneton, později Divadelního souboru Sdruženého zájmového klubu Kroměříž v roce 1995 napsal:

„Ludmila Cápková vždy měla úctu a pokoru k dramatickému autorovi, maximální soustředění k pochopení vnitřního života a světa dramatické postavy. A za vším byla usilovná mravenčí práce směřující k divadelnímu vyjádření mluvou, gestem, mimikou, pohybem. Všechny její divadelní postavy nejrozmanitějších charakterů od dryáčnických služebných, svérázných postav z lidu až po heroické matky se rodily v jejím vlastním složitém, nejvýš citlivém a někdy i rozbolavělém nitru. Zcela mimořádně ojedinělé nadání spolu s tvrdou, poctivou prací dovedly Ludmilu Cápkovou po zásluze daleko nad hranici pouhé ochotnické tvořivosti."

Chtěla bych z velkého množství her, kde zazářil její herecký talent, připomenout alespoň některé: Molièrův Tartuffe, Čapkova Věc Makropulos, Ibsenova Nora, Brechtova Matka Kuráž. Nejvyšší ocenění za nejlepší herecký výkon získala na celostátních přehlídkách amatérských divadelních souborů na Jiráskových Hronovech. V sedmdesátých letech za titulní roli v Čapkově Matce, za roli Strunové v Hrubínově Křišťálové noci, za roli Eržiky v Örkényho Kočičí hře a za titulní roli v Brechtových Puškách paní Carrarové.

Ludmila Cápková se dvakrát zúčastnila Soutěže monologů v Lomnici nad Popelkou a třikrát Soutěže monologů a dialogů O pohárek SČDO. Vždy byla nejlepší. V roce 1996 zvítězila s monologem Čapkovy Matky ve finále Pohárku SČDO a vystoupila s ním i na 66. Jiráskově Hronově. V roce 1998 se zúčastnila Národní přehlídky seniorského divadla s monology Stephena Leacocka Paní Nasmelilová kupuje starožitnosti a Jeana Rictuse Máminy Moldánky. Postoupila na 69. Jiráskův Hronov, kde její vystoupení bylo vysoce hodnoceno.

Ludmila Cápková v roce 1967 v inscenaci hry Alejandra Casony Sedm výkřiků na moři. Archivní foto.

V roce 1969 hrála ve filmu Ucho, začátkem 70. let ve filmu Dvacet panen a Pythagoras, v roce 1984 v televizním filmu o České republice, určeném pro Organizaci spojených národů. V letech 1986 a 1987 natáčela pro Brněnský rozhlas a v roce 1991 hrála v Městském divadle ve Zlíně roli stařenky v Mrštíkově Maryše.

Ludmila Cápková se také věnovala pedagogické činnosti. V padesátých letech vedla komisi pro práci s dětmi při ZK a řídila soubor Pampeliška. V osmdesátých letech vedla přípravné semináře pro účastnice recitačních soutěží MDŽ.

V devadesátých letech a po roce 2000 se obětavě věnovala přípravě soutěžících recitátorů a uchazečů o studium herectví na AMU.

Spolupracovalajako konferenciérka a recitátorka s pěveckým sborem Občanské besedy Kyselovice

Ludmila Cápková v roce 1954 v inscenaci hry Carla Goldoniho Sluha dvou pánů. Archivní foto.

a s Moravanem, s Fonoklubem a ZUŠ Kroměříž.

Podílela se na činnosti Kruhu přátel výtvarného umění Maxe Švabinského a od vzniku Sdružení přátel výtvarného umění Kroměřížska byla členkou výboru, později předsedkyní. Významná byla její činnost v odborných, recitačních a divadelních porotách. Je neuvěřitelné, jak dokázala zvládnout všechny tyto aktivity a vždy s plným nasazením. Divadlo milovala nade vše. O své velké lásce napsala:

„Moje milované divadlo! Dávalo jsi mi poznat nové dosud nepoznané obzory divadelní činnosti pod vedením profesionálních režisérů, kteří ve mně znovu a znovu probouzeli čistou touhu tlumočit slovo básníkovo a dramatikovo. Učili mě hledat pravdy umělecké, dramatické i filozofické, po cestách těchto pravd chodit a tříbit své vlastní názory. Zůstaneš mou láskou z největších. Tvá Ludmila Cápková."

Nikdy nezapomeneme.

Věra Hejhalová, RAUČ
za kroměřížské
divadelní ochotníky

Augustin Urban s Jaroslavou Mikešovou v hlavních rolích v inscenaci aktovky A.P. Čechova Námluvy, uvedené DS MÁJ ÚKDŽ Praha v roce 1968. Archivní foto.

KDY JAK? BYLO CO ČEM

ODEŠEL DIVADELNÍK

Augustin Urban v titulní roli ve hře Grigorije Gorina Zapomeňte na Hérostrata. Inscenace DS MÁJ ÚKDŽ Praha v režii Jiřího Beneše byla v roce 1977 jedním z nejvýznamnějších příspěvků soudobého amatérského divadla, slavila úspěch i na 47. Jiráskově Hronově. Archivní foto.

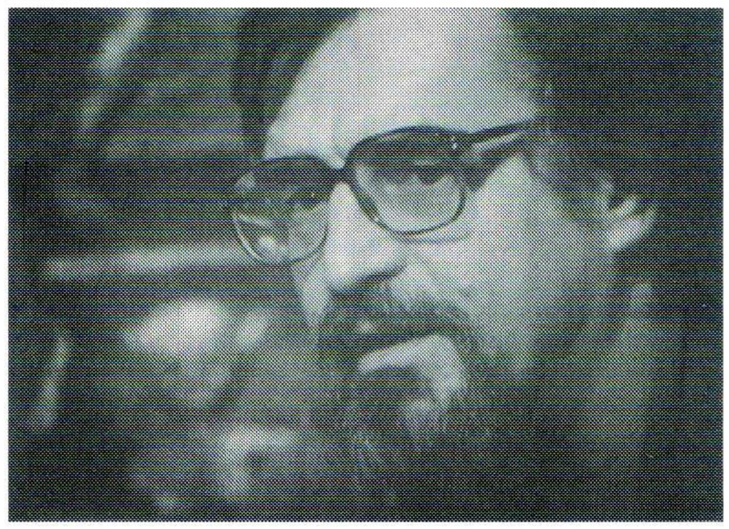
Začátkem června opustil ve svých třiasedmdesáti letech řady ochotníků divadelník a člen DS MÁJ Praha **Agustin Urban**.

Poprvé na jevišti vstoupil jako šestnáctiletý v pražském Sokole Liboc. To ho poznamenalo tak hluboce, že lásce k divadlu zcela propadl. Postupně se vypracoval natolik, že, a to už v souboru Máj, byl představitelem špičkových rolí v inscenacích režírovaných Jiřím Benešem. Řada těchto her se hrála s úspěchem i na hronovských přehlídkách: Zkoušky čerta Belínka, Trojané, Zapomeňte na Hérostrata! a Námluvy. Vzpomeňme i na jeho další skvěle ztvárněné role ve hrách: Lištičky, Dalskabáty, Můj bratr Vinetou, Stará historie a mnoha dalších hrách. Byl rovněž znamenitým režisérem. Spolu s J. Benešem režíroval hru Hrabě Monte Christo. Dále režíroval hry: Oldřich a Božena a Don Juan. Naposled hrál na Jiráskově Hronově v roce 1994 v Čechovových Námluvách. Svou hereckou dráhu ukončil na přehlídkách seniorského divadla ve zmíněných Námluvách v dánském Odensee, v Hannoveru a Bruselu. Potom postupně, s ohledem na nemoc pohybového ústrojí, nemohl aktivně spolupracovat, ale až do posledních dní byl se souborem v kontaktu.

Odchodem A. Urbana vznikla citelná ztráta pro jeho divadelní kolegy a kamarády. Nikdy nezapomeneme.

DS MÁJ Praha

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

ROZHNĚVANÁ GENERACE

ANGRY YOUNG MEN

ALBERT CAMUS: OTÁZKA PO SMYSLU ŽIVOTA

JE NEJNALÉHAVĚJŠÍ ZE VŠECH OTÁZEK.

4. ČÁST

Svůj podíl, a ne malý, na výjimečnosti *rozhněvané generace*, měli též literáti a dramatici z Irska. Jde o zemi nevelkou, ale co se týče obohacení světové kultury dodala a dodává nemalé, ale zásadní impulsy. Zcela bezesporu lze uvažovat o jisté paralele mezi Irskem a Čechami, a to nejen pro dávné společné kořeny, jak prokázal nedávno skončený genetický výzkum Evropy, ale též pro obdobné heslo *Co Čech/Ir to muzikant*, které právě pro zděděné keltské geny nelze chápat jako záležitost hudební, ale jako dovednosti múzické, které pro oba národy bezesporu platí, nehledě na shodný typ humoru. Další zajímavé paralely pak naleznete v období jejich a našeho jazykového obrození.

Dovolte tedy jen velmi krátký a především zjednodušený exkurs do irské literatury spíše na uvědomění si, kdo ze známých osobností sem patří. Úplně na začátku, zachovány v gaelském jazyku, jsou mýtické zpěvy *Ulsterský cyklus* a *Fenianský cyklus,* skutečné starověké rukopisy, na které navázal James Macpherson cyklem *Ossianovy básně,* obdobně to kontroverzním dílem jako skvělé Lindovy *Rukopisy KD a ZH*. Známý všem bude asi bude Jonathan Swift (Angličan v Irsku narozený, ale irštější než Ir G.B. Shaw) a jeho mistrovské dílo hyperbolizace a politizace bytí, kterým jsou *Gulliverovy cesty*. Zásadnější vliv na vývoj literatury měl Laurence Sterne s románem *Život a názory gentlemana Tristrama Shandyho,* který lze považovat nejen za prastrýčka žánru nonsensu a jistého typu fantasy, ale především za jasné odmítnutí veškeré konvenčnosti, a tak není divu, že za vzor ho měli takoví pánové, jako dramatik Samuel Beckett či James Joyce, kteří na Sterna navazují a zároveň jím vymezenou hranici překračují. Becket přijde na řadu v dalším díle. Co se Joyce týče, nejznámější a za vrchol tvorby považovaný bude asi *Odysseus* (nazývaný epos dne), *Plačky nad Finneganem* (nazývané epos noci) a velmi čtivý je *Portrét umělce v jinošských létech*. Starších irských autorů i autorek je docela pluk, ale málokdo třeba ví, že k nim patří i autor *Drákuly* Bram Stoker. A to už na scénu vstupuje William Butler Yeats, básník, dramatik, esejista a nositel Nobelovy ceny za literaturu v roce 1923, přes kterého se přesouváme do oblasti divadla.

Říká se, že novou vlnu irské dramatiky na počátku 17. století ovlivnili angličtí autoři William Congreve a Richard Brinsley Sheridan, a angloirský Oliver Goldsmith. Z téže doby se datuje i stereotypní pohled na Iry, jako na opilé, upovídané horké hlavy - zatímco stereotyp *Bohemians*, lidí nezodpovědných a volně migrujících, prostě *bohémských* (např. Vocílka ze Švandy dudáka), vzniká o dvě stě let později, ale zajímavé je, že oba stereotypy v podvědomí atlantské kultury přežívají dodnes (*sic!)*. Kromě náboženských her ve 14. století je prvním zdokumentovaným divadelním počinem inscenace *Gorboduca* z roku 1601, která byla hrána v Dublinu, kde bylo nakonec roku 1661 otevřeno divadlo v *Kouřové uličce*. Dalším sálem se staly *Queens* a zcela na konci devatenáctého století, 1899, byl v Dublinu otevřen nový umělecký stánek pro literární divadlo, z něhož se později stalo světoznámé *Abbey Theatre*, s prioritní pozicí pro dění v irském národě. Dvacáté století přineslo *Taidhbhearc* a *Divadlo slova,* pak *Damer,* a konečně roku 1975 byla založená *Divadelní společnost DRUID* ve městě Galway, které v průběhu následujících let určovalo trendy v irské kultuře a její propagaci.

Co se irských dramatických autorů týče, jsou to velikáni, jejichž hry se neustále inscenují (a určitě ještě dlouho budou) na všech jevištích světa. Opět jen stručně a zjednodušeně přelet nad irským divadelním vřesovištěm, aby byly zřejmé souvislosti.

Oscar Wilde Fingal O'Flahertie Wills se počítá k čelným představitelů estetického hnutí dekadence a umění pro umění, a za všechny jmenujme komedii *Jak je důležité míti Filipa.*

George Bernard Shaw, jehož tvorba je obdivuhodná schopností spojit vážná, nekonvenční, ba dokonce provokativní témata s odzbrojujícím důvtipem a smyslem pro paradox a nečekané zvraty. Za mnohé jmenujme *Pygmalion*, cenzurou dlouho zakázaný text *Živnost paní Warrenové* či peripetiemi nešetřícího *Pekelníka.*

John Millington Synge, čelný představitel irského literárního obrození a realistické dramatiky s nezaměnitelným humorem, který se projevuje v celém díle, nejen v nejznámější hře *Hrdina západu.*

Sean O'Casey John se zásadně podílel na obrození irského jazyka a literatury. Jeho romány a hry se vyznačují groteskností zabarvenou expresionismem. Výrazným textem je *Juno a páv* a nejoblíbenějším *Penzion pro svobodné pány.* Pro interpretaci jeho textů nelze opominout autobiografii *Tluču, tluču na vrata*, která zachycuje osobní i celoirský život na přelomu XIX. a XX. století.

Nuže, toto byl stručný a zajisté dostatečný úvod, který nabídl krátký pohled na kvasící kořeny, z kterých vyrostl sukovitý kmen divokého a *rozhněvaného mladého irského muže* jménem Brendan Behan. To on proměnil divadelní konvence a nasadil první větve do koruny nové irské dramatiky, na níž současný a v Čechách oblíbený autor Martin McDonagh vypěstoval poslední dramatické plody. A nyní už k **B.B.**, čímž ovšem není míněna milovnice psů a koček a známý erotický symbol minulého století, ale výše zmíněný drsný muž.

Brendan Behan (*1923 – †1964) se narodil v Dublinu, a to do rodiny, která byla aktivně zapojena do Irské války

za nezávislost. Např. jeho strýc Peadar Kearney napsal Irskou národní hymnu. **B.B.** vstoupil v šestnácti letech do IRA, a když se u něho našly uskladněné výbušniny, byl na tři roky uvězněn. O pár let později dostal čtrnáct let natvrdo a než přišla amnestie, odseděl si je v Mountjoy a v internačním táboře Curragh. Ještě dvakrát se dostal krátce do vězení, a je nutné vzít na vědomí, že pro Behana bylo uvěznění pozitivem, neboť pod tlakem okolností mu nezbylo nic jiného než se koncentrovat. Tím pádem se konečně pořádně naučil irský jazyk, že v něm mohl psát povídky a hry pro rozhlas a divadlo. **B.B.** je označován jako nezvladatelná osobnost a přirovnáván k O´Caseymu. Též jeho obliba alkoholu je známa, zato se už málo ví, že se dokázal utáhnout do ústraní a velmi tvrdě, bez oddechu pracovat. Ve vězení napsal i první hru *Hospodyně*, ale průlom do divadelních kruhů učinil až textem ***Divnej brach*** (The Quare Fellow 1954), o němž sám tvrdil, že je to komedie, v čemž poněkud připomíná A. P. Čechova, který zase své hry označoval jako vaudeville. Děj této zvláštní komedie vykazuje značnou míru jednoty místa, času a děje, a při troše dobré vůle lze říci, že dramatický a absolutní čas se shodují. Příběh – jak jinak – je zasazen do vězení a předvádí nám trestance i dozorce a jejich postoje ke smrti, která je tematickým svorníkem děje, a spolu s postavami procházíme úsekem před popravou odsouzence, samotnou popravou, a potom až postkoitálním doznínáním po popravě. Kdybyste ji četli, pouštějte si k tomu píseň *Mull Of Kintyry* a jiné podobné kousky, ono se přes ně, přes emoce hudbou vybuzené cosi v tom děsivém a groteskním textu odkrývá. ***Divnej brach*** se po šest měsíců hrál v Dublinu, načež byl uveden v Londýně, a to už byl krok k úspěchu a mezinárodní slávě, na kterém měla nemalý podíl režisérka **Joan Littlewoodová.** Ta se ujala i další Behanovy hry ***Rukojmí*** (irsky An Giall, anglicky The Hostage 1959), nejprve krátce uvedené v *Theatre Damer* a potom opět v *Theatre Royal*.

Nyní je čas na pár slov o režisérce světového věhlasu, která je oprávněně řazena po bok Petera Brooka a která má na exploataci trendu ***Angry Young Men*** – *rozhněvaná generace* veliký podíl. O **Joan Maud Littlewood** (*1914 – †2002) už bylo psáno v souvislosti s inscenováním *Chuti medu* (AS 3/2006). Lze říci, že prodělala stejný exodus jako kdysi Molière, když založila divadelní skupinu *Theatre Union,* se kterou cestovala převážně po severní Anglii a hrála na náměstích, přičemž jeviště rozkládala na korbách nákladáků, někdy jako jednu scénu, někdy principem simultánních a sériových mansionů. Po válce došlo ke změně názvu na *Theatre Workshop* a roku 1953 se usadila v londýnské čtvrti Stratford v *Theatre Royal*. Snažila se o druh divadla jaké se do té doby v Anglii neprovozovalo, divadlo *živé a živoucí*, neboť chtěla, aby v jejích inscenacích mluvili *lidé k lidem, a ne herci k obecenstvu* (viz divadlo jako komunikační akt), a tak není divu, že narážela na nepochopení. Dále je dobré si uvědomit, že na počátku změn divadelních konvencí jak zobrazovat svět stojí úsilí J. M. Littlewoodové, na kterou tak či onak navazuje Ariane Mnouchkin s *Théâtre du Soleil*, Julian Beck a Judith Malinová s *Living Theatre*, Jerome Savary a jeho *Le Grand Magic Circus*, ale i Peter Schumann s *Bread and Puppets Theatre*. Mezi divadelní poetikou těchto výrazných komunit naleznete jisté kontexty, ale i nečekané morfologické aspekty.

Behanovo drama ***Rukojmí*** vykazuje míšení stylů a vyjadřovacích prostředků daleko zásadnější, než kdy napsala Shelagh Delaney nebo John Osborne. Na rozbor textu schází teatrologické pojmosloví, leda si vymyslet novotvary podobné složeninám v němčině, což snad platí u techniky, ale ne až tak u estetiky. V ***Rukojmí*** jsou zastoupeny všechny žánry a druhy, někdy za sebou, někdy vedle sebe, ale většinou prostoupené a do sebe propasírované: komedie, tragédie, fraška, kabaret, music hall, satira, love story, musical, pastorále typu Dafnis a Chloe a Válka Rosseových. Jediné co schází, je melodrama a sentiment, což je jen a jen dobře. Probírá se zde revoluce, ujařmení, hrdinové, zrádci, prostitutky, gayové, ale také ideály a vzpomínky na ideály, bezmocnost snů, které nebyly naplněny, a tak by šlo pokračovat do nekonečna, neboť ***Rukojmí*** je životné jako život a divadelní jako divadlo. Co kdysi pro změnu divadla vykonal G. B. Shaw nyní provedl B. Brendan, pouze s tím, že převedl současné drama z idylické minulosti (v níž jednou nohou ještě stojí J. Osborne) do budoucnosti, která na sebe vzala podobu Shakespearovské strakaté kazajky, v níž je však navlečen Einsteinův blázen, aby dokázala postihnout svět natlakovaný do bomby. Na prvním místě je nutné zdůraznit, že oproti jiným autorům **B.B.** velmi dobře věděl, o čem píše a co píše, neboť vycházel nejen z rodinných zážitků, ale především z vlastních zkušeností válečníka a vězně, takže na ironizování boje a hrdinství v internačních táborech a věznicích má nejen jisté právo, ale díky nadhledu ukazuje na vnitřní skutečné hodnoty boje o nezávislost, a ne na vnější – zato velmi líbivé a přitažlivé – hodnoty pouhých politických žvástů a ideové fangličkářství.

Než volně přerecituji příběh ***Rukojmí*** chci upozornit na to, že postavy mají slabé psychologické zázemí a autor se jimi příliš nezatěžuje, nechávaje jejich podobu v empirické náruči čtenáře. Na druhou stranu na tom moc nezáleží, poněvadž se postavy velmi rychle začnou vylupovat jako typy skoro v duchu commedie dell´arte, navíc mají jisté motivační nadsázky. A teď už, oč jde: V duchu přísloví, že pod svícnem je největší tma, zavede IRA do dublinského bordelu britského vojáka Leslieho, kterého unesla jako odvetu-rukojmí za irského teroristu, jenž má být pověšen. První ironií je, že bordel vlastní Angličan, který se rozhodl být po matce Irem, a jeho programem je nesmlouvavý boj proti Anglii včetně hesla, že čím víc lidí za věc padne, tím lépe, k čemuž falešně hraje na dudy. V Irské válce na počátku XX. století byl generálem IRA, a paradoxem je, že vůbec netuší, že z hotelu, který měl být, a po jistou dobu i byl, úkrytem pro vlastence prchající před zákonem britské koruny, se mezitím stal veřejný dům - hotel by jinak zkrachoval. Majordomem je jeho věrný seržant Pat, který pod jeho velením v irských bouřích přišel o nohu, a na provoz dohlíží Patova cynicko-upřímná a značně divoká družka Meg. Expozice je těhotná čistými ozvěnami tragédie, ale autor nám v hyperbole velmi rychle nabídne cynický, černě humorný, a především zasvěcený pohled na celé hnutí IRA, na patos, nesmyslnost a nekoordinovanost boje za nezávislost, který pro osobní ambice je poněkud v háji. **B.B.**, jak bylo řečeno, bojoval a byl vězněn, takže jeho postřehy pronášené zevnitř s očima otevřenýma mají legitimitu, a především nevytváří falešné idoly. Nuže, osudy dvou vojáků, Angličana a Ira (o něm se jen mluví), jsou v dalších jednáních důvodem k rozvíjení obrazu života na hraně bytí, přičemž tuto hranu si postavy tu neuvědomují, a zase hned uvědomují, a téma hrany označují a rozžívají přes žánr muzikálu a kabaretu. Problém je, že zajatého anglického vojáka Leslieho si všichni oblíbí, a nevinná Tereza se do něho zamiluje s opravdovostí Ofélie, i když poněkud v duchu červené knihovny střihnuté římskou tragédií. Zpívá se, pije pivo, rigidní důstojník IRA, který včera v hotelu vesele smilnil,

najednou dostal úřad, z něhož mu narostly rohy. Z malého defraudanta se vyklube anglický tajný agent, gay Princezna Grace se najednou rozhodne spolu s dalšími prostitutkami vykonat hrdinský čin a osvobodit nevinného Leslieho, který se směje irské namyšlenosti, že by snad kvůli němu, unesenému přidavači od zedníků, byť právě v battledressu, omilostnila koruna irského vraha anglického policisty. A uprostřed divokého vtipkování, které skutečně nešetří nikoho a nic z rozličných a roztodivných idejí, které si lidstvo staví na falešné piedestaly, nastane bitva za osvobození zajatce, ve které je jediný mrtvý, a to právě zajatec, anglický voják Leslie.

Avšak katarze má tři stupně. Napřed údiv, že v závěru tragikomedie o současném světě umře ten, pro jehož osvobození se vše konalo. Pak nastupuje prozření, že to v životě opravdu tak chodí, načež obdržíte pralinku či spíše divadelní tsunami přinášející estetickou katarzi. Cituji scénickou poznámku: *Leslie odhazuje přikrývku, kterou ho co zastřeleného přikryli, vyskočí a celé osazenstvo se dá do zpěvu hymnu „Jaké je to štěstí.“* Co víc dodat!!!

Však přece tu jenom ještě něco je. Prvek divadelnosti, který koketuje s divadlem jako druhem komunikace – to jest obnažování divadelnosti, přiznávání uměle stvořeného světa, přímý dialog s diváky jako dalšími postavami hry – a zároveň koketuje s realitou, jejím obrazem i odrazem. Postavy v umělém světě totiž vyvolávají obraz reality-civilu, neboť náhle hovoří jako skuteční lidé, jejichž profese je být hercem. Přitom ale platí, že to není civil, ale další umělý svět v umělém světě, který takto jinak a odjinud označuje téma hry a zároveň ulamuje hroty všem možným falešným tónům a sentimentu, a vůbec je smíchem nad „vážností“ bytí. O cosi podobného se kdysi v romantismu pokusil Ludwig Tieck se satirickou hrou ***Kocour v botách***, ale **B.B.** používá toto odhalení divadelnosti, toto přiznání, že jsme v divadle, ne jako pouhý exces či ornament, ale jako další prostředek sdělení o tom, co žijeme a co jsme. Prostě skutečnost, že jsme v divadle, je v tomto textu plně akceptována se vším, co z ní lze vytěžit. Například postavy najednou začnou v rozhovoru napadat autora, že jedna věc je text napsat, a druhá mu vdechnout život na jevišti, a o tom že on nemá ponětí, jen bere tantiémy. Pokračuje se úvahou o cenzuře, a najednou skutečnost divadla prolne do tématu hry, a fikce příběhu a fikce umělého světa se propletou a řeší motivy, které by v jednom z každých prostředků byly neřešitelné jinak, než pouze jednoznačně, a tedy nepřesně. A právě tady až mrazí, co vše je možné a jaká je to pro realizátory výzva, aby se z tohoto skvělého nápadu nestala pouhá okrasa, ale aby vynikl fakt, že stačí odstoupit, stačí jiný pohled, a neřešitelné ba, smrtelné otázky bytí mají náhle světlo v tunelu. V tomto Brendan Beham skutečně předběhl dobu, která jej zatím pouze dotahuje, protože podobné nápady povětšinou ulpívají na povrchu.

Je zajímavé, že mnohé české avantgardní amatérské soubory, o profesionálních divadlech nemluvě, po dramatu B. Behana ***Rukojmí*** v posledních letech nesáhly, byť se zde v kostce nabízí vše, co postmoderna & postpostmoderna svým způsobem akceptuje a aplikuje. Možná to lze připsat na vrub jisté neinformovanosti, možná je to o nutnosti mít tohoto nesnadného autora za partnera, ale třeba tahle stať přispěje k tomu, že ho nakonec na českém jevišti opět spatříme.

K rozhlasovým hrám **B.B.** jsem se nepropátral a v originále jsou k získání jeho epická díla: ***Kluk z polepšovny*** (Borstal Boy 1958), ***Ostrov Brendana Behana*** (Brendan Behan´s Island 1962), a pak dva romány posmrtně přepsané z nahrávek, ***New York Brendana Behana*** (Brendan Behan´s New York 1964) a ***Zpověď irského rebela*** (Confessions of an Irish Rebel 1965).

Příště se podíváme na anglické ***divadlo krutosti***, které utavili Peter Brook a Charles Marowitz, jehož úprava ***Hamleta*** se stala vzorem pro mnohé další podobné pokusy jak oživit klasiku. A i když epigoni často úspěšně napodobovali Marowitzův styl, na obsah a téma jaksi pozapomněli.

Vladimír Zajíc

P.S.: Ještě poznámka k *Shelag Delaney* probírané v minulém čísle, neboť to právě byla ona, kdo zdramatizovala známý román ***Tajný deník Adriana Molea*** od Sue Townsendové. Ten v současné době uvádí Divadlo DRAK z Hradce Králové, a nutno říci, že se jedná o výtečnou inscenaci, kterou byste si neměli nechat ujít. ***V.Z.***

NOVINKY SVĚTOVÉ DRAMATIKY

DANIEL MacIVOR

TO I ONO

DANIEL MacIVOR

(*1962 v kanadském Sydney)

Spisovatel, herec, režisér a zakladatel a zároveň umělecký ředitel souboru *da da kamera*. Autor mnoha divadelních her, které jsou uváděny v Kanadě, Spojených státech, Evropě, Izraeli a Austrálii. Za hry *House* a *Here Lies Henry* získal cenu Chalmers Award Best New Canadian Play, kterou uděluje Toronto Drama Bench – porota složená z dramatiků. Několik dalších jeho her bylo na cenu nominováno, celkem 12 jich zatím bylo vydáno knižně.

Daniel MacIvor se věnuje také filmu a to jako scénárista a režisér. Je také poměrně úspěšným filmovým hercem.

TO I ONO

Přeložila: Pavla Niklová z anglického originálu In On It, který vydalo nakladatelství Scirocco Drama v Torontu v roce 2001.

Osoby: 2 muži (Tenhle a Tamten – muži mladšího středního věku).

Místo děje: Náznaková scéna vyjadřuje různá prostředí.

Divadelní hra je tvořena třemi rovinami, které se různě překrývají. Jsou to: *Hra, Představení* a *Minulost*. *Hra* je příběhem Raye (hrají ho Tenhle a Tamten; poměrně často má navozovat pocit silné teatrálnosti, umělého prostředí). *Představení* je to, co se odehrává nyní, zde, dnes večer a je tvořeno rozhovory Tohohle a Tamtoho o *Hře* a jejím vývoji a posléze také o jejich partnerském vztahu a jeho vývoji. Třetí rovinou je *Minulost*, která ukazuje, jak se Tenhle s Tamtím setkali a stali se milenci. Hra *To i ono* je tedy specifickou formou divadla na divadle.

Příběh Raye (tj. příběh Hry, který nám hrají Tenhle a Tamten): Brad umírá v autě při čelní srážce s modrým mercedesem, který řídil muž jménem Ray King. Existují jisté pochybnosti o tom, jak k nehodě došlo. Zdá se, že auto

nemělo žádný důvod k tomu, aby vjelo do Bradova směru a po Rayových zkušenostech z poslední doby (lékař mu oznámil těžkou nemoc, manželka oznámila odchod s milencem, syn je zahleděný do sebe…) lze předpokládat, že šlo o sebevraždu. Brian (přítel Brada) vytváří hru o Rayovi a důvodech jeho sebevraždy, protože cítí vinu, že naléhal na Brada, aby si vzal ten den jeho auto. Chce vytvořením hry zmírnit svou vinu. Brad se v důsledku toho vrací „z mrtvých" a pomáhá sestavit Hru (a Představení). *„Příběh je cenný pro herce, ale není nutné, aby jej diváci pochopili – diváci hře porozumí podle svého."*

Tak tedy, abychom to shrnuli: Tenhle a Tamten hrají v divadle na divadle Brada a Briana, kteří hrají svůj příběh (resp. jsou součástí příběhu Raye) a všechny postavy v něm (Raye, Lékaře, Brandu, Lloyda…).

Text hry TO I ONO je vlastně záznamem inscenace v určité fázi, a tak má autor o inscenování velmi přesné představy. Např. o scéně:*„Představení se vyvíjelo během hostování v mnoha divadlech, kdy náš scénický koncept spočíval v tom, že jsme každý prostor zjednodušili až na holé zdi a používali jsme jen dvě židle. /… / Šlo nám o to, abychom vytvořili neutrální pocit – nikdo by neměl dojít k závěru, že židle odrážejí charakter jedné z postav nebo že naznačují něco o jejich společném životě. Jediné rekvizity, které jsme používali, byly dvě židle, šedé sportovní sako, kapesník, plakát a svazek klíčů. Sako a židle jsou ve scénáři pečlivě zaznamenány na základě mnoha měsíců práce na představení a jeho prezentaci.*

Scéna má mít pět různých způsobů svícení:

- *svícení Hry* (během něj probíhá Hra) – šest bodových světel;
- *svícení Představení* (kdy Tenhle a Tamten hodnotí vývoj Hry) – velký čtverec světla na podlaze, v němž se postavy mohou volně pohybovat;
- *svícení Minulosti* – dlouhý tenký pruh světla, v němž mají postavy omezenější prostor k pohybu;
- *přechodné svícení* – vytvořené pro monology – malé bodové světlo;
- *úvodní svícení* – plné jasné světlo.

Stejně podrobně jako svícení jsou v textu specifikovány zvuky, hudba atp.

Autor (který, jak je zřejmé, sám ve své hře účinkoval) uvádí i své poznámky ke stylu inscenování: *„Abychom jasně oddělili tři roviny, vyvinuli jsme tři druhy ´stylů´ hraní. Ve Hře oba hrajeme směrem k publiku, ale reagujeme, jako bychom hráli jeden ke druhému tváří v tvář. Scénář předpokládá tento styl, takže režijní pokyny jako BRENDA se otočí k RAYOVI naznačují, že herec, který hraje BRENDU, se otočí od publika směrem k druhému herci.*
Během Představení bereme na vědomí přítomnost publika, jevištní instrukce naznačují, kdy oslovujeme diváky. V Minulosti jsme náhle uvnitř čtyřstěnné reality, bez jakéhokoli vědomí přítomnosti publika."

Z následující ukázky (vypouštím velkou část dialogu Lékaře a Raye) je patrné střídání rovin hry To i ono:

***Brian**: Teď můžeme začít.*
***Brad**: Copak jsme nezačali?*
- Brian ustupuje a zastaví se v pravém zadním rohu jeviště a hledí do publika. Brad sedí na židli. Světlo přeskočí do polohy Hry (dva reflektory). Brian je Lékař. Brad je Ray. Zvuk: tlumené bušení srdce, které zní během celé scény.
***Lékař**: Dobré ráno, Rayi.*
***Ray**: Dobrý den, doktore.*
/… /
***Lékař**: Necheš se napít vody?*
***Ray**: Jo, prosím tě.*
- Brian ustoupí z místa Lékaře. Zvuk utichne a světlo přeskočí na Představení. Brian se vydá pro židli, která je vzadu vlevo.
***Brad**: Jaký to bylo?*
***Brian**: Co?*

Stejně tak v další ukázce (vypouštím velkou část úvodu dialogu Milese a Raye):

- Světlo přeskočí do Hry –jeden reflektor na Brada. Zvuk: rušná restaurace v čase oběda. Brad mluví, zatímco si sedá. Nyní hraje Milese.
***Miles**: Ahoj tati, omlouvám se, že jdu pozdě. To ten pitomej déšť. Tati?*
Světlo přeskočí na Briana. Brian sedí a mluví. Nyní je Ray.
***Ray**: Milesi, ahoj, promiň.*
***Miles**: Omlouvám se, že jdu pozdě.*
/… /
***Ray**: Jsem nemocný.*
***Miles**: Cože?*
***Ray**: Jsem nemocný.*
***Miles**: Ale ne, nejsi. Přestaň.*
***Ray**: Musím do nemocnice.*
***Miles**: Proč?*
***Ray**: Kvůli testům.*
***Miles**: Test. Testy jsou jen testy. Všichni chodíme na testy. /… / Tak něco najdou, otestujou a pak to spraví. Tati? Jasný? No tak.*
- Miles zvedne prázdnou pravou ruku směrem k publiku. Ray zvedne levou ruku směrem k publiku a ukáže kapesník, který schovával – působí to, jako kdyby Miles podal Rayovi kapesník.
***Miles**: Jseš celej ubrečenej.*
- Ticho.
***Miles**: Jak to, že mi máma nezavolala?*
***Ray**: Ještě jsem to mámě neřekl.*
***Miles**: Komu jsi to teda řekl?*
***Ray**: Nikomu. Jenom tobě.*
***Miles**: Tys mi to řekl jako prvnímu? Proč jsi mi to řekl jako prvnímu? Neříkej takový věci mně jako prvnímu. Co já s tím mám dělat. Prostě mi takový věci neříkej."*

Text hry vyšel knižně, vydal jej Divadelní ústav Praha v edici Současná divadelní hra v roce 2002. Lze jej objednat na adrese: Divadelní ústav, knihkupectví Prospero, Celetná 17, 110 00 Praha1, tel./fax. 224 809 156, e-mail: prospero@divadlo.cz, http://www.divadlo.cz/prospero. Cena 70,- Kč.

Dramaturgický pozorník připravila ***Pavlína Morávková***

Poznámka redakce: Pokračování dramaturgického pozorníku viz Repertoárová příloha AS, str. XII..

DRAMATURGICKÝ POZORNÍK

SERVIS DIVADELNÍ LITERATURA

HEREC POD DROBNOHLEDEM

Co byl a co znamená v českém divadle Činoherní klub? Na to při příležitosti 40. výročí jeho trvání hledá odpověď objemná kniha **Činoherní klub 1965-2005**, která může být velmi inspirativním čtením i pro současné amatérské divadelníky - zvláště pro ty, kteří preferují autorský typ tvorby.

Na úvodní otázku se nabízí celá škála odpovědí, připomeňme ale základní danost, která do značné míry podmínila základ tvorby Činoherního klubu - totiž hyperkomorní prostor divadla Ve Smečkách 26 - s malým jevištěm, hledištěm pro asi jen devět řad diváků a natěsnaným balkónkem. V takovém prostoru je herec stále jako pod drobnohledem, okamžitě se tu pozná každá povrchnost. Odpovídalo potřebám doby i nárokům prostoru, že se pozoruhodná historie této scény odvíjela od jedinečnosti hereckého projevu. Herci tu přinášeli na jeviště svou individualitu, kus vlastního vidění světa. Všichni hráli za sebe a ze sebe, byli spoluautory svých postav a nadčasových témat inscenací.

To vyhranilo především první etapu tvorby divadla, kdy v jeho čele stáli dramatik a režisér Ladislav Smoček s teoretikem a dramaturgem-režisérem Jaroslavem Vostrým. Z pražského Činoherního klubu se stalo jedno z nejvýznamnějších a také nejznámějších českých divadel (jeho herci se velmi rychle prosadili i v nové vlně českého filmu a stali jeho hvězdami). Proslulo také tím, jak dokázalo v 60. letech a navzdory okupaci Československa i po roce 1968 nenápadně překračovat dobový prostor svobody herecké i lidské. Není divu, že normalizátoři usilovali tohoto ducha divadla zlomit - postupnými vyhazovy vedení (1972/73) i některých herců (1976 Landovský, Hrzán), zásahy do dramaturgie či reorganizací. A přece se to nikdy plně nepodařilo…

Kniha má 552 stran a obsahuje téměř sedm set černobílých fotografií (dobře popsaných), které mj. pozoruhodně charakterizují a zpřítomňují veškeré inscenace, které tu byly uvedeny. Editoři Roman Císař, Petra Honsová, Radvan Pácl a Vladimír Procházka je rozčlenili do tří časových oddílů (1965-1973, 1973-1989, 1989-2005) a částečně je dokumentovali dobovými kritickými ohlasy. Doprovází je i zásadnější studie v oddíle Texty a dále vzpomínky - často velmi osobní - členů divadla a jeho přátel a příznivců. Připomenuty jsou zahraniční úspěchy, ale i historie a přestavby divadla. Bohatá a přehledně členěná je bibliografie.

Ten tlustý svazek je těžký do ruky, ale kupodivu se dobře čte. Svá témata si v něm najde každý, kdo se divadlem i jen trochu zabývá, i ten, kdo je má rád a rád je sleduje jako divák.

Vítězslava Šrámková

Dilia

AGENTURA DILIA INFORMUJE, RADÍ A POMÁHÁ AMATÉRSKÝM DIVADELNÍKŮM

ČÁST IV.

CO BYSTE JEŠTĚ MĚLI VĚDĚT

V minulých dílech jsme vám poradili, jak od A do Z postupovat od získání textu po udělení licence. A protože je tato problematika poměrně široká, rozhodli jsme se v tomto díle doplnit tyto informace a odpovědět na nejčastěji kladené otázky (neboli FAQ).

Když požádám o licenci, účtuje si DILIA za tuto službu nějaké poplatky?

Neúčtuje, tato služba je zdarma, DILIA si účtuje provizi až z provozování. Před podáním žádosti o licenci se však zeptejte na předběžné podmínky. Pouze v případě, kdy podáte žádost o licenci a pak ji stornujete, vám DILIA naúčtuje náklady s dosud vynaloženou prací.

Chci zdramatizovat či jinak upravit román nebo filmový scénář jiného autora pro potřeby našeho divadla, co mám udělat?

Ještě než cokoliv začnete upravovat, psát, překládat, kontaktujte divadelní oddělení, které musí dopředu získat souhlas autora s takovými úpravami. Zároveň se souhlasem zjistí i finanční podmínky uvádění, takže se předejde případným zklamáním, kdy text sice upravíte, ale finanční podmínky budou pro vaše divadlo nepřijatelné. Upozorňujeme na fakt, že právě úpravy např. filmových scénářů či románů bývají mnohdy zakázány, a pokud udělí autor souhlas, tak velmi často za podmínek, které nejsou akceptovatelné ani pro profesionální scény.

Jak je to s placením hudby – máme to hlásit OSA či DILIA?

V každém případě se obraťte na DILIA, neboť tuto činnost vykonáváme i pro OSA. Nicméně existují různé typy užití hudby při živém divadelním představení a každé takové

užití má svá specifika. Může jít o hudbu složenou pro konkrétní představení, o hudbu užitou z vydaného nosiče (CD), o hudbu v hudebně-dramatickém díle spojenou s pronájmem not atp. Proto uvádějte v žádosti o licenci co nejpodrobnější informace o užité hudbě, my vás pak budeme informovat o podmínkách.

Proč musím na zájezd mimo ČR žádat o další licenci?

Územní platnost licencí, které poskytujeme, je omezena na území ČR, a proto vždy, když plánujete jakékoliv představení své inscenace mimo ČR, musíte se na nás znovu obrátit a zjistit, zda je to možné. V některých případech se totiž může stát, že zahraniční autor poskytne licenci jen pro ČR, ale již nedovolí, aby se jeho dílo uvádělo např. na Slovensku. Včas se na nás obraťte a my vám licenci na jiná území v případě možnosti rozšíříme.

Co je to minimální paušál?

Tam, kde se platí autorské honoráře prostřednictvím procent z hrubých tržeb a kde nejsou uplatněny zálohy (nejčastěji u českých autorů), uvádíme do smluv tzv. minimální paušál. To znamená, že v případě velmi nízkých tržeb uplatňujeme paušální částku (např. tržba 1.000,-Kč z toho 8% je 80,-Kč, DILIA však vystaví fakturu např. na 200,-Kč).

Co znamená tabulka zaplacených záloh na webových stránkách DILIA?

V článku *Výhodné provozování her* (www.dilia.cz/zalohy) upozorňujeme na možnost výhodného provozování her zahraničních autorů, kde již byla zaplacena záloha a dílo lze tedy do vypršení smlouvy provozovat pouze za příslušná procenta honorářů zahraničních autorů (k nim je samozřejmě nutno připočítat procenta pro překladatele, příp. úpravce). Znamená to tedy pro většinu amatérských divadel přístup k titulům, na které by finančně nedosáhly z důvodu výše zálohy – takto platí pouze % z hrubých tržeb.

Co vše mám DILIA hlásit?

Dříve se používal jeden termín „hlášení" pro více činností. Dnes tyto činnosti rozlišujeme na:

- **Žádost o poskytnutí licence** (dříve hlášení premiéry) – dnes tedy nestačí premiéru „nahlásit", ale dopředu zažádat o licenci. Ta totiž nemusí být z různých důvodů poskytnuta a při nedodržení tohoto postupu se občas stane, že již nazkoušená inscenace se nesmí hrát.
- **Hlášení hrubých tržeb** – v takovém hlášení nesmí zejména chybět kdo hlásí, za jaké tituly, v jakých termínech se odehrály, výše tržeb z prodaných vstupenek za každé provedení díla. Na základě tohoto hlášení pak DILIA vystaví fakturu dle podmínek uvedených ve smlouvě (procenta, paušál za představení, minimální paušál aj.). Pozor – hlaste i taková představení, kde nebylo vybíráno vstupné vůbec, protože i z takto odehraných představení musíte zaplatit autorský honorář – není-li uveden ve smlouvě minimální paušál za představení, určuje se honorář z dlouhodobého průměru dříve nahlášených tržeb.
- **Hlášení zájezdů** – jedná se o hlášení o odehraných představení na cizích scénách tj. všude tam, kde není vaše divadlo provozovatelem (tj. příjmy ze vstupného vybírá někdo jiný) – jde zejména o zájezdy, hostování, přehlídky či festivaly. Toto hlášení může být součástí Hlášení hrubých tržeb, místo výše tržeb uvedete, kdo byl pořadatelem (uveďte spojení na pořadatele).

Všechny tyto formuláře naleznete na internetových stránkách www.dilia.cz/amateri.

Kdo platí honoráře na zájezdech a přehlídkách?

Abychom mohli jednoduše odpovědět, musíme nejdříve zabrousit do temných vod terminologie. Obecně je amatérské divadlo (soubor, spolek apod.), které má od DILIA licenci, zároveň tzv. „**provozovatelem**" tj. vybírá vstupné a platí autorské honoráře. Ve chvíli, kdy nehraje na vlastní scéně (nebo žádnou takovou scénu nemá) musí uzavírat s pořadateli přehlídek, festivalů či jednotlivých představení smlouvy, ve kterých zaváže tzv. „jiného pořadatele" aby platil DILIA autorské honoráře za stejných podmínek, jaké má ve smlouvě s DILIA. Pokud tak divadlo neučiní, DILIA vymáhá autorské poplatky po něm a nikoliv po pořadateli přehlídky. Finančně to po odehrání představení funguje tak, že divadlo nahlásí DILIA, kde a kdy hostovalo (viz. Hlášení zájezdů), a pořadatel zase nahlásí hrubé tržby (viz. Hlášení hrubých tržeb). DILIA pak vystaví fakturu pořadateli.

Upozorňujeme amatérská divadla, aby pořadateli poskytla veškeré podmínky z licenční smlouvy – nejen tedy výši procent z hrubých tržeb ale i výši minimálního paušálu či např. to, zda se jedná o brutto či netto částku.

Co mám dělat, když chci založit amatérské divadlo?

Na podobné obecné otázky netýkajících se přímo autorských práv si musíte sehnat informace od relevantních státních orgánů. DILIA je zcela soukromým subjektem a není v našich silách odpovídat na tento typ dotazů. Pro zjednodušení hledání informací pro amatérská divadla jsme založili rubriku na našem webu, ve které naleznete většinu odpovědí na otázky spojené s naší činností a dále pak odkazy na instituce, zabývající se volnočasovými a neprofesionálními uměleckými aktivitami jako je např. hraní amatérského divadla. Tuto rubriku naleznete zde: www.dilia.cz/amateri.

Věříme, že cyklus otištěný v Amatérské scéně vám pomohl zorientovat se alespoň v základech v této nesnadné problematice. Pokud si tyto principy vzájemné komunikace s DILIA osvojíte, určitě to odstraní mnohá nedorozumění a usnadní to jak vaši tak naši práci. Budete se pak moci ještě více věnovat tomu, co vás baví a proč to celé děláte – tedy hraní divadla.

Lukáš Matásek
vedoucí divadelního oddělení *DILIA*

Poznámka redakce AS: Odpovědi na otázku Co mám dělat, když chci založit amatérské divadlo se budeme věnovat na tomto místě v rubrice Servis / Legislativa v bezprostředně následujících číslech našeho časopisu.

SERVIS
LEGISLATIVA

VYBRÁNO Z DATABÁZE NIPOS

ČESKÝ TĚŠÍN (26 tis. obyv., okres Karviná): Ve dnech 31.5. až 3.6. se v Českém Těšíně a polském Cieszyně konal 17. ročník divadelního festivalu Bez hranic, na kterém se představily Divadlo Na zábradlí, Divadlo V Dlouhé, HaDivadlo, DS Circus Sacra, Divadlo Facka a další. Program byl rozdělený do 2 částí. První část byla soutěžní a bojovalo v ní 9 českých, polských, slovenských a maďarských divadel o Cenu zlomené závory. V druhé části, tzv. Hydeparku, byly prezentovány nejrůznější formy divadla - loutkové, pouliční a alternativní, vystoupily i amatérské soubory. (Karvinský deník, 9.5.2006)

DOBRUŠKA (7000 obyv., okres Rychnov nad Kněžnou): Zahradní divadelní slavnosti v Dobrušce se konaly koncem května v tamních Archlebových sadech. Dne 26.5. vystoupilo Divadlo bez zábran Praha s představením Goldoniho hry Sluha dvou pánů. (Hradecké noviny, 26.5.2006)

FRÝDEK-MÍSTEK (60 tis. obyv.): Ve dnech 23. a 24.6. se v areálu Sokolík ve Frýdku-Místku konal 3. ročník přehlídky místních hudebníků a divadelníků Sweetsen Fest. Akci pořádalo neziskové občanské sdružení a vstupné bylo zadarmo. Představily se např. divadla ING Čtyřlístek, Koupelna, Heřmánek atd. (Frýdecko-místecký a třinecký deník, 22.6.2006)

HRADEC KRÁLOVÉ (95 tis. obyv.): V Hradci Králové se ve dnech 21.-30.6. konal mezinárodní festival Divadlo evropských regionů, který nabídnul přes 200 představení souborů z 10 evropských zemí. Akce, kterou organizovalo Klicperovo divadlo a Divadlo Drak, opět vedle hlavní přehlídky přineslo Open Air Program, Dračí pouť a další doprovodné aktivity. Den divadla tentokrát patřil pražskému Divadlu Ungelt, které uvedlo své 4 inscenace. Hlavní festivalová scéna v Klicperově divadle se zaměřila především na české autory. Ze souborů se představily např. Divadlo Drak, HaDivadlo, Teatr Novogo Fronta, Compagnie Cosmos z Marseille, Divadlo Continuo se svým cirkusovým šapitó, 2 italské loutkářské soubory, z nichž jeden uspořádal workshop s názvem Zákulisí sicilských loutek atd. Byl také uveden tzv. Den Kobry - inscenace Dostojevského děl v režii Vl. Morávka. V Open Air programu bylo připraveno 110 představení. Na 10 místech Hradce se představilo 95 souborů. Rozpočet festivalu dosahoval 6 mil. Kč. (Lidové noviny, 12.6.2006)

HVOZDNÁ (1100 obyv., okres Zlín): Do 13.5. se v Hvozdné konala týdenní divadelní přehlídka divadelních souborů hrajících pro děti. Konala se již pošestnácté. (Slovácké noviny, 6.5.2006)

CHOMUTOV (50 tis. obyv.): Dne 9.6. začal v Chomutově divadelní a hudební festival Otevřeno. Pořádala ho Správa kulturních zařízení v Chomutově. Celkem 16 představení profesionálních a amatérských souborů se konalo v Rytířském sále radnice, kostele sv. Ignáce, kině Praha, Atriu SKKS, Kulisárně, na centrálním náměstí a v městském parku. Vystoupilv divadlo Kvelb z Českých Budějovic, Husa na provázku z Brna, Bílé divadlo Ostrava, soubor Buchty a loutky, z hudební scény Monika Načeva, Michal Pavlíček, skupiny Monkey Business, Už jsme doma a další. (Deník Chomutovska, 6.6.2006)

CHRUDIM (23600 obyv.): V Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi se 14. června uskutečnila vernisáž výstavy Kouzelný svět dětského divadla 19. století (Papírová divadla ze sbírky Karla Zelenky). Výstava je otevřena do 3. září 2006. Počátkem 19. století bylo možné zaznamenat velké zaujetí pro miniaturní papírová divadla v podobě vystřihovánek. Divadla se prodávala v podobě archů reprodukovaných dřevoryty, barvotiskem nebo litograficky. Archy obsahovaly nápodobu portálu a opony některého skutečného divadla a výpravu jeho právě provozovaného kusu včetně postav. Vydání obvykle souviselo s premiérou. První taková divadla měla spíše dekorativní funkci. Později byly archy doplňovány návody ke stavbě, textovými předlohami a pokyny ke hře. Z toho je patrné, že se předpokládalo divadelní využití. Největší produkci průmyslově vyráběných archů mělo Německo. Odtud také pocházejí exponáty ze sbírky Karla Zelenky – vydalo je nakladatelství Josef Scholz z města Mainz a autorem předloh byl darmstadtský dvorní divadelní malíř Carl Beyer (u autogramu na kulise je uveden letopočet 1885). Soubor obsahující dvacet kompletních scén patřil otci maminky Karla Zelenky, panu Janu Scieburovi (nar. 1891). V posledních letech byl vystavován nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. (MLK)

LIBEREC (97 tis. obyv.): Ve dnech 2.-4.5. se v euroregionálním gymnáziu v Liberci-Radčicích uskutečnil 1. ročník festivalu anglického divadla - akce, která studentům nabídla netradiční formu výuky anglického jazyka. Vloni tato škola zorganizovala pokusný projekt propojující divadlo s cizím jazykem a uvítala ještě další 2 školy z Liberce a Jablonce nad Nisou s představeními v angličtině. Tento nultý ročník také obsahoval jednodenní dílny. Letošní 1. ročník festivalu přinesl představení studentů hostujících škol a jako hlavní část „Lesson of Hamlet" - známou tragédii rozdělenou v podání studentů pořádající školy do 4 částí, jimž odpovídají samostatné dílny. Každou zaštítil jazykový poradce a profesionální herec z libereckého divadla. Každá dílna se zaměřila na jiný cíl, studenti zkoušeli různé situace v angličtině - začátek Hamleta klasickým způsobem, rozhovory spojené s hudbou, tragédie ve stylu scénického čtení a dabing Hamleta. (Místní kultura, č.5, 2006)

LIBOCHOVICE (3700 obyv., okres Litoměřice): Od 26.5. se konala přehlídka amatérských souborů Libochovické divadelní léto, na kterém se představily v místním sále U tří lip DS Karla Čapka z Děčína, DS J.K. Tyla z Rakovníka, divadlo Zdrhovadlo z Klášterce nad Ohří a další. (Deník Litoměřicka, 6.6.2006)

MILETÍN (870 obyv., okres Jičín): Po čtyřletém úsilí naplněném sběrem materiálu, tvorbou scénáře, zajišťováním financí, nesplněnými sliby, ale i obětavou prací členů Divadelního souboru Erben v Miletíně za spolupráce NIPOS-ARTAMA byla připravena na 12. srpna vernisáž expozice Národní divadlo českého Podkrkonoší v prostorách zámku v Miletíně. Od té doby bude přístupná veřejnosti jako stálá muzejní expozice připomínající cestu, jakou se ubíralo ochotnické divadlo. (MS)

MNÍŠEK POD BRDY (4200 obyv., okres Praha-západ): Manželé Rosákovi uspořádali v Mníšku pod Brdy 4. ročník přehlídky divadel pro děti, kterou nazvali Lážov Káji Maříka. V týdenním programu se představily soubory z Prahy, dále Divadlo Netopýr z Týnce nad Sázavou, Divadlo Mazec z Loun, brněnské divadlo Kamarád a další. (Nymburský deník, 3.6.2006)

NOVÝ BOR (12 tis. obyv., okres Česká Lípa): Ve dnech 6. až 8.7. pořádalo novoborské ochotnické sdružení Nopod společně s městem a společností Kultura Nový Bor první ročník pouliční přehlídky divadel nazvané Divadlo za sklem. Vystoupilo zde celkem 14 divadelních společností, např. ostravské Bílé divadlo nebo Divadlo Bolka Polívky z Brna. (Českolipský deník, 9.6.2006)

PÍSEK (30 tis. obyv.): Od 2.6. se v Písku konal 1. ročník přehlídky Duhové divadlo, na který přijelo 7 souborů ze všech waldorfských škol v ČR. Zahrály v Divadle Fráni Šrámka, v Divadle Pod čarou a na Parkánech. Festival organizuje místní ZŠ Svobodná. Osmé ročníky waldorfských škol hrají v rámci vyučování tzv. ročníkové divadlo, kdy děti během celého roku nacvičují klasickou hru. Tu nyní předvedly veřejnosti na přehlídce. (Listy Písecka, 3.6.2006)

PLZEŇ (163 tis. obyv.): V Křimicích (m.č. Plzně) - v zámeckém parku rodiny Lobkowitzů - dne 5.6. začala týdenní akce Divadlo na zámku, na které se představil plzeňský Divadelní spolek Jezírko. (Plzeňský deník, 5.6.2006)

PRAHA: Mezinárodní den dětí přinesl na pražské Staré Město jubilejní Světový festival loutkářského umění. Přijeli loutkáři ze 30 zemí 4 kontinentů, mezi nimi sólisté a soubory z pro nás exotických zemí - z Argentiny, Indie, Íránu, Jihoafrické republiky, Keni ap. Zastoupena byla i Evropa - mj. Španělsko, Francie, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Rumunsko, Bělorusko, Velká Británie. Na přehlídce se potkávali lidé ze zemí často politicky znesvářených. Atmosféra přehlídky s centrem dění na pražské Královské cestě je už po celé desetiletí sbližuje. Malí i velcí návštěvníci uviděli představení s marionetami, javajkami, maňásky, s prvky stínového divadla atd. Naši republiku tu reprezentovalo mostecké Divadlo rozmanitostí a pražské Divadlo Na Královské cestě. Festival začal 1.6. a v průběhu 9 dnů uvedl 39 představení. (Právo, 30.5.2006)

PRAHA: Pod názvem Poupění se 3. a 4.6. na pražské Kampě uskutečnil festival dětských divadelních souborů, mladých orchestrů a kapel a uměleckých vystoupení dalších nadšenců mimo všechny žánry. Přehlídku pořádanou ke Dni dětí připravilo občanské sdružení HaF. Jediným kritériem při výběru účinkujících byla míra jejich hravosti a kreativity a schopnost přizpůsobit se pouličnímu divadlu. Program počítal i s průvodem kejklířů, výtvarnými dílnami a mnoha atrakcemi, připomínajícími lidové poutě a jarmarky. Patronem Poupění je Jiří Suchý. (Právo, 3.6.2006)

PRAHA: Festival Mimraj 2006 připomíná půlstoletí české pantomimy, čtvrtstoletí pantomimy neslyšících a 60 let pražské AMU. Jeho program byl zahájen 1.8. Tato přehlídka moderního mimického divadla potrvá několik měsíců. Vystoupí studenti HAMU, Bolek Polívka, Michal Nesvadba, Václav Upír Krejčí, Boris Hybner a další. Mimraj se stane součástí letošních ročníků pravidelných festivalů pohybového divadla Kašparův Memoriál v Kolíně a Letní Letná v Praze. (Rovnost-Deník Břeclavska, 20.6.2006)

RAKOVNÍK (16 tis. obyv.): Loutkové divadlo Před branou v Rakovníku připravilo na 26.-28.5. přehlídku Letnice Rakovník 2006, které se zúčastnilo 8 loutkářských souborů z Čech a Moravy. Vedle domácího souboru tu byly DDM Mladá Boleslav, Špalíček Plzeň, Bubeníček Sokol Praha, Martínek Libáň, Jiskra Praha, Přerovský Kašpárek a Srdíčko Vysoké Mýto. (Právo, 26.5.2006)

ŘEVNICE (2900 obyv., okres Praha-západ): Ochotníci v Řevnicích zahájili letošní sezónu 6.7. premiérou Feydeauovy frašky Dámský krejčí. Spolek, který byl založen v r. 1923, na letošní prázdniny přichystal 5 premiér, a to pohádku, hru pro -náctileté, komedii, detektivku a muzikál. Hraje v lesním amfiteátru, který se nachází ve vzdálenosti jednoho kilometru od města. Jedinečné představení chystá na scénu v zámku v sousedních Dobřichovicích. Společně s profesionály, kteří bydlí u řeky Berounky (např. P. Vítkem, V. Čechem či Š. Rakem),

budou v srpnu hrát muzikál Noc na Karlštejně. Při této příležitosti vystoupí i sbor, složený ze starostů několika poberounských obcí, k nimž se přidá i středočeský hejtman Bendl. (MF Dnes, 30.6.2006)

STONAVA (1800 obyv., okres Karviná): Žáci ze ZŠ Stonava nastudovali a ve spolupráci s dětmi z gymnázia v polských Marklovicích předvedli divadelní představení pohádky Lotrando a Zubejda. Jedná se o sedmé představení realizované školou, ale první, které bylo dotováno na základě projektu Kultura a sport sbližuje národy. V rámci tohoto grantu pořádá ZŠ Stonava spolu s polskou stranou sportovní olympiády, populárně-vzdělávací akce (např. fotografická soutěž) atd. (Karvinský deník, 6.6.2006)

TÝN NAD VLTAVOU (8250 obyv., okres České Budějovice): Divadelní soubor Vltavan v Týně nad Vltavou připravil pro letní divadelní sezónu 2006 na otáčivém hledišti Letní festival hostů. Ve dnech 3.5. až 27.8. vystoupí v přírodním divadle 5 divadelních souborů a několik hudebních skupin. Festival zahájil Ty-já-tr Praha Shakespearovým Zkrocením zlé ženy, ŠOS Prachatice uvedl Molièrův Poprask na laguně, Jihočeské divadlo z Českých Buděovic Hry lásky šálivé, DS Jiří z Poděbrad uvede inscenaci hry Fanfán Tulipán a domácí Vltavan své nastudování muzikálu Noc na Karlštejně a Shakespearovu hru Večer tříkrálový. (MS)

VYŠKOV (22 tis. obyv.): Od 4.5. se ve Vyškově konal třídenní festival amatérského divadla nazvaný Trdloviny, na kterém se představil např. brněnský divadelní soubor Amadis. (Rovnost-Deník Vyškovska, 4.5.2006)

KALENDÁŘ AKCÍ

SRPEN – ŘÍJEN 2006

10. – 19.8.	**Hronov – Kurz praktické režie**
10. – 19.8.	**Hronov – Klub (nejen) mladých divadelníků při 76. Jiráskově Hronově** (tematické semináře a dílny)
11. – 19.8.	**HRONOV – 76. JIRÁSKŮV HRONOV, FESTIVAL AMATÉRSKÉHO DIVADLA**, celostátní mezidruhová přehlídka amatérského divadla se zahraniční účastí
11. – 19.8.	**Šumperk – Setkání mladých amatérských divadelníků**, tematické semináře a dílny
11. – 19.8.	**Hronov – Rozborový seminář SČDO při 76. Jiráskově Hronově**
14 - 19.8.	**Letovice – Festival 3 + 1**, přehlídka a dílna amatérských divadelních souborů nestátních neziskových organizací
19. – 20.8.	**Lipnice – Hradní hradovánky na Lipnici**, slavnost humoru (divadlo, hudba aj. atrakce)
19. – 27.8.	**Aleje u Stonařova – Aleje 2006**, mezinárodní žonglérská a divadelní dílna
24. – 27.8.	**Kuks – Theatrum Kuks**, festival barokního divadla, opery a hudby
25. – 27.8.	**Dačice – V. Dačické barokní dny,** přehlídka barokního divadla a hudby
29.8.	Uzávěrka přihlášek na národní přehlídku jednoaktových her Jednoaktovky v Holicích
září	**Brno, amfiteátr a hotel Přehrada – Festival na konci léta**, jihomoravská nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
září - listopad	**Česká Třebová, Pardubice a další místa kraje – Mezinárodní festival české a slovenské dramatické tvorby**
8. – 9.9.	**Lipnice – Lipnický mantl**, malý hradní divadelní festival
15. – 17.9. 23. – 24.9.	**Libice nad Cidlinou – Divadelní babí léto**, nesoutěžní přehlídka a dílna divadla pro děti
12. – 17.9.	**Jičín – Jičín město pohádky**, nesoutěžní festival pro dětské publikum
21. – 27.9.	**Jičín – Dramatická výchova ve škole 2006**, 12. Celostátní dílna dramatické výchovy pro pedagogy
22. – 24.9.	**Sokolov – 4. Sokolovská čurda**, přehlídka amatérského divadla
29.9. – 1.10.	**Bechyně – Faustování**, XV. tvůrčí dílna amatérských loutkářů
30.9. – 6.10.	**Boleradice – Divadelní sešlost**, XII. ročník regionální přehlídky divadelních ochotnických souborů
podzim	**Praha** (CTD Praha 6) – **Dramaturgická dílna dětského divadla**, seminář pro vedoucí dětských a mladých divadelních souborů
podzim - zima	**Praha – Loutkářská dílna**, šestiměsíční kurz inscenování loutkového divadla
říjen	**Chlumec – Klicperův Chlumec**, festival veseloherního amatérského divadla
říjen - listopad	**Libčany – O cenu Matěje Kopeckého**, přehlídka loutkářských souborů programově hrajících pro děti
říjen - prosinec	**Praha – Pohybová průprava – Tělo jako nástroj**, kurz pro vedoucí dětských divadelních souborů a učitele
1. – 8.10.	**Boleradice – Divadelní sešlost**, XII. ročník regionální přehlídky ochotnických souborů
6. – 8.10.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Dramatická výchova pro současnou školu 2005 – 2007**, základní třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy
6. – 8.10.	**Praha** (CTD Praha 6) – **Dramatická výchova pro současnou školu 2006 – 2008**, základní třísemestrální kurz pro učitele dramatické výchovy
13. – 15.10.	**Louny – Dostaveníčko v Lounech**, nesoutěžní přehlídka amatérských loutkářů
14. – 21.10.	**Vysoké nad Jizerou – Krakonošův divadelní podzim, 37. národní přehlídka venkovských divadelních souborů**
14. – 21.10.	**Vysoké nad Jizerou -** Tematický seminář SČDO při Krakonošově divadelním podzimu
14. – 21.10.	**Sokolov – Kurz praktické režie**
19. – 22.10.	**Bechyně – Nahlížení**, 17. celostátní přehlídka a dílna středoškolské dramatiky a mladého divadla
20. – 22.10.	**Svitavy – Podzimní setkání divadel ve Svitavách**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla
24. – 25.10.	**Jablonec nad Nisou – Podzimní fantazie – Tanec 2006**, VI. otevřený festival scénického tance a pohybového divadla
26. – 29.10.	**Jablonec nad Nisou – Tanec, tanec…, 20. celostátní přehlídka scénického tance mládeže a dospělých**
27. – 29.10.	**Polná – Hrabalova ostře sledovaná Polná**, nesoutěžní přehlídka amatérského divadla

AMATÉRSKÁ SCÉNA